

มูลนิรุตติ

กัจจายนสูตร และ ธาตุวานุกรม

คู่มือเรียนบาลีใหญ่และพระไตรปิฎก

พระมหาสมปอง มุทิโต
วัดวิหารธรรม บ้านศรีวิราช อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี

ชื่อหนังสือ

มูลนิรุตติ

กัจจายนสูตร และ ธาตุวานุกรม
คู่มือเรียนบาลีใหญ่และพระไตรปิฎก

ผู้รวบรวม

พระมหาสมปอง มุทิโต

ศูนย์กลางการศึกษาบาลีใหญ่และพระไตรปิฎก
วัดวิหารธรรม อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี

จัดพิมพ์

ครั้งที่ ๑	ปี ๒๕๔๑	จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
ครั้งที่ ๒	ปี ๒๕๔๓	จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม
ครั้งที่ ๓	ปี ๒๕๔๕	จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
ครั้งที่ ๔	ปี ๒๕๖๒	จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่

คำนำ

นักศึกษาบาลีใหญ่ ผู้ที่กำลังศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก โดยอาศัยคัมภีร์บาลีใหญ่ที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ครบถ้วนที่สุด เป็นคู่มือช่วยในการศึกษาค้นคว้า

คัมภีร์บาลีใหญ่ มี ๔ หมวดคัมภีร์

๑. คัมภีร์ไวยากรณ์บาลีใหญ่ ๓ สายคัมภีร์ คือ (๑) สายคัมภีร์กัจจายนะ ได้แก่ กัจจายนพุยาकरणะ ญายสะ ปทรูปสิทธิ และคัมภีร์อธิบาย (๒) สายคัมภีร์โมคคัลลานะ ได้แก่ โมคคัลลานพุยาकरणะ ปโยคสิทธิ นิรุตติทีปนี และคัมภีร์อธิบาย (๓) สายคัมภีร์สัททนีติ ได้แก่ สัททนีติสุดตมาลา สัททนีติธาดุมมาลา สัททนีติปทมมาลา และคัมภีร์อธิบาย

๒. คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา ว่าด้วยศัพท์

๓. คัมภีร์วุดโตทัย ว่าด้วยฉันทลักษณ์

๔. คัมภีร์สุโพธาลังการะ ว่าด้วยคุณและโทษของการใช้โวหารสำนวนต่างๆในภาษาบาลี

เมื่ออาศัยคัมภีร์คู่มือเหล่านี้แล้ว จะสามารถเข้าใจพระพุทธพจน์ได้ดี หากมีข้อสงสัยก็จะสามารถวินิจฉัยได้ไม่ยาก บัณฑิตทั้งหลายจึงกล่าวว่า คัมภีร์บาลีใหญ่ทั้ง ๔ นี้ มีอุปการะมากต่อการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก

ชมรมนิรุตติศึกษา ก่อตั้งขึ้นโดยปรารภการเรียนรู้คัมภีร์บาลีใหญ่ เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกเป็นหลัก จึงได้เปิดสอนคัมภีร์บาลีใหญ่อิงตามหลักสูตร และจัดทำตำราคู่มือการศึกษาค้นคว้าไปพร้อมๆ กัน

หนังสือ “มูลนิรุตติ” ฉบับนี้ นับว่าเป็นตำราคู่มือที่จำเป็นในเบื้องต้น ต่อการศึกษาค้นคว้าบาลีอื่นๆ อีกฉบับหนึ่ง ที่ชมรมฯ จัดทำขึ้น โดยมีเนื้อหา ๒ อย่าง

๑. กัจจายนสูตร เป็นสูตรสำหรับท่อง เพื่อปรับตัวให้มีความพร้อมก่อนเข้าเรียนคัมภีร์ไวยากรณ์ สายกัจจายนะทั้งหมด ซึ่งมีจำนวน ๖๗๓ สูตร ผู้มีความพยายามปานกลาง จะสามารถท่องจบภายในระยะเวลา ๑ เดือน และผู้มีความพยายามยิ่ง ดุจพระ

โพธิสัตว์ผู้กำลังบำเพ็ญวิริยบารมี ก็จะต้องจำได้โดย
ง่ายตาย

๒. ธาตวานุกรม รวมเอาธาตุซึ่งเป็นรากศัพท์
ของนามและกริยามาเรียงไว้ตามลำดับอักษร เพื่อ
ความสะดวกในการจดจำและค้นคว้า “ศัพท์สำเร็จ
มาจากธาตุใด ก็มีเนื้อความเหมือนธาตุนั้น และ
ธาตุจะมีเนื้อความเปลี่ยนไป ก็เพราะอุปสรรคและ
ปัจจัยที่มาประกอบเข้า”

ธาตุในหนังสือเล่มนี้ นำมาจากคัมภีร์ไวยากรณ์
ปทรูปสัทธิตำนาน มีจำนวน ๓๒๑ ตัว ส่วนอุททากรณ์
ประกอบ นำมาจากคัมภีร์ปทรูปสัทธิตกัมมิจ จากคัมภีร์
ธาตุอื่นก็มี

ผู้รวบรวมหวังว่า “ผู้ศึกษาคัมภีร์บาลีใหญ่
และพระไตรปิฎก จะมีความคุ้นเคยกับภาษาของ
พระอริยเจ้า เหมือนเป็นภาษาของตน”

พระมหาสมปอง มุทิโต
ประธานชมรมนิรุตติศึกษา

สารบัญ กัจจายนสูตร

กัณฑ์	หน้า
๑. สนธิกปป สนธิกณฺฑ	๑
๒. นามกปป นามกณฺฑ	๕
๓. นามกปป การกกณฺฑ	๑๘
๔. นามกปป สมาสกณฺฑ	๒๒
๕. นามกปป ตทฺธิตกณฺฑ	๒๔
๖. อาขุยาดกปป อาขุยาดกณฺฑ	๒๙
๗. กิพฺพิธานกปป กิพฺพิธานกณฺฑ	๓๗
๘. กิพฺพิธานกปป อุณฺนาทิกณฺฑ	๔๓
สูตรตสงฺคหคาถา	๔๖

สารบัญ ธาตุวานุกรม

ธาตุ	หน้า
ตามลำดับ สระ	๔๙-๕๖
ตามลำดับ ก วรรณ	๕๖-๗๑
ตามลำดับ จ วรรณ	๗๒-๗๘
ตามลำดับ ฎ วรรณ	๗๙
ตามลำดับ ต วรรณ	๗๙-๙๔
ตามลำดับ ป วรรณ	๙๔-๑๒๒
ตามลำดับ อวรรณ	๑๒๒-๑๖๔

กัจจายนสูตร

กัจจายนสูตร

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. สนฺธิกปฺป สนฺธิกณฺท

- ๑ : *๑. อตฺถเ อกฺขรตณฺญาโต.
- ๒ : ๒. อกฺขราปาทยเ เอกจตฺตาสีลํ.
- ๓ : ๓. ตตฺถเททนฺตา สรา อฏฺฐ.
- ๔ : ๔. ลหุमतฺตา ตโย รตฺธา.
- ๕ : ๕. อณฺเเบ ทิมา.
- ๖ : ๘. เสสา พฺยณฺชนา.
- ๗ : ๙. วคฺคา ปณฺจปณฺจโส มนฺตา.
- ๘ : ๑๐. อํ อิติ นิคฺคหิตํ.
- ๙ : ๑๑. ปรสมณฺญา ปโยเค.
- ๑๐ : ๑๒. ปุพฺพมโรจิตมสฺสรํ สเรน วิโยชเย.
- ๑๑ : ๑๔. นเย ปริ ยุตฺเต.
- อิติ สนฺธิกปฺเป ปจฺโม กณฺโฑ.

* กัจจายเน สุตตานุกมฺ. : ปทฐุปลิตุธิยํ สุตตานุกมฺ.

- ๑๒ : ๑๓. สรา สเร โลปี.
 ๑๓ : ๑๕. วา ปโร อสรูปา.
 ๑๔ : ๑๖. กุจาสวณฺณํ ลุตเต.
 ๑๕ : ๑๗. ที่มฺ.
 ๑๖ : ๑๘. ปุพฺโพ จ.
 ๑๗ : ๑๙. ยเมทนต์สฺสาเทโส.
 ๑๘ : ๒๐. วโมทนต์ดานํ.
 ๑๙ : ๒๒. สพฺโพ จํ ติ.
 ๒๐ : ๒๗. โท ฐสฺส จ.
 ๒๑ : ๒๑. อิวณฺโณ ยํ นวา.
 ๒๒ : ๒๘. เอวาทิสฺส ริ ปุพฺโพ จ รสฺโส.
 อิติ สนฺธิกปฺเป ทฺติโย กณฺโท.

 ๒๓ : ๓๖. สรา ปกติ พฺยณฺชน.
 ๒๔ : ๓๕. สเร กุจจิ.
 ๒๕ : ๓๗. ที่มฺ.
 ๒๖ : ๓๘. รสฺสํ.
 ๒๗ : ๓๙. โลปณฺจ ตตฺราราโร.
 ๒๘ : ๔๐. ปร เทวภาโว จาเน.

๒๙ : ๔๒. วคฺเค โฆสาโฆसानํ ตติยปจมา.

อิติ สนธิกปเป ตติโย กถุโธ.

๓๐ : ๕๘. อํ พยญฺชน นิคฺคหิตํ.

๓๑ : ๔๙. วคฺคณฺตํ วา วคฺเค.

๓๒ : ๕๐. เอเห ฌ.

๓๓ : ๕๑. ส ยะ จ.

๓๔ : ๕๒. มทา สเร.

๓๕ : ๓๔. ยวมทนต์รลา จาคุม.

๓๖ : ๔๗. กุวจิ โธ พยญฺชน.

๓๗ : ๕๗. นิคฺคหิตญจ.

๓๘ : ๕๓. กุวจิ โลป.

๓๙ : ๕๔. พยญฺชนะ จ.

๔๐ : ๕๕. ปโร วา สโร.

๔๑ : ๕๖. พยญฺชนะ จ วิสญฺโยโค.

อิติ สนธิกปเป จตุตฺโธ กถุโธ.

๔๒ : ๓๒. โค สเร ปุณฺสสาคมุ กุวจิ.

๔๓ : ๓๓. ปาสฺส จนฺโต รสุโส.

๔๔ : ๒๔. อพฺโหม อภิ.

๔๕ : ๒๕. อชฺโหม อธิ.

๔๖ : ๒๖. เต น วา อิวณฺเณ.

๔๗ : ๒๓. อติสฺส จนฺตสฺส.

๔๘ : ๔๓. กวจิ ปฏฺิ ปติสฺส.

๔๙ : ๔๔. ปุณฺสฺส พุยฺชเน.

๕๐ : ๔๕. โอ อวสฺส.

๕๑ : ๕๙. อนุปทฺิฏฺจํ วุตฺตโยคโต.

อิติ สนฺธิกปฺเป ปณฺจโม กณฺโฑ.

สนฺธิสฺสํ นฺนิฏฺจํ.

๒. นามกปฺป นามกณฺฑ

- ๕๒ : ๖๐. ชินวจนฺยุตฺตํ หิ.
 ๕๓ : ๖๑. ลิงฺคณฺจ นิปฺปจฺจเต.
 ๕๔ : ๖๒. ตโต จ วิภตฺติโย.
 ๕๕ : ๖๓. ลีโย อํ โย นา หิ ส นํ สฺมา หิ ส นํ สฺมี ส.
 ๕๖ : ๖๔. ตทณฺุปโรเธน.
 ๕๗ : ๗๑. อาลปนเน ลี คสณฺโณ.
 ๕๘ : ๒๙. อิวณฺณวณฺณนา ฌลา.
 ๕๙ : ๑๘๒. เต อิตฺถิขฺยา โป.
 ๖๐ : ๑๗๗. อา โฆ.
 ๖๑ : ๙๖. สาคโม เส.
 ๖๒ : ๒๐๖. สํสาเสวกวจเนสุ จ.
 ๖๓ : ๒๑๗. เอติมาสมิ.
 ๖๔ : ๒๑๖. ตสฺสา วา.
 ๖๕ : ๒๑๕. ตโต สสฺส สฺตาย.
 ๖๖ : ๒๐๕. โฆ รสฺสํ.
 ๖๗ : ๒๒๙. โน จ ทฺวาทิโต นํหิ.
 ๖๘ : ๑๘๔. อมา ปโต สฺมีสฺมานํ วา.

- ๖๙ : ๑๘๖. อาทิตโต โโอ จ.
 ๗๐ : ๓๐. ฌลานมียุวา สเร วา.
 ๗๑ : ๕๐๕. ยวการา จ.
 ๗๒ : ๑๘๕. ปสณฺณสฺส จ.
 ๗๓ : ๑๗๔. คาว เส.
 ๗๔ : ๑๖๙. โยสุ จ.
 ๗๕ : ๑๗๐. อวฺมฺหิ จ.
 ๗๖ : ๑๗๑. อาวสฺสุ วา.
 ๗๗ : ๑๗๕. ตโต นมํ ปติมหาตุเต จ สมาส.
 ๗๘ : ๓๑. โโอ สเร จ.
 ๗๙ : ๔๖. ตพฺพิปริตฺฐูปปเท พฺยณฺชนเ จ.
 ๘๐ : ๑๗๓. โคณ นมฺหิ วา.
 ๘๑ : ๑๗๒. สุหิณาสฺ จ.
 ๘๒ : ๑๔๙. อโหม นิคฺคหิตํ ฌลเปหิ.
 ๘๓ : ๖๗. สรโลโปมาเทสปจฺจยาทิมฺหิ
 สรโลเป ตฺ ปกติ.
 ๘๔ : ๑๔๔. อโหม รสฺสเมกวจนโยสฺวปิ จ.
 ๘๕ : ๑๕๐. น ลิสฺสมิมนปฺปัสกานิ.

- ๘๖ : ๒๒๗. อุกาทิโต นมินฺน.
 ๘๗ : ๒๓๑. อิณฺณมิณฺณนํ ตีหิ สงฺขยาหิ.
 ๘๘ : ๑๔๗. โยสุ กตนิการโลเปสุ ทีฆ.
 ๘๙ : ๘๗. สุนฺหิสฺสุ จ.
 ๙๐ : ๒๕๒. ปญฺจาทีน'มตฺตํ.
 ๙๑ : ๑๙๔. ปติสฺสินีมฺหิ.
 ๙๒ : ๑๐๐. นุตฺตสฺสนโต โยสุ จ.
 ๙๓ : ๑๐๖. สพฺพสฺส วา อัสเสสุ.
 ๙๔ : ๑๐๕. ลิมฺหิ วา.
 ๙๕ : ๑๔๕. อคฺคิสฺสินี.
 ๙๖ : ๑๔๘. โยสฺว'กตรสฺโส โณ.
 ๙๗ : ๑๕๖. เวโวสุ โล จ.
 ๙๘ : ๑๘๙. มาตุลาทีน'มานตฺตมี'กาเร.
 ๙๙ : ๘๑. สฺมาหิสฺมีนํ มฺหาภิมฺหิ วา.
 ๑๐๐ : ๒๑๔. น ติเมหิ กตาคาเรหิ.
 ๑๐๑ : ๘๐. สฺหิสฺว'กาโร เอ.
 ๑๐๒ : ๒๐๒. สพฺพนามานํ นมฺหิ จ.
 ๑๐๓ : ๗๙. อโต เนน.

- ๑๐๔ : ๖๖. โส.
 ๑๐๕ : ๐.* โส วา.
 ๑๐๖ : ๓๑๓. ทีโฆเรหิ.
 ๑๐๗ : ๖๙. สพฺพโยนิน'มาเอ.
 ๑๐๘ : ๙๐. สุมาสฺมีนํ วา.
 ๑๐๙ : ๓๐๔. อาย จตฺตเถกวจนสฺส ตฺว.
 ๑๑๐ : ๒๐๑. ตโย เนว จ สพฺพนาเมหิ.
 ๑๑๑ : ๑๗๙. มโต นาทินํ.
 ๑๑๒ : ๑๘๓. ปโต ยา.
 ๑๑๓ : ๑๓๒. สขโต คสฺสเส วา.
 ๑๑๔ : ๑๗๘. มเต จ.
 ๑๑๕ : ๑๘๑. น อมฺมาทิโต.
 ๑๑๖ : ๑๕๗. อกตรสฺสา ลโต ยฺวาลปนสฺส เวโว.
 ๑๑๗ : ๑๒๔. ฌลโต สสฺส โน วา.
 ๑๑๘ : ๑๔๖. มปโต จ โยนํ โลโป.
 ๑๑๙ : ๑๕๕. ลโต โวกาโร จ.
 วิตติ นามกปฺเป ปจฺโม กณฺโฑ.

* ปทฺฐปฺปติหุติยิมิทํ นตฺถิ.

- ๑๒๐ : ๒๔๓. อมฺหสฺส มมํ สวิภตฺติสฺส เส.
 ๑๒๑ : ๒๓๓. มยํ โยมฺหิ ปจเม.
 ๑๒๒ : ๙๙. นฺตฺสฺส นฺโต.
 ๑๒๓ : ๑๐๓. นฺตฺสฺส เส วา.
 ๑๒๔ : ๙๘. อา สิมฺหิ.
 ๑๒๕ : ๑๙๘. อํ นปฺปฺสเก.
 ๑๒๖ : ๑๐๑. อวณฺณา จ เค.
 ๑๒๗ : ๑๐๒. โตติตา สสฺมีนาสุ.
 ๑๒๘ : ๑๐๔. นมฺหิ ตํ วา.
 ๑๒๙ : ๒๒๒. อิมสฺสิทํมฺสฺส นปฺปฺสเก.
 ๑๓๐ : ๒๒๕. อมฺสฺสา'ทุ.
 ๑๓๑ : ๐. อิตฺถิปุมนปฺปฺสกกสงฺขยํ.
 ๑๓๒ : ๒๒๘. โยสุ ทฺวินฺนํ เทว จ.
 ๑๓๓ : ๒๓๐. ติจจฺจนฺนํ ติสฺโสจตฺสฺโส-ตโยจตฺตาโร-
 ตีณฺจตฺตาริ.
 ๑๓๔ : ๒๕๑. ปญฺจาทีนํมกาโร.
 ๑๓๕ : ๑๑๘. ราชสฺส รณฺโณราชิโน เส.
 ๑๓๖ : ๑๑๙. รณฺณํ นมฺหิ วา.

- ๑๓๗ : ๑๑๖. นามุหิ รณฺญา วา.
 ๑๓๘ : ๑๒๑. สุมิมฺหิ รณฺเวยราชินิ.
 ๑๓๙ : ๒๔๕. ตุมฺหํหากํ ตยิมยิ.
 ๑๔๐ : ๒๓๒. ตวฺมํหํ สิมฺหิ จ.
 ๑๔๑ : ๒๔๑. ตวมม เส.
 ๑๔๒ : ๒๔๒. ตฺยํหํยฺหญจ.
 ๑๔๓ : ๒๓๕. ตัม'มมฺหิ.
 ๑๔๔ : ๒๓๔. ตวํมมญจ นวา.
 ๑๔๕ : ๒๓๘. นามุหิ ตยามยา.
 ๑๔๖ : ๒๓๖. ตุมฺหสฺส ตวํตว'มมฺหิ.
 ๑๔๗ : ๒๔๖. ปทโต ทฺติยาจตฺตถิฉฺฉจฺจุสฺส โวโน.
 ๑๔๘ : ๒๔๗. เตเมกวจเนสฺส จ.
 ๑๔๙ : ๒๔๘. น อัมฺหิ.
 ๑๕๐ : ๒๔๙. วา ตติเย จ.
 ๑๕๑ : ๒๕๐. พหุจเนสฺส โวโน.
 ๑๕๒ : ๑๓๖. ปุมนตฺตสา สิมฺหิ.
 ๑๕๓ : ๑๓๘. อ'มัลปนเนกวจเน.
 ๑๕๔ : ๐. สมาเส จ วิภาสา.

- ๑๕๕ : ๑๓๗. โยสฺวาโน.
 ๑๕๖ : ๑๔๒. อาเน สฺมีมิหิ วา.
 ๑๕๗ : ๑๔๐. หิวิภตฺติมิหิ จ.
 ๑๕๘ : ๑๔๓. สฺสฺมีมา วา.
 ๑๕๙ : ๑๓๙. อฺ นามฺหิ จ.
 ๑๖๐ : ๑๙๗. อ กมฺมนตฺสฺส จ.
 อิติ นามกปฺเป ทฺติโย กณฺโฑ.
 ๑๖๑ : ๒๔๔. ตุมฺหฺมเหหิ นํมากํ.
 ๑๖๒ : ๒๓๗. วา ยฺวปฺปจฺโม.
 ๑๖๓ : ๒๔๐. สสฺสํ.
 ๑๖๔ : ๒๐๐. สพฺพนามการเต ปจฺโม.
 ๑๖๕ : ๒๐๘. ทฺวนทฺฏฺจา วา.
 ๑๖๖ : ๒๐๙. นาณญํ สพฺพนามิกํ.
 ๑๖๗ : ๒๑๐. พหฺพพฺพิหฺมิหิ จ.
 ๑๖๘ : ๒๐๓. สพฺพโต นํ สํสํ.
 ๑๖๙ : ๑๑๗. ราชสฺส ราชฺ สฺนํหิสุ จ.
 ๑๗๐ : ๒๒๐. สพฺพสฺสํมสฺเส วา.
 ๑๗๑ : ๒๑๙. อนิมิ นามฺหิ จ.

- ๑๗๒ : ๒๑๘. อนปุสกสสายํ สิมฺหิ.
 ๑๗๓ : ๒๒๓. อมฺลุส โม สํ.
 ๑๗๔ : ๒๑๑. เอตเตสํ โต.
 ๑๗๕ : ๒๑๒. ตสฺส วา นตฺตํ สพฺพตฺถ.
 ๑๗๖ : ๒๑๓. สสฺมาสมึสํสาสว'ตฺตํ.
 ๑๗๗ : ๒๒๑. อิมสทฺทสฺส จ.
 ๑๗๘ : ๒๒๔. สพฺพโต โก.
 ๑๗๙ : ๒๐๔. ขปโต สฺมีสานํ สํสา.
 ๑๘๐ : ๒๐๗. เนตาคิ สฺมี'มายยา.
 ๑๘๑ : ๙๕. มโนคณาทีโต สฺมินาน'มิกา.
 ๑๘๒ : ๙๗. สสฺส โจ.
 ๑๘๓ : ๔๘. เอเตสโม โลเป.
 ๑๘๔ : ๙๖. ส สเร วาคโม.
 ๑๘๕ : ๑๑๒. สนฺตสทฺทสฺส โส เก โพ จนฺเต.
 ๑๘๖ : ๑๐๗. สิมฺหิ คจฺจนฺดาทีนํ นตฺสทฺโท อํ.
 ๑๘๗ : ๑๐๘. เสเสสฺส นฺตฺว.
 ๑๘๘ : ๑๕๕. พุรฺหมตฺตสขราชาทีโต อมานํ.
 ๑๘๙ : ๑๑๓. สฺยา จ.

- ๑๙๐ : ๑๑๔. โยน'มาโน.
- ๑๙๑ : ๑๓๐. สขโต จาโยโน.
- ๑๙๒ : ๑๓๕. สมิเม.
- ๑๙๓ : ๑๒๒. พุรหุโต คสฺส จ.
- ๑๙๔ : ๑๓๑. สขนฺตสฺสึ โนนานํเสสฺสุ.
- ๑๙๕ : ๑๓๔. อาโร หิมฺหิ วา.
- ๑๙๖ : ๑๓๓. สุนมฺสฺ วา.
- ๑๙๗ : ๑๒๕. พุรหุโต ตฺว สฺมิ นิ.
- ๑๙๘ : ๑๒๓. อุตฺตํ สนาสฺสุ.
- ๑๙๙ : ๑๕๘. สตฺถูปิตาทิน'มา ลิสฺสึ ลิสฺโสโป จ.
- ๒๐๐ : ๑๕๙. อญฺเญสฺ'วารตฺตํ.
- ๒๐๑ : ๑๖๓. วา นมฺหิ.
- ๒๐๒ : ๑๖๔. สตฺถุนตฺตญจ.
- ๒๐๓ : ๑๖๒. อฺว สสฺมิ ลิสฺโสโป จ.
- ๒๐๔ : ๑๖๗. สกมนฺธาทาทินญจ.
- ๒๐๕ : ๑๖๐. ตโต โยน'โม ตฺว.
- ๒๐๖ : ๑๖๕. ตโต สฺมิ'มิ.
- ๒๐๗ : ๑๖๑. นา อา.

๒๐๘ : ๑๖๖. อาโร รสฺส'มิกาเร.

๒๐๙ : ๑๖๘. ปีตาทีน'มลิมุหิ.

๒๑๐ : ๒๓๙. ตยาดยีนํ ตกาโร ตฺวตฺตํ วา.
อิติ นามกปุเป ตติโย กณฺโฑ.

๒๑๑ : ๑๒๖. อตฺตนฺโต หิสฺมิมฺนตฺตํ.

๒๑๒ : ๑๒๙. ตโต สฺมิมิ นิ.

๒๑๓ : ๑๒๗. สสฺส โน.

๒๑๔ : ๑๒๘. สฺมา นา.

๒๑๕ : ๑๔๑. ฌลโต จ.

๒๑๖ : ๑๘๐. ขปโต สฺมิมิ ยํ วา.

๒๑๗ : ๑๙๙. โยนํ นิ นปุสเกหิ.

๒๑๘ : ๑๙๖. อโต นิจจํ.

๒๑๙ : ๑๙๕. ลี.

๒๒๐ : ๗๔. เสสโต โลปํ คลปิ.

๒๒๑ : ๒๘๒. สพฺพาส'มาวุโสปสคฺคณิปาตาทีหิ จ.

๒๒๒ : ๓๒๗. ปุมสฺส ลิงฺคาทีสุ สฺมาเสสุ.

๒๒๓ : ๑๘๘. อํ ย'มิตโต ปสณฺณโต.

๒๒๔ : ๑๕๓. นํ ฌโต กตรสฺสา.

- ๒๒๕ : ๑๕๑. โยนํ โน.
- ๒๒๖ : ๑๕๔. สฺมี นิ.
- ๒๒๗ : ๒๗๐. กิสุส ก เว จ.
- ๒๒๘ : ๒๗๒. กุ หีหฺสฺ จ.
- ๒๒๙ : ๒๒๖. เสเสสฺ จ.
- ๒๓๐ : ๒๖๒. ตฺรโตเถสฺ จ.
- ๒๓๑ : ๒๖๓. สพฺพสฺเส'ตฺสสากาโร วา.
- ๒๓๒ : ๒๖๗. ตฺเร นิจจํ.
- ๒๓๓ : ๒๖๔. เอ โตเถสฺ จ.
- ๒๓๔ : ๒๖๕. อิมสฺสึ ถํทานิหโตเถสฺ จ.
- ๒๓๕ : ๒๘๑. อ ธฺนามุหิ จ.
- ๒๓๖ : ๒๘๐. เขต รหิมุหิ.
- ๒๓๗ : ๑๗๖. อิตฺถิยมโต อาปจฺจโย.
- ๒๓๘ : ๑๘๗. นทาทีโต วา อี.
- ๒๓๙ : ๑๙๐. ฌว-ณิก-ณฺเอย-ณ-นฺตฺตฺหิ.
- ๒๔๐ : ๑๙๓. ปติภิกฺขุราชีการนฺเตหิ อินี.
- ๒๔๑ : ๑๙๑. นฺตฺสฺส ต'มีกาเร.
- ๒๔๒ : ๑๙๒. ภวโต โภโต.

๒๔๓ : ๑๑๐. โภ เค ตุ.

๒๔๔ : ๗๒. อการปีตาทุยนฺตาน'มา.

๒๔๕ : ๑๕๒. ฌลปา รสฺสํ.

๒๔๖ : ๗๓. อากาโร วา.

อิติ นามกปฺเป จตฺตโถ กณฺโฑ.

๒๔๗ : ๒๖๑. ตฺวาทโย วิภตฺติสญฺญาโย.

๒๔๘ : ๒๖๐. กฺวจิ โต ปญฺจมฺยตฺเถ.

๒๔๙ : ๒๖๖. ตฺรธ สตฺตมฺยา สพฺพนาเมหิ.

๒๕๐ : ๒๖๘. สพฺพโต อี.

๒๕๑ : ๒๖๙. กิํสฺมา โว.

๒๕๒ : ๒๗๑. หิํหิณฺจณํ.

๒๕๓ : ๒๗๓. ตมฺหา จ.

๒๕๔ : ๒๗๔. อิมสฺมา หธา จ.

๒๕๕ : ๒๗๕. ยโต หิ.

๒๕๖ : ๐. กาเล.

๒๕๗ : ๒๗๖. กิํสพฺพญฺเญกฺยกฺกุหิ ทาทาจนํ.

๒๕๘ : ๒๗๘. ตมฺหา ทานิ จ.

๒๕๙ : ๒๗๙. อิมสฺมา รหิณฺนาทานิ จ.

- ๒๖๐ : ๒๗๗. สพฺพสฺส โส ทามฺหิ วา.
 ๒๖๑ : ๓๖๙. อวณฺโณ เย โลปณฺจ.
 ๒๖๒ : ๓๙๑. วุฑฺฒสฺส โช อียิณฺฺเจสฺสุ.
 ๒๖๓ : ๓๙๒. ปสฺตถสฺส โส จ.
 ๒๖๔ : ๓๙๓. อนฺตีกสฺส เนโท.
 ๒๖๕ : ๓๙๔. พาฬฺหสฺส สาธเ.
 ๒๖๖ : ๓๙๕. อปฺปสฺส กณฺ.
 ๒๖๗ : ๓๙๖. ยฺวานณฺจ.
 ๒๖๘ : ๓๙๗. วณฺฺตมณฺฺตฺวินณฺจ โลโป.
 ๒๖๙ : ๔๑. ยวตํ ตลณฺทการานํ พฺยณฺชนานิ
 จลณฺชการตฺตํ.
 ๒๗๐ : ๑๒๐. อมฺห-ตฺมฺห-นฺฺตฺ-ราช-พฺรหฺมตฺต-สข-
 สตฺถุ-ปีตาทีหิ สฺมา นาว.
 อิติ นามกปฺเป ปณฺจโม กณฺโฏ.
 นามสฺตฺตํ นิณฺฺจติ.

๓. นามกป্প การกณฺข

๒๗๑ : ๘๘(๓๐๘). ยสฺมา'ทเปติ ภย'มาทตฺเต วา
ต'ทปาทานิ.

๒๗๒ : ๓๐๙. ธาตุณามานมฺปสคฺคโยคาคีสุวปี จ.

๒๗๓ : ๓๑๐. รกฺขณตฺถาน'มิจฺฉิตํ.

๒๗๔ : ๓๑๑. เยเน วา'ทสฺสนิ.

๒๗๕ : ๓๑๒. ทฺวณฺติกทฺธกกาลนิมฺมาน-ตฺวาโลป-
ทิสายะค-วิภตฺตารปฺปโยค-สฺสทฺธป-
ปโมจน-เหตุ-วิวิตฺตปฺปมาณ-
ปฺพุพฺพโยค-พนฺธ-คฺควจน-ปญฺห-
กณฺโถกาตฺตฺตฺส จ.

๒๗๖ : ๘๔(๓๐๒). ยสฺส ทาตฺถกาโม โรจเต
ธารยเต วา ตํ สมฺปทานิ.

๒๗๗ : ๓๐๓. ลีลาฆ-หนฺ-จา-สป-ธาร-ปีห-
กฺข-ทฺทิสฺโสสุย-ราธิกฺข-ปจฺจาสฺสณ-
อนฺุปตฺติคณ-ปฺพุพฺพกตฺตา-โรจนตฺถ-
ตทตฺถ-ตฺมตฺถาลมตฺถ-มณฺเฑา-

นาทรปุปาณินิ คตฺยตฺถกมฺมนิ
อาสีสฺตถ-สมฺมุติ-ภิชฺย-
สฺตมฺยตฺถเกสุ จ.

๒๗๘ : ๙๓(๓๒๐). โย'ธโร ต'โมกาธ.

๒๗๙ : ๙๔(๒๙๒). เยน วา ภิชฺยเต ตํ กรณ.

๒๘๐ : ๙๕(๒๙๕). ยํ ภโรติ ตํ กมม.

๒๘๑ : ๙๖(๒๙๔). โย ภโรติ ส กตฺตา.

๒๘๒ : ๒๙๕. โย ภโรติ ส เหตุ.

๒๘๓ : ๙๗(๓๑๖). ยสฺส วา ภโรติหิ ตํ สามี.

๒๘๔ : ๙๘(๒๙๓). ลิงฺคตฺถ ปจฺมา.

๒๘๕ : ๑๐. อาลปเน จ.

๒๘๖ : ๙๙(๒๙๑). ภโรติ ตติยา.

๒๘๗ : ๒๙๖. สหาคีโยเค จ.

๒๘๘ : ๑๐๐(๒๙๓). กตฺตริ จ.

๒๘๙ : ๒๙๗. เหตุวตฺถุ จ.

๒๙๐ : ๒๙๘. สฺตมฺยตฺถเก จ.

๒๙๑ : ๒๙๙. เยนภคฺวิกาโร.

๒๙๒ : ๓๐๐. วิเสสเน จ.

- ๒๙๓ : ๘๕(๓๐๑). สมฺปทานเน จตฺตถึ.
- ๒๙๔ : ๓๐๕. นโมโยคาทีสุวปี จ.
- ๒๙๕ : ๘๘(๓๐๓). อปาทานเน ปณฺจมี.
- ๒๙๖ : ๓๑๔. การณฺตเถ จ.
- ๒๙๗ : ๗๖(๒๘๔). กมฺมตเถ ทฺติยา.
- ๒๙๘ : ๒๘๗. กาลทฺธาน'มจฺจนฺตสโยเค.
- ๒๙๙ : ๒๘๘. กมฺมปฺปวจนียยตฺเต.
- ๓๐๐ : ๒๘๖. คติพฺพุทฺธิภฺชปจฺหกรสยาทีนํ
การิตะ วา.
- ๓๐๑ : ๙๒(๓๑๕). สามีสฺมี ฦจฺจึ.
- ๓๐๒ : ๙๔(๓๑๗). โสกาเส สตฺตมี.
- ๓๐๓ : ๓๒๑. สามีสุสฺราธิปติ-ทายาท-สกุขี-
ปติภฺว-ปสุต-กุสเลหิ จ.
- ๓๐๔ : ๓๒๒. นิทฺธารเณ จ.
- ๓๐๕ : ๓๒๓. อนาทเร จ.
- ๓๐๖ : ๒๘๙. กฺวจิ ทฺติยา ฦจฺจึนฺมตฺเถ.
- ๓๐๗ : ๒๙๐. ตติยาสตฺตมีนญฺจ.
- ๓๐๘ : ๓๑๗. ฦจฺจึ จ.

๓๐๙ : ๓๑๘. ทุติยาปณณมิตฺตํ.

๓๑๐ : ๓๒๔. กัมมกัณณนิมิตฺตํ. สุตตํ.

๓๑๑ : ๓๒๕. สมุทฺตํ. จ.

๓๑๒ : ๓๒๖. ปณณมิตฺตํ. จ.

๓๑๓ : ๓๒๗. กัลยาณํ. จ.

๓๑๔ : ๓๒๘. อปฺปญฺญํ. จ.

๓๑๕ : ๓๒๙. มนุสฺสํ. จ.

อิติ นามกปฺเป การกถํ. จ.

การกถํ. จ.

๔. นามกป্প สมาสกณฺท

- ๓๑๖ : ๓๓๑. นามานํ สมาสโย ยุตตตโย.
 ๓๑๗ : ๓๓๒. เตสํ วิภตฺติโย โลปา จ.
 ๓๑๘ : ๓๓๓. ปกฺติ จสฺส สรณฺตสฺส.
 ๓๑๙ : ๓๓๐. อุปสคฺคณิปาตปฺพพโก อพฺพยิภาโว.
 ๓๒๐ : ๓๓๕. โส นปฺปัสกฺกิงฺโก.
 ๓๒๑ : ๓๔๙. ทิกฺขุสฺเส'กตํ.
 ๓๒๒ : ๓๕๙. ตถา ทฺวณฺเห ปาณิ-ตฺตริย-โยคฺค-
 เสนงฺค-ชฺชทฺทชนฺตฺก-วิวิธ-วิรฺุทฺธ-
 วิสภาคตถาทินฺนจ.
 ๓๒๓ : ๓๖๐. วิภาสา รุกฺข-ติณ-ปสฺส-ธณ-ธณฺณ-
 ชนปทาที่นฺนจ.
 ๓๒๔ : ๓๓๙. ทฺวิปเท ตฺลฺยาธิกรณฺเ กมฺมธารโย.
 ๓๒๕ : ๓๔๘. สงฺขยาปฺพโพ ทิกฺขุ.
 ๓๒๖ : ๓๔๑. อุมฺเ ตปฺปวิสา.
 ๓๒๗ : ๓๕๑. อมาทโย ปฺรปเทภิ.
 ๓๒๘ : ๓๕๒. อณฺณปทตฺเตสฺส พหุพฺพีหิ.

- ๓๒๙ : ๓๕๗. นามานํ สมุจฺจโย ทฺวณฺโโท.
 ๓๓๐ : ๓๕๐. มหตํ มหา ตฺลฺยาธิกรณํ ปเท.
 ๓๓๑ : ๓๕๓. อิตฺถิยํ ภาสิตปฺปมิตฺถิ ปุมาว เจ.
 ๓๓๒ : ๓๕๓. กมฺมธารยสญฺญเณ จ.
 ๓๓๓ : ๓๕๔. อตฺตํ นสฺส ตปฺปุริเส.
 ๓๓๔ : ๓๕๕. สเร อนฺ.
 ๓๓๕ : ๓๕๖. กทฺ กุสฺส.
 ๓๓๖ : ๓๕๗. กาปฺปตฺตเถสฺส จ.
 ๓๓๗ : ๓๕๐. กฺวจิ สมาสนฺตคตฺตานํมการนฺโต.
 ๓๓๘ : ๓๕๖. นทิมฺหา จ.
 ๓๓๙ : ๓๕๘. ชายาย ตฺกํชานิ ปติมฺหิ.
 ๓๔๐ : ๓๕๕. ธินฺมฺหา จ.
 ๓๔๑ : ๓๓๖. อํ วิภตฺตินํมการนฺตา อพฺยयीภาวา.
 ๓๔๒ : ๓๓๗. สโร รสฺโส นปฺปฺสเก.
 ๓๔๓ : ๓๓๘. อญฺญสฺมา โลโป จ.

อิติ นามกปฺเป สมาสกปฺโป สตฺตโม กณฺโฑ.

สมาสสฺตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๕. นามกป্প ตทฺธิตกณฺท

๓๔๔ : ๓๖๑. วา ณ'ปจุเจ.

๓๔๕ : ๓๖๖. ฌายนณฺณ วจุฉาทิโต.

๓๔๖ : ๓๖๗. ฌยโย กตฺติกาทีหิ.

๓๔๗ : ๓๖๘. อโต นิ วา.

๓๔๘ : ๓๗๑. ฌโว'ปคฺวาทิหิ.

๓๔๙ : ๓๗๒. ฌร วิธวาทิโต.

๓๕๐ : ๓๗๓. เยน วา สํสฺสจํ ตรติ จรติ วหติ ฌโก.

๓๕๑ : ๓๗๔. ตมธิตฺเต เตนกตาที-สนฺนิธาน-นียะค-
สิปป-ภณฺท-ชีวิกตฺเถสุ จ.

๓๕๒ : ๓๗๖. ฌ ราคะ ตสฺสเทวมญฺญตฺเถสุ จ.

๓๕๓ : ๓๗๘. ชาตาทิน'มิมิยา จ.

๓๕๔ : ๓๗๙. สมุหตฺเถ กณฺณา

๓๕๕ : ๓๘๐. ความชนพนธฺฐหายาทีหิ ตา.

๓๕๖ : ๓๘๑. ตทสฺส ฌานมิเย จ.

๓๕๗ : ๓๘๒. อุปมตฺถายิตตฺตํ.

๓๕๘ : ๓๘๓. ตนฺนิสฺสิตตฺเถ โล.

- ๓๕๙ : ๓๘๔. อาลู ตพพหุเล.
 ๓๖๐ : ๓๘๗. ญฺย-ตฺต-ตา ภาเว ตฺ.
 ๓๖๑ : ๓๘๘. ญ วิสมาทึหิ.
 ๓๖๒ : ๓๘๙. รณณียาทิโต กณฺ.
 ๓๖๓ : ๓๙๐. วิเสเส ตรตมิสิกียัญญา.
 ๓๖๔ : ๓๙๘. ตทสฺสตถิตฺติ วี จ.
 ๓๖๕ : ๓๙๙. ตปาทิตฺ สึ.
 ๓๖๖ : ๔๐๐. ทณฺหาทิตฺ อิกถึ.
 ๓๖๗ : ๔๐๑. มธฺวาทิตฺ โร.
 ๓๖๘ : ๔๐๒. คุณฺนาทิตฺ วนฺตฺ.
 ๓๖๙ : ๔๐๓. สตฺยาทึหิ มนฺตฺ.
 ๓๗๐ : ๔๐๕. สทฺธาทิตฺ ญ.
 ๓๗๑ : ๔๐๔. อายฺสฺสฺสการาส มนฺตฺมฺหิ.
 ๓๗๒ : ๓๘๕. ตปฺปกตฺติวจเน มโย.
 ๓๗๓ : ๔๐๖. สงฺขยาปฺรณฺเ โม.
 ๓๗๔ : ๔๐๘. ส จฺสฺส วา.
 ๓๗๕ : ๔๑๒. เอกาทิตฺ ทสฺสสึ.
 ๓๗๖ : ๒๕๗. ทเส โส นิจฺจณฺจ.

๓๗๗ : ๐. อนนเต นิคฺคหิตถญฺจ.

๓๗๘ : ๔๑๔. ตี จ.

๓๗๙ : ๒๕๘. ล ทหรานํ.

๓๘๐ : ๒๕๕. วีสติทเสสุ พา ทุวิสุตฺตํ.

๓๘๑ : ๒๕๔. เอกาทิโต ทสฺส ร สงฺขยาเน.

๓๘๒ : ๒๕๙. อฏฺฐาทิโต จ.

๓๘๓ : ๒๕๓. เทวภฏฺฐานํมาการโ วา.

๓๘๔ : ๔๐๗. จตุจฺเณหิ ถจฺา.

๓๘๕ : ๔๐๙. ทุวิตีหิ ติโย.

๓๘๖ : ๔๑๐. ติเย ทฺูตาปี จ.

๓๘๗ : ๔๑๑. เตสํมทฺฐุปฺปนฺเน อทฺฐมทฺฐมทิวทฺฐม-
ทียทฺฐมทฺฐมตฺติยา.

๓๘๘ : ๖๘. สรฺูปานํเมกเสสุวสฺสกี.

๓๘๙ : ๔๑๓. คณฺเน ทสฺสสุ ทุวิ-ติ-จตุ-ปญฺจ-ฉ-
สตฺต-อฏฺฐ-นวกานํ วี-ติ-จตุตฺตาร-
ปญฺญา-ฉ-สตฺตาส-นวา โยสุ
โยนญฺจีสมาสํ จิรตีตฺติ.

๓๙๐ : ๒๕๖. จตฺตูปปทสฺส โลโป ตฺตฺตฺตฺรปทาภิจสฺส
จุจปี นวา.

๓๙๑ : ๔๒๓. ย'ทนฺอุปนฺนา นิปาตนา สิชฺฌนฺติ.

๓๙๒ : ๔๑๘. ทฺวาทิโต โโก'เนกตฺเถ จ.

๓๙๓ : ๔๑๕. ทสทสํ สํ ทสกันํ สํ
สทสฺสญจ โยมฺหิ.

๓๙๔ : ๔๑๖. ยาว ตทฺตฺตฺริ ทสคฺณิตฺตฺจ.

๓๙๕ : ๔๑๗. สกนาเมหิ.

๓๙๖ : ๓๖๓. เตสํ โณ โลป.

๓๙๗ : ๔๒๐. วิภาเค ธา จ.

๓๙๘ : ๔๒๑. สพฺพนาเมหิ ปการวจเน ตฺถ ธา.

๓๙๙ : ๔๒๒. กิมีเมหิ ถ.

๔๐๐ : ๓๖๔. วุทฺธาภิสรสฺส วา'สโยคนฺตสฺส สณฺเ จ.

๔๐๑ : ๓๗๕. มา ยฺน'มาคโม จาเน.

๔๐๒ : ๓๗๗. อาตฺตตฺตฺจ.

๔๐๓ : ๓๕๔. กฺวจา'ทิมชฺฌตฺตฺรานิ ทิพฺพรสฺสา
ปจฺจเยสฺส จ.

๔๐๔ : ๓๗๐. เตสุ วุฑฺฒิโลกฺมวិการวิปริตา-
เทสา จ.

๔๐๕ : ๓๖๕. อยฺวณฺณานญจา'โย วุฑฺฒิ.
อิติ นามกปฺเป ตทฺธิตกปฺโป อฏฺฐโม กณฺโฑ.
ตทฺธิตสฺสตุตฺถํ นิฏฺฐิตํ.

๖. อาขุยาดกปฺป อาขุยาดกณฺฑ

๔๐๖ : ๔๒๙. อถ ปุพฺพพานิ วิภตฺตีนํ จ ปรสฺสปทานิ.

๔๐๗ : ๔๓๙. ปราณฺย'ตฺตโนปทานิ.

๔๐๘ : ๔๓๑. เทว เทว ปจฺมมชฺฌิมุตฺตมปฺริสา.

๔๐๙ : ๔๔๑. สพฺเพส'เมกาทิธานเ ปโร ปฺริโส.

๔๑๐ : ๔๓๒. นามมฺหิ ปยฺชชฺมาเนปิ ตฺลฺยาธิกรณ
ปจฺโม.

๔๑๑ : ๔๓๖. ตฺมเห มชฺฌิมโ.

๔๑๒ : ๔๓๗. อมฺเห อุตฺตโม.

๔๑๓ : ๔๒๗. กาลเ.

๔๑๔ : ๔๒๘. วตฺตมานา ปจฺจุปฺปนฺเน.

๔๑๕ : ๔๕๑. อาณตฺยาสฺสิญฺเจ'นฺตฺตกาเล ปณฺจมี.

๔๑๖ : ๔๕๔. อนฺุมติปริกปฺปตฺเถสฺส สตฺตมี.

๔๑๗ : ๔๖๐. อปจฺจกฺเข ปโรกฺชาตีเต.

๔๑๘ : ๔๕๖. หิยโยปภฺตฺติ ปจฺจกฺเข หิยฺยตฺตนี.

๔๑๙ : ๔๖๙. สมีเปชฺชตฺนี.

๔๒๐ : ๔๗๑. มาโยเค สพฺพกาลเ จ.

- ๔๒๑ : ๔๗๓. อนาคเต ภวิสฺสนตี.
- ๔๒๒ : ๔๗๕. กุริยาติปนฺเนตฺเตเต กาลาติปตฺติ.
- ๔๒๓ : ๔๒๖. วตฺตมานา ติ อนฺติ ลี ถ มิ ม,
เต อนฺเต เส วฺเห เอ มฺเห.
- ๔๒๔ : ๔๕๐. ปญฺจมี ตฺถ อนฺตฺ หิ ถ มิ ม,
ตํ อนฺตํ สฺสฺ วฺโห เอ อามเส.
- ๔๒๕ : ๔๕๓. สตฺตมี เอยฺย เอยฺยํ เอยฺยาสิ เอยฺยาถ
เอยฺยามิ เอยฺยาม, เอถ เอริ เอถ
เอยฺยาวฺโห เอยฺยํ เอยฺยามฺเห.
- ๔๒๖ : ๔๕๙. ปโรกฺขา อ อฺ เอ ตถ อํ มฺห,
ตถ เร ตฺถโห วฺโห อี มฺเห.
- ๔๒๗ : ๔๕๕. หิยฺยตฺตนี อา อฺ โธ ตถ อํ มฺหา,
ตถ ตถํ เส วฺหํ อี มฺหเส.
- ๔๒๘ : ๔๖๘. อชฺชตฺนี อี อฺ โธ ตถ อี มฺหา,
อา อฺ เส วฺหํ อํ (อ) มฺเห.
- ๔๒๙ : ๔๗๒. ภวิสฺสนตี สฺสติ สฺสนฺติ สฺสสิ สฺสถ
สฺสามิ สฺสาม, สฺสเต สฺสนฺเต สฺสเส
สฺสวฺเห สฺสํ สฺสามฺเห.

๔๓๐ : ๔๗๔. กาลาติปตฺติ สฺสา สฺสํสุ สฺเส สฺสส
 สฺสํ สฺสามหา, สฺสส สฺสํสุ สฺสเส
 สฺสวเห สฺสํ สฺสามหเส.

๔๓๑ : ๔๕๘. หิยฺยตฺตนิสฺตตฺตมีปณฺจมีวตฺตมานา
 สพฺพธาดุกํ.
 อิติ อาขยาดกปฺเป ปจฺโม กณฺโฑ.

๔๓๒ : ๓๖๒. ธาตุลิจฺเคหิ ปรา ปจฺจยา.

๔๓๓ : ๕๒๘. ดิซ-คฺป-กิต-มานะหิ ขณฺสา วา.

๔๓๔ : ๕๓๔. ภูซ-ฆส-หฺร-สฺปาทีหิ ตฺมิจฺจตฺเถสุ.

๔๓๕ : ๕๓๖. อาย นามโต กตฺตูปมานาทาจาเร.

๔๓๖ : ๕๓๗. อียูปมานา จ.

๔๓๗ : ๕๓๘. นามมหาตฺติจฺจตฺเถ.

๔๓๘ : ๕๔๐. ธาตุหิ เณ-ณฺย-ณาเป-ณาปยา
 การิตานิ เหตุวตฺเถ.

๔๓๙ : ๕๓๙. ธาตุรฺูเป นามสฺมา ฌโย จ.

๔๔๐ : ๔๔๕. ภาวกมฺเมสุ โย.

๔๔๑ : ๔๔๗. ตสฺส จวคฺค-ยการ-วการตฺตํ
 สธาดวณฺตสฺส.

- ๔๔๒ : ๔๔๘. อิวณฺณาคโม วา.
 ๔๔๓ : ๔๔๙. ปุพฺพรูปญจ.
 ๔๔๔ : ๕๑๑. ตถา กตฺตริ จ.
 ๔๔๕ : ๔๓๓. ภูวาทิโต อ.
 ๔๔๖ : ๕๐๙. รุธาทิโต นิคฺคหิต ปุพฺพญจ.
 ๔๔๗ : ๕๑๐. ทิวาทิโต โย.
 ๔๔๘ : ๕๑๒. สุวาทิโต ญฺณฺนาอุณฺนา จ.
 ๔๔๙ : ๕๑๓. กิยฺยาทิโต นา.
 ๔๕๐ : ๕๑๗. คหฺวาทิโต ปุปฺ-ณฺหา.
 ๔๕๑ : ๕๒๐. ตนาทิตฺโต โอยิรา.
 ๔๕๒ : ๕๒๕. จุรฺวาทิตฺโต เณณฺยา.
 ๔๕๓ : ๔๔๔. อตฺตโนปทานิ ภาเว จ กมฺมฺนิ.
 ๔๕๔ : ๔๔๐. กตฺตริ จ.
 ๔๕๕ : ๕๓๐. ธาตุปปจฺเจยฺหิ วิภตฺติโย.
 ๔๕๖ : ๔๓๐. กตฺตริ ปรสฺสพทํ.
 ๔๕๗ : ๔๒๔. ภูวาทโย ธาตโว.
 อิติ อาชฺยาดกฺกเป ทฺติโย กณฺโฑ.

๔๕๘ : ๔๖๑. กุจาทิวงฺฆาน'เมกสฺสรานํ เทวภาโว.

๔๕๙ : ๔๖๒. ปุพฺโพ'พฺภาโส.

๔๖๐ : ๕๐๖. รสฺโส.

๔๖๑ : ๔๖๔. ทุตฺตยจตุตฺถานํ ปจฺมตฺตียา.

๔๖๒ : ๔๖๗. กวคฺคสฺส จวคฺโค.

๔๖๓ : ๕๓๒. มานกิตานํ วตตฺตํ วา.

๔๖๔ : ๕๐๔. หสฺส โช.

๔๖๕ : ๔๖๓. อนตฺตสฺส'วณฺณากาโร วา.

๔๖๖ : ๔๘๙. นิคฺคหิตฺตวจ.

๔๖๗ : ๕๓๓. ตโต ปามานานํ วามํ เสสฺ.

๔๖๘ : ๔๙๒. จา ติฏฺฐโจ.

๔๖๙ : ๔๙๔. ปา ปิโพ.

๔๗๐ : ๕๑๔. ฌาสฺส ชาชนา.

๔๗๑ : ๔๘๓. ทิสฺสสฺส ปสฺส-ทิสฺส-ทกฺขา วา.

๔๗๒ : ๕๓๑. พฺยณฺชนนตฺตสฺส โจ ฉปฺปจฺจเยสฺ จ.

๔๗๓ : ๕๒๙. โก เข จ.

๔๗๔ : ๕๓๕. หรฺสฺส คี เส.

๔๗๕ : ๔๖๕. พฺรหฺมณ'มาหฺมฺวา ปโรกฺขายํ.

๔๗๖ : ๔๕๒. คมิสฺส'นโต จุโณ วา สพฺพาสฺส.

๔๗๗ : ๔๗๙. วจสฺสชฺชตนิมฺหิ มกาโร โอ.

๔๗๘ : ๔๓๘. อกาโร ทีฆํ หิมิเมสุ.

๔๗๙ : ๔๕๒. หิ โลปํ วา.

๔๘๐ : ๔๙๐. โหติสฺส'เรโหเห ภวิสฺส'นตนิมฺหิ
สฺสสฺส จ.

๔๘๑ : ๕๒๔. กรสฺส สปปจฺจยสฺส กาโห.
อิติ อาชฺยาดกฺกเป ตติโย กณฺโฑ.

๔๘๒ : ๕๐๘. ทาทนฺตสฺสํ มิเมสุ.

๔๘๓ : ๕๒๗. อสฺสโยคนฺตสฺส วุฑฺธิ การิเต.

๔๘๔ : ๕๔๒. ฆฎฺฐาทินํ วา.

๔๘๕ : ๔๓๔. อญฺเณสุ จ.

๔๘๖ : ๕๔๓. คุหฺนุสํ ทึฆํ.

๔๘๗ : ๔๗๘. วจ-วส-วหาทิน'มฺกาโร วสฺส เย.

๔๘๘ : ๔๘๑. หวิปริยโย โล วา.

๔๘๙ : ๕๑๙. คหฺสฺส เฆ ปฺเป.

๔๙๐ : ๕๑๘. หโลโป ญฺหามฺหิ.

- ๔๙๑ : ๕๒๓. กรสฺส กาสตฺตมฺชฺชตนิมฺหิ.
 ๔๙๒ : ๔๙๙. อสฺสุมมา มิมานํ มฺหิ-มฺหानฺตฺโลโป จ.
 ๔๙๓ : ๔๙๘. ถสฺส ตถตฺตํ.
 ๔๙๔ : ๔๙๕. ติสฺส ตฺถิตฺตํ.
 ๔๙๕ : ๕๐๐. ตุสฺส ตถตฺตํ.
 ๔๙๖ : ๔๙๗. ลิมฺหิ จ.
 ๔๙๗ : ๔๙๗. ลภสฺสุมมา อีอีนํ ตถ-ตถํ.
 ๔๙๘ : ๔๘๐. กุสฺสุมมา ทิ จฺฉิ.
 ๔๙๙ : ๕๐๗. ทาธาดุสฺส ทชฺชํ.
 ๕๐๐ : ๔๘๖. วทสฺส วชฺชํ.
 ๕๐๑ : ๔๔๓. คมิสฺส มมมํ.
 ๕๐๒ : ๔๙๓. ยมฺหิ ทาธามาจาหาปามหมถาทีนํมี.
 ๕๐๓ : ๔๘๕. ยชฺสสา'ทิสฺสิ.
 ๕๐๔ : ๔๗๐. สพฺพโต อํ อีสฺสุ.
 ๕๐๕ : ๔๘๒. ชรมรณํ ชีรชียมมียยา วา.
 ๕๐๖ : ๔๙๖. สพฺพตฺถา'สฺสสา'ทิลोโป จ.
 ๕๐๗ : ๕๐๑. อสพฺพธาดุเก ภู.
 ๕๐๘ : ๕๑๕. เอยฺยสฺส ณาโต อียาณา.
 ๕๐๙ : ๕๑๖. นาสฺส โลโป ยการตฺตํ.

- ๕๑๐ : ๔๘๗. โลป'ญเจตต'มกาโร.
 ๕๑๑ : ๕๒๑. อุตต'โมกาโร.
 ๕๑๒ : ๕๒๒. กรสุสา'กาโร จ.
 ๕๑๓ : ๔๓๕. โเอ อว สเร.
 ๕๑๔ : ๔๙๑. เอ อย.
 ๕๑๕ : ๕๔๑. เต อาวยา การิเต.
 ๕๑๖ : ๔๖๖. อิการาคโม อสพพธาดุกมฺหิ.
 ๕๑๗ : ๔๘๘. กวจิ ธาตุวิภตฺติปปจฺจยานํ
 ที่ขวิปริตาทสโลปาคมา จ.
 ๕๑๘ : ๔๔๖. อตฺตโนปทานิ ปรสฺสพทตฺตํ.
 ๕๑๙ : ๔๕๗. อการาคโม หิยฺยตฺตนี-อชฺชตฺตนี-
 กาลาติปตฺตีสฺ.
 ๕๒๐ : ๕๐๒. พฺรโต อี ติมฺหิ.
 ๕๒๑ : ๔๒๕. ธาตุสฺส'นฺโต โลป'เนกสฺสรสฺส.
 ๕๒๒ : ๔๗๖. อิสฺยมฺม'นฺโต จฺเณ วา.
 ๕๒๓ : ๕๒๖. การิตานํ โณ โลป.
 อิติ อาชฺยาดกฺกเป จตฺตฺโต กณฺโฑ.
 อาชฺยาดสฺสตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๗. กิฬิพิตานกปฺป กิฬิพิตานกณฺท

- ๕๒๔ : ๕๖๑. ธาตุยา กมฺมาทิมฺหิ โณ.
 ๕๒๕ : ๕๖๕. สณฺณาย’ม นฺ.
 ๕๒๖ : ๕๖๗. ปุเร ททา จ อี.
 ๕๒๗ : ๕๖๘. สพฺพโต ญฺว-ตฺวา-วீ วา.
 ๕๒๘ : ๕๗๗. วิส-รฺช-ปทาทีโต ณ.
 ๕๒๙ : ๕๘๐. ภาเว จ.
 ๕๓๐ : ๕๘๔. กฺวิ จ.
 ๕๓๑ : ๕๘๙. ธราทีหิ รมฺโม.
 ๕๓๒ : ๕๙๐. ตสฺสึลาทีสุ ญี-ตฺวา-วี่ จ.
 ๕๓๓ : ๕๙๑. สทฺท-กฺธ-จล-มณฺฑตฺถ-รฺจาทีหิ ยฺ.
 ๕๓๔ : ๕๙๒. ปาราทิคมิมหา รฺ.
 ๕๓๕ : ๕๙๓. ภิกฺขาทีโต จ.
 ๕๓๖ : ๕๙๔. หนตฺยาทีนํ ญฺโก.
 ๕๓๗ : ๕๖๖. นฺ นิคฺคหิตํ ปทฺนเต.
 ๕๓๘ : ๕๙๕. สํหนณฺณาย วา โร โฆ.
 ๕๓๙ : ๕๕๘. รมฺหิ รนฺโต ราที โน.
 ๕๔๐ : ๕๔๕. ภาวกมฺเมสุ ตพฺพานียา.

- ๕๔๑ : ๕๕๒. ณฺโโย จ.
 ๕๔๒ : ๕๕๓. กรรมหา วิจฺจ.
 ๕๔๓ : ๕๕๔. ภูโตพุพ.
 ๕๔๔ : ๕๕๖. วท-มท-คมุ-ยฺช-ครหาการาที่หิ
 ชฺช-มฺม-คฺค-ยฺเหยยาคาโร วา.
 ๕๔๕ : ๕๔๘. เต กิจฺจา
 ๕๔๖ : ๕๖๒. อญฺเญ กิตฺ.
 ๕๔๗ : ๕๔๖. นนฺทาที่หิ ยฺ.
 ๕๔๘ : ๕๔๗. กตฺตุกรรมปเทเสสุ จ.
 ๕๔๙ : ๕๕๐. รหาที่โต ณ.
 อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ปจฺโม กณฺโฑ.
 ๕๕๐ : ๕๔๖. ฌาทยโย เตกาลิกา.
 ๕๕๑ : ๕๔๘. สญฺญายํ ทาธาโต อิ.
 ๕๕๒ : ๖๐๙. ติ กิจฺจาติฏฺเฐ.
 ๕๕๓ : ๕๔๙. อิตฺถิย'มตฺติยโว วา.
 ๕๕๔ : ๖๐๑. กรโต วิริย.
 ๕๕๕ : ๖๑๒. อตีเต ต-ตวณฺตุ-ตาวี.
 ๕๕๖ : ๖๒๒. ภาวกมฺเมสุ ต.
 ๕๕๗ : ๖๐๖. พุทฺธมาทิตฺเถ กตฺตริ.

- ๕๕๘ : ๖๐๒. ชีโต อิน สพฺพตฺถ.
- ๕๕๙ : ๖๐๓. สุปโต จ.
- ๕๖๐ : ๖๐๔. อีสํหุสฺสึหิ ข.
- ๕๖๑ : ๖๓๖. อิจฺจนตฺถเกสฺส สมานกตฺตฺถเกสฺส ตเวตฺตฺวา.
- ๕๖๒ : ๖๓๘. อรหสฺสกาทีสฺส จ.
- ๕๖๓ : ๖๓๙. ปตฺตวจเน อลฺมตฺถเกสฺส จ.
- ๕๖๔ : ๖๔๐. ปุพฺพกาเล'กกตฺตฺถกานํ
ตฺน-ตฺวาน-ตฺวา วา.
- ๕๖๕ : ๖๔๖. วตฺตมาเน มานนฺตา.
- ๕๖๖ : ๕๗๔. สาสาทีหิ รตฺถ.
- ๕๖๗ : ๕๗๕. ปาทีโต ริดฺธุ.
- ๕๖๘ : ๕๗๖. มานาทีหิ ราตฺถ.
- ๕๖๙ : ๖๑๐. อาคมา ตฺโก.
- ๕๗๐ : ๖๑๑. ภาพฺเพ อิก.
- อิติ กิพพิธานกปฺเป ทฺติโย กณฺโฑ.
- ๕๗๑ : ๖๒๔. ปจฺจยาทนิฏฺฐา นิปาตนา สิขณฺนติ.
- ๕๗๒ : ๖๒๕. สาส-ทิสโต ตสฺส วิณฺโณ จ.
- ๕๗๓ : ๖๒๖. สาทิ-สนฺต-ปฺจฺจ-ภนฺช-หํสาทีหิ ญฺโจะ.

- ๕๗๔ : ๖๑๓. วสโต อุตถ.
 ๕๗๕ : ๖๑๔. วสฺส วา วุ.
 ๕๗๖ : ๖๐๗. ธมฺมเกหิ ธมฺมา จ.
 ๕๗๗ : ๖๒๘. ภนฺชโต คฺโค จ.
 ๕๗๘ : ๕๖๐. ภุชาทึน'มนฺโต โน ทฺวิ จ.
 ๕๗๙ : ๖๒๙. วจ วา วุ.
 ๕๘๐ : ๖๓๐. คฺปาทึนญจ.
 ๕๘๑ : ๖๑๖. ตราทึหิ อิญฺเณ.
 ๕๘๒ : ๖๓๑. ภิทาทิตฺ อึนฺน-อนฺน-อึณา วา.
 ๕๘๓ : ๖๑๗. สฺส-ปจ-สกโต กฺข-กฺกา จ.
 ๕๘๔ : ๖๑๘. ปกฺกมาทึหิ นฺโต จ.
 ๕๘๕ : ๖๑๙. ชนาทึน'มา ติมฺหิ จ.
 ๕๘๖ : ๖๐๐. คม-ชน-หน-รมาทึน'มนฺโต.
 ๕๘๗ : ๖๓๒. รกาโร จ.
 ๕๘๘ : ๖๒๐. จาปาน'มิอึ จ.
 ๕๘๙ : ๖๒๑. หนฺเตหิ โห หสฺส โฟ วา
 อทหนหานํ.
 อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ตติโย กณฺโฑ.
 ๕๙๐ : ๕๗๙. ฌมฺหิ รนฺชสฺส โช ภาวกรณฺสฺ.

- ๕๙๑ : ๕๔๔. หนสฺส ฆาโต.
 ๕๙๒ : ๕๐๓. วโธ วา สพฺพตฺถ.
 ๕๙๓ : ๕๖๔. อาการนฺตาน'มาโย.
 ๕๙๔ : ๕๙๒. ปุร-สมฺบุ-ปรีหิ กโรติสฺส ขขรา วา
 ตปจฺจเยสฺส จ.
 ๕๙๕ : ๖๓๗. ตเวตฺตนาทิสฺส กา.
 ๕๙๖ : ๕๕๑. คม-ชน-หนาทินิ ตํตฺตพฺพาทิสฺส น.
 ๕๙๗ : ๖๔๑. สพฺเพหิ ตฺตนาทินิ โย.
 ๕๙๘ : ๖๔๓. จนนฺเตหิ รจฺจํ.
 ๕๙๙ : ๖๔๔. ทิสฺสา สฺวาน-สฺวา'นฺตโลโป จ.
 ๖๐๐ : ๖๔๕. มหทเกหิ มฺม-ยฺห-ชฺช-พฺภ-ทฺธา จ.
 ๖๐๑ : ๓๓๔. ตทฺธิต-สฺมาส-กิตกา
 นาม'วา'ตเวตฺตนาทิสฺส จ.
 ๖๐๒ : ๖. ทุมฺหิ ครุ.
 ๖๐๓ : ๗. ทีเม จ.
 ๖๐๔ : ๖๘๔. อกฺขเรหิ การ.
 ๖๐๕ : ๕๔๗. ยถาคมฺมิกาโร.
 ๖๐๖ : ๖๔๒. ทธฺนฺตโต โย กฺวจิ.
 อิติ กิฬิพิตานกปฺเป จตฺตโต กณฺโฑ.

- ๖๐๗ : ๕๗๘. นิคฺคหิต สโยคาคิ โน.
 ๖๐๘ : ๖๒๓. สพฺพตถุ เค คี.
 ๖๐๙ : ๔๘๔. สทสฺส สิทตฺตํ.
 ๖๑๐ : ๖๒๗. ยชสฺส สรสฺสี ภูเจ.
 ๖๑๑ : ๖๐๘. หจตฺตฺถาน'มนฺตานํ โท ธ.
 ๖๑๒ : ๖๑๕. โท ฌกาเร.
 ๖๑๓ : ๕๘๓. คหสฺส ชฺร เณ วา.
 ๖๑๔ : ๕๘๑. ทหสฺส โท หํ.
 ๖๑๕ : ๕๘๖. ธาตฺวานตสฺส โลโป กุวิมฺหิ.
 ๖๑๖ : ๕๘๗. วิทฺนฺเต อู.
 ๖๑๗ : ๖๓๓. นมกราน'มนฺตานํ นิยุตฺตตมฺหิ.
 ๖๑๘ : ๕๗๑. น กคตฺตํ จชา ญฺวฺมฺหิ.
 ๖๑๙ : ๕๗๓. กรสฺส จ ตตฺตํ ตฺสฺมี.
 ๖๒๐ : ๕๔๙. ตฺถุ-ตฺถุ-ตพฺเพสฺส วา.
 ๖๒๑ : ๕๕๓. การิตํ วีย ฌานฺนพฺนฺธ.
 ๖๒๒ : ๕๗๐. อนกา ญฺ-ญฺวฺน.
 ๖๒๓ : ๕๕๔. กคา จชานํ.

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ปณฺจโม กณฺโฑ.

กิพฺพิธานสูตรํ นิฏฺฐิตํ.

๘. กิพฺพิธานกปฺป อุณาทิกณฺฐ

- ๖๒๔ : ๕๖๓. กตฺตริ กิตฺ.
- ๖๒๕ : ๖๐๕. ภาวกมฺเมสุ กิจฺจ-กุต-ชตฺถา.
- ๖๒๖ : ๖๓๔. กมฺมนิ ทฺติยาโย กุโต.
- ๖๒๗ : ๖๕๒. ขฺยาทีหิ มนฺ ม จ โต วา.
- ๖๒๘ : ๖๕๓. สฺมาทีหิ ธมา.
- ๖๒๙ : ๕๖๙. คหสฺสฺ'ปธสฺเส วา.
- ๖๓๐ : ๖๕๔. มสฺสฺสฺ สฺสฺสฺ จจฺร-จฺจเระ.
- ๖๓๑ : ๖๕๕. อาปฺพุพฺพจฺรสฺส จ.
- ๖๓๒ : ๖๕๖. อล-กล-สเลหิ ลยา.
- ๖๓๓ : ๖๕๗. ยานฺลาณา.
- ๖๓๔ : ๖๕๘. มถิสฺสฺ ธสฺสฺ โล จ.
- ๖๓๕ : ๕๕๙. เปสฺตติสคฺคปตฺตกาเลสุ กิจฺจา.
- ๖๓๖ : ๖๕๙. อวสฺสกาธมิณฺเณสุ ณี จ.
- ๖๓๗ : ๐. อรหสฺสกาทีหิ ตฺ.
- ๖๓๘ : ๖๖๐. วชาทีหิ ปพฺพชฺชาทโย นิปจฺจนฺเต.
- ๖๓๙ : ๕๘๕. กฺวิโลโป จ.
- ๖๔๐ : ๐. สจฺชานํ กคฺา ฌานฺนพฺนฺเต.

- ๖๔๑ : ๕๗๒. นุกาที่หิ ยฺญวฺณ’มนานนากานนกา
สการิเตหิ จ.
- ๖๔๒ : ๕๘๘. อียตมกิเอสาน’มนุตสฺสโร ทิฆํ กุจจิ
ทิสสฺส คฺคณํ โท รํ สกฺขี จ.
- ๖๔๓ : ๖๓๕. ภายาที่หิ มติพุธิปฺปชาที่หิ จ กุโธ.
- ๖๔๔ : ๖๖๑. เวปุ-สึ-ทว-วมุ-กุ-ทา-ภู-หฺวาที่หิ
ถตุติมณฺนิมา นิพฺพตฺเต.
- ๖๔๕ : ๖๖๒. อกฺโกเส นมฺหานิ.
- ๖๔๖ : ๔๑๙. เอกาทิโต สกิสฺส กฺขตฺตุ.
- ๖๔๗ : ๖๖๓. สฺนสฺสฺนสฺสโร’ณวานฺวณฺณนฺนชฺชนานา.
- ๖๔๘ : ๖๖๔. ตรุณสฺส สฺส จ.
- ๖๔๙ : ๖๖๕. ยวสฺสวสฺสวฺวณฺณนา.
- ๖๕๐ : ๖๕๑. กาเล วตฺตมานาตีเต ญฺวาทโย.
- ๖๕๑ : ๖๔๗. ภวิสฺสติ คมาที่หิ ณีฆิณ.
- ๖๕๒ : ๖๔๘. กิริยายํ ญฺวตฺโว.
- ๖๕๓ : ๓๐๖. ภาววาจิมฺหิ จตฺตเถ.
- ๖๕๔ : ๖๔๙. กมฺมนิ โณ.

๖๗๑ : ๖๘๑. หนาทิหิ ฌนุตโว.

๖๗๒ : ๖๘๒. กุณฺหาทิหิ โจ.

๖๗๓ : ๖๘๓. มนุ-ปุร-สุณาทิหิ อุตฺตสนฺติสา.

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป อุนฺมาทิกปฺโป ฌญฺโจ กณฺโฑ.

อุนฺมาทิสฺสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

กัจจายนสฺสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

สฺสุตฺตสงฺคหคาถา

สนฺธิมฺหิ เอกปณฺณาสํ

อญฺจารสาธิกณฺเฑว

สมาเส อญฺจวีสณฺจ

อญฺจารสสตาชฺยาเต

อุนฺมาทิมฺหิ จ ปณฺณาสํ

นามมฺหิ ทฺวิสत्ตํ ภเว

การเก ปณฺจตาลีสํ

ทฺวาสญฺจิ ตทฺธิเต มตํ

กิตเต สฺสุตฺตสฺสํ ภเว

สฺสุตฺตเกทํ ปกาสิตํ.

(การิกาคนฺถ)

ธำตวานุกรม

ธาทวานุกรม

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อคค	คติโกฏฐิลเล	คดีไปคดีมา
อคคคติ		ไปคดี
อคคคลัง		กลอนประตุ
อคคิ		ไฟ (มีเปลวคดีไปคดีมา)
อจจ	ปุชายั	บูชา
อจจติ, อจจยติ		บูชา
อจจิ		เปลวไฟ (ถูกบูชา)
อณช	พยุตติ-คตีสู	ปราถนา-ไป
อณชลิ		พนมมือ
อณชติ		ไป
สมชชชา		การประชุม
อณ	คติมุหิ	ไป
อณนิ		แม่แคร่
อณวิ		ป่า, ดง

ชาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อทิ	อณฺฑตฺเถ	วางไข่, ออกไข่
	อณฺโฑ	ไข่, ลูกอ๊อดทะ
อท	ภกฺขเน	กิน
	อตฺตา	ตัว, ตน (กินทุกซ์และสุข)
	อทฺทฺ, อนฺทฺ	เรื้อนจำ
อป	ปาปฺณเน	ถึง, บรรลุ
	อปฺปิ	น้อย
	อาโป	น้ำ
	ปตฺโต	(อันเขา) ฟึ่งถึง, ฟึ่งบรรลุ
	ปปฺโปติ	ถึง, บรรลุ
	ปาปฺณาคิ	ถึง, บรรลุ
	ปาปฺณิตพฺโพ	(อันเขา) ฟึ่งถึง, ฟึ่งบรรลุ
อม	โรค-คตฺยาทีสุ	เจ็บไข้, ปวด-ไป เป็นต้น
	อณฺ	อณฺ, สิ่งเล็ก ๆ
	อมฺมา	มารดา
	อมฺโพ	มะม่วง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	อนโธ	บอด
	อามโย	โรค, ความเจ็บไข้
อ ย	คติมฺหิ	ไป
	อโย	เหล็ก
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	สมโย	สมัย, พร้อมเพรียง
อ ร	คติมฺหิ	ไป
	อกุโก	ดวงอาทิตย์
	อตฺโธ	อรรถ, เนื้อความ
	อทุธา	ทางไกล
	อรณฺณํ	ป่า
	อรุ	แผล
	อุตุ	ฤดู
อ ล	ปริสมตฺถมฺหิ	ความสามารถ
	อลโส	คนเกียจคร้าน
	อลฺลํ, อลฺยํ	สด, เปียก

ชาต อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อว	รกุขณ	รักษา
	อวนี	แม่น้ำ
	อวุกโก	บิดา (ผู้รักษาบุตร)
อส	ภุวิ	มี, เป็น
	อตฺติ	มีอยู่, เป็นอยู่
	อตฺโต	อรรถ, เนื้อความ
อส	โกชเน	กิน
	อนนํ	ข้าว
	อสโก	นักกิน
	อสนํ, อสิตํ	การกิน
อส	สพฺภาเว	มีตามสภาพ
	สํ, สนฺโต, สมานํ	มีอยู่
อสุ	เขปน	ขว้างไป, ทิ้ง
	อสิ	ดาบ
	อิสฺสาโส	นักแม่นธนู, ช่างศร

ธาตุ อรรณ-อุทาหรณ์ คำแปล

อาณ	เปสเน	ส่งไป
	อาณตติ	อำนาจ, คำสั่ง
	อาโน	อำนาจ, คำสั่ง
	อาณาเปติ	สั่ง, ส่งไป
	อาณาปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สณฺชานนโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สณฺณปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
อาส	อุปเวสเน	เข้าไป, อยู่
	อจฺจติ	อยู่
	อาสนํ	การนั่ง, ที่นั่ง
	อุปาสโก	อุบาสก
	อุปาสิกา	อุบาสิกา
อิ	อชฺฌยเน	สวด, สวดขยาย
	อชฺฌยโก	ผู้สวด, ผู้สวดขยาย
	อิติํ	ถูกสวด, ถูกสวดขยาย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อิ	คติมฺหิ	ไป
	อเนวติ	ติดตามไป
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	เอติ	ไป
	ปจฺจโย	เหตุ, ปัจจัย
	ปฏิจจ	อาศัย
	ปฏิจฺโจ	มุ่งไป
	สมฺพโย	เหตุ, ปัจจัย
อิภ	ทสฺสนงฺเกสฺ	เห็น-ร่องรอย
	อุเปกฺขา	อุเบกขา, ความวางเฉย
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้เห็นภัยในสงสาร
อิณช	กมฺปเน	ห้วนไหว
	อิณฺชนํ, อิชฺชา	ความห้วนไหว
	สมิณฺชนํ	การเหี่ยยอดออก
อิทิ	ปรมิสฺสริเย	เป็นใหญ่ยิ่ง
	อินฺโท	พระอินทร์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อิส	ปริเยสเน	แสวงหา
	อิสฺ	ฤษี, ดาบส (ผู้แสวงหา คุณมีศีลเป็นต้น)
อิสฺ	อิจฺฉายํ	ปรารธนา
	อิจฺฉา	ความปรารธนา
	อิฏฺโฐ	สิ่งที่น่าปรารธนา
อิสฺ	อิจฺฉา-กนฺตีสฺ	ปรารธนา-ขอบใจ
	อิจฺฉติ	ปรารธนา, ขอบใจ
	อิตฺถิ	หญิง, ผู้ที่บุรุษปรารธนา
อุจ	สมวาเย	ประชุม, รวบรวม
	โอโก	เรื่อน, ที่อยู่
อุทิ	ปสฺวน-เกฺลทเนสฺ	ไหลไป-เปียก, ชุ่ม
	อุทกํ	น้ำ
	อุทฺโท	นาก, แมวน้ำ
	อุทฺทฺโร	หนู

ชาตฺ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โธทโน	ข้าว
	สมทุโท	สมุทร, ทะเล
อุสฺส	ทาเห	เร้าร้อน, เผา, ไหม้
	อุกกา	ดวงไฟ, คบเพลิง
	อุกฺขลิ	หม้อข้าว
	อุทฺโธ	ถูกเผา
	อุมฺมุกํ	ประกายไฟ
	อุสฺ	ธนู, ศร
	อุสฺมา	ไอลุ่น
เอรทฺธิ	หีสายํ	เปียดเปียน
	เอรณฺโท	ต้นระหุ่ง
กจ	ทิตฺติมุหิ	รุ่งเรือง
	กจฺโจ	ต้นตระกูล, บรรพบุรุษ
	กจฺฉา	สายรัดเอว
	กาโจ	แก้วผลึก

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กฏ	มทุกฺกเน	ย่ายี้
	กฏจํ	ไม้แห้ง, ฟืน
กติ	เฉทเน	ตัด
	กณฺโฑ	ศร, เกาทัณฑ์, กระบอก, กัณฑ์, ตอน
กณ	นิมีลเน	หลับตา, กระทบตา
	กณฺโโจ	คอ
	กาโณ	บอด, ตาพิการ
กถ	กถเน	กล่าว
	กถนํ, กถา	การกล่าว
	ธมฺมิกถา	การกล่าวธรรม
	สากฺกจฺณา	สนทนา
กท	มเท	มีน, เมา
	กทลํ	น้ำเมา, กลัวย
	กทลํ	กลัวย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กน	ทิตติ-กนดีสุ กณฺณา กนกัม	รุ่งเรือง-ชอบใจ สาวน้อย, สาวรุ่น ทองคำ
กปิ	จลเน อกมปิ กปิ กมฺปิโน กวิ	ห้วนไหว, เคลื่อนไหว ห้วนไหวแล้ว ลิง ความเคลื่อนไหว สิ่งที่ไหว, ผู้ห้วนไหว นักกวี, ผู้คล่องแคล่ว
กปุ	หีสา- ตกุลคนฺเธสุ กปปุโร	เปียดเปียน- กำจัดกลืน การบวช
กปป	ตกฺกเน สงฺกปิโต สมฺมาสงฺกปิโป	ดำริ, วิตก, คิด (อันเขา) ดำริแล้ว ความดำริชอบ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กมฺ	กนฺติมฺหิ กาโม ธมฺมกาโม	ชอบใจ, ใคร่ ผู้ชอบใจ, ผู้ใคร่ ผู้ชอบธรรม
กมฺ	ปทวิกุเขเป อนุกุมมํ โอกุมมม กมฺติ จํกมฺติ ยถากุมมํ ปกฺกโม ปกฺกนฺโต ปฏิกฺกโม	อย่างเท้า, ก้าวเท้า ตามลำดับ หยั่งลง, ก้าวลง ย่างไป, ก้าวไป ย่างไป, ก้าวไป ตามลำดับ ผู้ก้าวไป, มุ่งมั่น, หลีกไป หลีกไปแล้ว การถอยกลับ
กมฺพ	สญฺจลเน กมฺพลํ	ไหว, หวั่นไหว ผ้ากัมพล, ผ้าขนสัตว์
กร	กรณ กตฺตพฺโพ	กระทำ ถูกกระทำ

ชาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กรณ	การกระทำ
กโรติ, กยิรติ	กระทำ
กโรนโต	ผู้กระทำ
การี	ผู้ทำเป็นปรกติ
การุ	ช่าง, ผู้ชำนาญ, ผู้มีศิลปะ
กาโร	ผู้ทำ, ช่าง, ผู้ชำนาญ
พยากรณ์	คัมภีร์ไวยากรณ์
มาลาการุ	ช่างจัดดอกไม้
สกุกัจ	เคารพ
สกุกโต	สักการะ
กรฑิ	ภาชนะ, แบ่ง
กรณุฑิ	ผอบ, ตลับ
กล	นับ
กลล	โคลน, เปือกตม, น้ำเมือก
กล	นับ, คำนวณ
กลา	ส่วน, เลี้ยว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	กลลํ, กลยุํ	เข้า, รุ่งอรุณ, สมควร
	กาโล	กาล, เวลา
กส	วิเลขเน	ไถ, ชีด
	กลี	การไถ
	กสโก	ชาวนา
กิ	อุณฺณติมฺหิ	ขึ้นสูง
	เกตุ	เกตุ, ธง, รัศมี
	เกสา	ผม
กิต	โรคาปนยเน	เยี่ยวยา, รักษาโรค
	ติกิจจโก	หมอ
	ติกิจจติ	เยี่ยวยา
กิร	วิกิรเณ	เรี่ยราย, เรี่ยราด, กระจาย
	อาภิณฺโณ	เรี่ยรายไป, กระจายไป
	กรุณา	ความสงสาร
	ปภิณฺณกํ	เรี่ยราย, ทั่วไป, ปนกัน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กิริ	วิกุเขเป	โปรย, หวาน, ซัด, ซ่าน
	กิริโณ	รังษี, รัศมี, แสงสว่าง
กี่	ทพฺพวินิมเย	แลกเปลี่ยน, ซื่อขาย
	กยิโก, กายิโก	คนซื่อ, ลูกค้า
	กิณาดิ, กินาดิ	ซื่อ
	วิกกยิโก	คนขาย, พ่อค้า
	วิกฺกิณาดิ	ขาย
กุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	กพฺพํ	กาพย์, กลอน
	กวิ	กวี, นักประพันธ์
	กานนํ	ป่า
	กุโร	ข้าวแห้ง, ข้าวตัง
กุ	กฺจฺฉิตะ	รังเกียจ, ตำหนิ, ตีเตียน
	กณฺโห	ด่า
	กรีสํ	กรีส, คูณ, มาตราวัด

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กจ	สงโกลาเน	ห้อย, แขนง, หด
	กโจ	เต้านม
	กจฉา	การหดเข้า, ตีเตียน
กฏ	เฉทเน	ตัด, เฉือน
	กฏโจ, กฏจ	โรคเรื้อน
กุทิ	ทาเห	เร้าร้อน
	กุนุทล	ดุ่มหู, ต่างหู
กุธ	โกเป	โกรธ, ขัดเคือง
	กุชฌติ	โกรธ, ขัดเคือง
	โกธโน	ผู้มักโกรธ
กุป	โกเป	โกรธ
	กุปปติ	โกรธ
กุร	อกโกเส	ดำ, แสง
	กुरु	แคว้นกुरु, พระเจ้ากुरु
	กुरुโร	ผู้โหดร้าย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กุส	อกโกเส	ดำ
	อกโกเสติ	ดำ, ต่อว่า
กุส	เฉทน-ภูต-ทาน-	ตัด-มี-ให้-
	สญจเยสุ	รวบรวม
	กัจฉิ	ท้อง
	กัจฉิ	โรคเรื้อน
	กุศล	กุศล, ตัดอกุศล
	กุสิโต	เกียจคร้าน
	โกสมโพ	ต้นสะคร้อ, ต้นเล็บเหยี่ยว
กุส	โคตถุ	หมาป่า
	เฉทน-ปุรณ-	ตัด-เต็ม-
	คนุเชสุ	ส่งกลืน
	โกฏโจ	ยุ่ง, ฉาง, ลำไส้, ท้อง
ขชช	ภกขเน	กิน
	ขชชโร	อินทผลัม, เป้ง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ขทิ	เจทนตุเถ	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขณฺโท	ท่อน, ส่วน, น้ำอ้อยก้อน
ขนุ	อวทารณ	ชุด, เจาะ
	ชนโก	นักชุด, ผู้ชุด
	ชนตพพ	ถูกชุด
	ชนฺโธ	ชั้นธ, กอง
	ชาณฺ	ตอ
	ปริชา	คู, คลอง
	สงฺโซ	หอยสังข์
ขมุ	สหน	อดทน
	ชนฺติ	ความอดทน
	ชนฺโต, ขโม	ผู้อดทน
	ขมฺติ	อดทน, อดกลั้น
ขาท	ภกฺขเน	กิน, ขบเคี้ยว
	ขชฺขิ, ขาทนีย	ของกิน, ของควรกิน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ชนฺธ	ชั้นธ
	ชาทติ	กิน, ขบเคี้ยว
ชิต	อุตฺตาสเน	กล้ว, สะดุ้งกล้ว
	ชินโน	กล้วแล้ว
ชิต	ทีนภาเว	ล่ำปาก, เหน็ดเหนื่อย
	ชินโน	ล่ำปากแล้ว
	เชโท	ผู้ล่ำปาก
ชี	ขเย	เสื่อม, ลิ่น, หมด
	ชโย	เสื่อม, ลิ่น, ขยะ
	ชีโน	ลิ่นแล้ว
	เชโม	เกษม, หมดอุปสรรค
ขุท	ปิปาสายํ	หิว, กระจาย
	ขุทโท	ผู้หิว, ผู้กระจาย
ขุร	เฉทเน	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขุโร	มีดโกน, กีบเท้าสัตว์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	เภทเน	แตก, ฝ่า, ทำลาย
ขุยา	ปกถเน	กล่าว, นับ
	สงฺขุยา	การนับ
	สงฺเขยยุยํ	ควรนับ
คติ	สนฺนิจเย	สะสม
	คณโท	แถม, กระพุงแถม
คณ	สงฺขุยานเ	นับ, คำนวณ
	คณโก	ผู้นับ, โหร, หมอดู
	คณนา	การนับ, การคำนวณ
	คณิกา	ภรรยา, ภรรยาชั่วคราว
	คณติ, คณยติ	นับ, คำนวณ
	คณเ	หมู่, คณะ, ฝูง
คท	วียตฺติยํ วาจาญํ	พูดชัดเจน
	คชฺชํ	เสียงร้อง, เสียงคำราม
	สุคโต	พระสุคต, พระพุทธรเจ้า

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	คฺทฺรโก	ลา, กล้า, แข็ง
	คทา	ตะบอง
คมฺ	คติมฺหิ	ไป, ถึง, บรรลุ, รู้
	คจฺฉติ	ไป
	คจฺฉนฺโต	ผู้ไปอยู่
	คณฺโธ	กลิ่น
	คมนํ, คติ	การไป, ที่ไป
	คมนาคมนํ	การไปมาหาสู่
	อาคณฺตุโก	ผู้มาเยือน
	สงฺคโม	สังคม, ผู้รวมกัน, ปากน้ำ
ครห	นินฺทายํ	ตำหนิ, ครหา
	ครหา	การตำหนิ
	คารยฺโห	ผู้ถูกตำหนิ
คห	อุปาทาเน	ถือเอา
	คณฺหาติ	ถือเอา
	คหณํ	การถือเอา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	คาโห	ผู้ถือเอา
	ฆร	บ้าน, เรือน
	นิคฺคณโห	การชม
	ปคฺคณโห	การยกย่อง
	สงฺคโห	การรวบรวม, การย่อ
คาหุ	วิโลเฟเน	กวน, คน, วน
	อชฺโฌคาฬโห	จมลง, หยั่งลง
	จนฺทคฺคาโห	ราหุอมจันทร์,
	คาฬโห	กวนแล้ว, วนแล้ว
คูป	โคปน	คุ้มครอง, ป้องกัน
	โคปโก	ผู้คุ้มครอง
	ชฺคฺจจติ, โคปติ	คุ้มครอง, ป้องกัน
	สุคฺคโต	คุ้มครองดีแล้ว
คูป	ถํวเรณ	ระวัง
	คตฺต	ร่างกาย

ชาตฺ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โคตตํ, โคตรํ	โคตร, ตระกูล
	โคปโป	ข้อเท้า
คุห	ลัวรณ	คัมครอง, ระวัง
	คุหโก, คุยหโก	ผู้คัมครอง, ผู้ระวัง
	คุหา	ถ้ำ, เจ้ามหา
	คุหยติ	ปกปิด
	คุพฺห์	ปกปิด, จม, ซ่อน
เค	สทฺเท	ส่งเสียง
	คายนํ	การส่งเสียง, การขับร้อง
	คีตํ	เพลงขับ
	คีติ	การขับร้อง
	สงฺคายนํ	การส่งคายนา
	สงฺคีติ	การขับร้องประสานเสียง
		การทำส่งคายนา
โคตถุ	วเส	โคตร, วงศ์สกุล
	โคตถุโล	ผู้มีโคตร, ผู้มีสกุล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ฉก	อึ๋หาย	พยายาม
ฉด	หมี้อ, หมี้อดินเผา	
ฉก	พยายาม	
ฉก	เป็นไป, พยายาม	
ฉก	เป็นไป, พยายาม	
ฉก	เป็นไป	
ฉก	ระฆัง	
ฉก	กิน	
ฉก	หิว, อยากกิน	
ฉก	สูดกลืน	
ฉก	จมูก, เครื่องสูดกลืน	
ฉก	ส่งเสียง, ประกาศ	
ฉก	การโฆษณา	
ฉก	เสียงดัง, เสียงก้อง, คอก	
ฉก	ผู้มีเสียงก้อง	
ฉก	เสียงก้อง	

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

จกข	วียดติยํ วาจารย์	พุดชัดเจน
	จกขุ	จักขุ, ดวงตา
จช	หานิมฺหิ	สละ, ละ
	จชนํ, จาโค	การสละ, การละ, จาคะ
	ปริจฺจตฺโต	ปริจาคแล้ว
จทิ	จณฺทตฺเถ	ดูร้าย
	จณฺโท	ผู้ดูร้าย
จทิ	จณฺทิกฺเก	โหดเหี้ยม
	จณฺทาโล	ผู้โหดเหี้ยม, คนจั่นทาล
จทิ	หิลาทเน	ยินดี
	จนฺทนํ	ไม่จันทน์, แก่นจันทน์
จทิ	อิจฺฉา-กนฺตีสฺสุ	ปรารถนา-ชอบใจ
	จนฺโท	ดวงจันทร์
จร	จรณ	เที่ยวไป, ประพฤติ
	อาจิณฺณ	อาจิณ, ประเพณี
	จรติ	เที่ยวไป, ประพฤติ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

จโร	จารชน, นัปลีบ, สายลัปล
จรียา	ความประพฤติ
จริตตุ	จริต, ความประพฤติ
จิณโณ	ถุกประพฤติ
จารโก	คูก, เรือนจ่า
จารี	ผู้ประพฤติเป็นปรกติ
วนจโร	นายพราน
วิจโร	ผู้พิจารณา
วิจารณ์	ปัญญาพิจารณา
จล	
กมุปน	ห้วนไหว
จลติ, จณจลติ	ห้วนไหว
จลโน	ผู้ห้วนไหวง่าย
จาย	
สนตาน-ปฐาส	ลึบต่อ-บุชา
อปจายิต	ถุกบุชาแล้ว
อปจายี	ผู้นอบน้อมเป็นปรกติ
อปจิติ	ความนอบน้อม

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

จิ	จเย	สะสม, พอกพูน	
	จินาติ	สะสม, พอกพูน	
	วิจินาติ	เลือกสรร, วิจัย	
	เจยฺยํ	ถูกสะสม	
	วินิจฺฉโย	วินิจฉัย, ตัดสิน, พิจารณา	
	อปจฺโต	ถูกบูชา	
	อุจฺจโย	การสะสม, การสั่งสม	
	จีวรํ	จีวร, ผ้าที่สะสมไว้	
จิต	สมุจฺจโย	การสะสม, รวบรวม	
	จิต	สณฺเจตเน	จงใจ, มีเจตนา
	เจตนา	ความจงใจ, ตั้งใจ	
	จินต	จินฺตายํ	คิด, นึก
		จินฺเตติ, จินฺตยติ	คิด, นึก
		จินฺตา	ความคิด
		จิตฺตํ, จิตฺรํ	จิต
		วิจิตฺตํ	วิจิตร, ลาย

ธาดุ อรรธ-อุทาหรณ์ คำแปล

จฺร	เถยเย	ลัก, ชโมย
	โจเรติ, โจรยติ	ลัก, ชโมย
	โจเรนฺโต	ลัก, ชโมย
	โจโร	โจร
ฉท	อปวารณ	ห้าม, ปิด, ป้องกัน
	ฉตฺตํ, ฉตฺรํ	ร่ม, ฉัตร, เหน็ด
	ฉนฺโน	สิ่งที่ถูกปกปิด
	ปฏิจฉนฺนํ	ปกปิดไว้
ฉิทฺติ	ทฺวิธากรณ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺทติ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺโน	ถูกตัด
	ฉะตฺวา	ตัดแล้ว
	ฉิทฺโท	ช่อง, รู, รอยแยก
ชน	ชนเน	เกิด
	กมฺมโช	เกิดจากกรรม
	ชตฺ	ครั้ง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ชตตุ	ไหล่, ไหล่ปลาร้า
ชนโก	ผู้ให้เกิด, บิดา, ชนก
ชนน, ชชาติ	การเกิด
ชนิกา, ชนนี	ผู้ให้เกิด, มารดา, ชนนี
ชนตุ	สัตว์ผู้เกิดมา
ชาณ	เช่า
ชาโต	เกิดแล้ว
ชายติ	เกิด
ชายา	ภรรยา, ชายา
วิชาตา	คลอดแล้ว
วิชายติ	คลอด
ชนี	มีปรากฏ
ชาย์, ชายมาโน	ปรากฏอยู่
ปฤชชโน	ปฤชชน, คนสามัญ
ชร	เลื่อมว้ย, แก่
ชรา	ความแก่

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ชีรติ, ชียยติ	เลื่อมว้ย, แก่, คร่ำคร่า
ชีร, ชีย	คนแก่
ปริชฌโน	แก่หง่อม, สุกงอม

ช	ชเย	ชนะ
	ชโย, วิชโย	ชัยชนะ
	ชีโต	ชนะแล้ว
	ชินาติ	ชนะ
	ชีโน	พระพุทธเจ้า, ผู้ชนะ
	ชีโน	ชนะแล้ว, แพ้แล้ว
	ปราชิโก	ผู้พ่ายแพ้
	วิชศีลติ	ต้องการชนะ

ชุต	ทิตติมุหิ	รุ่งเรือง, สว่าง
	ชุนหา	แสงสว่าง
	โชตโน	ผู้รุ่งเรืองโดยปรกติ
	โชติ	ความรุ่งเรือง
	โชติโก	ผู้รุ่งเรือง

ธาตุ อรรธ-อุทาทรรณ คํ้าแปล

ฅฒ	จิณุตายั	คิต, เฟง
	อภิชุฒา	คววมเฟงเล็งอยากได้
	อภิชุฒาลุ	ทรรพ์ษของผู้อื่น
	อุปษุฒา, -โย	ผู้จ้องฉวยโอกาส
	ฅฒัน	พระอุปัชฅฒายั
	ฅฒายติ	ฅฒาน, การเฟง
		คิต, เฟง
ฅฒ	อวโพธเน	รู้, ตรัสรู้
	อญญาสติ	รู้แล้ว
	อนุชานามิ	อนุญาต
	ชฅฒา	รู้แล้ว
	ชานนโก	ผู้รู้
	ชานาติ	รู้
	ฅฒาติ	ญาติ, ผู้ที่เขารู้จัก
	ฅฒยัยั	สิ่งทึ่รู้
	ปญฅฒา, ฅฒณั	คววมรู้, ปญญา
	วิชานาติ	รู้ชัด

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วิญญาน	ความรู้, ปัญญา, วิญญาน
	สญญา	ความหมายรู้, จดจำ
จา	คตินิวตติมุหิ	เย็น, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	อธิฏฺฐาณ	ความตั้งมั่น
	อุปปุจห	การอุปฏฐาก
	อุปปุจจาโก	ผู้อุปฏฐาก
	คหฺนุโจ	ชาวบ้าน, คฤหัสถ์
	จาน	ที่ตั้ง, ที่รองรับ, ฐาน
	จิตติ	การตั้งอยู่
	ติฏฺฐติ	เย็น, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	ติฏฺฐ	ผู้เย็นอยู่
	ถาโม	กำลัง
	ปติฏฺฐติ	ตั้งมั่น, ประดิษฐาน
	สญฺจาน	ทรวดทรง, ถ้วนฐาน
ตกุก	รูกฺขลิลเสเน	ความเย็นของต้นไม้
	ตกุกล	ยางไม้
	ตโจ	ผิวหนัง, เปลือกไม้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ตฤก	วิตฤเก	วิตก, ตรีก, คิด
	ตฤโกล	กระวาน, เครื่องหอม
	วิตฤโก	วิตก, ตรีก, คิด
ตท	จลนตฤเถ	ไหว, ห้วนไหว
	วิตณโฑ	ลัทธิวัณณะ
ตณุ	วิตถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ตต, วิตต	ขยายแล้ว, แผ่ไปแล้ว
	ตติ	การขยาย, การแผ่ไป
	ตโนติ	ขยาย, แผ่ไป
	ตณต, ตณตริ	ถูกทำให้ขยาย, เส้นด้าย
	ตณต	เส้นด้าย
ตป	สนตาเป	เดือดร้อน, ร้อน
	อาตาปี	ผู้มีความเพียร
	โอดตปปี	ความสะดุ้งกลัวบาป
	ตปติ	เดือดร้อน, ร้อน
	ตโป	ตบะ, ความเพียรเพื่อกิเลส

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ติดติ	ความอึดใจ
ตมฺ	กงฺขายํ	สงสัย
	ตณฺหฺโล	ข้าวนสาร
	ตโม	ความมืด
	ติมิ	หนอน
ตร	ตรณ	ข้าม
	ตรณํ, ตรณิ, ตรี	เรือ
	ตรุณ	ชายหนุ่ม
	ตรุณิ	หญิงสาว
	ตาลุ	เพดาน
	ติณฺโณ	ข้ามแล้ว
	ติดถิ	ท่า
	เวสฺสณฺตโร	พระเวสสันดร
ดา	पालเน	ดูแล, รักษา
	โคตตํ	โคตร
	ดาโต	พ่อ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ตาณ	นิพพาน, เครื่องรักษา
	ติถิ	ดีถิ, วัน
	ตีวโร	ทะเล, ชาวประมง
	ปริตต์	ปริตร, เครื่องรักษา
ดิช	นิสาน-พนุณ-	ลัปให้คม-ผูก-
	ขมาสุ	อดทน
	ติขิน	แหลม, คม, กล้า
	ติณ	หญ้า
	ติติกฺขติ	อดทน, อดกลั้น
	ติติกฺขา	ความอดทน, อดกลั้น
	เตโซ	ไฟ
ตุท	พยุถเน	ทิม, แทง
	ตุจฺฉา	ว่างเปล่า, ไร้ประโยชน์
	ตุตฺถ	ยาสมุนไพร
	ตุทติ	ทิม, แทง
	ตุหิณ	หิมะ

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ตฺร	เวเค	ไปเร็ว
	ตฺณณํ, ตฺริตํ	เร็ว, ด่วน, พลัน
ตฺส	ปีติมฺหิ	ยินดี, เอิบอิ่ม
	ตฺฏฺจิ, สนตฺฏฺจิ	ความยินดี, สันโดษ
	ตฺสฺสติ	ยินดี
ทํส	ทํสเน	กัด, ขบ
	ทญฺโจ, ทํสิโต	ถูกกัด
	ทญฺจา, ทาจา	เขี้ยว, งา, ฟัน
	ททฺฒํ	ถูกกัด
	ทสโน	ฟัน
	ทสฺสุ	ขโมย
ททท	อาณายํ	บังคับ, ลงทัณฑ์
	ทณฺโตะ	ข้อบังคับ, โทษ, ทัณฑ์
ทท	ทาเน	ให้, แบ่งปัน
	ททฺท	โรคเรื้อน
	ทท	นมสั้ม, นมเปรี้ยว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทมฺ	ทมเน	อดทน
	อดตทนฺโท	ฝึกตนได้แล้ว
	อรินฺทโม	พระราชผู้ปราบศัตรู
	ทนฺโต	ฝึกแล้ว
	ทมฺโม	ถูกฝึก, ถูกข่ม
ทร	ทาเห	เผา, ไหม้, รุ่มร้อน
	ทโร	ความร้อน
ทร	วิทธารณ	ทำลาย
	ททฺทริ	กลองใหญ่
	ททฺทโร	ภูเขา, กบภูเขา
	ทพฺพิ, ทพฺพี	ซ้อน, ทัฟพี
	ทารุ	พีน
	ทารุโณ	โหดร้าย, ทารุณ
ทร	อาทเร	เอื่อเพื่อ, อาทร
	อนาทโร	ความไม่เอื่อเพื่อ
	อาทโร	ความเอื่อเพื่อ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทล	ทลเน	แตก, ทำลาย
	กุกาโล	จอบ, เสียม, พลั่ว
ทล	ทุกคติมุหิ	ตกยาก, ลำบาก
	ทลิตุโท	ผู้ตกยาก, คนยากจน
ทว	ทวเน	เดือดร้อน, เผาไหม้
	ทวฤ	ความกระหาย, ร้อนใน
ทห	ภสฺสมีกรณ	เผา
	ทพฺพหิ	มันคง
	ปริฬาโห, ปริทาโห	ความร้อนใจ, ถูกบีบคั้น
ทา	ทาเน	ให้
	ททาติ, เทติ	ให้
	ทานัน	การให้, วัตถุทาน
	เทยฺยํ, ทาทพฺพํ	ควรให้
ทา	อาทาเน	เอา, ถือเอา
	อาทิ	เบื้องต้น, เป็นต้น

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	อุปาทิ	เชื้อ, ตัณหา
	สมาทียามิ	รับเอา, สมาทาน
ทา	อวชณฺชเน	ตัดเป็นท่อน
	ทนฺดา	ฟัน
	ทาโม	พวง, ช่อ, สร้อย
	ทาดตุํ, ทาดุริ	เคี้ยว
ทิว	กีฬายํ	เล่น, ร่าเริง, สนุกสนาน
	ทิพฺพํ	ผู้ร่าเริง, ของทิพย์
ทิว	กีฬาวชิคีตา-	ร่าเริง-ปรารภนาชัยชนะ-
	พยุพหาร-ชฺติ-	ค้าขาย-รุ่งเรือง
	ถฺติ-กนฺติ-คตีสฺ	สรรเสริญ-ชอบใจ-ไป
	ทิพฺพติ	ร่าเริง, รุ่งเรือง
	ทิวโส, ทิวสํ	กลางวัน
	ทิพฺพํ	ของทิพย์
	เทวา, เทวตา	เหล่าเทวดา
	เทโว	ฝน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทิส	อดิสซุชเน	แสดง, ชี้แจง
	อุทฺทิสติ	แสดง
	อุทฺเทโส	อุทเทส, สิ่งที่ยกขึ้นแสดง
	เทเสติ	แสดง
	นิทฺเทโส	นิทเทส, สิ่งที่ยกมาขยาย
ทิส	เปกฺขเน	ดู, มอง, เห็น, พบ
	อีทฺโส	เห็นเป็นเหมือนสิ่งนี้
	ทิฏฺโง	ถูกเห็น
	ทิฏฺจิ	ความเห็น, ความเห็นผิด
	ทิสฺวา	เห็นแล้ว
	ทิสฺสติ	ถูกดู, ถูกเห็น
	ปสฺสติ, ทกฺขติ	ดู, มอง, เห็น, พบ
	ภยทสฺสาวิ	ผู้เห็นภัย
	วิปสฺสนา	การเห็นชัด
ทิสี	อุจฺจารณ	สวด, แสดง, บรรยาย
	เทสนา	การแสดง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	เทสิโต	(อันท่าน) แสดงแล้ว
ที	ขเย	สิ้นไป
	อาทินโว	โทษ
	ทีโน	คนสิ้นเนื้อประดาตัว
ทีป	ทิตฺติมุหิ	รุ่งเรือง
	อาทิจฺโจ	ดวงอาทิตย์
	อาทิตฺโต	รุ่งเรือง, สว่าง
	ทิตฺติ	ความรุ่งเรือง
	ทีโป	ประทีป, ทวีป, เกาะ
	ทีปิ	เลื้อยเหลืออง
	ปทีโป	ประทีป
ฑ	คตฺติมุหิ	ไป
	ฑุโร, ฑุรํ	ไกล
ฑ	คตฺติวุฑฺฒิมุหิ	ไป
	ฑุโม	ต้นไม้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทุส	อปปิติมฺหิ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	ทุสโก	ผู้ประทุษร้าย
	ทุสยติ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	โทโส	โทษ, ความโกรธ, โทสะ
ทุห	โทหเน	รีด (นํ้านม)
	ทุหิติ, โทหติ	รีด
ธน	ธญฺเ	สมบูรณ์
	ธญฺณํ	ธัญพืช, ข้าวเปลือก, โชค
ธร	ธารณ	ทรงไว้, ประคองไว้
	อาธารโ	สถานที่ตั้ง
	ธมฺมธโร	ผู้ทรงธรรม
	ธมฺโม	ธรรม
	ธารา	สายน้ำ
	ธಾರೆติ, ธารยติ	ทรงไว้, ประคองไว้
	ธิดา	ธิดา
	วินยธโร	ผู้ทรงวินัย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ธา	ธารณะ	ทรงไว้
	อนฺตรธานํ	อันตรธาน, หายไป
	อภิธานํ	ชื่อ, อภิธาน
	อภิเชยฺย	สิ่งที่ถูกกล่าว, ถูกเรียก
	อุทฺธิ	แม่น้ำใหญ่, ทะเล
	ทธาติ, ทหติ	ทรงไว้
	ธาตุ	ธาตุ, ทรงไว้ซึ่งลักษณะ
	ธีวโร	ชาวประมง, คนหาปลา
	นิธติ	ฝังไว้, ฝากไว้
	ปฏิสนฺธิ	ปฏิสนธิ, การสืบต่อ
	ปิพหติ	ปิด
	ปิธานํ, อปิธานํ	ฝา, เครื่องปิด
	วิธิ, วิธานํ, วิหิตํ	ทำ, วิธี, การจัดการ
	สทฺธา	ศรัทธา, ความเชื่อ
	สนฺธิ	สนธิ, ต่อ
	สมาธิ, สมาหิตํ	ความตั้งมั่น
	สุณฺหิโต	ฝังไว้ดีแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ฐ	กมุปเน	ห้วนไห
	ฐนาติ, ธวติ	ห้วนไห
	ฐโม	คว้นไฟ
	ฐลิ	ฐลี, ฝุ่น, ผง, ละออง
	สนฐ	สะทกสะท้าน, ห้วนไห
เถ	ปาเน	ดื่ม
	เถนุ	แม่โคนม
นต	คตตวินาเม	น้อมกาย, ฟ้อนรำ
	นจจํ, นญญํ	การฟ้อนรำ
นนท	นนทเน, สมิทธิยํ	บันเทิง, สำเร็จ
	นนทติ	บันเทิง
	นนทนํ	ความบันเทิง
นส	อทสฺสเน	อันตรธาน
	นญฺโจ	เสียหายแล้ว
	นสฺสติ	เสียหาย

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วินฏฺโฆ	พินาสแล้ว
	วินสฺสติ	พินาสไป
นห	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นยฺหติ	ผูก, มัด, พัน
	อุปฺนาโห	การผูกโกรธ, จองเวร
	สนฺนาโห	การผูกมัด
	สนฺนทฺโธ	ถูกผูกมัด
นหา	โสเจ	ชำระ, หมดจด
	นหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
นุหา	โสธเน	ชำระ, หมดจด
	นุหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
	นุหานํ	การอาบน้ำชำระกาย
นิติ	นิจฺเจ	เที่ยง, เป็นนิจ, ประจำ
	นิจํ	เที่ยง, เป็นนิจ
นิทิ	กฺจฺฉายํ	ตำหนิ, ตีเตียน
	นินฺทา	การตำหนิ, การนินทา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

นินท	ครหาย	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินทติ	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินทา	การตำหนิ, การนินทา
นี	ปาปเน	นำไป, ไปถึง, บรรลุ
	อนุนโย	ความรัก, ความยินดี
	ทุนุนโย	รู้ยาก
	นยน์, เนตต์, เนตร	ตา, นัยน์ตา, เนตร
	นโย	นัย, การนำไป, วิธีการ
	นิมิ	พระเจ้านิมิ
	นิตติ, เนตติ	การนำไป, การแนะนำ
	นีโป	ต้นกระทุ่ม, ไม้จิก
	นีร์	น้ำ, เรือน
	นีลี, นิลล	ต้นตาล
	เนติ, นยติ	นำไป, ไปถึง, บรรลุ
	เนตติโก	คนทอน้ำ
	เนมิ	กงล้อ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	เนยโย	ถูกนำไป, ถูกแนะนำ
	เนรุ	ภูเขาสีเนรุ
	วินโย	วินัย, ข้อแนะนำ
	วิเนติ	แนะนำ, ฝึก,อบรม
	เวเนยโย	ผู้พออนแนะนำได้
	สุนโย	รู้ง่าย
นุท	เขเป	ขัด, ทิ้ง, ละทิ้ง, ผลักดัน
	นุทติ	ละ, ทิ้ง
	ปนุณโณ	ผู้ถูกขับไล่
	ปนุทติ	ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนุทโก	ผู้ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนุทหน	การขับไล่, การบรรเทา
ปจ	ปาเก	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปกกั	สุก, งอม
	ปจติ	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปจจติ	ถูกหุง, หมกไหม้

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ปาโก	หุง, ต้ม
	ปากโฆ	ปราภว
	ปากฏจัน	ห้องครัว, โรงครัว
	ปาจโก	พ่อครัว
	ปาเจติ	ต้อน
	วิปาโก	วิบาก, ผลกรรม
ปจิ	วิตถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ปงกช	บัว, เกิดจากตม
	ปงโก	โคลน, ตม
	ปจโล, ปญจาโล	แคว้นปัญจาละ
ปฏ	คติมहि	ไป
	ปฏล	หมู่, คณะ, เครื่องมุง
	ปฏโห	กลองมีหู, กลองรบ
	ปฏากา	ธง
	ปโฆ	ผ้า
	ปฏุ	ฉลาด, เนียบแหลม

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปจฺจิ	ลึงคเวกฺกล	บกพร่องเรื้อรังเพศ
	ปณฺชโก	บัณเฑาะก์, กระเทย
ปจฺจิ	คตฺติมฺหิ	ไป, รู้
	ปณฺชทา	ปัญญา, ความรู้
	ปณฺชติโต	บัณฑิต, ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
ปต	คตฺติมฺหิ	ไป
	อติปติ	ผู้ปกครอง, อธิปัตติ
	ปตโค, ปตงฺโค	มอด, ตักแตน
	ปตติ	ตก, พลัดตก
	ปติ	เจ้าของ, สามี
	ปตาคา, ปฏากา	ธง
	ปตฺตณฺ	เมือง
	ปตฺตํ, ปตฺรํ	ใบไม้, ปีก, กลีบ
	ปตฺโต, ปตฺโร	บาตร, ถ้วย, ชาม
	ปปาดํ	เหว, หน้าผา
	ปาดาลํ	บาดาล, เมืองบาดาล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปท	คติมฺหิ	ไป
	อาปชฺชติ	ต้อง
	อาปตฺติ	อาบัติ, ข้อประโทษ
	อุปชฺชติ	เข้าถึง, บรรลุ
	อุปชฺชติ	เกิดขึ้น
	อุปฺปนฺโน	เกิดขึ้น, อุบัติ
	ปชฺชติ	ไป, ถึง, ดำเนิน, บรรลุ
	ปชฺชํ	ปัชชะ, คาลา
	ปชฺชุนโน	เทวดา
	ปชฺชุนฺโน	ฝน
	ปฏฺิปชฺชติ	ปฏิบัติ, ประพฤติ
	ปโท, ปทํ	บท, แท้
	ปทุมํ	ปทุม, ดอกบัว
	ปาโท	บาท, แท้
	ปาทูกา	รองเท้า
	พฺยาปชฺชา	การเบียดเบียน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สมาปตฺติ	สมาบัติ, ฌาน
	สมาปนฺโน	เข้าถึง, บรรลุ
	สมปตฺติ	สมบัติ, ความสมบูรณ์
	วิปตฺติ	วิบัติ, ความพินาศ
ปลุล	นิพนฺฏฺจาเน	ที่ลุ่ม
	ปลลํ, ปลุลลํ	บ่อโคลน, บ่อน้ำตื้น
	ปลุลวํ	ข้อ, หน่อ, ยอดไม้
ปา	ปาเน	ดื่ม
	ปาติ, ปิพติ, ปิวติ	ดื่ม
	ปาติ	เถา, ถ้วย, ซาม, หม้อ
	ปาทโป	ต้นไม้ใหญ่
	ปานํ	การดื่ม, น้ำดื่ม, น้ำปานะ
	ปาฬิ	บาฬี, รักษาเนื้อความ
	ปิปาสา	ความกระหาย, อยากดื่ม
	ปิวาสติ	กระหาย, อยากดื่ม
	ปีตํ	สีเหลือง, ถูกดื่ม

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ปีติ	การดีมี
	ปีวโร, ปีโน	คนอ้วน
	เปยุย, ปานีย	ควรดีมี
	มชชโป	นักดื่มสุรา
	วิบุโป	พราหมณ์
ปา	รกุขณ	รักษา
	ปาติโมกข์	ปาติโมกข์
	ปิตา	บิดา, ผู้รักษานุตร
ปาล	รกุขณ	รักษา
	ทวารปาโล	ผู้รักษาประตู
	ปาลโก	ผู้รักษา
	ปลิต	ผมหงอก
	ปาเลติ	รักษา
	ปาฬิ, ปาลิ	พระบาลี, ภาษาบาลี
ปี	ตปฺปน	อิมใจ, ยินดี
	ปิยาโล	ต้นมะหาด

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ปิโย, เปโม	คนรัก, ความยินดี, น่ารัก
	ปีติ	ความยินดี
	ปีโน	คนอ้วน
	ปิยสั	สุธาโกชนั
	ปีวรั	อ้วน
ป	ปวเน	ชำระ, ล้าง, สะอาด
	ทนฺตโปนั	ไม้สีฟัน
	ปุณณั	บุญ, ธรรมชำระจิต
	ปุตฺโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปุณาติ	ชำระ, ล้าง
	ปาวโก	ไฟ
	โปโต, โปตโก	เด็ก, ลูกน้อย
ป จ	ปุจฺจนเ	ถาม
	ปุจฺจติ	ถาม
	ปุจฺจนั, ปุจฺจนา	การถาม, คำถาม
	ปุจฺจเ	หางสัตว์
	ปุจฺจโจ	ผู้ถูกถาม

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปฤ	วิตุธาร	ขยาย, แผ่ไป, หนา
ปฤ		หนา, กว้าง
ปฤกา		ข้าวเม่า
ปฤโก		คนบาปหนา, คนพาล
ปฤชชน		ปฤชน, คนมีกิเลสหนา
ปฤวี, ปฤวี, ปฤวี		แผ่นดิน

ปฤ	วิตุธาร	แผ่ไป, กว้างขวาง
ปฤโล		กว้างขวาง, พิศดาร

ป	ปวเน	สะอาด, ชำระ
	ปวน	ป่าทึบ, ป่าดง
	ปวโน	ลม, การฟัด
	ปวิตต์, ปวิตร์	ของสะอาด
	ปฤณ	บุญ, ธรรมชำระจิต
	ปฤโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปฤโค	ต้นหมาก
	ปฤติ	บุตร, เน่า

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ปฐโต	สะอาด
	ปฐปิโย	คนทำขนม
	ปฐโป, ปฐโว	ขนม
ปฐ	ปฐายัม	บูชา
	ปฐนียโย	ผู้ควรบูชา
	ปฐชา, ปฐชนัม	การบูชา
	ปฐชิตโต	บูชาแล้ว
	ปฐเชติ	บูชา
ปุร	ปุรณ	เต็ม
	ปริปฺณฺโณ	เต็ม, บริบูรณ์
	ปริปฺเรติ	เต็มเปี่ยม, บริบูรณ์
	ปฺณฺโณ	เต็ม
	ปุรณัม, ปุรโณ	ความเต็ม
	ปุรณิ, ปฺณฺณมึ	วันเพ็ญ
	ปุรติ, ปฺเรติ	เต็ม
	สฺมฺปฺณฺโณ	เต็มเปี่ยม, สมบูรณ์

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปฐ	ทานปฐณสุ ปฐิส, โปโส	ให้-เต็ม ชาย, บุรุษ
ฌท	กิลฺลิจฺจเน ฌนฺทณํ ฌนฺทโน	ห้วนไหวง่าย ความห้วนไห ผู้ห้วนไหวง่าย
ฌส	ฌสเน ฌญฺโจ ฌสนํ	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง ได้รับการกระทบ การกระทบสัมผัส
ฌส	ฌสฺสเน ฌสฺโส	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง สิ่งที่มากระทบ, ผัสสะ
ฌส	สฌสฺเส ฌสฺติ สฌสฺโส	กระทบ, สัมผัส กระทบ, สัมผัส สัมผัส, แตะต้อง
พท	พนฺธเน พทฺโธ	ผูก, มัด, พัน ผูกผูกมัด

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	พธิโร	คนหูหนวก
	พนฺธน์	การผูก, มัด, พัน
พนฺธ	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นิพนฺโธ	ผู้ผูก, นิพนธ์
	ปพนฺโธ	ผู้ผูก, นักประพันธ์
	พนฺธกී	หญิงโสเภณี
	พนฺธโก	ทรัพย์สมบัติ
	พนฺธยา	หญิงหมั้น
	พนฺธ	ญาติ, เผ่าพันธุ์
	พนฺโธ	ความผูกพัน
	สมพนฺโธ	ความเกี่ยวข้อง
พห	วฺทุธิมฺหิ	เจริญ
	พหฺล	หนา, มาก
	พาหา, พาหุ	แขน
	พาฬฺโห	มาก, แข็งแรง, มั่นคง
	พฺรหฺมา	พรหม, ผู้เจริญ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

พหุ	สงขยานเน	นับ
	พหุ	มาก, จำนวนมาก
	พหุลั	จำนวนมาก
พิล	นิสฺสเย	อาศัย
	พิลั	หลุม, บ่อ, รู
	พิลาลั	เกลือกทะเล
พุธ	อวคฺคเน	รู้, ตรัสรู้
	อนฺพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทฺธเจ้า
	ปจฺเจกพุทฺโธ	พระปัจเจกพุทฺธเจ้า
	พุชฺฌติ	รู้, ตรัสรู้
	พุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้, พระพุทฺธเจ้า
	พุโธ	ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
	สมฺพุทฺโธ	พระพุทฺธเจ้า
	สมโพธิ	รู้ง่าย, รู้ดี
	สมฺมาสมฺพุทฺโธ	พระสัมมาสัมพุทฺธเจ้า
	สุตพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามธรรมที่ได้ฟัง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

พุท	โพธเน	รู้, ตรัสรู้
	โพธิ	โพธิญาณ, ปัญญา
	โพธิ	ต้นโพธิ์, พระเจ้าโพธิ
พฐ	วียตติยํ วาจารย์	พูดชัดเจน
	อาห, อาหุ	กล่าวอยู่
	อาห, อาหิสฺส	กล่าวแล้ว
	พฐณ	กล่าว, จงกล่าว
ภคณธ	เสจเน	ไหล
	ภคณทลํ	โรคริตสีตวงทวาร
ภช	เสวายํ	คบหา, ช้องเสพ
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภตฺติ	การคบหา, ความรักดี
	ภโค, ภคํ	โยนี, เพศของหญิง
	ภคินี	พี่สาว, น้องสาว
	ภาคี	ผู้มีส่วน, ผู้มีโชค
	ภาคเ	ส่วน, โชค, ลาภ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ภาคย์	โชค, ลาภ
	ภาศิ, ภาศี	ผู้คบหา, ผู้ซ่องเสพ
	ภาดา	พี่ชาย, น้องชาย
	วิภชน	การจำแนก
	วิภชช	จำแนก
	วิภตติ	วิภัตติ, การจำแนก
ภทิ	ภณฺหตฺเถ	เป็นของใช้
	ภณฺท	ภณฑ, ของใช้สอย
ภทิ	ภลฺยาณ	ดี, งาม
	ภทฺโท, ภทฺท	ความดี, ความเจริญ
ภนุช	อวมทฺทเน	หักล้าง, ทำลาย
	ภคฺโค	ถูกหัก, ถูกทำลาย
	ภคฺคราโค	ผู้ทำลายราคะได้แล้ว
	ภณฺชน, ภนฺโค	การหักล้าง, การทำลาย
ภมู	อนนฺวจาเน	หมุน, วน
	ภนฺโต	หมุนไปแล้ว, วนแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ภม, ภมกา	คิ้ว
	วิพภนโต	หมุ่นไปผิด, ละเลย, ลึก
ภร	ภรณ	เลี้ยง
	ภค	ภคฤาษี
	ภจโจ	ผู้ถูกเลี้ยงดู
	ภตดา	ผู้เลี้ยงดู, ภัตดา, สามี
	ภรติ	เลี้ยง
	ภรียา	ภรรยา, ผู้ที่สามีเลี้ยงดู
	ภาริย์	หนัก
	ภาโร	ภาระ, หาบ
ภส	ภสฺสเน	พลัดตก, หล่น
	ภญโจ	ตกแล้ว, หล่นแล้ว
ภส	ภสฺมีกรณ	เผา, ทำให้เป็นขี้เถ้า
	ภสฺตา	อุ้งสุบลม, อุ้งหนัง
	ภสฺมา	ขี้เถ้า, ธุลี

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภา	ทิตฺติมุหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	อาภา	รัศมี, แสงสว่าง
	อาภากรโ	ดวงอาทิตย์
	ปภา	รัศมี, แสงสว่าง
	ภาณุ, ภาณุ	รัศมี, แสงสว่าง
	ภาณุมา	ดวงอาทิตย์
	วิภา	รัศมี, แสงสว่าง
	สภา	สภา, หอประชุม
ภาส	ทิตฺติมุหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ภสฺสตรา	ธงหนึ่ง, ธงสู่บลม
ภาส	พฺยตฺติยํ วาจาญํ	พูดชัดเจน
	ภาสีโต	ภาษิตแล้ว, กล่าวแล้ว
ภาส	วียตฺติยํ วาจาญํ	พูดชัดเจน
	ภาตา	พี่ชาย, น้องชาย
	ภาสติ	กล่าว, พูด, ภาษิต
	ภาสโน	นักพูด

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภิกขุ	ยาจเน	ขอ
	ภิกขุ	ภิกษุ, ผู้ขอเป็นปรกติ
ภิกขุ	อายาจเน	ขอ
	ภิกขา	ภิกษา, อาหาร
ภิกิ	วิทาเรน	ผ่า, ตัด, แดก, ทำลาย
	ภิกขุ	ภิกษุ, ผู้ทำลายกิเลส
	ภิกุโร	สายฟ้า
	ภินฺทติ	ผ่า, ตัด, แบ่ง
	ภินฺโน	ผ่าแล้ว, แดกแล้ว, ทบ
	เภโท	การแตกแยก, ทำลาย
	เภโท, ปเภโท	ประเภท, อย่าง, ชนิด
ภี	ภเย	กลัว
	ภยํ, ภีโม	ภัย, สิ่งน่ากลัว
	ภยานโก	ความน่ากลัว
	ภีรุ, ภีรุโก	คนขี้กลัว, คนขี้ตลาด
	ภีสนโก, ภีสนโก	ความน่ากลัว

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภช	पालนพยวหรณสุ	รักษา, กลืนกิน
	อุปโภโค	เครื่องอุปโภค
	คามโภชโก	ผู้ใหญ่บ้าน
	ปริภุชชติ	บริโภค, ใช้สอย
	พุกุชติ	อยากกิน, หิว
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภุชโค	งู, สัตว์เลื้อยคลาน
	ภุชชติ	กิน
	ภตฺโต	กินแล้ว
	โภคํ, โภชชํ	ของกิน
	โภชนํ	อาหาร, ของกิน
	ราชโภคโค	ของใช้พระราช,
		ข้าราชการ
ฦ	สตุตํ	มี, เป็น
	อนุภวติ, อนุภเวติ	เสวย, ประสพ
	อภิฦ	ผู้ปกครอง, ผู้ครอบครอง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภาติ	มี, เป็น
ภวน	ที่อยู่อาศัย, บ้าน
ภาวนา	การภาวนา, การเจริญ
ภาวิต	ให้มีแล้ว, เจริญแล้ว
ภาเวติ	ให้มี, เจริญ
ภวน, ภโว	ภพ, โลก
ภู, ภูมิ	แผ่นดิน
ภูต	ภูต, สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่
ปภู	เริ่มต้น, เป็นใหญ่
ปราภโว	ความเสื่อม, ความพินาส
สมภโว	การเกิด
สยมภู	พระพุทธเจ้า
ภูส	ประดับ
ภุโส	ยิ่ง, แร่ง
ภูสโน	ผู้ประดับ
ภูสา, วิภูสน	เครื่องประดับ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มงฺค	มงฺคฺลเย	มีมงคล
	มงฺคฺลํ	มงคล, ความดี
มจ	โจเร	ลัก, ขโมย
	มจโล	โจร, หัวขโมย
มช	สุทฺธิมฺหิ	บริสุทธิ์
	มญฺโจ	บริสุทธิ์, เกลี้ยงเกลา
มติ	ภูสายํ	ประดับ
	มณฺฑนํ	การประดับ
	มณฺฑโป	มณฑป, ปะรำ
	มณฺฑลํ	มณฑล, วงกลม, บริเวณ
	มณฺฑโก	กบ, สัตว์ประดับน้ำ
มติ	มณฺฑตฺเถ	ประดับ
	มณฺโฑ	พองน้ำ
มถ	วิโลพเน	กวน, ก่อกวน
	มถฺรา, มถฺรา	เมืองมถฺรา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มลฺโล	กำปั่น, นักมวย
	มลฺลโก	หม้อ, ถ้วย, ชาม
	มิถิลา	เมืองมิถิลา
มท	อุมุมาเท	เมา, มัวเมา, บ้าคลั่ง
	อุมุมตฺตโก	คนบ้า
	ปมตฺโต	ประมาท, มัวเมา
	ปมาโท	ความประมาท
	มชฺชํ, มทนียํ	น้ำเมา
	มทนํ	ความมัวเมา
	มทโน	พญามาร
	มทิรา	น้ำเมา
	มทฺทุ	ผู้มัวเมา
มท	หาเส	ห้าวเราะ, ร่าเริง
	มนฺทโร	ภูเขา
	มนฺทริ	เรือ
	มนฺทฺรา	คอกม้า

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มนโท	คนโง่เขลา, ผู้เฉื่อยชา
มน	ฉาณ	รู้, เข้าใจ
	อวมลฺลติ	ดูถูก, ดูหมิ่น
	มฺลลติ	รู้
	มติ	ความรู้, ปัญญา
	มโต	รู้แล้ว
	มนุ	มนุษย์ต้นกัป
	มโน	ใจ
	มานโว, มาณโว	มาณพ, คนหนุ่ม
	มานสั	ใจ
	มานโน	มานะ, ความถือตัว
	มุณี	พระมุณี, ผู้รู้
	สมฺมติ	การเห็นด้วย, สมมติ
	สมฺมโต	รู้แล้ว, เห็นด้วย
มนุ	โพธเน	รู้, เข้าใจ
	มนุสฺโส, มานุสฺโส	มนุษย์, ผู้มีความรู้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มนต์	คฺตฺตภาสเน	ปริक्षा, หาริอ
	มนฺเตติ, มนฺตยติ	ปริक्षा, หาริอ
มร	ปาณจาเค	ตาย, สละชีวิต
	อมตํ	อมตะ, ไม่ตาย, นิพพาน, เครื่องบูชาญฺญ, ไข่มงคล- วัน, อาหารทิพย์
	อมตา	บอระเพ็ด, มะขามป้อม
	อมโต	ทรัพย์, เทวดา
	มจฺจุ	ความตาย
	มจฺโจ	คนตาย
	มรณํ	ความตาย
	มรติ	ตาย
	มโต	ตายแล้ว
มย	คตฺติมฺหิ	ไป
	มยฺชฺ	รัศมี, แสง
	มยฺโร	นกยูง

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มส	อามสเน	จับต้อง, ลูบคลำ
	อามฏฺโฐ	จับต้อง
	มจฺเณ, มจฺฉา	ปลา
	ปราคมาโส	ปราสาท, ยึดติด
	มตฺถกํ	คิริชะ, กระหม่อม
	มตฺถุ	เนยเหลว
	มสฺโก, มกฺโส	ยุ้ง
	มสฺสุโร	ข้าวกล้อง
	มลิ	หมึก, เขม่าควัน
	มสฺสุ	หนวด, เครา
มสฺ	มจฺเจเว	ตระหนี่
	มจฺฉริยํ	ความตระหนี่
	มจฺฉโร, มจฺเจโร	ความตระหนี่
มห	บุชายํ	บุชา
	มหํ, มหา, มหฺนโต	ผู้บุชา
	มหิโส	ผู้บุชา, ควายป่า

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มที่	แผ่นดิน
มทิกา	หิมะ
มโหโร	จอมปลวก
มาฆปุชา	การบูชาในเดือน ๓
มาโฆ	นักษัตรมาฆะ, เดือน ๓
มทิลา	ผู้หญิง
มทิลามุข	ข้างมทิลามุข
มเหสี	พระมเหสี
มา ปริมาณ	กะประมาณ
อุปมา, อุปมานิ	อุปมา, การเปรียบเทียบ
ปติมา	รูปเหมือน, จำลอง
ปมาณ, ปริมาณ	ประมาณ, ปริมาณ
มตฺตา	เครื่องนับ, มาตรา
มาตา	มารดา, ผู้ยกย่องบุตร
มานิ	เครื่องตวง-วัด-ชั่ง
มาโส	เดือน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มินาติ	นับ, กะ
	วิมาน	วิมาน, สวรรค์
มา	มานะ	นับถือ, ยกย่อง
	อุปเมยฺย	อุปไมย, สิ่งเปรียบเทียบ
	มายา	มายา, มายากล, มารยา, เล่ห์เหลี่ยม, กลโกง
	มินาติ	นับถือ
	เมยฺย	สิ่งที่เขารู้
มาน	ปุชาย	บูชา
	มาตา	มารดา, ผู้เทินทูนบุตร
	สมมานโน	การยกย่อง, การบูชา
มาน	วีมัสปุชาสุ	ทดลอง, บูชา
	วีมัสติ	ทดลอง, พิจารณา
มิ	ปกุเขเป	ใส่เข้า, ยัดเข้า, สอดเข้า
	มิโนติ	ใส่เข้า
	มิพฺห	อุจจาระ, คุณ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มุฬาล์	เหง้าบัว
มัท	ลิเนเหน	ติดใจ, ชอบใจ
	มิตต์, มิตร์	ความรัก, ความชอบ
	มิตโต	มิตร, คนชอบพอกัน
	เมตฺตา, เมตฺตี	เมตตา, ความสงสาร
	เมโท	มันชั้น, เหงื่อ
มุจ	โมจเน	พั่น, ปล่อย, เปลื้อง
	มุญจติ	ปล่อย
	มุตต์	ปัสสาวะ, มูตร
	มุตฺตา	แก้วมุกดา
	มุตโต	พั่นแล้ว
	วิมุตฺติ	ความหลุดพ้น
	วิโมกฺโข	ความหลุดพ้น
มุท	หาเส	ร่าเริง
	อนุมุทนา	ความคล้อยยินดี
	มุทิตา	ความพลอยยินดี

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มฤ	อ่อน, นุ่ม
	มฤทา	ตรา, รอยพิมพ์, แหวน
	มฤทาปิโต	ตีพิมพ์แล้ว
	มฤทิกา	แหวนหยก, ่องุ่น
มน	ภาณ	รู้
	มุณี	พระมุณี, ผู้รู้
	โมนะยุย	ธรรมที่ควรรู้
มุต	เถยเย	ลัก, ขโมย
	มุตโล	สาก, เครื่องมือโจร
	โมโส	โจร, ขโมย
มห	เวจิตเต	จิตหลงลืม, ไร้สำนึก
	มุจฉน, มุจฉา	ความหลงลืม
	มุยหติ	หลงลืม
	มุยโห, สมุยโห	ผู้หลง
	โมโฆ	โมฆะ, เปลาประโยชน์
	โมโห	ความหลง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มูล	ปติฏฺฐายํ	ตั้งอยู่
	มูลาลํ	เหง้าบัว
	มูลํ	ราก, เหง้า, โคน, ตั้งเดิม ราคา, มูล, ต้นทุน
เมฆ	กฏฺวิจิตฺเต	ประดับเอว
	เมฆลํ, เมฆลา	เข็มขัด, จะปิ้ง, บังอาย
เมทิ	กฏฺฐิลตุเถ	คด, งอ
	เมณฺโตะ, เมณฺฑโก	แพะ, แกะ
ยช	เทวปฺปชಾಯํ	บวงสรวง, บูชาเทวดา
	ยชนํ, อิชฺชา	การบูชา, การบวงสรวง
ยช	เทวปฺปชา-สงฺกตฺติ-	บวงสรวง-รวมรวม-
	กรณ-ทาเนสุ	กระทำ-ให้
	ยชติ	บูชา, บวงสรวง
	ยชนํ, ยาโค	การบูชา, การบวงสรวง
	ยณฺโณ	ยัญ, การบูชา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ยัญโจ	อุกบุชา
ยต	ยตเน	พยายาม
	นิยยาตน	การคืนให้, การมอบให้
	นิยยาเตติ	ขับไป
	ยตต์, ยตฺร, ยติ	ความพยายาม
	ยติ	ภิกษุ
ยม	อุปรเม	สงบ
	อนิยโต	ไม่กำหนด, ไม่แน่นอน
	อายาโม	ความยาว
	อุยยาโม	ความพยายาม
	นิยจุจติ, นิยมติ	งดเว้น
	นิยโต	งดเว้นแล้ว, กำหนด
	นิยมน, นิยติ	การงดเว้น
	นิยโม	กำหนด, นิยม
	ยติ	ภิกษุ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ยนต์, ยนต์ร	เครื่องยนต์
	วินิจฉัย	การตัดสิน, วินิจฉัย
	สฤณมติ	สำรวม, ระมัดระวัง
	สฤณโม, สัมโม	ความสำรวม
ยา	คติปาปณเ	ไป-ถึง, บรรลุ
	ยาติ	ไป
	ยาโต	ไปแล้ว
	ยาน	เครื่องช่วยไป, ยาน
	ยาปนา, ยตรา	การไป
	อุยยาน	สวน, อุทยาน
	อุปยาน	ของขวัญ, บรรณาการ
ยา	ปาปณเ	ถึง, บรรลุ
	ยาโม	ยาม, เวลา
ยา	ปาปณเ	ถึง, บรรลุ
	นิยยานโก	ทางออก

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ยุ	มิสฺสเน	ผสม, ปะปน
	อายุ	อายุ
	ยวโน	มะแว้ง
	ยโว	ข้าวยวะ, ข้าวเหนียว
	ยฺโถ	คณะ, หมู, ผู้ง, ไชลอง
	ยฺโป	ปราสาท
	โยนิ	องค์กำเนิด
ยุช	โยเค	ประกอบ, พยายาม
	นิโยชฺโซ	ถูกประกอบ
	ปโยโค, ปโยชนํ	การประกอบ, ประโยชน์
	ยฺยชติ	ประกอบ
	โยคํ	ยาน, พาหนะ
	โยคี	ผู้บำเพ็ญเพียร
	โยชนํ, โยโค	การประกอบ, ความเพียร
	โยชนํ	ระยะทาง ๑๖ กิโลเมตร
	โยชนา	การประกอบอรรถ
	โยตฺตํ, โยตรํ	เชือก, เครื่องผูก

ชาตฺ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สมฺปยุตฺโต	ประกอบแล้ว
	สโยชนํ	สังโยชนํ, เครื่องร้อยรัด
ยฺธ	สมฺปหาเร	สู้รบ, ต่อสู้
	ยฺชฌมติ	สู้รบ, ต่อสู้
	ยฺทฺโธ, ยฺทฺธํ	สู้รบ, ต่อสู้
รกฺษ	पालเน	ดูแล, รักษา
	อารกฺษา	การเฝ้ารักษา
	รกฺษณํ	การรักษา
	รกฺษติ	ดูแล, รักษา
	รกฺษิโต	ดูแลไว้, รักษาไว้
	สุรกฺษิตํ	รักษาไว้ดีแล้ว
รทฺธิ	หีสายํ	เปียดเปียน
	รณฺโฑ	จอกสุรา, ถ้วยสุรา
รท	วิเลขเน	ขีดเขียน, ขุด, เจาะ
	รจฺฉา	ถนน, ทาง
	รทฺโน, รทฺโ	พื้น, งบ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

รณช	ราเค	ใคร่, กำหนด, ย่อม
	รงโค	เวที, โรงละคร, กิเลส
	รชโก	ช่างย่อม, ผู้ชักผ้า
	รชนัน, รชนกมม	การย่อม
	รชนี, รตติ	กลางคืน
	รชต	เงิน
	รช	ดูดี, ความสกปรก
	รณชน	จันทร์แดง
	รณจ, รชช	รู้, แค้น, อาณาจักร
	รตโต	ถูกย่อมแล้ว
	รณธ	รู้, ช่อง
	ราโค	ราคะ, ใคร่, กำหนด
	ราชา	พระราช, กษัตริย์, ผู้ที่ประชาชนชื่นชม
	วิราโค	ปราศจากราคะ
รภ	รภสเส	พยายาม, ปรรภ
	อารทธ	ความเพียร

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	อารทุโธ	พยายาม, ปราการ
	อารพภ, อารทุธา	ปราการแล้ว
รุม	กัฬายั	เล่น, รื่นรมย์, ยินดี
	อารติ, วิรติ	การงดเว้น
	กุกุชโร	ช้าง, กุกุช
	รติ	ความยินดี
	รมณียะ	น่ารื่นรมย์
	รณฺทา	หญิงหมั้น
	รตนั	รัตนะ, แก้ว
	รโถ	รถ
	วิรมณั	การงดเว้น
	เวรมณั	การงดเว้น
รห	อุปาทาเน	ยึดถือ, ยึดมั่น
	รโถ	รถ
รห	จาเค	ละ, สละ
	ราหู	ราหู, อสุรินทราหู

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ราช	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ราชา	พระราชา
	ราชิ	แนวป่า, แถว
	ราชินี	พระราชินี
ราช	ลํสฺสํทิตฺติมฺหิ	สำเร็จ
	อปราโธ	โทษ, ความผิด
ริ	สนฺตานเณ	มีอยู่ในสันดาน
	เรณฺณ	ตุลี, ละออง, เรณู
รุ	คตฺติมฺหิ	ไป
	โรโม, โลโม	ขน
รุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	อาราโว, สํราโว	เสียง
	รวนํ	การร้องเสียงหลง
	รวิ	ดวงอาทิตย์
	รวโ, ราโว	เสียงร้อง, ครวญคราง
	วิราโร	เสียงกรีดร้อง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

รฺจ	ทิตฺติมฺหิ อาโรจยามี รฺจิจิ, โรจโน	สว่าง, รุ่งเรือง จะบอก, จะเตือน แสง, รัศมี, พยับแดด, ความชอบใจ
	รฺจิริ รฺจฺจติ โรจติ วิโรจติ เวโรจโน	น่ารัก, น่าใคร่, น่าพอใจ พอใจ, ชอบใจ สว่าง, รุ่งเรือง รุ่งโรจน์, สว่างไสว ดวงอาทิตย์
รฺช	โรเค รฺจฺฉา รฺชติ โรโค	เจ็บป่วย ความเจ็บไข้ เจ็บ, ปวด, เสียดแทง โรค, ความเจ็บป่วย
รฺท	อสุสฺวิโมจเน ปติโรทณ โรทติ	หล่นน้ำตา, ร้องไห้ ร้องไห้เข้าหากัน ร้องไห้

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โรทน	การร้องไห้
	โรทิต, รุณณ	การร้องไห้
รฐิ	อสุวิโมจเน รุณโน	หลังน้ำตา, ร้องไห้ ผู้ร้องไห้
รฐิ	หีสาย	เปียดเปียน
	รฐโท, ลฐโท โรทามิ	นายพราน, ผู้โหดร้าย ร้องไห้
รฐ,รฐิ	อวารณ	ปิด, กัน
	อนุโรโร	ความรัก, ชอบ, ยินดี
	อาโรโร	นางสนม
	รฐฐ	เชือก
	รฐิ	เลือด
	รฐธิ	ปิด, กัน
	โรโร	คุก, เรือนจำ
	วิโรโร	ความขัดแย้ง, คัดค้าน
	วิโรโรตติ	คำพูดขัดแย้ง, โต้เถียง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

รฐ	โรเส	โกรธ
	โรสนา	ความโกรธ
	โรสโน	ผู้มักโกรธ
รห	ชนเน	เกิด, งอก
	อารุฬโ	งอก
	อาโรหติ	ขึ้น
	โอรุษห	ลง
	โอโรหณ	การลง
	รูกุโข	ต้นไม้
	รุหน, ฐฬหี	การเกิด
	รุหิร	เลือด
	โรหิโต	ปลาตะเพียน
	สิโรรุโ	ผม
	ลท	รังเกียจ
ลท	ชิคุจุฉาย	
	ลณฐ	มูลสัตว์, คูณ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ลภ	ลาภะ	ได้, ได้รับ
	ลจณา	การได้
	ลภติ	ได้
	ลพภ	สิ่งควรได้
ลา	อาทานะ	ถือเอา
	กุศล	บุญ, กุศล
	ครุโ	ครุฑ
	โคตตุโล	สุนัขจิ้งจอก
	ปฤโล	กว้างขวาง
	พหุล	มาก
	พาโล	คนพาล
	มหลลโก	คนแก่
	ราหุโล	พระราหุล
	สีหโ	สิงห์
ลิข	เลขเน	ขีดเขียน
	ลิขติ	ขีด, เขียน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ลิขน์, เลขน์	การขีดเขียน
	ลิขต์	ถูกเขียนแล้ว
	เลโซ, เลขโก	หนังสือ, เครื่องเขียน
	สลฺเลโซ	เครื่องขีดเกลา
ลิป	ลิมฺปน	ฉาบทา
	ลิตฺโต	ฉาบแล้ว, ทาแล้ว
	เลปนํ, วิเลปนํ	การทำ, เครื่องลูบทา
ลี	ลีเลสน	ติดแน่น
	อาลโย	อาลัย, ตัณหา, ที่อยู่อาศัย
	นิลีโน	แอบ, ซ่อน
	ลโย	ครู่หนึ่ง, เสี่ยงกลมกลืน มาตราวัดระยะ ๑๐ ขณะ
	ลโย, ปลโย	ความพินาศ
	ลิงค์	ลิงค์, เพศ
	ลีโน	ติด, แอบ, ซ่อนเร้น
	เลณ	ถ้า, นิพพาน
	วิซฺชาลโย	วิทยาลัย, แหล่งความรู้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ลฺภ	คิทุธิมุหิ	อยาก, ต้องการ, ละโมบ
	โลโภ	ความโลภ
	โลลูโป	ผู้มักมาก, ผู้ละโมบ
ลฺล	เฉทเน	ตัด, เด็ด, เกี้ยว
	ลวนํ, ลโว	การตัด, เครื่องตัด
	ลวนํ, ลวณํ, โลณํ	เกลื่อ, สารตัดรส
	ลฺนาคิ	ตัด, เด็ด, เกี้ยว
	ลฺโน	ถูกตัดแล้ว, เกือบเกี่ยวแล้ว
	โลโม	ชน
วก	อาทาเน	ถือเอา
	พโก	นกกระยาง
	วโก	หมาป่า
	วกกํ	ม้าม
วกก	รฺกฺขตเจ	ห่อหุ้มต้นไม้
	วกกํลํ	เปลือกไม้, ผ่าป่าน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วจ	วิยตติยํ วาจารย์	พูดชัดเจน
	อุตฺตํ, วุตฺตํ	คำที่ถูกต้องแล้ว
	วจติ	กล่าว, พูด
	วจา	ว่านน้ำ
	วตฺตา	ผู้กล่าว, ผู้พูด
	วจุจติ	ถูกกล่าว, ถูกเรียก
	วากุยํ	พากย์, คำที่ควรกล่าว
	วาจา	ถ้อยคำ, วาจา
วช	คติมหิ	ไป, ถึง
	ปพฺพชฺชา	บรรพชา, บวช
	ปพฺพชฺชิต	บรรพชิต, ผู้บวชแล้ว
	วคฺโค	หมู่, พวก, วรรค
	วชิรํ	เพชร, วิเชียร, สายฟ้า
	วโช	คอกปสุสัตว์
	วตํ	วัตร, ข้อประพฤติ
	วาชี	ม้า

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วชิ	อาวตตเน	หมุ่น, วน, กลิ้ง
	อาวฏฏนั	กลม, กลิ้ง
วชิ	ธารณ-พนุธน-	ทรงไว้-ผูก-
	สงฺฆาเตสุ	รวบรวม
	วณฺโณ	ข้าว
วาฬ	วาฬตเน	เจริญ
	วาฬตโน	ผู้เจริญ
	วาฬตมิ, วุฬตมิ	ความเจริญ
	วาฬตโณ, พุฬตโณ	ผู้เจริญแล้ว
วตุ	วตตเน	เป็นไป
	ปริวตตัม	เปลี่ยนแปลง
	วตตัม, วตฺร	วัตร, ข้อประพฤติ
	วตตโก	นกคุ้ม, นกกระทา
	วตตฺโล	กลม
	วตฺติ	อธิบาย, การเลี้ยงชีพ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วท	วียดติย์ วาจารย์	พูดชัดเจน
	อุปวาโท	พูดใส่ร้าย, กล่าวตู่
	โอวาทติ	โอวาท, สอน
	โอวาโท	คำสอน
	วชฺเชติ	กล่าว, พูด
	วทติ, วเทติ	กล่าว, พูด
	วาโท	คำพูด
	วชฺช์	คำพูด, โทษ
	วาทิตตัม	กล่าวพร้อมกัน
	วิวาโท	โต้เถียง, ขัดแย้ง, วิวาท
วณท	อภิวาทเน	ไหว้, อภิวาท
	อภิวณทณั	การไหว้
	วณทนา	การไหว้
	วณทิตโต	ไหว้แล้ว
	วณทีย, อภิวณทีย	ไหว้แล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วป	พืชสนุดาเน	เพราะปลูกพืช, หว่าน
	ธัญญาโป	คนหว่านพืช
วป		ร่างกาย
	วปมมงคล	พืชมงคล
	วปโป	ไร่, นา, สวน
	วปโก	ชาวไร่, ชาวนา, ชาวสวน
	วปี	สระน้ำ
	วปีน	ป่า
	วปีโป	พราหมณ์
วมุ	อุคฺคิรณ	อาเจียน, คาย, สำรอก
	วนฺตํ, วมิตํ	คายแล้ว, คลายแล้ว
	วมถุ	อาเจียน
	วมมิโก	จอมปลวก, รังปลวก
วร	วเรน	ห้าม
	นิวรณ	นิวรณ, เครื่องกันความดี
	ปวารณา	การปวารณา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปริวาร	บริวาร, พวกพ้อง
วจจ	คุณ, อัจฉริยะ
วจจญาณ	ห้องสุขา
วณโณ	ผิวพรรณ, สี
วมม	เลื้อยเกราะ, โล่ห์
วรก	ข้าวโพด
วณโฑ	ปากนกกระจอก
วรตต	เชือก
วราโห	สุกร
วโร	ผู้ประเสริฐ
วรุโณ	ชื่อถาพี, ฟ่อมด, หมอผี
วารโณ	ข้าง
วาริ	น้ำ
ลัมโร	การสำรวจ
ลัมโต	สำรวจแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
วลโย		กำไลมือ, ห่วง, วงแหวน
วลวา		แม่ม้า
วลากิ		นกกระเรียน
วลพีชนี		แซ่หางจามรี
วาโล, วาลธิ		หาง
วลล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
วลลฺโล		เนื้อแห้ง, เนื้อเค็ม
วล	นิวาเส	อยู่, ฟำนัก, นุ่ง
	อนฺตรวาสกั	ผ้านุ่ง, ผ้าสบง
	อาวสโต, อาวาโส	ที่อยู่อาศัย
	อุปวาโส, อุโปสโต	การเข้าอยู่
	นิวาโส	การอยู่, ที่อยู่
	ปริวาโส	ปริวาส, การอยู่ในวงล้อม
	ปริวฺฏฺโจ	ถูกแวดล้อม
	ปวาโส, วิปฺปวาโส	การอยู่ภายนอก

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วจฺจโร, สํวจฺจโร	ปี
วจฺจนา	การอยู่
วจฺจนามิ	จะอยู่
วตฺโถ	อยู่แล้ว, ออกพรรษาแล้ว
วตฺถุ	วัตถุสิ่งของ, วัสดุ, เหตุ
วสโก	ผู้ประเสริฐ
วสติ	อยู่, ที่อยู่, การอยู่
วสนฺโต	ฤดูฝน
วสุ	ทองคำ, รัตนะ
วสฺสํ	ปี, พรรษา, ฤดูฝน
วาสี	ผู้อยู่ประจำ
วสฺสิตํ	อยู่แล้ว, อยู่จบแล้ว
สหาวโส	การอยู่ร่วมกัน
สํวาโส	การอยู่ร่วมกัน
วส	เสจเน
วสุจฺโจ	ฝนตก, ตกแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วส	อจุฉาทเน	ปิด, บัง
	วตถ์, นีวตถ์, วสนิ ผ้า, เครื่องนุ่งห่ม	
	วตถิ	กระเพาะปัสสาวะ
	วสโล	คนชั่ว, คนถ้อย
วห	ปาปณ	นำไป, ให้ถึง
	พหุ	มาก
	พาหุ	แขน
	วหติ	นำไป
	วหโล	เรือ
	วโห	ไหล่, ม้า
	วาโห	ม้า
	วาหนิ	พาหนะ
วา	คติ-พณฺธเนสุ	ไป-ผูกมัด
	วาโก	เปลือกไม้
	วานิ	ต้นหา
	วาโม	ซ้าย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วายุ, วาโย, วาโต	ลม, พายุ
	วาล์	เครื่องมือช่าง
	วาโผ	สัตว์ดุร้าย
วิจ	วิเวจเน	สังัด, วิเวก
	วิจิ	คลื่น
	วิวิจ, วิวิตโต	สังัดแล้ว
	วิเวโก	สังัด, วิเวก
	วิเวจัน	ความสังัด
วิท	อนุภวเน	เสวย
	เวทโก	ผู้เสวย
	เวทนา, เวทยิต	การเสวยอารมณ์
วิท	ญาณ	รู้, ทราบ
	วิชชา	วิชา, ความรู้, ญาณ
	วินทติ	รู้
	เวเทติ, เวทยติ	รู้, ทราบ
	เวโท	ปัญญา, เวท

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โลกวิทู	ผู้รู้สัตว์โลก
วิท	มณฑล	ความดี
	ปวิตุตฺ, ปวิตุรํ	หมดจด, สะอาด
	วิทาลํ	หาดาล
วิท	ลาภ	ได้
	วิตุตํ	ทรัพย์
	วิตุติ	ความยินดี
	วิทูโร, วิชฺชโร	ห่างไกล
วิท	สตุตถายํ	มี, เป็น
	วิชฺชติ	มีอยู่
วิธ	ตาพเน	ดี, ต่อย, ชก
	วิชฺฌติ	ดี, ต่อย, ชก
วิธ	เวธเน	แทง, เจาะ
	ปฏฺวิทฺโธ	แทงตลอดแล้ว
	ปฏฺวิเวโธ	การแทงตลอด, อริยมผล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วิษณติ	แทง
	วิทฺ	ไร่มีลทิน
	เวโร	รู, ช่อง
วิส	ปเวสเน	เข้าไป
	ปวิสติ	เข้าไป
	ปเวสนํ	การเข้าไป
	ปเวโส	ผู้เข้าไป
	ปวิญฺโ	เข้าไปแล้ว
	วิสสาโส	ผู้คุ้นเคยกัน
	เวสุมํ	เรือน, บ้าน
	เวสุโส	วรรณะแพศย์, เพศ
ว	สํวรณ	สำรวม, สักร, ระวัง
	อาวณฺาติ	ร้อย, สอด
	วตถํ	ผ้า, ผ้าห่ม
	สํวณฺาติ	สำรวม, ระวัง
	สํวโต	สำรวมแล้ว, ระวังแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

เว	ตนตสนฺตานเ ตนตวาโย เวณฺ, เวณฺ	ทอ, ถัก ช่างหูก, ช่างทอ ไม้ไผ่
เวปฺ	กมฺปน เวตฺตํ, เวตฺรํ เวปฺถ	สะเทือน, ห้วนไหว เครือหวาย ผู้ห้วนไหว
สัส	ปสฺสเน ปสฺสโถ ปิยปสฺสี	สรรเสริญ, เชิดชู ผู้ประเสริฐ ผู้เชิดชูคนรัก
สก	สฺตติมฺหิ, สามตฺเถ สฺกโณ สฺกัล สฺกฺโณ, สฺกฺนฺโต สฺกฺกุณฺนาติ, สฺกฺโกติ สฺกฺโก	อาจ, สามารถ เกวียน, ยาน ทั้งหมด, ทั้งสิ้น, ทั้งปวง นก อาจ, สามารถ ผู้สามารถ, พระอินทร์ พระเจ้าสักกะ, คักยวงศ์

ชาต อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สตฺถิ	ชาอ่อน
สกี	สงฺกายํ	สงสัย
	สงฺกา	ความสงสัย
	สงฺกิโต	สงสัยแล้ว
สกฺการ	ปุชಾಯํ	บูชา, สักการะ
	สกฺการิโต	สักการะแล้ว
	สกฺกาโร	การสักการะ, การบูชา
สช	วิสุสฺสคฺเค	สละ, สลัด
	สํสฺสฺสฺสฺ	เกี่ยวข้อง, คลุกคลี
	วิสุสฺสฺสฺสฺ	สละ, สลัด, ปล่อย
สหิ	คฺมุพฺตฺเถ	ประชุม, กลุ่ม
	วณฺสณฺโตะ	ป่า, ดง, ป่าทึบ, ป่าดงดิบ
	สณฺโตะ	ดง, ทึบ, กอ, พุ่ม
สด	สาตฺตฺจฺเจ	ต่อเนื่อง
	สจฺจํ	ความจริง, จริง
	สติดํ	เนื่องๆ, สืบต่อ, ต่อเนื่อง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สท	อสุสาทเน	ยินดี
	อุปสนโน	แผ่เข้าไป, คุกคาม
	อาสนโน	ใกล้
	ปสนโน	เลื่อมใสแล้ว
	ปสาโท	ความเลื่อมใส, ใส
	ปสีทติ	เลื่อมใส
	สาท	ดี, หวาน, อร่อย, ชื่นใจ
	สาทุผล	ผลไม้รสหวาน
	สาโท, อสุสาโท	ความยินดี
สท	วิสรณ-	แผ่ไป-
	คตยาواسาเนสุ	สิ้นสุดการไป, นั่ง
	นิสินโน	นั่งแล้ว
	นิสีทติ	นั่ง
	นิสีทณํ, นิสชชา	การนั่ง, ที่นั่ง
สทท	หริเต	เขียวสด
	สททลํ	พื้นที่สีเขียว, เขียว, สด

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สนฺ	ทาเน	ให้
	सानุ	ไห่ล่เขา
สนฺช	สงฺเค	เกี่ยว, ช้อง, เกาะ, ติด
	สงฺโค	ความเกี่ยวข้อง
	สตโต	สัตว์, ผู้ซึ่งอยู่ในกามคุณ
สป	อกโกเส	แข่ง, ด่า, สบถ, สาบาน
	สปนํ, สปโถ	การสบถ, แข่ง, ด่า
สปป	คติมฺหิ	ไป
	สปโป	งู
	สปปิ	เนยใส
สฬิ	มณฺฑาเล	กลม, มณฑล
	สมพฬํ, สฬโถ	กลม
สม	อุปสเม	สงบ
	สมโถ	ความสงบ
	สมาธิ	ความสงบ, ความตั้งมั่น

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สมุ	อุปสม	สงบ
	อุปสม	ความสงบ, ผู้สงบ
	สนโต	ผู้สงบแล้ว
	สมมุติ	สงบ, สมมุติ
สร	คติ-จินตาย	ไป-คิด, ระลึกได้
	อตตสฺสโร	เสียงนารัก, เสียงไพเราะ
	อนุสฺสติ	การระลึกถึง, ระลึกตาม
	วิสฺสโร	เสียงเพี้ยน
	สกุขโร	น้ำตามกรวด
	สติ	สติความระลึกได้,
		ธรรมเครื่องระลึก
	สโต	ระลึกได้แล้ว, ผู้มีสติ
	สพฺโพ	ทั้งปวง
	สมุมาสติ	ความระลึกชอบ
	สโร	ชั้นน้ำ, แก้วน้ำ, กระบวย
	สรณ	ความระลึกได้,
		บ้าน, ที่พึ่ง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สรติ	ระลึกได้
	สรพฺพ	ตุ๊กแก
	สิริโส	ต้นซีก
	สโร	อักษรสระ, สระน้ำ, เสี่ยง
	สรณิ, สรณี	ทาง, ดง
	สรณฺ	แม่น้ำสรณ
	สรโ	ชะมด, อีเห็น
	สราโว, สราวโก	เครื่องปั้นดินเผา, ถ้วย
	सारถิ	นายสารถิ, ครูฝึก
สร	หีสายั	เปียดเปียน
	สรณั	พระรัตนตรัย
	สรีรั	ร่างกาย
	สิงคาโล	สุนัขจิ้งจอก, หมาป่า
สล	คติมहि	ไป
	สลลั, สลลยั	หอก, แหวน, ลูกศร
	สลโ	ตุ๊กแต่น

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สลาภา	สลาภ, ลูกศร
	สาโล	ต้นไม้, ต้นสาละ, ต้นรัง
สสุ	หีสายั	เปียดเปียน
	อสสาโส	หายใจออก
	ปสสาโส	หายใจเข้า
	สตถั	คัสตรา, อาวุธมีคม
	สสี	ดวงจันทร์
	สโส	กระต่าย
	วิสสาโส	ความคุ้นเคย
สสุ	หีส่า-คตีสุ	เปียดเปียน-ไป
	สตตุ	คัตรู, ข้าวลัดตุ
ส่า	สามตเถ	สามารถ
	สณฺหา	อ่อนโยน, ละมุนละไม
	สาณิ	ม่าน
	สาโม, สามโล	ดำ, คล้ำ
	สาโม	สุพรรณสาม

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สาธ	ลัทธิธัมมิ	สำเร็จ
	สขุชน	คนดี, คนทำความดี
	สาธน์	ความสำเร็จ
	สาธุ	ความสำเร็จประโยชน์
สาธ	อนุสติภูมิหิ	พราหมณ์
	อนุสาสน์, อนุสติจิ	การแนะนำ, การสั่งสอน
	อนุสติโจ	ถูกสั่งสอนแล้ว
	สตถา	พระศาสดา, พระพุทธเจ้า
	ลิสโส	ศิษย์
ลิ	พนธเน	ผูกมัด
	สีมา	ขอบเขต
	สีล	ศีระ, ดีบุก, ลังกะสี
	เสตุ	สะพาน, เหตุ
ลิ	สเย	นอน
	สยน์, เสยยา	การนอน, ที่นอน
	เสติ, สยติ	นอน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ล	เสวาย	คบหา
	อาสโย	อาศัย, ที่อาศัย
	นิสสโย	ที่อาศัย
	นิสสาย	อาศัยแล้ว
	นิสสิโต	ผู้อาศัย, อาศัยแล้ว
	นิสเสถ	บันได
	สยถ	โรคมือเท้าบวม
	ลิขณโท	หงอน
	ลิขณที	นกยูง
	ลิขา	ยอด, หงอน, มวยผม
	ลิโต, เสโต	ขาว, เย็น
	ลิปปี	ศิลปะ, วิชาความรู้
	ลิโร	ศีรษะ
	เสถ, เสถ	หมู่คน
	เสวก	เสวก, ผู้คบหา
	เสวนา	การพบปะพูดคุย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ลิข	วิโชปาทานะ	เรียนเอาความรู้
	ลิขติ	ศึกษา, เรียน
	ลิขนั, ลิขษา	การศึกษา, ข้อควรศึกษา
ลิจ	ปคฺฆรณ	ไหล, รด, ราด, สาด
	เสจนั, เสโก	ไหล, รด, ราด, สาด
ลิท	สิงฺคาเร	รัก, งาม
	สินฺฑุโร	สารหนู, ตะกั่วแดง
	เสโท	เหงื่อ
ลิธ	ลัสมิฺหิ	สำเร็จ
	ลิทฺโธ	สำเร็จแล้ว
	ลิทฺธิ, ปลิทฺธิ	ความสำเร็จ
ลิณีห	สินฺเหเน	ยินดี, เสน่หา, ติด, ชุ่ม
	เสนฺโห	ความรัก, น้ามัน
ลิว	ตนฺตสนฺดาเน	เย็บ, ถัก, ทอ
	ลิพฺพติ	เย็บ, ถัก, ทอ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ส	สเย	นอน
	อดิสโย	เกินพอดี, ยิ่ง
	อนุสโย	อนุสัย, กิเลสในสันดาน
	สยน์, เสยยา	การนอน
	สัพ	เร็ว
	สัท	สุราชนิดหนึ่ง
	สโร	ผาล, ใบไถ
	เสติ, สยติ	นอน
	เสนํ, เสนาสนํ	ที่นอน
	สํสโย	สงสัย
ส	อภิสเว	ไหล, เปียก
	อาสโว	อาสวะ, กิเลสในสันดาน
	สุโต	บุตร
	สุตฺตํ	สูตร, พระสูตร
	สุตฺตํ, สุตฺรํ	ด้าย
	โสตาปนโน	โสตาบันบุคคล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โสโต	กระแส
	โสโม	ดวงจันทร์
สุ	คติมฺหิ	ไป
	วิสุสุโต	ปราภฏแล้ว
สุ	สวณ	ฟัง
	สุณฺ, สุณฺนโต	ผู้ฟัง
	สุณาติ	ฟัง
	สณิตพฺโพ	ควรฟัง
สุ	สวเน	ฟัง
	สุณาติ, สุโณติ	ฟัง
	สุสุสุสติ	ต้องการฟัง
	สุสุสุสา	การตั้งใจฟัง
	โสตฺ, โสตรฺ	หู, เครื่องฟัง
สุ	หีสายํ	เปียดเปียน
	ปรสุ	ขวาน
	สุรา	สุรา, เหล้า, น้ำเมา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สุริโย	ดวงอาทิตย์
	สุโร	ผู้กล้า, ดวงอาทิตย์
สุจ	โสเก	เศร้าโศก
	โสจนํ, โสโก	ความเศร้าโศก
สุจ	โสจกมฺมนิ	ทำงานบริสุทธิ์
	สุกฺกํ	ข้างขึ้น, ขาว, สะอาด
	สุจิ	สะอาด, หอมสด
สุจน	หีสา-กุลสนฺดาเนสุ	เปิดเผย-สืบสกุล
	สุณิสสา	ลูกสะใภ้
สุป	สยเน	นอน, หลับ
	สุตฺโต, สุตฺตํ	นอนแล้ว, หลับแล้ว
สุป	สเย	นอน, ฝัน
	สุปติ	นอน
	สุปิโน, สุปินํ	การนอนหลับ, การฝัน
	สุปปิ	ที่นอนของสัตว์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สุส	โสสเน	เหี่ยวแห้ง, เหือดแห้ง
	สุกกิ	เหือดแห้ง, น้ำอสุจิ
	สุกฺโข	เหี่ยวแล้ว, แห้งแล้ว
สฺ	หีสายํ	เปื่อยดเปื่อยน
	สตุถํ	คัสตรา
สฺท	ปคฺขรณ	ไหลไป
	สุตฺตํ	สูตร, พระสูตร
	สฺทโก	พ่อครัว
	สฺทโน	เครื่องลาด, เครื่องรด
हन	หีสก-คตฺส	เปื่อยดเปื่อยน-ไป
	อปหนํ	การกำจัด
	อาฆาโต	การผูกอาฆาต, จ้องแหว
	อุคฺฆาโต	ถอนขึ้นแล้ว
	ฆาตโก	นักฆ่า
	ปฏฺิโฆ	กระทบกระทั่ง, ชัดเคือง
	วชฺโณ	ควรถูกฆ่า

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วฐู	หญิงสาว, ลูกสะใภ้
สกุณคฺชี	เหยี่ยว
สโม, สงฺโม	พระสงฆ์
สงฺฆาโต	รวบรวมแล้ว
หณฺณเต	ถูกฆ่า, ถูกเบียดเบียน
หณฺ	คาง
หนฺติ, หนฺติ	เบียดเบียน
หนฺตฺวา, อุปฺหจฺจ	เบียดเบียนแล้ว, ฆ่าแล้ว
หฺร	
หฺรณฺ	นำไป
อวหาโร	ลัก, ขโมย
อาหาโร	อาหาร
ชีคฺสติ	ต้องการนำไป
ปริหาโร	บริหาร, ผ่อนคลาย
ปหาโร	ทบ, ตบ, ตี, โขย
ปาฏิหาริย์	ปาฏิหาริย์
ปาฏิเหริ, ปาฏิหิริ	ปาฏิหาริย์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มุตตาหาโร	สร้อยไข่มุก
	วิหาโร	วิหาร, วัด, วิหารธรรม
	หตุตา	ผู้นำไป
	หทยั	หัวใจ
	หมมียั	ปราสาทโล้น
	หฺรติ	นำไป
	หฺริโณ	กว้าง
	หฺรียั, หฺริตพฺพั	ควรนำไป
หส	หสเน	หัวเราะ, ร่าเริง, ยิ้มแย้ม
	หสนั, หสิตั	หัวเรา, ยิ้มแย้ม
	หาโส	ผู้ยิ้มแย้ม
หัส	ปิตฺมฺหิ	ยินดี
	ปหฺนุโจ, ปหฺสฺโต	ยินดีทั่วแล้ว
	หฺนุโจ	ยินดีแล้ว
หา	จาเค	สละ
	ชหาติ	ละ, สละ
	ปริหานิ	ความเสื่อม

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปทีโน	ละได้แล้ว
หายโน	ปี
หีโน, หีนโก	คนเลว, ต่ำ, ถ้อย
เหยยั, หาดพุพิ	ควรละ

หิ	คติมฺหิ	ไป
	ปหิณาติ, ปหิณติ	ส่งไป
	ปาเหลสิ	ส่งไปแล้ว
	หโย	มัว
	หิงคุ	มหาหิงคุ์
	หีโน	คนเลว, เลื่อม, ต่ำ
	เหตุ	เหตุ
	เหมนฺโต	ฤดูเหมันต์, ฤดูหนาว
	เหโม	ทองคำ

หุ	ทานาทน-	ให้-กิน-
	หพฺยปฺปทาเนสุ	บูชา, เช่นไหว้
	ชฺโหติ, ชฺหฺวติ	บูชา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	หุโต	บูชาแล้ว
	ซุหฺ, ซุहनฺโต	ผู้บูชา
	โหโม	เครื่องบูชา, การบูชา
	อาหุเนโย	ผู้ควรบูชา
	ปาหุเนโย	ผู้ควรยกย่อง
หุ	หวนเ	บูชา
	อคฺคิหุตฺตํ	การบูชาไฟ
	หวิ	เนยใส
หุล	คติมฺหิ	ไป
	หฺโล	ผาล, ใบไถ
หู	สฺตตฺตายํ	มี, เป็น
	โหติ	มี, เป็น, ย่อมมี, ย่อมเป็น
	โหตุ	จงมี, จงเป็น
	ปโหติ	มีมาก, เพียงพอ

กัจจายนสูตร

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. สนฺธิกปฺป สนฺธิกณฺท

- ๑ : *๑. อตฺถเก อกฺขรตณฺญาโต.
๒ : ๒. อกฺขราปาทโย เอกจตฺตาสีลํ.
๓ : ๓. ตตฺถโณทฺนตา สรา อฏฺฐ.
๔ : ๔. ลหุमतฺตา ตโย รตฺธา.
๕ : ๕. อณฺเฏ ทิฆมา.
๖ : ๘. เสสา พฺยณฺชนา.
๗ : ๙. วคฺคา ปณฺจปณฺจโส มนฺตา.
๘ : ๑๐. อํ อิติ นิคฺคหิตํ.
๙ : ๑๑. ปรสมณฺญา ปโยเค.
๑๐ : ๑๒. ปุพฺพมโรจิตมสฺสรํ สเรน วิโยชเย.
๑๑ : ๑๔. นเย ปรี ยุตฺเต.
อิติ สนฺธิกปฺเป ปจฺจโม กณฺโฑ.

* กัจจายเน สุตตานุกมฺ. : ปทฺฐปถิติยํ สุตตานุกมฺ.

- ๑๒ : ๑๓. สรา สเร โลปี.
 ๑๓ : ๑๕. วา ปโร อสฐปา.
 ๑๔ : ๑๖. กุจาสวณฺณํ ลุตเต.
 ๑๕ : ๑๗. ที่มฺ.
 ๑๖ : ๑๘. ปุพฺโพ จ.
 ๑๗ : ๑๙. ยเมทนต์สฺสาเทโส.
 ๑๘ : ๒๐. วโมทนต์ตานํ.
 ๑๙ : ๒๒. สพฺโพ จํ ติ.
 ๒๐ : ๒๗. โท ฐสฺส จ.
 ๒๑ : ๒๑. อิวณฺโณ ยํ นวา.
 ๒๒ : ๒๘. เอวาทิสฺส ริ ปุพฺโพ จ รสฺโส.
 อิติ สนฺธิกปฺเป ทฺติโย กณฺโฑ.

 ๒๓ : ๓๖. สรา ปกติ พฺยณฺชน.
 ๒๔ : ๓๕. สเร กุจจิ.
 ๒๕ : ๓๗. ที่มฺ.
 ๒๖ : ๓๘. รสฺสํ.
 ๒๗ : ๓๙. โลปณฺจ ตตฺราราโร.
 ๒๘ : ๔๐. ปร เทวภาโว จาเน.

๒๙ : ๔๒. วคฺเค โฆสาโฆसानิ ตติยปจมา.

อิติ สนธิกปเป ตติโย กณฺโฑ.

๓๐ : ๕๘. อํ พยญฺชน นิคฺคหิตํ.

๓๑ : ๔๙. วคฺคฺนฺตํ วา วคฺเค.

๓๒ : ๕๐. เอเห ฌ.

๓๓ : ๕๑. ส ยะ จ.

๓๔ : ๕๒. มทา สเร.

๓๕ : ๓๔. ยวมทนต์รลา จาคุม.

๓๖ : ๔๗. กุวจิ โอ พยญฺชน.

๓๗ : ๕๗. นิคฺคหิตญจ.

๓๘ : ๕๓. กุวจิ โลป.

๓๙ : ๕๔. พยญฺชนะ จ.

๔๐ : ๕๕. ปโร วา สโร.

๔๑ : ๕๖. พยญฺชนะ จ วิสญฺโยโค.

อิติ สนธิกปเป จตฺตฺโธ กณฺโฑ.

๔๒ : ๓๒. โค สเร ปุณฺสสาคมุ กุวจิ.

๔๓ : ๓๓. ปาสฺส จนฺโต รสฺโส.

๔๔ : ๒๔. อพฺโหม อภิ.

๔๕ : ๒๕. อชฺโหม อธิ.

๔๖ : ๒๖. เต น วา อิวณฺเณ.

๔๗ : ๒๓. อติสฺส จนฺตสฺส.

๔๘ : ๔๓. กวจิ ปฏฺิ ปติสฺส.

๔๙ : ๔๔. ปุณฺสฺส พุยฺชเน.

๕๐ : ๔๕. โห อวสฺส.

๕๑ : ๕๙. อนุปทฺิฏฺจํ วุตฺตโยคโต.

อิติ สนฺธิกปฺเป ปณฺจโม กณฺโฑ.

สนฺธิสฺสํ นฺนิฏฺจํ.

๒. นามกปฺป นามกณฺฑ

- ๕๒ : ๖๐. ชินวจนฺยุตฺตํ หิ.
 ๕๓ : ๖๑. ลิงฺคณฺจ นิปฺปจฺจเต.
 ๕๔ : ๖๒. ตโต จ วิภตฺติโย.
 ๕๕ : ๖๓. ลีโย อํ โย นา หิ ส นํ สฺมา หิ ส นํ สฺมี ส.
 ๕๖ : ๖๔. ตทณฺุปโรเธน.
 ๕๗ : ๗๑. อาลปเน ลี คสณฺโณ.
 ๕๘ : ๒๙. อิวณฺณวณฺณนา ฌลา.
 ๕๙ : ๑๘๒. เต อิตฺติชฺยา โป.
 ๖๐ : ๑๗๗. อา โฆ.
 ๖๑ : ๙๖. สาคโม เส.
 ๖๒ : ๒๐๖. สํสาเสวกวจเนสุ จ.
 ๖๓ : ๒๑๗. เอติมาสมิ.
 ๖๔ : ๒๑๖. ตสฺสา วา.
 ๖๕ : ๒๑๕. ตโต สสฺส สฺตาย.
 ๖๖ : ๒๐๕. โฆ รสฺสํ.
 ๖๗ : ๒๒๙. โน จ ทฺวาทิโต นํหิ.
 ๖๘ : ๑๘๔. อมา ปโต สฺมีสฺมานํ วา.

- ๖๙ : ๑๘๖. อาทิตโต โโอ จ.
 ๗๐ : ๓๐. ฌลานมียุวา สเร วา.
 ๗๑ : ๕๐๕. ยวการา จ.
 ๗๒ : ๑๘๕. ปสณฺณสฺส จ.
 ๗๓ : ๑๗๔. คาว เส.
 ๗๔ : ๑๖๙. โยสุ จ.
 ๗๕ : ๑๗๐. อวัมหิ จ.
 ๗๖ : ๑๗๑. อาวสฺสุ วา.
 ๗๗ : ๑๗๕. ตโต นมํ ปติมหาตุเต จ สมาส.
 ๗๘ : ๓๑. โโอ สเร จ.
 ๗๙ : ๔๖. ตพฺพิปริตฺฐูปปเท พฺยณฺชนเ จ.
 ๘๐ : ๑๗๓. โคณ นัมหิ วา.
 ๘๑ : ๑๗๒. สุหิณาสฺ จ.
 ๘๒ : ๑๔๙. อโหม นิคุคฺหิตํ ฌลเปหิ.
 ๘๓ : ๖๗. สรโลโป'มาเทสปจฺจยาทิมฺหิ
 สรโลเป ตฺ ปกติ.
 ๘๔ : ๑๔๔. อโหม รสฺส'เมกวจนโยสุวปี จ.
 ๘๕ : ๑๕๐. น ลิสฺสมิ'มนปฺปัสกานิ.

- ๘๖ : ๒๒๗. อุกาทิโต นมินฺน.
 ๘๗ : ๒๓๑. อิญณฺณมณฺณนํ ตีหิ สงฺขยาหิ.
 ๘๘ : ๑๔๗. โยสุ กตนิการโลเปสุ ทีฆ.
 ๘๙ : ๘๗. สุนฺหิสฺสุ จ.
 ๙๐ : ๒๕๒. ปญฺจาทีน'มตฺตํ.
 ๙๑ : ๑๙๔. ปติสฺสึนีมฺหิ.
 ๙๒ : ๑๐๐. นุตฺตสฺสนโต โยสุ จ.
 ๙๓ : ๑๐๖. สพฺพสฺส วา อัสเสสุ.
 ๙๔ : ๑๐๕. ลิมฺหิ วา.
 ๙๕ : ๑๔๕. อคฺคิสฺสึนิ.
 ๙๖ : ๑๔๘. โยสฺว'กตรสฺโส โณ.
 ๙๗ : ๑๕๖. เวโวสุ โล จ.
 ๙๘ : ๑๘๙. มาตุลาทีน'มานตฺตมี'กาเร.
 ๙๙ : ๘๑. สฺมาหิสฺมีนํ มฺหาภิมฺหิ วา.
 ๑๐๐ : ๒๑๔. น ติเมหิ กตาคาเรหิ.
 ๑๐๑ : ๘๐. สฺหิสฺว'กาโร เอ.
 ๑๐๒ : ๒๐๒. สพฺพนํมานํ นมฺหิ จ.
 ๑๐๓ : ๗๙. อโต เนน.

- ๑๐๔ : ๖๖. โส.
 ๑๐๕ : ๐.* โส วา.
 ๑๐๖ : ๓๑๓. ทีโฆเรหิ.
 ๑๐๗ : ๖๙. สพฺพโยนิน'มาเอ.
 ๑๐๘ : ๙๐. สฺมาสฺมีนํ วา.
 ๑๐๙ : ๓๐๔. อาย จตฺตฺเถกวจนสฺส ตฺ.
 ๑๑๐ : ๒๐๑. ตโย เนว จ สพฺพนาเมหิ.
 ๑๑๑ : ๑๗๙. ฆโต นาทินํ.
 ๑๑๒ : ๑๘๓. ปโต ยา.
 ๑๑๓ : ๑๓๒. สขโต คสฺเส วา.
 ๑๑๔ : ๑๗๘. ฆเต จ.
 ๑๑๕ : ๑๘๑. น อมฺมาทิโต.
 ๑๑๖ : ๑๕๗. อกตรสฺสา ลโต ยฺวาลปนสฺส เวโว.
 ๑๑๗ : ๑๒๔. ฌลโต สสฺส โน วา.
 ๑๑๘ : ๑๔๖. ฆปโต จ โยนํ โลโป.
 ๑๑๙ : ๑๕๕. ลโต โวกาโร จ.
 วิตติ นามกปฺเป ปจฺโม กณฺโฑ.

* ปทฺฐปฺปติยิมิทํ นตฺถิ.

- ๑๒๐ : ๒๔๓. อมฺหสฺส มมํ สวิภตฺติสฺส เส.
 ๑๒๑ : ๒๓๓. มยํ โยมฺหิ ปจเม.
 ๑๒๒ : ๙๙. นฺตฺสฺส นฺโต.
 ๑๒๓ : ๑๐๓. นฺตฺสฺส เส วา.
 ๑๒๔ : ๙๘. อา สิมฺหิ.
 ๑๒๕ : ๑๙๘. อํ นปฺปฺสเก.
 ๑๒๖ : ๑๐๑. อวณฺณา จ เค.
 ๑๒๗ : ๑๐๒. โตติตา สสฺมีนาสุ.
 ๑๒๘ : ๑๐๔. นมฺหิ ตํ วา.
 ๑๒๙ : ๒๒๒. อิมสฺสิทํมฺสฺส นปฺปฺสเก.
 ๑๓๐ : ๒๒๕. อมฺสฺสา'ทุ.
 ๑๓๑ : ๐. อิตฺถิปุมนปฺปฺสกสงฺขยํ.
 ๑๓๒ : ๒๒๘. โยสุ ทฺวินฺนํ เทว จ.
 ๑๓๓ : ๒๓๐. ติจจฺจนฺนํ ติสฺโสจตฺสฺโส-ตโยจตฺตาโร-
 ตีณฺจตฺตาริ.
 ๑๓๔ : ๒๕๑. ปญฺจาทีนํกาโร.
 ๑๓๕ : ๑๑๘. ราชสฺส รณฺโณราชิโน เส.
 ๑๓๖ : ๑๑๙. รณฺณํ นมฺหิ วา.

- ๑๓๗ : ๑๑๖. นามุหิ รณฺญา วา.
 ๑๓๘ : ๑๒๑. สุมิมฺหิ รณฺเณราชินิ.
 ๑๓๙ : ๒๔๕. ตุมฺหํหากํ ตยิมยิ.
 ๑๔๐ : ๒๓๒. ตวฺมหํ สิมฺหิ จ.
 ๑๔๑ : ๒๔๑. ตวมม เส.
 ๑๔๒ : ๒๔๒. ตฺยหํมยฺหญจ.
 ๑๔๓ : ๒๓๕. ตัม'มมฺหิ.
 ๑๔๔ : ๒๓๔. ตวํมมญจ นวา.
 ๑๔๕ : ๒๓๘. นามุหิ ตยามยา.
 ๑๔๖ : ๒๓๖. ตุมฺหสฺส ตวํตว'มมฺหิ.
 ๑๔๗ : ๒๔๖. ปทโต ทฺตฺติยาจตฺตฺถิฉฺฉจฺจิสฺส โวโน.
 ๑๔๘ : ๒๔๗. เตเมกวจเนสฺส จ.
 ๑๔๙ : ๒๔๘. น อัมฺหิ.
 ๑๕๐ : ๒๔๙. วา ตติเย จ.
 ๑๕๑ : ๒๕๐. พหุจเนสฺส โวโน.
 ๑๕๒ : ๑๓๖. ปุมนตฺตสา สิมฺหิ.
 ๑๕๓ : ๑๓๘. อ'มัลปนเนกวจเน.
 ๑๕๔ : ๐. สมาเส จ วิภาสา.

- ๑๕๕ : ๑๓๗. โยสฺวาโน.
- ๑๕๖ : ๑๔๒. อาเน สฺมีมิหิ วา.
- ๑๕๗ : ๑๔๐. หิวิภตฺติมิหิ จ.
- ๑๕๘ : ๑๔๓. สฺสฺมีมา วา.
- ๑๕๙ : ๑๓๙. อฺ นามฺหิ จ.
- ๑๖๐ : ๑๙๗. อ กมฺมนตฺสฺส จ.
อิติ นามกปฺเป ทฺติโย กณฺโฑ.
- ๑๖๑ : ๒๔๔. ตุมฺหฺมเหหิ นํมากํ.
- ๑๖๒ : ๒๓๗. วา ยฺวปฺปจฺโม.
- ๑๖๓ : ๒๔๐. สฺสฺสํ.
- ๑๖๔ : ๒๐๐. สพฺพนามการเต ปจฺโม.
- ๑๖๕ : ๒๐๘. ทฺวณฺทฏฺจา วา.
- ๑๖๖ : ๒๐๙. นาณญํ สพฺพนามิกํ.
- ๑๖๗ : ๒๑๐. พหฺพพฺพิหิมฺหิ จ.
- ๑๖๘ : ๒๐๓. สพฺพโต นํ สํสํ.
- ๑๖๙ : ๑๑๗. ราชสฺส ราชฺ สฺนํหิสฺส จ.
- ๑๗๐ : ๒๒๐. สพฺพสฺสํสฺสเส วา.
- ๑๗๑ : ๒๑๙. อนิมิ นามฺหิ จ.

- ๑๗๒ : ๒๑๘. อนปุสกสสายํ สิมฺหิ.
 ๑๗๓ : ๒๒๓. อมฺสฺส โม สํ.
 ๑๗๔ : ๒๑๑. เอตเตสํ โต.
 ๑๗๕ : ๒๑๒. ตสฺส วา นตฺตํ สพฺพตฺถ.
 ๑๗๖ : ๒๑๓. สสฺมาสมิํสํสาสว'ตฺตํ.
 ๑๗๗ : ๒๒๑. อิมสทฺทสฺส จ.
 ๑๗๘ : ๒๒๔. สพฺพโต โก.
 ๑๗๙ : ๒๐๔. ขปโต สฺมีสานํ สํสา.
 ๑๘๐ : ๒๐๗. เนตาหิ สฺมี'มายยา.
 ๑๘๑ : ๙๕. มโนคณาทีโต สฺมินาน'มิกา.
 ๑๘๒ : ๙๗. สสฺส โจ.
 ๑๘๓ : ๔๘. เอเตสโม โลเป.
 ๑๘๔ : ๙๖. ส สเร วาคโม.
 ๑๘๕ : ๑๑๒. สนฺตสทฺทสฺส โส เก โพ จนฺเต.
 ๑๘๖ : ๑๐๗. สิมฺหิ คจฺจนฺดาทีนํ นตฺสทฺโท อํ.
 ๑๘๗ : ๑๐๘. เสเสสฺส นฺตฺว.
 ๑๘๘ : ๑๕๕. พุรฺหมตฺตสขราชาทีโต อมานํ.
 ๑๘๙ : ๑๑๓. สฺยา จ.

- ๑๙๐ : ๑๑๔. โยน'มาโน.
- ๑๙๑ : ๑๓๐. สขโต จาโยโน.
- ๑๙๒ : ๑๓๕. สฺมิเม.
- ๑๙๓ : ๑๒๒. พุรหุโต คสฺส จ.
- ๑๙๔ : ๑๓๑. สขนฺตสฺสึ โนนานํเสสฺสุ.
- ๑๙๕ : ๑๓๔. อาโร หิมฺหิ วา.
- ๑๙๖ : ๑๓๓. สฺนมนฺสฺ วา.
- ๑๙๗ : ๑๒๕. พุรหุโต ตฺว สฺมิ นิ.
- ๑๙๘ : ๑๒๓. อุตฺตํ สนาสฺสุ.
- ๑๙๙ : ๑๕๘. สตฺถูปิตาทิน'มา ลิสฺสมี ลิสฺโสโป จ.
- ๒๐๐ : ๑๕๙. อญฺเญสฺ'วารตฺตํ.
- ๒๐๑ : ๑๖๓. วา นมฺหิ.
- ๒๐๒ : ๑๖๔. สตฺถุนตฺตญจ.
- ๒๐๓ : ๑๖๒. อฺว สฺสฺมี ลิสฺโสโป จ.
- ๒๐๔ : ๑๖๗. สกมนฺธาทาทินญจ.
- ๒๐๕ : ๑๖๐. ตโต โยน'โม ตฺว.
- ๒๐๖ : ๑๖๕. ตโต สฺมิ'มิ.
- ๒๐๗ : ๑๖๑. นา อา.

๒๐๘ : ๑๖๖. อารโ รสฺส'มิกาเร.

๒๐๙ : ๑๖๘. ปีตาทีน'มลิมุหิ.

๒๑๐ : ๒๓๙. ตยาดยีนํ ตกาโร ตฺวตฺตํ วา.
อิติ นามกปุเป ตติโย กณฺโฑ.

๒๑๑ : ๑๒๖. อตฺตนฺโต หิสฺมิมฺนตฺตํ.

๒๑๒ : ๑๒๙. ตโต สฺมิมิ นิ.

๒๑๓ : ๑๒๗. สสฺส โน.

๒๑๔ : ๑๒๘. สฺมา นา.

๒๑๕ : ๑๔๑. ฌลโต จ.

๒๑๖ : ๑๘๐. ขปโต สฺมิมิ ยํ วา.

๒๑๗ : ๑๙๙. โยนํ นิ นปุสเกหิ.

๒๑๘ : ๑๙๖. อโต นิจจํ.

๒๑๙ : ๑๙๕. ลี.

๒๒๐ : ๗๔. เสสโต โลปํ คลปิ.

๒๒๑ : ๒๘๒. สพฺพาส'มาวุโสปสคฺคณิปาตาทีหิ จ.

๒๒๒ : ๓๒๗. ปุมสฺส ลิงฺคาทีสุ สฺมาเสสุ.

๒๒๓ : ๑๘๘. อํ ย'มิตโต ปสณฺณโต.

๒๒๔ : ๑๕๓. นํ ฌโต กตรสฺสา.

- ๒๒๕ : ๑๕๑. โยนํ โน.
- ๒๒๖ : ๑๕๔. สฺมี นิ.
- ๒๒๗ : ๒๗๐. กิสุส ก เว จ.
- ๒๒๘ : ๒๗๒. กุ หีหฺสฺ จ.
- ๒๒๙ : ๒๒๖. เสเสสฺ จ.
- ๒๓๐ : ๒๖๒. ตฺรโตเถสฺ จ.
- ๒๓๑ : ๒๖๓. สพฺพสฺเส'ตฺตสฺสากาโร วา.
- ๒๓๒ : ๒๖๗. ตฺเร นิจฺจํ.
- ๒๓๓ : ๒๖๔. เอ โตเถสฺ จ.
- ๒๓๔ : ๒๖๕. อิมสฺสํ ถํทานิหโตเถสฺ จ.
- ๒๓๕ : ๒๘๑. อ ธฺนามุหิ จ.
- ๒๓๖ : ๒๘๐. เขต รหิมุหิ.
- ๒๓๗ : ๑๗๖. อิตฺถิยมโต อาปจฺจโย.
- ๒๓๘ : ๑๘๗. นทาทีโต วา อี.
- ๒๓๙ : ๑๙๐. ณว-ณิก-ณฺย-ณ-นฺตฺตฺติ.
- ๒๔๐ : ๑๙๓. ปติภิกฺขุราชีการนฺเตหิ อินี.
- ๒๔๑ : ๑๙๑. นฺตฺตฺส ต'มีกาเร.
- ๒๔๒ : ๑๙๒. ภวโต โภโต.

๒๔๓ : ๑๑๐. โภ เค ตุ.

๒๔๔ : ๗๒. อการปีตาทุยนฺตาน'มา.

๒๔๕ : ๑๕๒. ฌลปา รสุตฺ.

๒๔๖ : ๗๓. อากาโร วา.

อิติ นามกปฺเป จตุตฺโถ กณฺโฑ.

๒๔๗ : ๒๖๑. ตฺวาทโย วิภตฺติสญฺญาโย.

๒๔๘ : ๒๖๐. กฺวจิ โต ปญฺจมฺยตฺเถ.

๒๔๙ : ๒๖๖. ตฺรธ สตฺตมฺยา สพฺพนาเมหิ.

๒๕๐ : ๒๖๘. สพฺพโต ธิ.

๒๕๑ : ๒๖๙. กิสมฺมา โว.

๒๕๒ : ๒๗๑. หิหฺมิญฺจณฺ.

๒๕๓ : ๒๗๓. ตมฺหา จ.

๒๕๔ : ๒๗๔. อิมสฺมา หธา จ.

๒๕๕ : ๒๗๕. ยโต หิ.

๒๕๖ : ๐. กาลे.

๒๕๗ : ๒๗๖. กิสมฺพญฺเญกฺยกฺกุหิ ทาทาจณฺ.

๒๕๘ : ๒๗๘. ตมฺหา ทานิ จ.

๒๕๙ : ๒๗๙. อิมสฺมา รหิณฺนาทานิ จ.

- ๒๖๐ : ๒๗๗. สพฺพสฺส โส ทามฺหิ วา.
 ๒๖๑ : ๓๖๙. อวณฺโณ เย โลปณฺจ.
 ๒๖๒ : ๓๙๑. วุฑฺฒสฺส โช อียิณฺฺเจสฺสุ.
 ๒๖๓ : ๓๙๒. ปสฺตถสฺส โส จ.
 ๒๖๔ : ๓๙๓. อนฺตีกสฺส เนโท.
 ๒๖๕ : ๓๙๔. พาฬฺหสฺส สาธเ.
 ๒๖๖ : ๓๙๕. อปฺปสฺส กณฺ.
 ๒๖๗ : ๓๙๖. ยฺวานณฺจ.
 ๒๖๘ : ๓๙๗. วณฺฺตมณฺฺตวีนณฺจ โลโป.
 ๒๖๙ : ๔๑. ยวตํ ตลณฺทการานํ พฺยณฺชนานิ
 จลณฺชการตฺตํ.
 ๒๗๐ : ๑๒๐. อมฺห-ตฺมฺห-นฺฺตฺ-ราช-พฺรหฺมตฺต-สข-
 สตฺถุ-ปีตาทิหิ สฺมา นาว.
 อิติ นามกปฺเป ปณฺจโม กณฺโฏ.
 นามสฺตฺตํ นิณฺฺจติ.

๓. นามกป্প การกณฺข

๒๗๑ : ๘๘(๓๐๘). ยสฺมา'ทเปติ ภย'มาทตฺเต วา
ต'ทปาทานิ.

๒๗๒ : ๓๐๙. ธาตุณามานมฺปสคฺคโยคาคีสุวปี จ.

๒๗๓ : ๓๑๐. รกฺขณตฺถาน'มิจฺฉิตํ.

๒๗๔ : ๓๑๑. เยเน วา'ทสฺสนิ.

๒๗๕ : ๓๑๒. ทฺวณฺติกทฺธกกาลนิมฺมาน-ตฺวาโลป-
ทิสายะค-วิภตฺตารปฺปโยค-สฺสทฺธป-
ปโมจน-เหตุ-วิวิตฺตปฺปมาณ-
ปฺพุพฺพโยค-พนฺธ-คฺควจน-ปญฺห-
กณโณกาทตฺตสฺ จ.

๒๗๖ : ๘๔(๓๐๒). ยสฺส ทาทูกาโม โรจเต
ธารยเต วา ตํ สมฺปทานิ.

๒๗๗ : ๓๐๓. ลีลาฆ-หนฺ-จา-สป-ธาร-ปีห-
กฺ-ทฺทิสฺโสสุย-ราธิกฺข-ปจฺจาสุณ-
อนฺปตฺติคณ-ปฺพุพฺพกตฺตา-โรจนตฺถ-
ตทตฺถ-ตฺมตฺถาลมตฺถ-มณฺเฑา-

นาทรปุปาณินิ คตฺยตฺถกมฺมนิ
อาสีสฺตถ-สมฺมุติ-ภิชฺย-
สฺตมฺยตฺถเกสุ จ.

๒๗๘ : ๙๓(๓๒๐). โย'ธโร ต'โมกาธ.

๒๗๙ : ๙๔(๒๙๒). เยน วา ภิชฺยเต ตํ กรณ.

๒๘๐ : ๙๕(๒๙๕). ยํ ภโรติ ตํ กมม.

๒๘๑ : ๙๖(๒๙๔). โย ภโรติ ส กตฺตา.

๒๘๒ : ๒๙๕. โย ภโรติ ส เหตุ.

๒๘๓ : ๙๗(๓๑๖). ยสฺส วา ภริคฺคโห ตํ สามี.

๒๘๔ : ๙๘(๒๙๓). ลิงฺคตฺถ ปจฺมา.

๒๘๕ : ๑๐. อาลปเน จ.

๒๘๖ : ๙๙(๒๙๑). ภโรเน ตติยา.

๒๘๗ : ๒๙๖. สหาทิโยเค จ.

๒๘๘ : ๑๐๐(๒๙๓). กตฺตริ จ.

๒๘๙ : ๒๙๗. เหตุวตฺถุ จ.

๒๙๐ : ๒๙๘. สฺตมฺยตฺถเก จ.

๒๙๑ : ๒๙๙. เยนภฺคฺคิภาโร.

๒๙๒ : ๓๐๐. วิเสสเน จ.

- ๒๙๓ : ๘๕(๓๐๑). สมฺปทานเน จตฺตถึ.
- ๒๙๔ : ๓๐๕. นโมโยคาทีสุวปี จ.
- ๒๙๕ : ๘๘(๓๐๗). อปาทานเน ปญจมี.
- ๒๙๖ : ๓๑๔. การณตฺเถ จ.
- ๒๙๗ : ๗๖(๒๘๔). กมฺมตฺเถ ทฺติยา.
- ๒๙๘ : ๒๘๗. กาลทฺธาน'มจฺจนตสฺโยเค.
- ๒๙๙ : ๒๘๘. กมฺมปฺปวจนียยตฺเต.
- ๓๐๐ : ๒๘๖. คติพฺพุติภฺษปจฺหกรสยาทีน
การิตะ วา.
- ๓๐๑ : ๙๒(๓๑๕). สามีสฺมี ฦจฺจึ.
- ๓๐๒ : ๙๔(๓๑๙). โสกาเส สตฺตมี.
- ๓๐๓ : ๓๒๑. สามีสฺสราธิปติ-ทายาท-สกุขี-
ปติภฺ-ปสฺส-กุสเลหิ จ.
- ๓๐๔ : ๓๒๒. นิทฺธารเณ จ.
- ๓๐๕ : ๓๒๓. อนาทเร จ.
- ๓๐๖ : ๒๘๙. กฺวจิ ทฺติยา ฦจฺจึนฺมตฺเถ.
- ๓๐๗ : ๒๙๐. ตติยาสตฺตมีนญจ.
- ๓๐๘ : ๓๑๗. ฦจฺจึ จ.

๓๐๙ : ๓๑๘. ทุติยาปณณมิตฺตํ.

๓๑๐ : ๓๑๙. กัมมกัณณนิมิตฺตํ. สุตตํ.

๓๑๑ : ๓๒๐. สมุทฺทาทเน จ.

๓๑๒ : ๓๒๑. ปณณมิตฺตํ จ.

๓๑๓ : ๓๒๒. กาลภาวสํ จ.

๓๑๔ : ๓๒๓. อปฺปญฺญาทิภิกฺขุสํวณ.

๓๑๕ : ๓๒๔. มณฺฑิตุสฺสํสํสํ. ตติยา จ.

อิติ นามกปฺเป การกถํ. จญฺโจะ กณฺโฑ.

การกถํ. นิฉํ.

๔. นามกป্প สมาสกณฺท

- ๓๑๖ : ๓๓๑. นามานํ สมาสโย ยุตตตโย.
 ๓๑๗ : ๓๓๒. เตสํ วิภตฺติโย โลปา จ.
 ๓๑๘ : ๓๓๓. ปกฺติ จสฺส สรณฺตสฺส.
 ๓๑๙ : ๓๓๐. อุปสคฺคณิปาตปฺพพโก อพฺพยิภาโว.
 ๓๒๐ : ๓๓๕. โส นปฺปัสกलिโก.
 ๓๒๑ : ๓๔๙. ทิคุสเส'กตํ.
 ๓๒๒ : ๓๕๙. ตถา ทฺวณฺเฑ ปาณิ-ตฺตริย-โยคฺค-
 เสนงฺค-ชฺชทฺทชนฺตฺก-วิวิธ-วิรฺกฺก-
 วิสภาคตถาทินฺนจ.
 ๓๒๓ : ๓๖๐. วิภาสา รุกฺข-ติณ-ปสฺส-ธน-ธณฺณ-
 ชนปทาที่นฺนจ.
 ๓๒๔ : ๓๓๙. ทฺวิปเฑ ตฺลฺยาธิกรณฺเ กมฺมธารโย.
 ๓๒๕ : ๓๔๘. สงฺขยาปฺพโพ ทิคุ.
 ๓๒๖ : ๓๔๑. อฺภเ ตปฺปวิสา.
 ๓๒๗ : ๓๕๑. อมาทโย ปฺรปเทภิ.
 ๓๒๘ : ๓๕๒. อณฺณปทตฺเตสฺ พหฺพพิหิ.

- ๓๒๙ : ๓๕๗. นามานํ สมุจฺจโย ทฺวณฺโท.
 ๓๓๐ : ๓๕๐. มหตํ มหา ตฺลุยาธิกรณํ ปเท.
 ๓๓๑ : ๓๕๓. อิตฺถิยํ ภาสิตปฺปมิตฺถิ ปุมาว เจ.
 ๓๓๒ : ๓๕๓. กมฺมธารยสญฺญํ เจ.
 ๓๓๓ : ๓๕๔. อตฺตํ นสฺส ตปฺปฺริเส.
 ๓๓๔ : ๓๕๕. สเร อนฺ.
 ๓๓๕ : ๓๕๖. กทฺ กุสฺส.
 ๓๓๖ : ๓๕๗. กาปฺปตฺตฺเถสฺส เจ.
 ๓๓๗ : ๓๕๐. กฺวจิ สมาสฺนตฺตคตฺตานํมการนฺโต.
 ๓๓๘ : ๓๕๖. นทิมฺหา เจ.
 ๓๓๙ : ๓๕๘. ชายาย ตฺกฺชาณี ปตฺติมฺหิ.
 ๓๔๐ : ๓๕๕. ฐนฺมฺหา เจ.
 ๓๔๑ : ๓๓๖. อํ วิภตฺตินํมการนฺตา อพฺยयीภาวา.
 ๓๔๒ : ๓๓๗. สโร รสฺโส นปฺปฺสเก.
 ๓๔๓ : ๓๓๘. อญฺญสฺมา โลโป เจ.

อิติ นามกปฺเป สมาสกปฺโป สตฺตโม กณฺโฑ.

สมาสสฺตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๕. นามกป্প ตทฺธิตกณฺท

๓๔๔ : ๓๖๑. วา ฌ'ปฺจุเจ.

๓๔๕ : ๓๖๖. ฌายนณฺณ วจุฉาทิโต.

๓๔๖ : ๓๖๗. ฌเญโย กตฺติกาทีหิ.

๓๔๗ : ๓๖๘. อโต ฌิ วา.

๓๔๘ : ๓๗๑. ฌโว'ปคฺวาทิหิ.

๓๔๙ : ๓๗๒. ฌเณร วิธฺวาทิโต.

๓๕๐ : ๓๗๓. เยน วา สํสฺมจํ ตรติ จรติ วหติ ฌโก.

๓๕๑ : ๓๗๔. ตมธิตฺเต เตนกตาที-สนฺนิธาน-นียะค-
สิปป-ภณฺท-ชีวิกตฺเถสุ จ.

๓๕๒ : ๓๗๖. ฌ วา คา ตสฺเสทมญฺญตฺเถสุ จ.

๓๕๓ : ๓๗๘. ชาตาทิน'มิมิยา จ.

๓๕๔ : ๓๗๙. สฺมฺหตฺเถ กณฺณา

๓๕๕ : ๓๘๐. ความชนพนธฺฐหายาทีหิ ตา.

๓๕๖ : ๓๘๑. ตทสฺส จานมิโย จ.

๓๕๗ : ๓๘๒. อุปมตฺถายิตตฺตํ.

๓๕๘ : ๓๘๓. ตนฺนิสฺสิตตฺเถ โล.

- ๓๕๙ : ๓๘๔. อาลู ตพพหุเล.
 ๓๖๐ : ๓๘๗. ญฺย-ตฺต-ตา ภาเว ตฺ.
 ๓๖๑ : ๓๘๘. ญ วิสมาทึหิ.
 ๓๖๒ : ๓๘๙. รณณียาทิโต กณฺ.
 ๓๖๓ : ๓๙๐. วิเสเส ตรตมิสิกียัญญา.
 ๓๖๔ : ๓๙๘. ตทสฺสตถิตฺติ วี จ.
 ๓๖๕ : ๓๙๙. ตปาทิตฺ สึ.
 ๓๖๖ : ๔๐๐. ทณฺฑาทิตฺ อิกถึ.
 ๓๖๗ : ๔๐๑. มธฺวาทิตฺ โร.
 ๓๖๘ : ๔๐๒. คุณฺณาทิตฺ วนฺตฺ.
 ๓๖๙ : ๔๐๓. สตฺยาทึหิ มนฺตฺ.
 ๓๗๐ : ๔๐๕. สทฺธาทิตฺ ญ.
 ๓๗๑ : ๔๐๔. อายฺสฺสฺสการาส มนฺตฺมฺหิ.
 ๓๗๒ : ๓๘๕. ตปฺปกตฺติวจเน มโย.
 ๓๗๓ : ๔๐๖. สงฺขยาปฺรณฺเ โม.
 ๓๗๔ : ๔๐๘. ส จฺสฺส วา.
 ๓๗๕ : ๔๑๒. เอกาทิตฺ ทสฺสสึ.
 ๓๗๖ : ๒๕๗. ทเส โส นิจฺจณฺจ.

๓๗๗ : ๐. **อนเต** **นิคฺคหิตฺตฺว**.

ତାରିଖ : ୧୭୧. ଡି. ୩.

๓๗๙ : ๒๕๘. ๓ ทหรานํ.

๓๘๐ : ๒๕๕. วิสทิทเสสฺ พา ทฺวิสฺส ตฺ.

๓๘๑ : ๒๕๔. เอกาภิตो तस्य र संख्याने.

๓๘๒ : ๒๕๙. อนุจาทิโต จ.

๓๘๓ : ๒๕๓. **ทฤษฎีงาน'มากาโร** วา.

๓๘๔ : ๔๐๗. จตุจฺເຈអີ ពຈា.

๓๘๕ : ๔๐๙. ทวีตีสหิ ตโย.

๓๙๖ : ๔๑๐. ตีเย ทูตาทิ จ.

๓๘๗ : ๔๑๑. เติส'มทุตฺตูปปแทน อทุตฺตทุตฺตทิวาทุต-
ทียทุตฺตทุตฺตติยา.

๓๘๘ : ๖๘. สรรูปาน'แมกเสสฺวสกี.

๓๘๙ : ๔๑๓. คณเน ทสฺสท ทุวิ-ติ-จตุ-ปญจ-ฉ-
สตต-อฏฺฐ-นวกานํ วิ-ติ-จตุตาร-
ปญญา-ฉ-สตตาส-นวา โยสุ
โยน'ญจีสมาสํ จิริตีตฺตติ.

๓๙๐ : ๒๕๖. จตฺตูปปทสฺส โลโป ตฺตฺตฺตฺรปทาภิจสฺส
จุจปี นวา.

๓๙๑ : ๔๒๓. ย'ทนฺอุปฺนนา นิปาตนา สิชฺฌนฺติ.

๓๙๒ : ๔๑๘. ทฺวาทิโต โโก'เนกตฺเถ จ.

๓๙๓ : ๔๑๕. ทสทสํ สํ ทสกันํ สํ
สทสฺสญจ โยมฺหิ.

๓๙๔ : ๔๑๖. ยาว ตทฺตฺตฺริ ทสคฺณิตฺตฺจ.

๓๙๕ : ๔๑๗. สกนาเมหิ.

๓๙๖ : ๓๖๓. เตสํ โณ โลป.

๓๙๗ : ๔๒๐. วิภาเค ธา จ.

๓๙๘ : ๔๒๑. สพฺพนาเมหิ ปการวจเน ตฺถ ภา.

๓๙๙ : ๔๒๒. กิมีเมหิ ถ.

๔๐๐ : ๓๖๔. วุทฺธาภิสรสฺส วา'สโยคนฺตสฺส สณฺเ จ.

๔๐๑ : ๓๗๕. มา ยฺน'มาคโม จาเน.

๔๐๒ : ๓๗๗. อาตฺตตฺตฺจ.

๔๐๓ : ๓๕๔. กฺวจา'ทิมชฺฌตฺตฺรานํ ทิพฺพรสฺสา
ปจฺจเยสฺส จ.

๔๐๔ : ๓๗๐. เตสุ วุฑฺฒิโลกมวการวิปริตา-
เทสา จ.

๔๐๕ : ๓๖๕. อยฺวณฺณานญจาโย วุฑฺฒิ.
อิติ นามกปุเป ตทฺธิตกปุโป อฏฺฐโม กณฺโฑ.
ตทฺธิตสฺสตุตํ นิฏฺฐิตํ.

๖. อาขุยาดกปฺป อาขุยาดกณฺฑ

๔๐๖ : ๔๒๙. อถ ปุพฺพานิ วิภตฺตีนํ จ ปรสฺสปทานิ.

๔๐๗ : ๔๓๙. ปราณฺย'ตฺตโนปทานิ.

๔๐๘ : ๔๓๑. เทว เทว ปจฺมมชฺฌิมุตฺตมปฺริสา.

๔๐๙ : ๔๔๑. สพฺเพส'เมกาภิธานเ ปโร ปฺริโส.

๔๑๐ : ๔๓๒. นามมฺหิ ปยฺชชฺมาเนปิ ตฺลฺยาธิกรณ
ปจฺโม.

๔๑๑ : ๔๓๖. ตฺมเห มชฺฌิมโ.

๔๑๒ : ๔๓๗. อมฺเห อุตฺตโม.

๔๑๓ : ๔๒๗. กาลเ.

๔๑๔ : ๔๒๘. วตฺตมานา ปจฺจุปปนฺเน.

๔๑๕ : ๔๕๑. อาณตฺยาสิฏฺฐเจ'นฺตฺตกาเล ปณฺจมี.

๔๑๖ : ๔๕๔. อนฺุมติปริกฺปฺตฺเถสฺส สตฺตมี.

๔๑๗ : ๔๖๐. อปจฺจกฺเข ปโรกฺชาตีเต.

๔๑๘ : ๔๕๖. หิยโยปภฺตฺติ ปจฺจกฺเข หิยฺยตฺตนี.

๔๑๙ : ๔๖๙. สมีเปชฺชตฺนี.

๔๒๐ : ๔๗๑. มาโยเค สพฺพกालเ จ.

- ๔๒๑ : ๔๗๓. อนาคเต ภวิสฺสนตี.
- ๔๒๒ : ๔๗๕. กุริยาติปนฺเนตฺเตเต กาลาติปตฺติ.
- ๔๒๓ : ๔๒๖. วตฺตมานา ติ อนฺติ ลี ถ มิ ม,
เต อนฺเต เส วฺเห เอ มฺเห.
- ๔๒๔ : ๔๕๐. ปญฺจมี ตฺถ อนฺตฺ หิ ถ มิ ม,
ตํ อนฺตํ สฺสฺ วฺโห เอ อามเส.
- ๔๒๕ : ๔๕๓. สตฺตมี เอยฺย เอยฺยํ เอยฺยาสิ เอยฺยาถ
เอยฺยามิ เอยฺยาม, เอถ เอริ เอถ
เอยฺยาวฺโห เอยฺยํ เอยฺยามฺเห.
- ๔๒๖ : ๔๕๙. ปโรกฺขา อ อฺ เอ ตถ อํ มฺห,
ตถ เร ตฺถโห วฺโห อี มฺเห.
- ๔๒๗ : ๔๕๕. หิยฺยตฺตนี อา อฺ โธ ตถ อํ มฺหา,
ตถ ตถฺ สฺเส วฺหํ อี มฺหเส.
- ๔๒๘ : ๔๖๘. อชฺชตฺตนี อี อฺ โธ ตถ อี มฺหา,
อา อฺ สฺเส วฺหํ อํ (อ) มฺเห.
- ๔๒๙ : ๔๗๒. ภวิสฺสนตี สฺสติ สฺสนฺติ สฺสสิ สฺสถ
สฺสามิ สฺสาม, สฺสเต สฺสนฺเต สฺสเส
สฺสวฺเห สฺสํ สฺสามฺเห.

๔๓๐ : ๔๗๔. กาลาติปตฺติ สฺสา สฺสํสุ สฺเส สฺสณ
 สฺสํ สฺสามฺหา, สฺสณ สฺสิสุ สฺสเส
 สฺสวเห สฺสี สฺสามฺหเส.

๔๓๑ : ๔๕๘. หิยุยตฺตนิสฺสตุตฺตมิปญฺจมัตตมานา
สพฺพธาตูกํ.

อิตติ อาชยาตกปเป ปจโม กณโฑ.

๔๓๒ : ๓๖๒. ฐาตุลึงเคหิ ปรา ปจุจยา.

๔๓๓ : ๕๒๘. ติช-คฺป-กิต-มานะหิ ขณสา วา.

๔๓๔ : ๕๓๔. ภูษ-ฆส-หฺร-สฺปาที่หิ ตุมิจฺจตฺเถสฺส.

๔๓๕ : ๕๓๖. อาย นามโต กตฺตูปมานาทาจาเร.

๔๓๖ : ๕๓๗. อธิษฐาน จ.

๔๓๗ : ๕๓๘. นามมหาตติจุฉตฺเถ.

๔๓๘ : ๕๔๐. ธาตุหิ เณ-ณย-ณาเป-ณาปยา
การิตานิ เหตุวตเถ.

๔๓๙ : ๕๓๙. ฐาตุรูป นามสุมา ฌโย จ.

໔໔໐ : ໔໔໕. ກາວກມຸເມສຸ ໂຍ.

๔๔๑ : ๔๔๗). ตสุส จวคค-ยการ-วการตุด
สธาดวนตสส.

- ๔๔๒ : ๔๔๘. อิวณฺณาคโม วา.
 ๔๔๓ : ๔๔๙. ปุพฺพรูปญจ.
 ๔๔๔ : ๕๑๑. ตถา กตฺตริ จ.
 ๔๔๕ : ๔๓๓. ภูวาทิโต อ.
 ๔๔๖ : ๕๐๙. รุธาทิโต นิคฺคหิต ปุพฺพญจ.
 ๔๔๗ : ๕๑๐. ทิวาทิโต โย.
 ๔๔๘ : ๕๑๒. สุวาทิโต ญฺณฺนาอุณฺนา จ.
 ๔๔๙ : ๕๑๓. กิยฺยาทิโต นา.
 ๔๕๐ : ๕๑๗. คหฺวาทิโต ปุปฺป-ญฺหา.
 ๔๕๑ : ๕๒๐. ตนาทิตฺโต โอยิรา.
 ๔๕๒ : ๕๒๕. จุรฺวาทิตฺโต เณณฺยา.
 ๔๕๓ : ๔๔๔. อตฺตโนปทานิ ภาเว จ กมฺมณิ.
 ๔๕๔ : ๔๔๐. กตฺตริ จ.
 ๔๕๕ : ๕๓๐. ธาตุปปจฺเจหิ วิภตฺติโย.
 ๔๕๖ : ๔๓๐. กตฺตริ ปรสฺสปทํ.
 ๔๕๗ : ๔๒๔. ภูวาทโย ธาตโว.
 อิติ อาชฺยาดกฺกเป ทฺติโย กณฺโฑ.

๔๕๘ : ๔๖๑. กุจาทิวงฺฆณาน'เมกสฺสฺสรานํ เทวภาโว.

๔๕๙ : ๔๖๒. ปุพฺโพ'พฺภาโส.

๔๖๐ : ๕๐๖. รสฺโส.

๔๖๑ : ๔๖๔. ทฺติยจตฺตฺถานํ ปจฺมตฺติยา.

๔๖๒ : ๔๖๗. กวคฺคสฺส จวคฺโค.

๔๖๓ : ๕๓๒. มานกิตานํ วตตฺตํ วา.

๔๖๔ : ๕๐๔. หสฺส โช.

๔๖๕ : ๔๖๓. อนตฺสฺส'วณฺณากาโร วา.

๔๖๖ : ๔๘๙. นิคฺคหิตฺถจ.

๔๖๗ : ๕๓๓. ตโต ปามานานํ วามํ เสสฺ.

๔๖๘ : ๔๙๒. จา ติฏฺฐโจ.

๔๖๙ : ๔๙๔. ปา ปิโพ.

๔๗๐ : ๕๑๔. ฌาสฺส ชาชนา.

๔๗๑ : ๔๘๓. ทิสฺสฺส ปสฺส-ทิสฺส-ทกฺขา วา.

๔๗๒ : ๕๓๑. พฺยณฺชนนตฺสฺส โจ ฉปฺปจฺจเยสฺ จ.

๔๗๓ : ๕๒๙. โก เข จ.

๔๗๔ : ๕๓๕. หรฺสฺส คี เส.

๔๗๕ : ๔๖๕. พฺรหฺมณ'มาหฺมฺวา ปโรกฺขายํ.

๔๗๖ : ๔๕๒. คมิสฺส'นโต จุโณ วา สพฺพาสฺส.

๔๗๗ : ๔๗๙. วจสฺสชฺชตนิมฺหิ มกาโร โอ.

๔๗๘ : ๔๓๘. อกาโร ทีฆํ หิมิเมสุ.

๔๗๙ : ๔๕๒. หิ โลปํ วา.

๔๘๐ : ๔๙๐. โหติสฺส'เรโหเห ภวิสฺส'นตนิมฺหิ
สฺสสฺส จ.

๔๘๑ : ๕๒๔. กรสฺส สปปจฺจยสฺส กาโห.
อิติ อาชฺยาดกฺกเป ตติโย กณฺโฑ.

๔๘๒ : ๕๐๘. ทาทนฺตสฺสํ มิเมสุ.

๔๘๓ : ๕๒๗. อสฺสโยคนฺตสฺส วุฑฺธิ การิเต.

๔๘๔ : ๕๔๒. ฆฎฺฐาทินํ วา.

๔๘๕ : ๔๓๔. อญฺเณสุ จ.

๔๘๖ : ๕๔๓. คุหฺนุสฺสานํ ทีฆํ.

๔๘๗ : ๔๗๘. วจ-วส-วหาทิน'มฺกาโร วสฺส เย.

๔๘๘ : ๔๘๑. หวิปริยโย โล วา.

๔๘๙ : ๕๑๙. คหฺสฺส เฆ ปฺเป.

๔๙๐ : ๕๑๘. หโลโป ญฺหามฺหิ.

- ๔๙๑ : ๕๒๓. กรสฺส กาสตฺตมฺชฺชตนิมฺหิ.
 ๔๙๒ : ๔๙๙. อสฺสุมมา มิมานํ มฺหิ-มฺหानฺตฺโลโป จ.
 ๔๙๓ : ๔๙๘. ถสฺส ตถตฺตํ.
 ๔๙๔ : ๔๙๕. ติสฺส ตฺถิตฺตํ.
 ๔๙๕ : ๕๐๐. ตุสฺส ตถตฺตํ.
 ๔๙๖ : ๔๙๗. ลิมฺหิ จ.
 ๔๙๗ : ๔๙๘. ลภสฺสุมมา อีอีนํ ตถ-ตถํ.
 ๔๙๘ : ๔๙๙. กุสฺสุมมา ทิ จฺฉิ.
 ๔๙๙ : ๕๐๐. ทาธาตฺสฺส ทชฺชํ.
 ๕๐๐ : ๔๙๖. วทสฺส วชฺชํ.
 ๕๐๑ : ๔๙๓. คมิตฺส มมมํ.
 ๕๐๒ : ๔๙๓. ยมฺหิ ทาธามาจาหาปามหมถาทีนํมี.
 ๕๐๓ : ๔๙๕. ยชฺสฺสา'ทิสฺสิ.
 ๕๐๔ : ๔๙๐. สพฺพโต อํ อีสฺสุ.
 ๕๐๕ : ๔๙๒. ชรมฺรานํ ชีรชียมฺมียยา วา.
 ๕๐๖ : ๔๙๖. สพฺพตฺถา'สฺสฺสา'ทิลोโป จ.
 ๕๐๗ : ๕๐๑. อสพฺพธาตฺถเก ภู.
 ๕๐๘ : ๕๑๕. เอยฺยสฺส ณาโต อียาณา.
 ๕๐๙ : ๕๑๖. นาสฺส โลโป ยการตฺตํ.

- ๕๑๐ : ๔๘๗. โลป'ญเจตต'มกาโร.
 ๕๑๑ : ๕๒๑. อุตต'โมกาโร.
 ๕๑๒ : ๕๒๒. กรสฺสา'กาโร จ.
 ๕๑๓ : ๔๓๕. โเฮ อว สเร.
 ๕๑๔ : ๔๙๑. เอ อย.
 ๕๑๕ : ๕๔๑. เต อาวายา การิเต.
 ๕๑๖ : ๔๖๖. อิการาคโม อสพฺพธาดุกมฺหิ.
 ๕๑๗ : ๔๘๘. กฺวจิ ธาตุวิภตฺติปปจฺจยานํ
 ที่ขวิปริตาทสฺสโลปาคมา จ.
 ๕๑๘ : ๔๔๖. อตฺตโนปทานิ ปรสฺสพทตฺตํ.
 ๕๑๙ : ๔๕๗. อการาคโม หิยฺยตฺตนี-อชฺชตฺตนี-
 กาลาติปตฺตีสฺ.
 ๕๒๐ : ๕๐๒. พฺรโต อี ติมฺหิ.
 ๕๒๑ : ๔๒๕. ธาตุสฺส'นฺโต โลป'เนกสฺสรสฺส.
 ๕๒๒ : ๔๗๖. อิสฺยมฺม'นฺโต จฺเณ วา.
 ๕๒๓ : ๕๒๖. การิตานํ โณ โลป.
 อิติ อาชฺยาดกฺกเป จตฺตฺโต กณฺโฑ.
 อาชฺยาดสฺสตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๗. กิฬิพิตานกปฺป กิฬิพิตานกณฺท

- ๕๒๔ : ๕๖๑. ธาตุยา กมฺมาทิมฺหิ โณ.
 ๕๒๕ : ๕๖๕. สญฺญาย’ม นฺ.
 ๕๒๖ : ๕๖๗. ปุเร ททา จ อี.
 ๕๒๗ : ๕๖๘. สพฺพโต ญฺว-ตฺวา-วீ วา.
 ๕๒๘ : ๕๗๗. วิส-รฺช-ปทาทีโต ณ.
 ๕๒๙ : ๕๘๐. ภาเว จ.
 ๕๓๐ : ๕๘๔. กฺวิ จ.
 ๕๓๑ : ๕๘๙. ธราทีหิ รมฺโม.
 ๕๓๒ : ๕๙๐. ตสฺสึลาทีสุ ญี-ตฺวา-วี่ จ.
 ๕๓๓ : ๕๙๑. สทฺท-กฺธ-จล-มณฺฑตฺถ-รฺจาทีหิ ยฺ.
 ๕๓๔ : ๕๙๒. ปาราทิคมิมหา รฺ.
 ๕๓๕ : ๕๙๓. ภิกฺขาทีโต จ.
 ๕๓๖ : ๕๙๔. หนตฺยาทีนํ ญฺโก.
 ๕๓๗ : ๕๖๖. นฺ นิคฺคหิตํ ปทฺนเต.
 ๕๓๘ : ๕๙๕. สํหนญฺญาย วา โร โฆ.
 ๕๓๙ : ๕๕๘. รมฺหิ รนฺโต ราที โน.
 ๕๔๐ : ๕๔๕. ภาวกมฺเมสุ ตพฺพานียา.

- ๕๔๑ : ๕๕๒. ณฺโโย จ.
 ๕๔๒ : ๕๕๓. กรรมหา วิจุจ.
 ๕๔๓ : ๕๕๔. ภูโตพุพ.
 ๕๔๔ : ๕๕๖. วท-มท-คมุ-ยุช-ครหาการาทิหิ
 ชุช-มม-คค-ย-เหยยาคาโร วา.
 ๕๔๕ : ๕๔๘. เต กิจจา
 ๕๔๖ : ๕๖๒. อญเณ กิตฺ.
 ๕๔๗ : ๕๔๖. นนุทาทิหิ ยุ.
 ๕๔๘ : ๕๔๗. กตตุกรรมปเทเสสุ จ.
 ๕๔๙ : ๕๕๐. รหาทีโต ณ.
 ๕๕๐ : ๕๕๖. ฌาทยโย เตกาลิกา.
 ๕๕๑ : ๕๔๘. สญญายํ ทาธาโต อิ.
 ๕๕๒ : ๖๐๙. ติ กิจจาติฏฺเฐ.
 ๕๕๓ : ๕๔๙. อิตฺถิย'มตฺติยโว วา.
 ๕๕๔ : ๖๐๑. กรโต วิริย.
 ๕๕๕ : ๖๑๒. อตีเต ต-ตวณฺตุ-ตาวี.
 ๕๕๖ : ๖๒๒. ภาวกมฺเมสุ ต.
 ๕๕๗ : ๖๐๖. พุทธมาทิตฺเถ กตฺตริ.

- ๕๕๘ : ๖๐๒. ชีโต อิน สพฺพตฺถ.
- ๕๕๙ : ๖๐๓. สุปโต จ.
- ๕๖๐ : ๖๐๔. อีสํหุสฺสึหิ ข.
- ๕๖๑ : ๖๓๖. อิจฺจนตฺถสฺส สมานกตฺตฺถสฺส ตเวตฺตฺวา.
- ๕๖๒ : ๖๓๘. อรหสฺสกาทีสฺ จ.
- ๕๖๓ : ๖๓๙. ปตฺตวจเน อลฺมตฺถสฺส จ.
- ๕๖๔ : ๖๔๐. ปุพฺพกาเล'กกตฺตฺถกานํ
ตฺน-ตฺวาน-ตฺวา วา.
- ๕๖๕ : ๖๔๖. วตฺตมาเน มานนฺตา.
- ๕๖๖ : ๕๗๔. สาสาทีหิ รตฺถ.
- ๕๖๗ : ๕๗๕. ปาทีโต ริดฺ.
- ๕๖๘ : ๕๗๖. มานาทีหิ ราตฺ.
- ๕๖๙ : ๖๑๐. อาคมา ตฺโก.
- ๕๗๐ : ๖๑๑. ภาพฺเพ อิก.
- อิติ กิพพิธานกปฺเป ทฺติโย กณฺโฑ.
- ๕๗๑ : ๖๒๔. ปจฺจยาทนิฏฺฐา นิปาตนา สิชฺฌนฺติ.
- ๕๗๒ : ๖๒๕. สาส-ทิสโต ตสฺส วิณฺโณ จ.
- ๕๗๓ : ๖๒๖. สาทิ-สนฺต-ปฺจฺจ-ภนฺช-หํสาทีหิ ญฺโ.

- ๕๗๔ : ๖๑๓. วสโต อุตถ.
 ๕๗๕ : ๖๑๔. วสฺส วา ว.
 ๕๗๖ : ๖๐๗. ธมฺมเกหิ ธมฺมา จ.
 ๕๗๗ : ๖๒๘. ภนฺชโต คฺโค จ.
 ๕๗๘ : ๕๖๐. ภุชาทึน'มนฺโต โน ทฺวิ จ.
 ๕๗๙ : ๖๒๙. วจ วา ว.
 ๕๘๐ : ๖๓๐. คฺพาทึนญจ.
 ๕๘๑ : ๖๑๖. ตราทึหิ อิญฺเณ.
 ๕๘๒ : ๖๓๑. ภิทาทิตฺ อึนฺน-อนฺน-อึณา วา.
 ๕๘๓ : ๖๑๗. สฺส-ปจ-สกโต กฺข-กฺกา จ.
 ๕๘๔ : ๖๑๘. ปกฺกมาทึหิ นฺโต จ.
 ๕๘๕ : ๖๑๙. ชนาทึน'มา ติมฺหิ จ.
 ๕๘๖ : ๖๐๐. คม-ชน-หน-รมาทึน'มนฺโต.
 ๕๘๗ : ๖๓๒. รกาโร จ.
 ๕๘๘ : ๖๒๐. จาปาน'มิอึ จ.
 ๕๘๙ : ๖๒๑. หนฺเตหิ โห หสฺส โฟ วา
 อทหนหานํ.
 อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ตติโย กณฺโฑ.
 ๕๙๐ : ๕๗๙. ฌมฺหิ รนฺชสฺส โช ภาวกรณฺสฺ.

- ๕๙๑ : ๕๔๔. หนสฺส ฆาโต.
 ๕๙๒ : ๕๐๓. วโธ วา สพฺพตฺถ.
 ๕๙๓ : ๕๖๔. อาการนฺตาน'มาโย.
 ๕๙๔ : ๕๙๒. ปุร-สมฺบุ-ปรีหิ กโรติสฺส ขชรา วา
 ตปจฺจเยสฺส จ.
 ๕๙๕ : ๖๓๗. ตเวตฺตนาทิสฺส กา.
 ๕๙๖ : ๕๕๑. คม-ชน-หนาทินํ ตํตฺตพฺพาทิสฺส น.
 ๕๙๗ : ๖๔๑. สพฺเพหิ ตฺตนาทินํ โย.
 ๕๙๘ : ๖๔๓. จนนฺเตหิ รจฺจํ.
 ๕๙๙ : ๖๔๔. ทิสฺสา สฺวาน-สฺวา'นฺตโลโป จ.
 ๖๐๐ : ๖๔๕. มหทเกหิ มฺม-ยฺห-ชฺช-พฺภ-ทฺธา จ.
 ๖๐๑ : ๓๓๔. ตทฺธิต-สฺมาส-กิตกา
 นาม'วา'ตเวตฺตนาทิสฺส จ.
 ๖๐๒ : ๖. ทุมฺหิ ครุ.
 ๖๐๓ : ๗. ทีฆะ จ.
 ๖๐๔ : ๖๘๔. อกฺขเรหิ การ.
 ๖๐๕ : ๕๔๗. ยถาคมฺมิกาโร.
 ๖๐๖ : ๖๔๒. ทธฺนฺตโต โย กฺวจิ.
 อิติ กิฬิพิตานกปฺเป จตฺตโต กณฺโฑ.

- ๖๐๗ : ๕๗๘. นิคฺคหิต สโยคาคิ โน.
 ๖๐๘ : ๖๒๓. สพฺพตฺถ เค คี.
 ๖๐๙ : ๔๘๔. สทสฺส สิทตฺตํ.
 ๖๑๐ : ๖๒๗. ยชสฺส สรสฺสี ภูเจ.
 ๖๑๑ : ๖๐๘. หจตฺตฺถาน'มนฺตานํ โท ธ.
 ๖๑๒ : ๖๑๕. โท ฌกาเร.
 ๖๑๓ : ๕๘๓. คหสฺส ชฺร เณ วา.
 ๖๑๔ : ๕๘๑. ทหสฺส โท หํ.
 ๖๑๕ : ๕๘๖. ธาตฺวานตสฺส โลโป กุวิมฺหิ.
 ๖๑๖ : ๕๘๗. วิทฺนฺเต อู.
 ๖๑๗ : ๖๓๓. นมกราน'มนฺตานํ นิยุตฺตตมฺหิ.
 ๖๑๘ : ๕๗๑. น กคตฺตํ จชา ญฺวฺมฺหิ.
 ๖๑๙ : ๕๗๓. กรสฺส จ ตตฺตํ ตฺสฺมี.
 ๖๒๐ : ๕๔๙. ตฺถุ-ตฺถุ-ตพฺเพสฺสุ วา.
 ๖๒๑ : ๕๕๓. การิตํ วีย ฌานฺนพฺนฺธ.
 ๖๒๒ : ๕๗๐. อนกา ยฺ-ญฺวฺน.
 ๖๒๓ : ๕๕๔. กคา จชานํ.

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป ปณฺจโม กณฺโฑ.

กิพฺพิธานสูตรํ นิฏฺฐิตํ.

๘. กิพฺพิธานกปฺป อุณาทิกณฺฐ

- ๖๒๔ : ๕๖๓. กตฺตริ กิตฺ.
- ๖๒๕ : ๖๐๕. ภาวกมฺเมสุ กิจฺจ-กุต-ชตุถา.
- ๖๒๖ : ๖๓๔. กมฺมนิ ทฺติยาโย กุโต.
- ๖๒๗ : ๖๕๒. ขฺยาทีหิ มนฺ ม จ โต วา.
- ๖๒๘ : ๖๕๓. สฺมาทีหิ ธมา.
- ๖๒๙ : ๕๖๙. คหสฺสฺ'ปฐสเส วา.
- ๖๓๐ : ๖๕๔. มสฺสฺสฺ สฺสฺสฺ จจฺร-จฺจเระ.
- ๖๓๑ : ๖๕๕. อาปฺพุพฺพจฺรสฺส จ.
- ๖๓๒ : ๖๕๖. อล-กล-สเลหิ ลยา.
- ๖๓๓ : ๖๕๗. ยานฺลาณา.
- ๖๓๔ : ๖๕๘. มถิสฺสฺ ธสฺสฺ โล จ.
- ๖๓๕ : ๕๕๙. เปสฺตติสคฺคปตฺตกาเลสุ กิจฺจา.
- ๖๓๖ : ๖๕๙. อวสฺสกาธมิณฺเณสุ ณี จ.
- ๖๓๗ : ๐. อรหสฺสกาทีหิ ตฺ.
- ๖๓๘ : ๖๖๐. วชาทีหิ ปพฺพชฺชาทโย นิปจฺจนฺเต.
- ๖๓๙ : ๕๘๕. กฺวิโลโป จ.
- ๖๔๐ : ๐. สจฺชานํ กคฺา ฌานฺนพฺนฺเต.

- ๖๔๑ : ๕๗๒. นุกาที่หิ ยฺญวฺณ’มนานนากานนกา
สการิเตหิ จ.
- ๖๔๒ : ๕๘๘. อียตมกิเอสาน’มนุตสฺสโร ทิฆํ กุจจิ
ทิสสฺส คฺคณํ โท รํ สกฺขี จ.
- ๖๔๓ : ๖๓๕. ภายาที่หิ มติพุธิปฺปชาที่หิ จ กุโธ.
- ๖๔๔ : ๖๖๑. เวปุ-สึ-ทว-วมุ-กุ-ทา-ภู-หฺวาที่หิ
ถตุติมณฺนิมา นิพฺพตฺเต.
- ๖๔๕ : ๖๖๒. อกฺโกเส นมฺหานิ.
- ๖๔๖ : ๔๑๙. เอกาทิโต สกิสฺส กุชตฺตํ.
- ๖๔๗ : ๖๖๓. สฺนสฺสฺนสฺสโร’ณวานฺวณฺณนฺนชฺชนานา.
- ๖๔๘ : ๖๖๔. ตรุณสฺส สฺส จ.
- ๖๔๙ : ๖๖๕. ยวสฺสวสฺสวฺวณฺณนา.
- ๖๕๐ : ๖๕๑. กาเล วตฺตมานาตีเต ญวาทโย.
- ๖๕๑ : ๖๔๗. ภวิสฺสติ คมาที่หิ ณีฆิณฺ.
- ๖๕๒ : ๖๔๘. กิริยายํ ญวตฺโว.
- ๖๕๓ : ๓๐๖. ภาววาจิมฺหิ จตฺตเถ.
- ๖๕๔ : ๖๔๙. กมฺมนิ โณ.

- ๖๕๕ : ๖๕๐. เสเส สฺสํ-นฺตฺ-มานานา.
- ๖๕๖ : ๖๖๖. ฉทาทิหิ ต-ตฺรณ.
- ๖๕๗ : ๖๖๗. วทาทิหิ ฌิตฺโต คณ.
- ๖๕๘ : ๖๖๘. มิทาทิหิ ตฺตติโย.
- ๖๕๙ : ๖๖๙. อฺสุรฺนุทํสํ ทํสฺสท ททฺธม ฌจา จ.
- ๖๖๐ : ๖๗๐. สฺวฺสํ'มฺวฺสํ'มโต โธ จ.
- ๖๖๑ : ๖๗๑. รนฺชทาทิหิ ธทิตฺทกิรา กฺวจิ
ชทโลโป จ.
- ๖๖๒ : ๖๗๒. ปฏฺโต หิสฺส เหรณ-หิรณ.
- ๖๖๓ : ๖๗๓. กทฺยทาทิหิ โโก.
- ๖๖๔ : ๖๗๔. ขาทมคมานํ ขนฺธนฺธคนฺธา.
- ๖๖๕ : ๖๗๕. ปฏาทิหุยล.
- ๖๖๖ : ๖๗๖. ปฺลสฺส ปฺลปฺลา'โม วา.
- ๖๖๗ : ๖๗๗. สฺสวาทิหิ ตฺทว.
- ๖๖๘ : ๖๗๘. จยทาทิหิ อีวโร.
- ๖๖๙ : ๖๗๙. มฺนทาทิหิ จิ.
- ๖๗๐ : ๖๘๐. วิทาทิหุ'ญโร.

๖๗๑ : ๖๘๑. หนาทิหิ ฌนุตโว.

๖๗๒ : ๖๘๒. กุณฺหาทิหิ โจ.

๖๗๓ : ๖๘๓. มนุ-ปุร-สุณาทิหิ อุตฺตสนฺลิสสา.

อิติ กิพฺพิธานกปฺเป อุนฺมาทิกปฺโป จญฺโจ กณฺโฑ.

อุนฺมาทิสฺสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

กัจจายนสฺสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

สํวตฺตสงฺคหคาถา

สนฺธิมฺหิ เอกปณฺณาสํ

อญฺจารสาธิกณฺเฑว

สมาเส อญฺจวีสณฺจ

อญฺจารสสตาชฺยาเต

อุนฺมาทิมฺหิ จ ปณฺณาสํ

นามมฺหิ ทฺวิสत्ตํ ภเว

การเก ปณฺจตาลีสํ

ทฺวาสญฺจิ ตทฺธิเต มตํ

กิตเต สุตฺตสฺสํ ภเว

สุตฺตเกทํ ปกาสิตํ.

(การิกาคนฺถ)

ธำตวานุกรม

ธาทวานุกรม

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อคค	คติโกฏฐิลเล	คดีไปคดีมา
อคคคติ		ไปคดี
อคคคลัง		กลอนประตุ
อคคิ		ไฟ (มีเปลวคดีไปคดีมา)
อจจ	ปุชายั	บูชา
อจจติ, อจจยติ		บูชา
อจจิ		เปลวไฟ (ถูกบูชา)
อณช	พยุตติ-คตีสู	ปราถนา-ไป
อณชลิ		พนมมือ
อณชติ		ไป
สมชชชา		การประชุม
อณ	คติมุหิ	ไป
อณนิ		แม่แคร่
อณวิ		ป่า, ดง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อทิ	อณฺตตฺเถ	วางไข่, ออกไข่
	อณฺโตะ	ไข่, ลูกอ๊อดทะ
อท	ภกฺขเน	กิน
	อตฺตา	ตัว, ตน (กินทุกซ์และสุข)
	อทฺทฺ, อนฺทฺ	เรื้อนจำ
อป	ปาปฺณเน	ถึง, บรรลุ
	อปฺปิ	น้อย
	อาโป	น้ำ
	ปตฺโต	(อันเขา) ฟึ่งถึง, ฟึ่งบรรลุ
	ปปฺโปติ	ถึง, บรรลุ
	ปาปฺณาคิ	ถึง, บรรลุ
	ปาปฺณิตพฺโพ	(อันเขา) ฟึ่งถึง, ฟึ่งบรรลุ
อม	โรค-คตฺยาทีสุ	เจ็บไข้, ปวด-ไป เป็นต้น
	อณฺ	อณฺ, สิ่งเล็ก ๆ
	อมฺมา	มารดา
	อมฺโพ	มะม่วง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	อนโธ	บอด
	อามโย	โรค, ความเจ็บไข้
อ ย	คติมฺหิ	ไป
	อโย	เหล็ก
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	สมโย	สมัย, พร้อมเพรียง
อ ร	คติมฺหิ	ไป
	อกุโก	ดวงอาทิตย์
	อตฺโธ	อรรถ, เนื้อความ
	อทุธา	ทางไกล
	อรณฺณํ	ป่า
	อรุ	แฝด
	อุตุ	ฤดู
อ ล	ปริสมตฺถมฺหิ	ความสามารถ
	อลโส	คนเกียจคร้าน
	อลฺลํ, อลฺยํ	สด, เปียก

ชาต อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อว	รกุขณ	รักษา
	อวนี	แม่น้ำ
	อวุกโก	บิดา (ผู้รักษาบุตร)
อส	ภุวิ	มี, เป็น
	อตฺติ	มีอยู่, เป็นอยู่
	อตฺโถ	อรรถ, เนื้อความ
อส	โกชเน	กิน
	อนนํ	ข้าว
	อสโก	นักกิน
	อสนํ, อสิตํ	การกิน
อส	สพฺภาเว	มีตามสภาพ
	สํ, สนฺโต, สมานํ	มีอยู่
อสุ	เขปนเน	ขว้างไป, ทิ้ง
	อสิ	ดาบ
	อิสฺสาโส	นักแม่นธนู, ช่างศร

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อาณ	เปสเน	ส่งไป
	อาณตติ	อำนาจ, คำสั่ง
	อาโน	อำนาจ, คำสั่ง
	อาณาเปติ	สั่ง, ส่งไป
	อาณาปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สณฺชานนโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สณฺณปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
อาส	อุปเวสเน	เข้าไป, อยู่
	อจฺจติ	อยู่
	อาสนํ	การนั่ง, ที่นั่ง
	อุปาสโก	อุบาสก
	อุปาสิกา	อุบาสิกา
อิ	อชฺฌยเน	สวด, สวดขยาย
	อชฺฌยโก	ผู้สวด, ผู้สวดขยาย
	อิติํ	ถูกสวด, ถูกสวดขยาย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อิ	คติมฺหิ	ไป
	อเนวติ	ติดตามไป
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	เอติ	ไป
	ปจฺจโย	เหตุ, ปัจจัย
	ปฏิจจ	อาศัย
	ปฏิจฺโจ	มุ่งไป
	สมฺพโย	เหตุ, ปัจจัย
อิภ	ทสฺสนงฺเกสฺ	เห็น-ร่องรอย
	อุเปกฺขา	อุเบกขา, ความวางเฉย
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้เห็นภัยในสงสาร
อิณช	กมฺปเน	ห้วนไหว
	อิณฺชนํ, อิชฺชา	ความห้วนไหว
	สมิณฺชนํ	การเหี่ยยอดออก
อิทิ	ปรมิสฺสริเย	เป็นใหญ่ยิ่ง
	อินฺโท	พระอินทร์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อิส	ปริเยสเน	แสวงหา
	อิสสิ	ฤษี, ดาบส (ผู้แสวงหา คุณมีศีลเป็นต้น)
อิส	อิจฉายัม	ปรารธนา
	อิจฉา	ความปรารธนา
	อิฏฺโฐ	สิ่งที่น่าปรารธนา
อิส	อิฉฺฉา-กนฺตีสฺ	ปรารธนา-ขอบใจ
	อิฉฺฉติ	ปรารธนา, ขอบใจ
	อิตฺถิ	หญิง, ผู้ที่บุรุษปรารธนา
อจ	สมวาเย	ประชุม, รวบรวม
	โอโก	เรื่อน, ที่อยู่
อทิ	ปสฺวน-เกฺลทเนสฺ	ไหลไป-เปียก, ชุ่ม
	อฺทกัม	น้ำ
	อฺทโท	นาก, แมวน้ำ
	อฺทฺทฺโร	หนู

ชาตฺ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โอบโน	ข้าว
	สมฺพุโท	สมุทร, ทะเล
อุสฺ	ทาเห	เร้าร้อน, เผา, ไหม้
	อุกฺกา	ดวงไฟ, คบเพลิง
	อุกฺขลิ	หม้อข้าว
	อุทฺโธ	ถูกเผา
	อุมฺมุกํ	ประกายไฟ
	อุสฺ	ธนู, ศร
	อุสฺมา	ไอลุ่น
เอรฺติ	หีสายํ	เปียดเปียน
	เอรณฺโท	ต้นระหุ่ง
กจ	ทิตฺติมุหิ	รุ่งเรือง
	กจฺโจ	ต้นตระกูล, บรรพบุรุษ
	กจฺฉา	สายรัดเอว
	กาโจ	แก้วผลึก

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กฏ	มทฺทเน	ย่ายี้
	กฏฺจํ	ไม้แห้ง, ฟืน
กติ	เฉทเน	ตัด
	กณฺโฑ	ศร, เกาทัณฑ์, กระบอก, กัณฑ์, ตอน
กณ	นิมีลเน	หลับตา, กระทบตา
	กณฺโโจ	คอ
	กาโณ	บอด, ตาพิการ
กถ	กถเน	กล่าว
	กถนํ, กถา	การกล่าว
	ธมฺมิกถา	การกล่าวธรรม
	สากฺขจฺณา	สนทนา
กท	มเท	มีน, เมา
	กทลํ	น้ำเมา, กลัวย
	กทลီ	กลัวย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กน	ทิตติ-กนดีสุ กณฺณา กนกั	รุ่งเรือง-ชอบใจ สาวน้อย, สาวรุ่น ทองคำ
กปิ	จลเน อกมปิ กปิ กมฺปิโน กวิ	ห้วนไหว, เคลื่อนไหว ห้วนไหวแล้ว ลิง ความเคลื่อนไหว สิ่งที่ไหว, ผู้ห้วนไหว นักกวี, ผู้คล่องแคล่ว
กปุ	หีสา- ตกุลคนฺเธสุ กปปุโร	เปียดเปียน- กำจัดกลืน การบวช
กปป	ตกฺกเน สงฺกปิโต สมฺมาสงฺกปิโป	ดำริ, วิตก, คิด (อันเขา) ดำริแล้ว ความดำริชอบ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กมฺ	กนฺติมฺหิ กาโม ธมฺมกาโม	ชอบใจ, ใคร่ ผู้ชอบใจ, ผู้ใคร่ ผู้ชอบธรรม
กมฺ	ปทวิกุเขเป อนุกุมํ โอกุมม กมฺติ จํกมฺติ ยถากุมํ ปกฺกโม ปกฺกนฺโต ปฏิกฺกโม	อย่างเท้า, ก้าวเท้า ตามลำดับ หยั่งลง, ก้าวลง ย่างไป, ก้าวไป ย่างไป, ก้าวไป ตามลำดับ ผู้ก้าวไป, มุ่งมั่น, หลีกไป หลีกไปแล้ว การถอยกลับ
กมฺพ	สญฺจลเน กมฺพลํ	ไหว, หวั่นไหว ผ้ากัมพล, ผ้าขนสัตว์
กร	กรณ กตฺตพฺโพ	กระทำ ถูกกระทำ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กรรม	การกระทำ
กโรติ, กยิรติ	กระทำ
กโรนโต	ผู้กระทำ
การี	ผู้ทำเป็นปรกติ
การุ	ช่าง, ผู้ชำนาญ, ผู้มีศิลปะ
กาโร	ผู้ทำ, ช่าง, ผู้ชำนาญ
พยากรณ์	คัมภีร์ไวยากรณ์
มาลาการุ	ช่างจัดดอกไม้
สกุกิจ	เคารพ
สกุโกโต	สักการะ
กรทิ	ภาชนะ, แบ่ง
กรณโ	ผอบ, ตลับ
กล	นับ
กลล	โคลน, เปือกตม, น้ำเมือก
กล	นับ, คำนวณ
กลา	ส่วน, เลี้ยว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	กลลํ, กลยุํ	เข้า, รุ่งอรุณ, สมควร
	กาโล	กาล, เวลา
กส	วิเลขเน	ไถ, ชีด
	กลี	การไถ
	กสโก	ชาวนา
กิ	อุณฺณติมฺหิ	ขึ้นสูง
	เกตุ	เกตุ, ธง, รัศมี
	เกสา	ผม
กิต	โรคาปนยเน	เยียวยา, รักษาโรค
	ติกิจจโก	หมอ
	ติกิจจติ	เยียวยา
กิร	วิกิรเณ	เรียราย, เรียราด, กระจาย
	อาภิณฺโณ	เรียรายไป, กระจายไป
	กรุณา	ความสงสาร
	ปภิณฺณกํ	เรียราย, ทัวไป, ปนกัน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กิริ	วิกุเขเป	โปรย, หวาน, ซัด, ซ่าน
	กิริโณ	รังษี, รัศมี, แสงสว่าง
กี่	ทพฺพวินิมเย	แลกเปลี่ยน, ซื่อขาย
	กยิโก, กายิโก	คนซื่อ, ลูกค้า
	กิณาดิ, กินาดิ	ซื่อ
	วิกกยิโก	คนขาย, พ่อค้า
	วิกฺกิณาดิ	ขาย
กุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	กพฺพํ	กาพย์, กลอน
	กวิ	กวี, นักประพันธ์
	กานนํ	ป่า
	กูโร	ข้าวแห้ง, ข้าวตัง
กุ	กฺจฺฉิตะ	รังเกียจ, ตำหนิ, ตีเตียน
	กณฺโห	ด่า
	กรีสํ	กรีส, คูณ, มาตราวัด

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กจ	สงโกลาเน	ห้อย, แขนว, หด
	กุโจ	เต้านม
	กัจฉา	การหดเข้า, ตีเตียน
กฏ	เฉทเน	ตัด, ฉีก
	กฏโจ, กฏจ	โรคเรื้อน
กุทิ	ทาเห	เร้าร้อน
	กุนุทล	ดุ่มหู, ต่างหู
กุธ	โกเป	โกรธ, ขัดเคือง
	กุชฌติ	โกรธ, ขัดเคือง
	โกธโน	ผู้มักโกรธ
กุป	โกเป	โกรธ
	กุปปติ	โกรธ
กุร	อกโกเส	ดำ, แข็ง
	กुरु	แคว้นกुरु, พระเจ้ากुरु
	กुरुโร	ผู้โหดร้าย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กฐ	อกโกเส	ด่า
	อกโกเสติ	ด่า, ต่อว่า
กฐ	เจทน-ภูต-ทาน-	ตัด-มี-ให้-
	สญจเยสุ	รวบรวม
	กัจฉิ	ท้อง
	กัจฉิ	โรคเรื้อน
	กฐล	กฐล, ตัดอกฐล
	กฐิโต	เกียจคร้าน
	โกสมโพ	ต้นสะคร้อ, ต้นเล็บเหยี่ยว
	โคตถุ	หมาป่า
กฐ	เจทน-ปุรณ-	ตัด-เต็ม-
	คนฺเธสุ	ส่งกลืน
	โกฏโจ	ยุ่ง, ฉาง, ลำไส้, ท้อง
ขชช	ภกฺขเน	กิน
	ขชชฺโร	อินทผลัม, เป้ง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ขทิ	เจทนตุเถ	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขณฺโท	ท่อน, ส่วน, น้ำอ้อยก้อน
ขนุ	อวทารณ	ชุด, เจาะ
	ชนโก	นักชุด, ผู้ชุด
	ชนตพพ	ถูกชุด
	ชนฺโธ	ชั้นดี, กอง
	ชาณฺ	ตอ
	ปริชา	คู, คลอง
	สงฺโซ	หอยสังข์
ขมุ	สหน	อดทน
	ชนฺติ	ความอดทน
	ชนฺโต, ขโม	ผู้อดทน
	ขมฺติ	อดทน, อดกลั้น
ขาท	ภกฺขเน	กิน, ขบเคี้ยว
	ขชฺขิ, ขาทนีย	ของกิน, ของควรกิน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ชนฺธ	ชั้นธ
	ชาทติ	กิน, ขบเคี้ยว
ชิต	อุตฺตาสเน	กล้ว, สะดุ้งกล้ว
	ชินฺโน	กล้วแล้ว
ชิต	ทีนภาเว	ล่ำปาก, เหน็ดเหนื่อย
	ชินฺโน	ล่ำปากแล้ว
	เชโท	ผู้ล่ำปาก
ชี	ขเย	เสื่อม, ลิ่น, หมด
	ชโย	เสื่อม, ลิ่น, ขยะ
	ชีโน	ลิ่นแล้ว
	เชโม	เกษม, หมดอุปสรรค
ขุท	ปิปาสาय	หิว, กระจาย
	ขุทโท	ผู้หิว, ผู้กระจาย
ขุร	เฉทเน	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขุโร	มีดโกน, กีบเท้าสัตว์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	เภทเน	แตก, ฝ่า, ทำลาย
ขุยา	ปกถเน	กล่าว, นับ
	สงฺขุยา	การนับ
	สงฺเขยยุยํ	ควรนับ
คติ	สนฺนิจเย	สะสม
	คณโท	แถม, กระพุงแถม
คณ	สงฺขุยานเ	นับ, คำนวณ
	คณโก	ผู้นับ, โหร, หมอดู
	คณนา	การนับ, การคำนวณ
	คณิกา	ภรรยา, ภรรยาชั่วคราว
	คณติ, คณยติ	นับ, คำนวณ
	คโณ	หมู่, คณะ, ฝูง
คท	วียตฺติยํ วาจาญํ	พูดชัดเจน
	คชฺชํ	เสียงร้อง, เสียงคำราม
	สุคโต	พระสุคต, พระพุทฺธเจ้า

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	คทรโก	ลา, กล้า, แข็ง
	คทา	ตะบอง
คมุ	คติมฺหิ	ไป, ถึง, บรรลุ, รู้
	คจฺฉติ	ไป
	คจฺฉนฺโต	ผู้ไปอยู่
	คนฺโธ	กลืน
	คมนํ, คติ	การไป, ที่ไป
	คมนาคมนํ	การไปมาหาสู่
	อาคนตุโก	ผู้มาเยือน
	สงฺคโม	สังคม, ผู้รวมกัน, ปากน้ำ
ครห	นินฺทายํ	ตำหนิ, ครหา
	ครหา	การตำหนิ
	คารยฺโห	ผู้ถูกตำหนิ
คห	อุปาทาเน	ถือเอา
	คณฺหาติ	ถือเอา
	คหณํ	การถือเอา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

คาหุ	คาโ	ผู้ถือเอา
	ฆร	บ้าน, เรือน
	นิคฺคณโ	การชม
	ปคฺคณโ	การยกย่อง
	สงฺคโ	การรวบรวม, การย่อ
คาหุ	วิโลเฟเน	กวน, คน, วน
	อชฺโฌคาฬโ	จมลง, หยั่งลง
	จนฺทคฺคาโ	ราหุอมจันทร์,
	คาฬโ	กวนแล้ว, วนแล้ว
คูป	โคปน	คุ้มครอง, ป้องกัน
	โคปโก	ผู้คุ้มครอง
	ชฺคฺจจติ, โคปติ	คุ้มครอง, ป้องกัน
	สุคฺคโต	คุ้มครองดีแล้ว
คูป	ถํวเรณ	ระวัง
	คตฺต	ร่างกาย

ชาตฤ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โคตตํ, โคตรํ	โคตร, ตระกูล
	โคปโป	ข้อเท้า
คุห	ลํวรณ	คัมครอง, ระวัง
	คุหโก, คุยหโก	ผู้คัมครอง, ผู้ระวัง
	คุหา	ถ้ำ, เจื่อมผา
	คุหยติ	ปกปิด
	คุหุหํ	ปกปิด, จม, ซ่อน
เค	สทเท	ส่งเสียง
	คายนํ	การส่งเสียง, การขับร้อง
	คิตํ	เพลงขับ
	คิตติ	การขับร้อง
	สงคายนํ	การส่งคายนา
	สงคิตติ	การขับร้องประสานเสียง
		การทำส่งคายนา
โคตฤ	วํเส	โคตร, วงศ์สกุล
	โคตฤโล	ผู้มีโคตร, ผู้มีสกุล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ฉก	อียาย	พยายาม
ฉด	หม้อ	หม้อดินเผา
ฉก	ฉก	พยายาม
ฉก	ฉก	เป็นไป, พยายาม
ฉก	ฉก, ฉก	เป็นไป, พยายาม
ฉก	ฉก	เป็นไป
ฉก	ฉก, ฉก	ระฆัง
ฉก	อก	กิน
ฉก	ฉก	หิว, อยากกิน
ฉก	คนโศปาทาเน	สุดกลืน
ฉก	ฉก	จุก, เครื่องสุดกลืน
ฉก	สก	ส่งเสียง, ประกาศ
ฉก	โสก, โสก	การโฆษณา
ฉก	โสก	เสียงดัง, เสียงก้อง, คอก
ฉก	โสก	ผู้มีเสียงก้อง
ฉก	นิคโสก	เสียงก้อง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

จกข	วียดติยํ วาจารย์	พูดชัดเจน
	จกขุ	จักขุ, ดวงตา
จช	หานิมฺหิ	สละ, ละ
	จชนํ, จาโค	การสละ, การละ, จาคะ
	ปริจฺจตโต	ปริจาคแล้ว
จทิ	จณฺทตฺเถ	ดูร้าย
	จณฺโท	ผู้ดูร้าย
จที	จณฺทิกฺเก	โหดเหี้ยม
	จณฺทาโล	ผู้โหดเหี้ยม, คนจั่นทาล
จที	หิลาทเน	ยินดี
	จนฺทนํ	ไม้จันทน์, แก่นจันทน์
จที	อิจฺฉา-กนฺตีสฺสุ	ปรารถนา-ชอบใจ
	จนฺโท	ดวงจันทร์
จร	จรณ	เที่ยวไป, ประพฤติ
	อาจิณฺณ	อาจิณ, ประเพณี
	จรติ	เที่ยวไป, ประพฤติ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

จโร	จารชน, นัปลีบ, สายลัปล
จรียา	ความประพฤติ
จริตต์	จริต, ความประพฤติ
จิณฺโณ	ถุกประพฤติ
จารโก	คูก, เรือนจำ
จารี	ผู้ประพฤติเป็นปรกติ
วนจโร	นายพราน
วิจโร	ผู้พิจารณา
วิจารณ์	ปัญญาพิจารณา
จล	
กมฺปน	ห้วนไหว
จลติ, จณฺจลติ	ห้วนไหว
จลโน	ผู้ห้วนไหวง่าย
จาย	
สนฺตาน-ปฺชาสุ	ลีปลต่อ-ปฺชา
อปจายีโต	ถุกปฺชาแล้ว
อปจายี	ผู้นอบน้อมเป็นปรกติ
อปจิติ	ความนอบน้อม

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

จิ	จเย	สะสม, พอกพูน	
	จินาติ	สะสม, พอกพูน	
	วิจินาติ	เลือกสรร, วิจัย	
	เจยฺยํ	ถูกสะสม	
	วินิจฺฉโย	วินิจฉัย, ตัดสิน, พิจารณา	
	อปจฺโต	ถูกบูชา	
	อุจฺจโย	การสะสม, การสั่งสม	
	จีวรํ	จีวร, ผ้าที่สะสมไว้	
จิต	สมุจฺจโย	การสะสม, รวบรวม	
	จิต	สณฺเจตเน	จงใจ, มีเจตนา
	เจตนา	ความจงใจ, ตั้งใจ	
	จินต	จินฺตายํ	คิด, นึก
		จินฺเตติ, จินฺตยติ	คิด, นึก
		จินฺตา	ความคิด
		จิตฺตํ, จิตฺรํ	จิต
		วิจิตฺตํ	วิจิตร, ลาย

ธาดุ อรรธ-อุทาหรณ์ คำแปล

จฺร	เถยเย	ลัก, ชโมย
	โจเรติ, โจรยติ	ลัก, ชโมย
	โจเรนฺโต	ลัก, ชโมย
	โจโร	โจร
ฉท	อปวารณ	ห้าม, ปิด, ป้องกัน
	ฉตฺตํ, ฉตฺรํ	ร่ม, ฉัตร, เห็น
	ฉนฺโน	สิ่งที่ถูกปกปิด
	ปฏิจฉนฺนํ	ปกปิดไว้
ฉิทฺติ	ทฺวิธากรณ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺทติ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺโน	ถูกตัด
	ฉेतฺวา	ตัดแล้ว
	ฉิทฺโท	ช่อง, รู, รอยแยก
ชน	ชนเน	เกิด
	กมฺมโช	เกิดจากกรรม
	ชตฺ	ครั้ง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ชตตุ	ไหล่, ไหล่ปลาร้า
ชนโก	ผู้ให้เกิด, บิดา, ชนก
ชนน, ชชาติ	การเกิด
ชนิกา, ชนนี	ผู้ให้เกิด, มารดา, ชนนี
ชนตุ	สัตว์ผู้เกิดมา
ชาณ	เช่า
ชาโต	เกิดแล้ว
ชายติ	เกิด
ชายา	ภรรยา, ชายา
วิชาตา	คลอดแล้ว
วิชายติ	คลอด
ชนี	มีปรากฏ
ชาย์, ชายมาโน	ปรากฏอยู่
ปฤชชโน	ปฤชชน, คนสามัญ
ชร	เลื่อมว้ย, แก่
ชรา	ความแก่

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ชีรติ, ชียยติ เลื่อมว้ย, แก่, คร่ำคร่า
 ชีร, ชีย คนแก่
 ปริชฌโน แก่หง่อม, สุกงอม

ช ชเย ชนะ
 ชโย, วิชโย ชัยชนะ
 ชโต ชนะแล้ว
 ชินาติ ชนะ
 ชโน พระพุทธเจ้า, ผู้ชนะ
 ชโน ชนะแล้ว, แพ้แล้ว
 ปราชโก ผู้พ่ายแพ้
 วิชศีลติ ต้องการชนะ

ชุต ทิตติมุหิ รุ่งเรือง, สว่าง
 ชนุหา แสงสว่าง
 โชตโน ผู้รุ่งเรืองโดยปรกติ
 โชติ ความรุ่งเรือง
 โชติโก ผู้รุ่งเรือง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

เฉ	จินตายัม	คิด, เฟ่ง
	อภิขุฌา	ความเฟ่งเล็งอยากได้
	อภิขุฌาลุ	ทรัพย์ของผู้อื่น
	อุปัชฌา, -โย	ผู้จ้างฉวยโอกาส
	ฌานัม	พระอุปัชฌาย์
	ฌายติ	ฌาน, การเฟ่ง
ฌา	อวโพธเน	คิด, เฟ่ง
	อญญาสิ	รู้, ตรัสรู้
	อนุชานามิ	รู้แล้ว
	ชฌญา	อนุญาต
	ชานนโก	รู้แล้ว
	ชานาติ	ผู้รู้
	ฌาติ	รู้
	ฌเญยัม	ญาติ, ผู้ที่เขารู้จัก
	ปญญา, ฌาณัม	สิ่งที่รู้
	วิชานาติ	ความรู้, ปัญญา
		รู้ชัด

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วิญญาน	ความรู้, ปัญญา, วิญญาน
	สญญา	ความหมายรู้, จดจำ
จา	คตินิวตติมิหิ	ยืน, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	อธิฏฺฐาณ	ความตั้งมั่น
	อุปปุจห	การอุปฏฐาก
	อุปปุจจาโก	ผู้อุปฏฐาก
	คหฺนุโ	ชาวบ้าน, คฤหัสถ์
	จาน	ที่ตั้ง, ที่รองรับ, ฐาน
	จิตติ	การตั้งอยู่
	ติฏฺฐติ	ยืน, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	ติฏฺฐ	ผู้ยืนอยู่
	ถาโม	กำลัง
	ปติฏฺฐติ	ตั้งมั่น, ประดิษฐาน
	สญฺจาน	ทรวดทรง, ถ้วนฐาน
ตกุก	รูกฺขลิลเสเน	ความเอื้อมของต้นไม้
	ตกุกล	ยางไม้
	ตโจ	ผิวหนัง, เปลือกไม้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ตฤก	วิตฤเก	วิตก, ตรีก, คิด
	ตฤโกล	กระวาน, เครื่องหอม
	วิตฤโก	วิตก, ตรีก, คิด
ตท	จลนตฤเถ	ไหว, ห้วนไหว
	วิตณฺโฑ	ลัทธิวัณณะ
ตณุ	วิตถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ตตํ, วิตตํ	ขยายแล้ว, แผ่ไปแล้ว
	ตติ	การขยาย, การแผ่ไป
	ตโนติ	ขยาย, แผ่ไป
	ตณฺตํ, ตณฺตรํ	ถูกทำให้ขยาย, เส้นด้าย
	ตณฺตุ	เส้นด้าย
ตป	สนฺตาเป	เดือดร้อน, ร้อน
	อาตาปี	ผู้มีความเพียร
	โอดตปฺปิ	ความสะดุ้งกลัวบาป
	ตปติ	เดือดร้อน, ร้อน
	ตโป	ตบะ, ความเพียรเพื่อกิเลส

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ติดติ	ความอึดใจ
ตมฺ	กงฺขายํ	สงสัย
	ตณฺหุโล	ข้าวนสาร
	ตโม	ความมืด
	ติมิ	หนอน
ตร	ตรณ	ข้าม
	ตรณํ, ตรณิ, ตรี	เรือ
	ตรุโณ	ชายหนุ่ม
	ตรุณิ	หญิงสาว
	ตาลุ	เพดาน
	ติณฺโณ	ข้ามแล้ว
	ติดถิ	ท่า
	เวสฺสณฺตโร	พระเวสสันดร
ดา	पालเน	ดูแล, รักษา
	โคตตํ	โคตร
	ดาโต	พ่อ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ตาณ	นิพพาน, เครื่องรักษา
	ติถิ	ดีถิ, วัน
	ตีวโร	ทะเล, ชาวประมง
	ปริตต์	ปริตร, เครื่องรักษา
ดิช	นิสาน-พนุณ-	ลัปให้คม-ผูก-
	ขมาสุ	อดทน
	ติขิน	แหลม, คม, กล้า
	ติณ	หญ้า
	ติติกุขติ	อดทน, อดกลั้น
	ติติกุขา	ความอดทน, อดกลั้น
	เตโซ	ไฟ
ตุท	พยุถเน	ทิม, แทง
	ตุจณา	ว่างเปล่า, ไร้ประโยชน์
	ตุตถ	ยาสมุนไพโร
	ตุทติ	ทิม, แทง
	ตุหิณ	หิมะ

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ตฺร	เวเค	ไปเร็ว
	ตฺณณํ, ตฺริตํ	เร็ว, ด่วน, พลัน
ตฺส	ปิตมฺหิ	ยินดี, เอิบอím
	ตฺฏฺจิ, สนตฺฏฺจิ	ความยินดี, สันโดษ
	ตฺสฺสติ	ยินดี
ทํส	ทํสเน	กััด, ขบ
	ทญฺโจ, ทํสิโต	ถูกกััด
	ทญฺจา, ทาจา	เขี้ยว, งา, ฟัน
	ททฺฒํ	ถูกกััด
	ทสโน	ฟัน
	ทสฺสุ	ขโมย
ททท	อาณายํ	บังคับ, ลงทัณฑ์
	ทณฺโตะ	ข้อบังคับ, โทษ, ทัณฑ์
ทท	ทาเน	ให้, แบ่งปัน
	ททฺท	โรคเรื้อน
	ทท	นมลั้ม, นมเปรี้ยว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทมฺ	ทมเน	อดทน
	อดตทนฺโท	ฝึกตนได้แล้ว
	อรินฺทโม	พระราชผู้ปราบศัตรู
	ทนฺโต	ฝึกแล้ว
	ทมฺโม	ถูกฝึก, ถูกชม
ทร	ทาเห	เผา, ไหม้, รุ่มร้อน
	ทรโณ	ความร้อน
ทร	วิทธารณ	ทำลาย
	ททฺทริ	กลองใหญ่
	ททฺทโร	ภูเขา, กบภูเขา
	ทพฺพิ, ทพฺพี	ซ้อน, ทัฟพี
	ทารุ	พีน
	ทารุโณ	โหดร้าย, ทารุณ
ทร	อาทเร	เอื่อเพื่อ, อาทร
	อนาทโร	ความไม่เอื่อเพื่อ
	อาทโร	ความเอื่อเพื่อ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทล	ทลเน	แตก, ทำลาย
	กุกาโล	จอบ, เสียม, พลั่ว
ทล	ทุกคติมุหิ	ตกยาก, ลำบาก
	ทลิตุโท	ผู้ตกยาก, คนยากจน
ทว	ทวเน	เดือดร้อน, เผาไหม้
	ทวฤ	ความกระหาย, ร้อนใน
ทห	ภสฺสมีกรณ	เผา
	ทพฺพหิ	มันคง
	ปริฬาโห, ปริทาโห	ความร้อนใจ, ถูกบีบคั้น
ทา	ทาเน	ให้
	ททาติ, เทติ	ให้
	ทานัน	การให้, วัตถุทาน
	เทยฺยํ, ทาทพฺพํ	ควรให้
ทา	อาทาเน	เอา, ถือเอา
	อาทิ	เบื้องต้น, เป็นต้น

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	อุปาทิ	เชื้อ, ตัณหา
	สมาทียามิ	รับเอา, สมาทาน
ทา	อวชณฺชเน	ตัดเป็นท่อน
	ทนฺดา	พิน
	ทาโม	พวง, ช่อ, สร้อย
	ทาดตุํ, ทาดุริ	เคี้ยว
ทิว	กีฬายํ	เล่น, ร่าเริง, สนุกสนาน
	ทิพฺพํ	ผู้ร่าเริง, ของทิพย์
ทิว	กีฬาวชิคีตา-	ร่าเริง-ปรารภนาชัยชนะ-
	พยุพหาร-ชฺติ-	ค้าขาย-รุ่งเรือง
	ถฺติ-กนฺติ-คตีสฺ	สรรเสริญ-ชอบใจ-ไป
	ทิพฺพติ	ร่าเริง, รุ่งเรือง
	ทิวโส, ทิวสํ	กลางวัน
	ทิพฺพํ	ของทิพย์
	เทวา, เทวตา	เหล่าเทวดา
	เทโว	ฝน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทิส	อดิสซุชเน	แสดง, ชี้แจง
	อุทฺทิสติ	แสดง
	อุทฺเทโส	อุทเทส, สิ่งที่ยกขึ้นแสดง
	เทเสติ	แสดง
	นิทฺเทโส	นิทเทส, สิ่งที่ยกมาขยาย
ทิส	เปกฺขเน	ดู, มอง, เห็น, พบ
	อีทฺโส	เห็นเป็นเหมือนสิ่งนี้
	ทิฏฺโง	ถูกเห็น
	ทิฏฺจิ	ความเห็น, ความเห็นผิด
	ทิสฺวา	เห็นแล้ว
	ทิสฺสติ	ถูกดู, ถูกเห็น
	ปสฺสติ, ทกฺขติ	ดู, มอง, เห็น, พบ
	ภยทสฺสาวิ	ผู้เห็นภัย
	วิปสฺสนา	การเห็นชัด
ทิสี	อุจฺจารณ	สวด, แสดง, บรรยาย
	เทสนา	การแสดง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	เทสิโต	(อันท่าน) แสดงแล้ว
ที	ขเย	สิ้นไป
	อาทินโว	โทษ
	ทีโน	คนสิ้นเนื้อประดาตัว
ทีป	ทิตฺติมุหิ	รุ่งเรือง
	อาทิจฺโจ	ดวงอาทิตย์
	อาทิตฺโต	รุ่งเรือง, สว่าง
	ทิตฺติ	ความรุ่งเรือง
	ทีโป	ประทีป, ทวีป, เกาะ
	ทีปิ	เลื้อยเหลืออง
	ปทีโป	ประทีป
ฑ	คตฺติมุหิ	ไป
	ฑุโร, ฑุรํ	ไกล
ฑ	คตฺติวุฑฺธิมุหิ	ไป
	ฑุโม	ต้นไม้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทุส	อปปิติมหิ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	ทุสโก	ผู้ประทุษร้าย
	ทุสยติ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	โทโส	โทษ, ความโกรธ, โทสะ
ทุห	โทหเน	รีด (นํ้านม)
	ทุหิติ, โทหติ	รีด
ธน	ธญเย	สมบูรณ์
	ธญญํ	ธัญพืช, ข้าวเปลือก, โชค
ธร	ธารणे	ทรงไว้, ประคองไว้
	อาธารโ	สถานที่ตั้ง
	ธมฺมธโร	ผู้ทรงธรรม
	ธมฺโม	ธรรม
	ธารา	สายน้ำ
	ธारेติ, ธารยติ	ทรงไว้, ประคองไว้
	ธิดา	ธิดา
	วินยธโร	ผู้ทรงวินัย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ธา	ธารณะ	ทรงไว้
	อนฺตรธานํ	อันตรธาน, หายไป
	อภิธานํ	ชื่อ, อภิธาน
	อภิเชยฺย	สิ่งที่ถูกกล่าว, ถูกเรียก
	อุทฺธิ	แม่น้ำใหญ่, ทะเล
	ทธาติ, ทหติ	ทรงไว้
	ธาตุ	ธาตุ, ทรงไว้ซึ่งลักษณะ
	ธีวโร	ชาวประมง, คนหาปลา
	นิธติ	ฝังไว้, ฝากไว้
	ปฏิสนฺธิ	ปฏิสนธิ, การสืบต่อ
	ปิพหติ	ปิด
	ปิธานํ, อปิธานํ	ฝา, เครื่องปิด
	วิธิ, วิธานํ, วิหิตํ	ทำ, วิธี, การจัดการ
	สทฺธา	ศรัทธา, ความเชื่อ
	สนฺธิ	สนธิ, ต่อ
	สมาธิ, สมาหิตํ	ความตั้งมั่น
	สุณฺหิโต	ฝังไว้ดีแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ฐ	กมุปเน	ห้วนไห
	ธุนาติ, ธวติ	ห้วนไห
	ฐโม	คว้นไฟ
	ฐลิ	ฐลี, ฝุ่น, ผง, ละออง
	สนฐ	สะทกสะท้าน, ห้วนไห
เถ	ปาเน	ดื่ม
	เถนุ	แม่โคนม
นต	คตตวินาเม	น้อมกาย, ฟ้อนรำ
	นจจํ, นญญํ	การฟ้อนรำ
นนท	นนทเน, สมิทธิยํ	บันเทิง, สำเร็จ
	นนทติ	บันเทิง
	นนทนํ	ความบันเทิง
นส	อทสฺสเน	อันตรธาน
	นญฺโจ	เสียหายแล้ว
	นสฺสติ	เสียหาย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วินฺธุโจ	พินาสแล้ว
	วินฺตฺสติ	พินาสไป
นห	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นยฺหติ	ผูก, มัด, พัน
	อุปฺนาโห	การผูกโกรธ, จองเวร
	สนฺนาโห	การผูกมัด
	สนฺนทฺโธ	ถูกผูกมัด
นหา	โสเจ	ชำระ, หมดจด
	นหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
นุหา	โสธเน	ชำระ, หมดจด
	นุหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
	นุหานํ	การอาบน้ำชำระกาย
นิติ	นิจฺเจ	เที่ยง, เป็นนิจ, ประจำ
	นิจํ	เที่ยง, เป็นนิจ
นิทิ	กฺจฺฉายํ	ตำหนิ, ตีเตียน
	นินฺทา	การตำหนิ, การนินทา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

นินท	ครหาย	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินทติ	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินทา	การตำหนิ, การนินทา
นี	ปาปเน	นำไป, ไปถึง, บรรลุ
	อนุนโย	ความรัก, ความยินดี
	ทุนุนโย	รู้ยาก
	นยน์, เนตต์, เนตร	ตา, นัยน์ตา, เนตร
	นโย	นัย, การนำไป, วิธีการ
	นิมิ	พระเจ้านิมิ
	นิตติ, เนตติ	การนำไป, การแนะนำ
	นีโป	ต้นกระทุ่ม, ไม้จิก
	นีร	น้ำ, เรือน
	นีลี, นิลล	ต้นตาล
	เนติ, นยติ	นำไป, ไปถึง, บรรลุ
	เนตติโก	คนทอน้ำ
	เนมิ	กงล้อ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	เนยโย	ถูกนำไป, ถูกแนะนำ
	เนรุ	ภูเขาสีเนรุ
	วินโย	วินัย, ข้อแนะนำ
	วิเนติ	แนะนำ, ฝึก,อบรม
	เวเนยโย	ผู้พออนแนะนำได้
	สุนโย	รู้ง่าย
นุท	เขเป	ขัด, ทิ้ง, ละทิ้ง, ผลักดัน
	นุทติ	ละ, ทิ้ง
	ปนุณโณ	ผู้ถูกขับไล่
	ปนุทติ	ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนุทโก	ผู้ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนุทหน	การขับไล่, การบรรเทา
ปจ	ปาเก	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปกกั	สุก, งอม
	ปจติ	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปจจติ	ถูกหุง, หมกไหม้

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ปาโก	หุง, ต้ม
	ปากโฆ	ปราภว
	ปากฏจัน	ห้องครัว, โรงครัว
	ปาจโก	พ่อครัว
	ปาเจติ	ต้อน
	วิปาโก	วิบาก, ผลกรรม
ปจฺ	วิตถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ปงฺกชํ	บัว, เกิดจากตม
	ปงฺโก	โคลน, ตม
	ปจฺโล, ปญฺจาโล	แคว้นปัญจาละ
ปฏ	คตฺมิหิ	ไป
	ปฏลํ	หม้อ, คณะ, เครื่องมุง
	ปฏโห	กลองมีหู, กลองรบ
	ปฏากา	ธง
	ปโฆ	ผ้า
	ปฏุ	ฉลาด, เฉียบแหลม

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปจฺจิ	ลึงคเวกฺกล	บกพร่องเรื้องเพศ
	ปณฺชโก	บัณเฑาะก์, กระเทย
ปจฺจิ	คตฺติมฺหิ	ไป, รู้
	ปณฺชทา	ปัญญา, ความรู้
	ปณฺชติโต	บัณฑิต, ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
ปต	คตฺติมฺหิ	ไป
	อติปติ	ผู้ปกครอง, อธิปัตติ
	ปตโค, ปตงฺโค	มอด, ตักแตน
	ปตติ	ตก, พลัดตก
	ปติ	เจ้าของ, สามี
	ปตาคา, ปฏากา	ธง
	ปตฺตณฺ	เมือง
	ปตฺตํ, ปตฺรํ	ใบไม้, ปีก, กลีบ
	ปตฺโต, ปตฺโร	บาตร, ถ้วย, ชาม
	ปปาดํ	เหว, หน้าผา
	ปาดาลํ	บาดาล, เมืองบาดาล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปท	คติมฺหิ	ไป
	อาปชฺชติ	ต้อง
	อาปตฺติ	อาบัติ, ข้อประโทษ
	อุปปชฺชติ	เข้าถึง, บรรลุ
	อุปปชฺชติ	เกิดขึ้น
	อุปปนฺโน	เกิดขึ้น, อุบัติ
	ปชฺชติ	ไป, ถึง, ดำเนิน, บรรลุ
	ปชฺชํ	ปัชชะ, คาลา
	ปชฺชุนโน	เทวดา
	ปชฺชุนโน	ฝน
	ปฏิปชฺชติ	ปฏิบัติ, ประพฤติ
	ปโท, ปทํ	บท, แท้
	ปทุมํ	ปทุม, ดอกบัว
	ปาโท	บาท, แท้
	ปาทูกา	รองเท้า
	พฺยาปชฺชา	การเบียดเบียน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สมาปตฺติ	สมาบัติ, ฌาน
	สมาปนฺโน	เข้าถึง, บรรลุ
	สมปตฺติ	สมบัติ, ความสมบูรณ์
	วิปตฺติ	วิบัติ, ความพินาศ
ปลุล	นิพนฺฏฺจาเน	ที่ลุ่ม
	ปลลํ, ปลลลํ	บ่อโคลน, บ่อน้ำตื้น
	ปลลวํ	ข้อ, หน่อ, ยอดไม้
ปา	ปาเน	ดื่ม
	ปาติ, ปิพติ, ปิวติ	ดื่ม
	ปาติ	เถา, ถ้วย, ชาม, หม้อ
	ปาทโป	ต้นไม้ใหญ่
	ปานํ	การดื่ม, น้ำดื่ม, น้ำปานะ
	ปาฬิ	บาฬี, รักษาเนื้อความ
	ปิปาสา	ความกระหาย, อยากดื่ม
	ปิวาสติ	กระหาย, อยากดื่ม
	ปีตํ	สีเหลือง, ถูกดื่ม

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ปีติ	การดีมี
	ปีวโร, ปีโน	คนอ้วน
	เปยุย, ปานีย	ควรดีมี
	มชชโป	นักดื่มสุรา
	วิบุโป	พราหมณ์
ปา	รกุขณ	รักษา
	ปาติโมกข์	ปาติโมกข์
	ปิตา	บิดา, ผู้รักษานุตร
ปาล	รกุขณ	รักษา
	ทวารปาโล	ผู้รักษาประตู
	ปาลโก	ผู้รักษา
	ปลิต	ผมหงอก
	ปาเลติ	รักษา
	ปาฬิ, ปาลิ	พระบาลี, ภาษาบาลี
ปี	ตปฺปน	อิมใจ, ยินดี
	ปิยาโล	ต้นมะหาด

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ปิโย, เปโม	คนรัก, ความยินดี, น่ารัก
	ปีติ	ความยินดี
	ปีโน	คนอ้วน
	ปิยสั	สุธาโชน
	ปีวร	อ้วน
ป	ปวเน	ชำระ, ล้าง, สะอาด
	ทนต์โปน	ไม้สีฟัน
	บุญญ	บุญ, ธรรมชำระจิต
	บุตโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปุนาติ	ชำระ, ล้าง
	ปาวโก	ไฟ
	โปโต, โปตโก	เด็ก, ลูกน้อย
ปุจ	ปุจเน	ถาม
	ปุจติ	ถาม
	ปุจณ, ปุจนา	การถาม, คำถาม
	ปุจโน	หางสัตว์
	ปุจโจ	ผู้ถูกถาม

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปฤ	วิตุธาร	ขยาย, แผ่ไป, หนา
ปฤ		หนา, กว้าง
ปฤกา		ข้าวเม่า
ปฤโก		คนบาปหนา, คนพาล
ปฤชชโน		ปฤชน, คนมีกิเลสหนา
ปฤวี, ปถวี, ปจวี		แผ่นดิน

ปฤ	วิตุธาร	แผ่ไป, กว้างขวาง
ปฤโล		กว้างขวาง, พิศดาร

ปู	ปวเน	สะอาด, ชำระ
	ปวน	ป่าทึบ, ป่าดง
	ปวโน	ลม, การพัด
	ปวิตต์, ปวิตร์	ของสะอาด
	ปฤณ	บุญ, ธรรมชำระจิต
	ปฤโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปฤโค	ต้นหมาก
	ปฤติ	บุตร, เน่า

ธาด ธรรม-อุทธารณ คำแปล

	ปฐโต	สะอาด
	ปฐปิโย	คนทำขนม
	ปฐโป, ปฐโว	ขนม
ปฐ	ปฐชายํ	บุชา
	ปฐชนียะ	ผู้ควรบุชา
	ปฐชา, ปฐชนํ	การบุชา
	ปฐชิตะ	บุชาแล้ว
	ปฐเชติ	บุชา
ปฐ	ปฐรณ	เต็ม
	ปฐปณฺโณ	เต็ม, บริบูรณ์
	ปฐปุเรติ	เต็มเปี่ยม, บริบูรณ์
	ปฐนฺโณ	เต็ม
	ปฐรณํ, ปฐรณ	ความเต็ม
	ปฐรณี, ปฐรณมี	วันเพ็ญ
	ปฐรติ, ปฐเรติ	เต็ม
	สพฺพปณฺโณ	เต็มเปี่ยม, สมบูรณ์

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปฐ	ทานปฐณสุ ปฐิส, โปส	ให้-เต็ม ชาย, บุรุษ
ฌท	กิลฺลิจฺจน ฌนฺทณํ ฌนฺทโน	ห้วนไหวง่าย ความห้วนไห ผู้ห้วนไหวง่าย
ฌส	ฌสเน ฌญฺโจ ฌสนํ	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง ได้รับการกระทบ การกระทบสัมผัส
ฌส	ฌสฺสเน ฌสฺโส	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง สิ่งที่มากระทบ, ผัสสะ
ฌส	สฌสฺเส ฌสฺติ สฌสฺโส	กระทบ, สัมผัส กระทบ, สัมผัส สัมผัส, แตะต้อง
พท	พนฺธเน พทฺโธ	ผูก, มัด, พัน ผูกผูกมัด

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	พธิโร	คนหูหนวก
	พนฺธณั	การผูก, มัด, พัน
พนฺธ	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นิพนฺโธ	ผู้ผูก, นิพนธ์
	ปพนฺโธ	ผู้ผูก, นักประพันธ์
	พนฺธกั	หญิงโสเภณี
	พนฺธโก	ทรัพย์สมบัติ
	พนฺธยา	หญิงหมั้น
	พนฺธู	ญาติ, เผ่าพันธุ์
	พนฺโธ	ความผูกพัน
	สมพนฺโธ	ความเกี่ยวข้อง
พห	วฺทุธิมฺหิ	เจริญ
	พหฺลั	หนา, มาก
	พาหา, พาหุ	แขน
	พาฬุโห	มาก, แข็งแรง, มั่นคง
	พฺรหฺมา	พรหม, ผู้เจริญ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

พหุ	สงขยานเน	นับ
	พหุ	มาก, จำนวนมาก
	พหุลี	จำนวนมาก
พิล	นิสฺสเย	อาศัย
	พิลิ	หลุม, บ่อ, รู
	พิลาลิ	เกลือกทะเล
พุธ	อวคฺคเน	รู้, ตรัสรู้
	อนฺพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทฺธเจ้า
	ปจฺเจกพุทฺโธ	พระปัจเจกพุทฺธเจ้า
	พุชฺฌติ	รู้, ตรัสรู้
	พุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้, พระพุทฺธเจ้า
	พุโธ	ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
	สมฺพุทฺโธ	พระพุทฺธเจ้า
	สมโพธิ	รู้ง่าย, รู้ดี
	สมฺมาสมฺพุทฺโธ	พระสัมมาสัมพุทฺธเจ้า
	สุตพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามธรรมที่ได้ฟัง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

พุท	โพธเน	รู้, ตรัสรู้
	โพธิ	โพธิญาณ, ปัญญา
	โพธิ	ต้นโพธิ์, พระเจ้าโพธิ
พฐ	วียตติยํ วาจารย์	พูดชัดเจน
	อาห, อาหุ	กล่าวอยู่
	อาห, อาหิสฺส	กล่าวแล้ว
	พฐถ	กล่าว, จงกล่าว
ภคณธ	เสจเน	ไหล
	ภคณทลํ	โรคริตสีตวงทวาร
ภช	เสวายํ	คบหา, ช้องเสพ
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภตฺติ	การคบหา, ความรักดี
	ภโค, ภคํ	โยนี, เพศของหญิง
	ภคินี	พี่สาว, น้องสาว
	ภาคี	ผู้มีส่วน, ผู้มีโชค
	ภาโค	ส่วน, โชค, ลาภ

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ภาคย์	โชค, ลาภ
	ภาศิ, ภาศี	ผู้คบหา, ผู้ซ่องเสพ
	ภาดา	พี่ชาย, น้องชาย
	วิภชนั	การจำแนก
	วิภชช	จำแนก
	วิภตฺติ	วิภัตติ, การจำแนก
ภทิ	ภณฺฑตฺเถ	เป็นของใช้
	ภณฺฑ	ภัณฑ์, ของใช้สอย
ภทิ	ภลฺยาณ	ดี, งาม
	ภทฺโท, ภทฺท	ความดี, ความเจริญ
ภนุช	อวมทฺทเน	หักล้าง, ทำลาย
	ภคฺโค	ถูกหัก, ถูกทำลาย
	ภคฺคราโค	ผู้ทำลายราคะได้แล้ว
	ภณฺชนั, ภนฺโค	การหักล้าง, การทำลาย
ภมฺ	อนนฺวจฺาเน	หมุน, วน
	ภนฺโต	หมุนไปแล้ว, วนแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ภม, ภมกา	คิ้ว
	วิพภนโต	หมุ่นไปผิด, ละเลย, ลึก
ภร	ภรณ	เลี้ยง
	ภค	ภคฤาษี
	ภจโจ	ผู้ถูกเลี้ยงดู
	ภตดา	ผู้เลี้ยงดู, ภัตดา, สามี
	ภรติ	เลี้ยง
	ภรียา	ภรรยา, ผู้ที่สามีเลี้ยงดู
	ภาริย์	หนัก
	ภาโร	ภาระ, หาบ
ภส	ภสฺสเน	พลัดตก, หล่น
	ภญโจ	ตกแล้ว, หล่นแล้ว
ภส	ภสฺมีกรณ	เผา, ทำให้เป็นขี้เถ้า
	ภสฺตา	อุ้งสุบลม, อุ้งหนัง
	ภสฺมา	ขี้เถ้า, ธุลี

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภา	ทิตฺติมุหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	อาภา	รัศมี, แสงสว่าง
	อาภากรโ	ดวงอาทิตย์
	ปภา	รัศมี, แสงสว่าง
	ภาณุ, ภาณุ	รัศมี, แสงสว่าง
	ภาณุมา	ดวงอาทิตย์
	วิภา	รัศมี, แสงสว่าง
	สภา	สภา, หอประชุม
ภาส	ทิตฺติมุหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ภสฺสตรา	ธงหนัง, ธงสุบลม
ภาส	พฺยตฺติยํ วาจาญํ	พูดชัดเจน
	ภาสีโต	ภาษิตแล้ว, กล่าวแล้ว
ภาส	วียตฺติยํ วาจาญํ	พูดชัดเจน
	ภาตา	พี่ชาย, น้องชาย
	ภาสติ	กล่าว, พูด, ภาษิต
	ภาสโน	นักพูด

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภิกขุ	ยาจเน	ขอ
	ภิกขุ	ภิกษุ, ผู้ขอเป็นปรกติ
ภิกขุ	อายาจเน	ขอ
	ภิกขา	ภิกษา, อาหาร
ภิกิ	วิทาเรน	ผ่า, ตัด, แดก, ทำลาย
	ภิกขุ	ภิกษุ, ผู้ทำลายกิเลส
	ภิกุโร	สายฟ้า
	ภินฺทติ	ผ่า, ตัด, แบ่ง
	ภินฺโน	ผ่าแล้ว, แดกแล้ว, ทบ
	เภโท	การแตกแยก, ทำลาย
	เภโท, ปเภโท	ประเภท, อย่าง, ชนิด
ภี	ภเย	กลัว
	ภยํ, ภีโม	ภัย, สิ่งน่ากลัว
	ภยานโก	ความน่ากลัว
	ภีรุ, ภีรุโก	คนขี้กลัว, คนขี้ตลาด
	ภีสนโก, ภีสนโก	ความน่ากลัว

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภช	पालนพยวหรณสุ	รักษา, กลืนกิน
	อุปโภโค	เครื่องอุปโภค
	คามโภชโก	ผู้ใหญ่บ้าน
	ปริภุชชติ	บริโภค, ใช้สอย
	พุกุชติ	อยากกิน, หิว
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภุชโค	งู, สัตว์เลื้อยคลาน
	ภุชชติ	กิน
	ภตฺโต	กินแล้ว
	โภคํ, โภชชํ	ของกิน
	โภชนํ	อาหาร, ของกิน
	ราชโภคโค	ของใช้พระราช,
		ข้าราชการ
ฦ	สตุตํ	มี, เป็น
	อนุภวติ, อนุโภติ	เสวย, ประสพ
	อธิฦ	ผู้ปกครอง, ผู้ครอบครอง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภวติ	มี, เป็น
ภวน	ที่อยู่อาศัย, บ้าน
ภาวนา	การภาวนา, การเจริญ
ภาวิต	ให้มีแล้ว, เจริญแล้ว
ภาวติ	ให้มี, เจริญ
ภวน, ภโว	ภพ, โลก
ภ, ภูมิ	แผ่นดิน
ภูต	ภูต, สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่
ปภ	เริ่มต้น, เป็นใหญ่
ปราคโว	ความเสื่อม, ความพินาส
สมภโว	การเกิด
สยมภ	พระพุทธเจ้า
ภุส	ประดับ
ภุโส	ยิ่ง, แร่
ภุสโน	ผู้ประดับ
ภุสตา, วิภุสน	เครื่องประดับ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มงฺค	มงฺคฺลเย	มีมงคล
	มงฺคฺลํ	มงคล, ความดี
มจ	โจเร	ลัก, ขโมย
	มจโล	โจร, หัวขโมย
มช	สุทฺธิมฺหิ	บริสุทธิ์
	มญฺโจ	บริสุทธิ์, เกลี้ยงเกลา
มติ	ภูสายํ	ประดับ
	มณฺฑนํ	การประดับ
	มณฺฑโป	มณฑป, ปะรำ
	มณฺฑลํ	มณฑล, วงกลม, บริเวณ
	มณฺฑโก	กบ, สัตว์ประดับน้ำ
มติ	มณฺฑตฺเถ	ประดับ
	มณฺโฑ	พองน้ำ
มถ	วิโลพเน	กวน, ก่อกวน
	มถฺรา, มถฺรา	เมืองมถฺรา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มฺลโล	กำปั่น, นักมวย
	มฺลลโก	หม้อ, ถ้วย, ชาม
	มิถิลา	เมืองมิถิลา
มท	อุมฺมาเท	เมา, มัวเมา, บ้าคลั่ง
	อุมฺมตฺตโก	คนบ้า
	ปมตฺโต	ประมาท, มัวเมา
	ปมาโท	ความประมาท
	มชฺชํ, มทนียํ	น้ำเมา
	มทนํ	ความมัวเมา
	มทโน	พญามาร
	มทิรา	น้ำเมา
	มทฺทุ	ผู้มัวเมา
มท	หาเส	ห้าวเราะ, ร่าเริง
	มนฺทโร	ภูเขา
	มนฺทริ	เรือน
	มนฺทฺรา	คอกม้า

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มนโท	คนโง่เขลา, ผู้เฉื่อยชา
มน	ฌาณ	รู้, เข้าใจ
	อวมลฺลติ	ดูถูก, ดูหมิ่น
	มลฺลติ	รู้
	มติ	ความรู้, ปัญญา
	มโต	รู้แล้ว
	มนุ	มนุษย์ต้นกัป
	มโน	ใจ
	มานโว, มาณโว	มาณพ, คนหนุ่ม
	มานสั	ใจ
	มานโน	มานะ, ความถือตัว
มนุ	มุณี	พระมุณี, ผู้รู้
	สมฺมติ	การเห็นด้วย, สมมติ
	สมฺมโต	รู้แล้ว, เห็นด้วย
	โพธเน	รู้, เข้าใจ
	มนุสฺโส, มานุสโส	มนุษย์, ผู้มีความรู้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มนต์	คุดตภาสเน	ปริक्षा, หาริอ
	มนฺเตติ, มนฺตยติ	ปริक्षा, หาริอ
มร	ปาณจาเค	ตาย, สละชีวิต
	อมตํ	อมตะ, ไม่ตาย, นิพพาน, เครื่องบูชาญ, ไขแมลง- วัน, อาหารทิพย์
	อมตา	บอระเพ็ด, มะขามป้อม
	อมโต	ทรัพย์, เทวดา
	มจจุ	ความตาย
	มจโจ	คนตาย
	มรณํ	ความตาย
	มรติ	ตาย
	มโต	ตายแล้ว
มย	คติมหิ	ไป
	มยฺไฮ	รัศมี, แสง
	มยฺโรว	นกยูง

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มส	อามสเน	จับต้อง, ลูบคลำ
	อามฏฺโฐ	จับต้อง
	มจฺเณ, มจฺฉา	ปลา
	ปราคมาโส	ปราสาท, ยึดติด
	มตฺถกัม	ศีรณะ, กระหม่อม
	มตฺถุ	เนยเหลว
	มสฺโก, มกฺโส	ยุ้ง
	มสฺสุโร	ข้าวกล้อง
	มลิ	หมึก, เขม่าควัน
	มสฺสุ	หนวด, เครา
มสฺ	มจฺเฉเว	ตระหนี่
	มจฺฉริยัม	ความตระหนี่
	มจฺฉโร, มจฺเฉโร	ความตระหนี่
มห	ปฺชายัม	บูชา
	มหัม, มหา, มหฺนโต	ผู้บูชา
	มหิโส	ผู้บูชา, ควายป่า

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มहीं	แผ่นดิน
มหิกา	หิมะ
มโหโร	จอมปลวก
มาฆปุชา	การบูชาในเดือน ๓
มาโฆ	นักษัตรมาฆะ, เดือน ๓
มหิลา	ผู้หญิง
มหิลามุโข	ช้างมหิลามุข
มเหสี	พระมเหสี
มา ปริมาณ	กะประมาณ
อุปมา, อุปมานิ	อุปมา, การเปรียบเทียบ
ปติมา	รูปเหมือน, จำลอง
ปมาณ, ปริมาณ	ประมาณ, ปริมาณ
มตฺตา	เครื่องนับ, มาตรา
มาตา	มารดา, ผู้ยกย่องบุตร
มานัน	เครื่องตวง-วัด-ชั่ง
มาโส	เดือน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มินาติ	นับ, กะ
	วิมาน	วิมาน, สวรรค์
มา	มานะ	นับถือ, ยกย่อง
	อุปเมยฺย	อุปไมย, สิ่งเปรียบเทียบ
	มายา	มายา, มายากล, มารยา, เล่ห์เหลี่ยม, กลโกง
	มินาติ	นับถือ
	เมยฺย	สิ่งที่เขารู้
มาน	ปุชาย	บูชา
	มาตา	มารดา, ผู้เทินทูนบุตร
	สมมานโน	การยกย่อง, การบูชา
มาน	วีมัสปุชาสุ	ทดลอง, บูชา
	วีมัสติ	ทดลอง, พิจารณา
มิ	ปกุเขเป	ใส่เข้า, ยัดเข้า, สอดเข้า
	มิโนติ	ใส่เข้า
	มิพฺห	อุจจาระ, คุณ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มุฬาล์	เหง้าบัว
มัท	ลิเนเหน	ติดใจ, ชอบใจ
	มิตต์, มิตร์	ความรัก, ความชอบ
	มิตโต	มิตร, คนชอบพอกัน
	เมตฺตา, เมตฺตี	เมตตา, ความสงสาร
	เมโท	มันชั้น, เหงื่อ
มุจ	โมจเน	พั่น, ปล่อย, เปลื้อง
	มุญจติ	ปล่อย
	มุตต์	ปัสสาวะ, มูตร
	มุตฺตา	แก้วมุกดา
	มุตฺโต	พั่นแล้ว
	วิมุตฺติ	ความหลุดพ้น
	วิโมกฺโข	ความหลุดพ้น
มุท	หาเส	ร่าเริง
	อนุมุทนา	ความคล้อยยินดี
	มุทิตา	ความพลอยยินดี

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มฺท	อ่อน, นุ่ม
	มฺททา	ตรา, รอยพิมพ์, แหวน
	มฺททาปิโต	ตีพิมพ์แล้ว
	มฺททิกา	แหวนหยก, ่องุ่น
มน	ณณ	รู้
	มฺนิ	พระมฺนี, ผู้รู้
	โมเนยฺยํ	ธรรมที่ควรรู้
มุต	เถยเย	ลัก, ขโมย
	มุตโล	สาก, เครื่องมือโจร
	โมโส	โจร, ขโมย
มห	เวจิตฺเต	จิตหลงลืม, ไร้สำนึก
	มฺจฺฉนํ, มฺจฺฉา	ความหลงลืม
	มฺยฺหติ	หลงลืม
	มฺยฺโห, สมฺมฺยฺโห	ผู้หลง
	โมโฆ	โมฆะ, เปลาประโยชน์
	โมโห	ความหลง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มูล	ปติฏฺจายํ	ตั้งอยู่
	มูลาลํ	เหง้าบัว
	มูลํ	ราก, เหง้า, โคน, ตั้งเดิม ราคา, มูล, ต้นทุน
เมฆ	กฏฺวิจิตฺเต	ประดับเอว
	เมฆลํ, เมฆลา	เข็มขัด, จะปิ้ง, บั้งอายุ
เมทิ	กฏฺลิตฺตเถ	คด, งอ
	เมณฺโตะ, เมณฺทโก	แพะ, แกะ
ยช	เทวปฺุชาयํ	บวงสรวง, บูชาเทวดา
	ยชนํ, อิชฺชา	การบูชา, การบวงสรวง
ยช	เทวปฺุชา-สงฺกตฺติ-	บวงสรวง-รวมรวม-
	กรณฺ-ทาเนสุ	กระทำ-ให้
	ยชติ	บูชา, บวงสรวง
	ยชนํ, ยาโค	การบูชา, การบวงสรวง
	ยณฺโณ	ยัญ, การบูชา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ยัญโจ	อุกบุชา
ยต	ยตเน	พยายาม
	นียยาดนั	การคืนให้, การมอบให้
	นียยาเตติ	ขับไป
	ยตตํ, ยตฺรํ, ยติ	ความพยายาม
	ยติ	ภิกษุ
ยม	อุปรเม	สงบ
	อนิยโต	ไม่กำหนด, ไม่แน่นอน
	อายาโม	ความยาว
	อุยยาโม	ความพยายาม
	นียจุจติ, นียมติ	งดเว้น
	นียโต	งดเว้นแล้ว, กำหนด
	นียมนํ, นียติ	การงดเว้น
	นียโม	กำหนด, นิยม
	ยติ	ภิกษุ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ยนต์, ยนต์ร	เครื่องยนต์
	วินิจฉัย	การตัดสิน, วินิจฉัย
	สฤณมติ	สำรวม, ระมัดระวัง
	สฤณโม, สัมโม	ความสำรวม
ยา	คติปาปุณเณ	ไป-ถึง, บรรลุ
	ยาติ	ไป
	ยาโต	ไปแล้ว
	ยาน	เครื่องช่วยไป, ยาน
	ยาปนา, ยตรา	การไป
	อุยยาน	สวน, อุทยาน
	อุปยาน	ของขวัญ, บรรณาการ
ยา	ปาปุณเณ	ถึง, บรรลุ
	ยาโม	ยาม, เวลา
ยา	ปาปุณเณ	ถึง, บรรลุ
	นิยยานีโก	ทางออก

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ยุ	มิสฺสเน	ผสม, ปะปน
	อายุ	อายุ
	ยวโน	มะแว้ง
	ยโว	ข้าวยวะ, ข้าวเหนียว
	ยฺโถ	คณะ, หมู, ผู้ง, ไชลอง
	ยฺโป	ปราสาท
	โยนิ	องค์กำเนิด
ยุช	โยเค	ประกอบ, พยายาม
	นิโยชฺโซ	ถูกประกอบ
	ปโยโค, ปโยชนํ	การประกอบ, ประโยชน์
	ยฺยชติ	ประกอบ
	โยคํ	ยาน, พาหนะ
	โยคี	ผู้บำเพ็ญเพียร
	โยชนํ, โยโค	การประกอบ, ความเพียร
	โยชนํ	ระยะทาง ๑๖ กิโลเมตร
	โยชนา	การประกอบอรรถ
	โยตฺตํ, โยตรํ	เชือก, เครื่องผูก

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สมฺปยุตฺโต	ประกอบแล้ว
	สโยชนํ	สังโยชนํ, เครื่องร้อยรัด
ยุธ	สมฺปหาเร	สู้รบ, ต่อสู้
	ยฺชฌมติ	สู้รบ, ต่อสู้
	ยฺทฺโธ, ยฺทฺธํ	สู้รบ, ต่อสู้
รกฺข	पालเน	ดูแล, รักษา
	อารกฺขา	การเฝ้ารักษา
	รกฺขณํ	การรักษา
	รกฺขติ	ดูแล, รักษา
	รกฺขิโต	ดูแลไว้, รักษาไว้
	สุรกฺขิตํ	รักษาไว้ดีแล้ว
รทิ	หีสายํ	เปียดเปียน
	รณฺโฑ	จอกสุรา, ถ้วยสุรา
รท	วิเลขเน	ขีดเขียน, ขุด, เจาะ
	รจฺฉา	ถนน, ทาง
	รทฺโน, รทฺโ	พื้น, งบ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

รณช	ราเค	ใคร่, กำหนด, ย่อม
	รงโค	เวที, โรงละคร, กิเลส
	รชโก	ช่างย่อม, ผู้ชักผ้า
	รชนัน, รชนกมม	การย่อม
	รชนี, รตติ	กลางคืน
	รชต	เงิน
	รโซ	ดูสี, ความสกปรก
	รณชน	จันทร์แดง
	รณจ, รชช	รู้, แค้น, อาณาจักร
	รตโต	ถูกย่อมแล้ว
	รณธ	รู้, ช้อง
	ราโค	ราคะ, ใคร่, กำหนด
	ราชา	พระราช, กษัตริย์, ผู้ที่ประชาชนชื่นชม
	วิราโค	ปราศจากราคะ
รภ	รภสเส	พยายาม, ปรรภ
	อารทธ	ความเพียร

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	อารทุโธ	พยายาม, ปราการ
	อารพภ, อารทุธา	ปราการแล้ว
รุม	กีฬายัม	เล่น, รื่นรมย์, ยินดี
	อารติ, วิรติ	การงดเว้น
	กฤษโร	ช้าง, กฤษ
	รติ	ความยินดี
	รมณีย	น่ารื่นรมย์
	รณฺทา	หญิงหมั้น
	รตนํ	รัตนะ, แก้ว
	รโถ	รถ
	วิรมณํ	การงดเว้น
	เวรมณํ	การงดเว้น
รห	อุปาทาเน	ยึดถือ, ยึดมั่น
	รโถ	รถ
รห	จาเค	ละ, สละ
	ราหู	ราหู, อสุรินทราหู

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ราช	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ราชา	พระราชา
	ราชิ	แนวป่า, แถว
	ราชินี	พระราชินี
ราช	ลํสฺสํทิตฺติมฺหิ	สำเร็จ
	อปราโธ	โทษ, ความผิด
ริ	สนฺตานเณ	มีอยู่ในสันดาน
	เรณฺณ	ตุลี, ละออง, เรณู
รุ	คตฺติมฺหิ	ไป
	โรโม, โลโม	ขน
รุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	อาราโว, สํราโว	เสียง
	รวนํ	การร้องเสียงหลง
	รวิ	ดวงอาทิตย์
	รวโ, ราโว	เสียงร้อง, ครวญคราง
	วิราโว	เสียงกรีดร้อง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

รจ	ทิตติมิหิ อาโรจยามิ รจจิ, โรจโน	สว่าง, รุ่งเรือง จะบอก, จะเตือน แสง, รัศมี, พยับแดด, ความชอบใจ
	รจจิรี รจจติ โรจติ วิโรจติ เวโรจโน	น่ารัก, น่าใคร่, น่าพอใจ พอใจ, ชอบใจ สว่าง, รุ่งเรือง รุ่งโรจน์, สว่างไสว ดวงอาทิตย์
รช	โรเค รจจนา รชติ โรโค	เจ็บป่วย ความเจ็บไข้ เจ็บ, ปวด, เสียดแทง โรค, ความเจ็บป่วย
รฐ	อสุสุวิโมจเน ปติโรทน โรทติ	หล่นน้ำตา, ร้องไห้ ร้องไห้เข้าหากัน ร้องไห้

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โรทน	การร้องไห้
	โรทิต, รุณณ	การร้องไห้
รฐิ	อสุวิโมจเน รุณโณ	หลังน้ำตา, ร้องไห้ ผู้ร้องไห้
รฐิ	หีสาย	เปียดเปียน
	รฐโท, ลฐโท โรทามิ	นายพราน, ผู้โหดร้าย ร้องไห้
รฐ,รฐิ	อวารณ	ปิด, กัน
	อนุโรโธ	ความรัก, ชอบ, ยินดี
	อาโรโธ	นางสนม
	รฐฐ	เชือก
	รฐิ	เลือด
	รฐธิ	ปิด, กัน
	โรโธ	คุก, เรือนจำ
	วิโรโธ	ความขัดแย้ง, คัดค้าน
	วิโรธติ	คำพูดขัดแย้ง, โต้เถียง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

รฐ	โรเส	โกรธ
	โรสนา	ความโกรธ
	โรสโน	ผู้มักโกรธ
รุห	ชนเน	เกิด, งอก
	อารุฬโ	งอก
	อาโรหติ	ขึ้น
	โอรุษห	ลง
	โอโรหณ	การลง
	รุกโข	ต้นไม้
	รุหน, รุฬหิ	การเกิด
	รุหิร	เลือด
	โรหิโต	ปลาตะเพียน
	สิโรรุโ	ผม
	ลท	รังเกียจ
ลท	ชิจจุฉาย	
	ลณทำ	มูลสัตว์, คูณ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ลภ	ลาภะ	ได้, ได้รับ
	ลจณา	การได้
	ลภติ	ได้
	ลพภัง	สิ่งควรได้
ลา	อาทานะ	ถือเอา
	กุศล	บุญ, กุศล
	ครุโห	ครุฑ
	โคตตุโล	สุนัขจิ้งจอก
	ปฤโล	กว้างขวาง
	พหุล	มาก
	พาโล	คนพาล
	มหลลโก	คนแก่
	ราหุโล	พระราหุล
	สีหโห	สิงห์
ลิข	เลขเน	ขีดเขียน
	ลิขติ	ขีด, เขียน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ลิขน์, เลขน์	การขีดเขียน
	ลิขต์	ถูกเขียนแล้ว
	เลโซ, เลขโก	หนังสือ, เครื่องเขียน
	สลฺเลโซ	เครื่องขีดเกลา
ลิป	ลิมฺปน	ฉาบทา
	ลิตฺโต	ฉาบแล้ว, ทาแล้ว
	เลปนํ, วิเลปนํ	การทา, เครื่องลูบทา
ลี	ลีเลสน	ติดแน่น
	อาลโย	อาลัย, ตัณหา, ที่อยู่อาศัย
	นิลีโน	แอบ, ซ่อน
	ลโย	ครู่หนึ่ง, เสี่ยงกลมกลืน
		มาตราวัดระยะ ๑๐ ขณะ
	ลโย, ปลโย	ความพินาศ
	ลิงค์	ลิงค์, เพศ
	ลีโน	ติด, แอบ, ซ่อนเร้น
	เลณ	ถ้า, นิพพาน
	วิชฺชาลโย	วิทยาลัย, แหล่งความรู้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ลฺภ	คิทุธิมฺหิ	อยาก, ต้องการ, ละโมบ
	โลโภ	ความโลภ
	โลสุโป	ผู้มักมาก, ผู้ละโมบ
ลฺล	เฉทเน	ตัด, เด็ด, เกี้ยว
	ลวณํ, ลโว	การตัด, เครื่องตัด
	ลวณํ, ลวณํ, โลณํ	เกลื่อ, สารตัดรส
	ลฺนาคติ	ตัด, เด็ด, เกี้ยว
	ลฺโน	ถูกตัดแล้ว, เกือบเกี่ยวแล้ว
	โลโม	ชน
วก	อาทาเน	ถือเอา
	พโก	นกกระยาง
	วโก	หมาป่า
	วกกํ	ม้าม
วกก	รฺกฺขตเจ	ห่อหุ้มต้นไม้
	วกกํลํ	เปลือกไม้, ผ่าป่าน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วจ	วิยตติยํ วาจาญํ อุตฺตํ, วุตฺตํ วจติ วจา วตฺตา วฺจฺจติ วากุญํ วาจา	พูดชัดเจน คำที่ถูกต้อง กล่าว, พูด ว่านน้ำ ผู้กล่าว, ผู้พูด ถูกต้อง, ถูกเรียก พากย์, คำที่ควรกล่าว ถ้อยคำ, วาจา
วช	คติมฺหิ ปพฺพชฺชา ปพฺพชฺชิต วคฺโค วชิรํ วโช วตํ วาชี	ไป, ถึง บรรพชา, บวช บรรพชิต, ผู้บวชแล้ว หมู่, พวก, วรรค เพชร, วิเชียร, สายฟ้า คอกปลูสัตว์ วัตร, ข้อประพฤติ ม้า

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วชิ	อาวตตเน	หมุ่น, วน, กลิ้ง
	อาวฏฏนั	กลม, กลิ้ง
วชิ	ธารณ-พนุธน-	ทรงไว้-ผูก-
	สงฺฆาเตสุ	รวบรวม
	วณฺโณ	ข้าว
วาฬ	วาฬตเน	เจริญ
	วาฬตโน	ผู้เจริญ
	วาฬตมิ, วุฬตมิ	ความเจริญ
	วาฬตโณ, พุฬตโณ	ผู้เจริญแล้ว
วตุ	วตตเน	เป็นไป
	ปริวตตัม	เปลี่ยนแปลง
	วตตัม, วตฺร	วัตร, ข้อประพฤติ
	วตตโก	นกคุ้ม, นกกระทา
	วตตฺโล	กลม
	วตฺติ	อธิบาย, การเลี้ยงชีพ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วท	วียดติยํ วาจารย์	พูดชัดเจน
	อุปวาโท	พูดใส่ร้าย, กล่าวดู
	โอวาทติ	โอวาท, สอน
	โอวาโท	คำสอน
	วชฺเชติ	กล่าว, พูด
	วทติ, วเทติ	กล่าว, พูด
	วาโท	คำพูด
	วชฺชํ	คำพูด, โทษ
	วาทิตตํ	กล่าวพร้อมกัน
	วิวาโท	โต้เถียง, ขัดแย้ง, วิวาท
วณท	อภิวาทเน	ไหว้, อภิวาท
	อภิวณทณํ	การไหว้
	วณทนา	การไหว้
	วณทิตโต	ไหว้แล้ว
	วณทีย, อภิวณทีย	ไหว้แล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วป	พืชสนุดาเน	เพราะปลูกพืช, หว่าน
	ธัญญาโป	คนหว่านพืช
วปุ		ร่างกาย
วปุปมงคล์		พืชมงคล
วปโป		ไร่, นา, สวน
วปโก		ชาวไร่, ชาวนา, ชาวสวน
วปปี		สระน้ำ
วปิน		ป่า
วปโป		พราหมณ์
วมุ	อุคฺคิรณ	อาเจียน, คาย, สำรอก
	วนฺตํ, วมิตํ	คายแล้ว, คลายแล้ว
	วมถุ	อาเจียน
	วมมิโก	จอมปลวก, รังปลวก
วร	วเรน	ห้าม
	นิวรณ	นิวรณ, เครื่องกันความดี
	ปวารณา	การปวารณา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปริวารโ	ปริวาร, พวกพ้อง
วจจัม	คุณ, อัจฉริยะ
วจจัญจัน	ห้องสุขา
วณโณ	ผิวพรรณ, สี
วมมัม	เลื้อยเกราะ, โล่ห์
วรโก	ข้าวโพด
วรรณโ	ปากนกกระจอก
วรตัม	เชือก
วราโ	สุกร
วโร	ผู้ประเสริฐ
วรุโณ	ชื่อถาพี, ฟ่อมด, หมอผี
วารโณ	ข้าง
วาริ	น้ำ
ลัมโร	การสำรวจ
ลัมโต	สำรวจแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
วลโย		กำไลมือ, ห่วง, วงแหวน
วลวา		แม่ม้า
วลากิ		นกกระเรียน
วลพีชนี		แซ่หางจามรี
วาโล, วาลิ		หาง
วลล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
วลลฺลูโร		เนื้อแห้ง, เนื้อเค็ม
วล	นิวาเส	อยู่, ฟำนัก, นุ่ง
	อนฺตรวาสกั	ผ้านุ่ง, ผ้าสบง
	อาวสโต, อาวาโส	ที่อยู่อาศัย
	อุปวาโส, อุโปสโต	การเข้าอยู่
	นิวาโส	การอยู่, ที่อยู่
	ปริวาโส	ปริวาส, การอยู่ในวงล้อม
	ปริวฺฏฺโจ	ถูกแวดล้อม
	ปวาโส, วิปฺปวาโส	การอยู่ภายนอก

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วจฺจโร, สํวจฺจโร	ปี
วจฺจนา	การอยู่
วจฺจนามิ	จะอยู่
วตฺโถ	อยู่แล้ว, ออกพรรษาแล้ว
วตฺตุ	วัตถุสิ่งของ, วัสดุ, เหตุ
วสโถ	ผู้ประเสริฐ
วสติ	อยู่, ที่อยู่, การอยู่
วสนฺโต	ฤดูฝน
วสุ	ทองคำ, รัตนะ
วสฺสํ	ปี, พรรษา, ฤดูฝน
วาสี	ผู้อยู่ประจำ
วสฺสิตํ	อยู่แล้ว, อยู่จบแล้ว
สหาวโส	การอยู่ร่วมกัน
สํวาโส	การอยู่ร่วมกัน
วส	เสจเน
วสุจฺโจ	ฝนตก, ตกแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วส	อจุฉาทเน	ปิด, บัง
	วตถุ, นิเวตถุ, วสนิ ผ้า, เครื่องนุ่งห่ม	
	วตถิ	กระเพาะปัสสาวะ
	วสโล	คนชั่ว, คนถ่อย
วห	ปาปณ	นำไป, ให้ถึง
	พหุ	มาก
	พาหุ	แขน
	วหติ	นำไป
	วหโล	เรือ
	วโห	ไหล่, ม้า
	วาโห	ม้า
	วาหนิ	พาหนะ
วา	คติ-พนุทธเนสุ	ไป-ผูกมัด
	วาโก	เปลือกไม้
	วานิ	ต้นหา
	วาโม	ซ้าย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วายุ, วาโย, วาโต	ลม, พายุ
	วาล์	เครื่องมือช่าง
	วาโผ	สัตว์ดุร้าย
วิจ	วิเวจเน	สังัด, วิเวก
	วิจิ	คลื่น
	วิวิจ, วิวิตโต	สังัดแล้ว
	วิเวโก	สังัด, วิเวก
	วิเวจัน	ความสังัด
วิท	อนุภวเน	เสวย
	เวทโก	ผู้เสวย
	เวทนา, เวทยิต	การเสวยอารมณ์
วิท	ญาณ	รู้, ทราบ
	วิชชา	วิชา, ความรู้, ญาณ
	วินทติ	รู้
	เวเทติ, เวทยติ	รู้, ทราบ
	เวโท	ปัญญา, เวท

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โลกวิทู	ผู้รู้สัตว์โลก
วิท	มณฑล	ความดี
	ปวิตุตฺ, ปวิตุรํ	หมดจด, สะอาด
	วิทาลํ	หรรดาล
วิท	ลาภ	ได้
	วิตุตํ	ทรัพย์
	วิตุติ	ความยินดี
	วิทูโร, วิชฺชโร	ห่างไกล
วิท	สตกตํ	มี, เป็น
	วิชฺชติ	มีอยู่
วิธ	ตาพเน	ดี, ต่อย, ชก
	วิชฺฌติ	ดี, ต่อย, ชก
วิธ	เวธเน	แทง, เจาะ
	ปฏิวิทฺโต	แทงตลอดแล้ว
	ปฏิวเธ	การแทงตลอด, อริยมผล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วิษณติ	แทง
	วิทุธ	ไร่มีลทิน
	เวธ	รู, ช่อง
วิส	ปเวสเน	เข้าไป
	ปวิสติ	เข้าไป
	ปเวสน	การเข้าไป
	ปเวโส	ผู้เข้าไป
	ปวิญโจ	เข้าไปแล้ว
	วิสสาโส	ผู้คุ้นเคยกัน
	เวสม	เรือน, บ้าน
	เวโสโส	วรรณะแพศย์, เพศ
ว	สัวรณ	สำรวม, สังวร, ระวัง
	อาวณาคติ	ร้อย, สอด
	วตถ	ผ้า, ผ้าห่ม
	สัวณาคติ	สำรวม, ระวัง
	สัวโต	สำรวมแล้ว, ระวังแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

เว	ตนตสนฺตานเ ตนตวาโย เวณฺ, เวณฺ	ทอ, ถัก ช่างหูก, ช่างทอ ไม้ไผ่
เวปฺ	กมฺปน เวตฺตํ, เวตรํ เวปถุ	สะเทือน, ห้วนไหว เครือหวาย ผู้ห้วนไหว
สัส	ปัสสเน ปสฺสโถ ปิยปัสสี	สรรเสริญ, เชิดชู ผู้ประเสริฐ ผู้เชิดชูคนรัก
สก	สตฺติมฺหิ, สามตฺเถ สกโณ สกลํ สกฺโณ, สกฺนฺโต สกฺกฺุณฺนาติ, สกฺโกติ สกโก	อาจ, สามารถ เกวียน, ยาน ทั้งหมด, ทั้งสิ้น, ทั้งปวง นก อาจ, สามารถ ผู้สามารถ, พระอินทร์ พระเจ้าสักกะ, คักยวงศ์

ชาตฺ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สตฺถิ	ชาอ่อน
สกี	สงฺกายํ	สงสัย
	สงฺกา	ความสงสัย
	สงฺกิโต	สงสัยแล้ว
สกฺการ	ปุชಾಯํ	บูชา, สักการะ
	สกฺการิโต	สักการะแล้ว
	สกฺกาโร	การสักการะ, การบูชา
สช	วิสุสฺสคฺเค	สละ, สลัด
	สํสฺสฺสฺสฺ	เกี่ยวข้อง, คลุกคลี
	วิสุสฺสฺสฺสฺ	สละ, สลัด, ปล่อย
สหิ	คฺมุพฺตฺเถ	ประชุม, กลุ่ม
	วณฺสณฺโตะ	ป่า, ดง, ป่าทึบ, ป่าดงดิบ
	สณฺโตะ	ดง, ทึบ, กอ, พุ่ม
สด	สาตฺจฺเจ	ต่อเนื่อง
	สจฺจํ	ความจริง, จริง
	สตตํ	เนื่องๆ, สืบต่อ, ต่อเนื่อง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สท	อสุสาทเน	ยินดี
	อุปสนโน	แผ่เข้าไป, คุกคาม
	อาสนโน	ใกล้
	ปสนโน	เลื่อมใสแล้ว
	ปสาโท	ความเลื่อมใส, ใส
	ปสีทติ	เลื่อมใส
	สาท	ดี, หวาน, อร่อย, ชื่นใจ
	สาทุผล	ผลไม้รสหวาน
	สาโท, อสุสาโท	ความยินดี
สท	วิสรณ-	แผ่ไป-
	คตยาواسาเนสุ	สิ้นสุดการไป, นั่ง
	นิสินโน	นั่งแล้ว
	นิสีทติ	นั่ง
	นิสีทณํ, นิสชชา	การนั่ง, ที่นั่ง
สทท	หริเต	เขียวสด
	สททลํ	พื้นที่สีเขียว, เขียว, สด

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สนฺ	ทาเน	ให้
	सानุ	ไหล์เขา
สนฺช	สงฺเค	เกี่ยว, ช้อง, เกาะ, ดิด
	สงฺโค	ความเกี่ยวข้อง
	สตโต	สัตว์, ผู้ซึ่งอยู่ในกามคุณ
สป	อกโกเส	แข่ง, ด่า, สบถ, สาบาน
	สปนํ, สปโถ	การสบถ, แข่ง, ด่า
สปป	คติมฺหิ	ไป
	สปโป	งู
	สปปิ	เนยใส
สฬิ	มณฺฑาเล	กลม, มณฑล
	สมพฬํ, สฬโถ	กลม
สม	อุปสเม	สงบ
	สมโถ	ความสงบ
	สมาธิ	ความสงบ, ความตั้งมั่น

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สมุ	อุปสม	สงบ
	อุปสม	ความสงบ, ผู้สงบ
	สนโต	ผู้สงบแล้ว
	สมมตติ	สงบ, สมมุติ
สร	คติ-จินตาย	ไป-คิด, ระลึกได้
	อตตสโร	เสียงนารัก, เสียงไพเราะ
	อนุสสติ	การระลึกถึง, ระลึกตาม
	วิสโร	เสียงเพี้ยน
	สกุขโร	น้ำตามกรวด ตาล
	สติ	สติความระลึกได้,
		ธรรมเครื่องระลึก
	สโต	ระลึกได้แล้ว, ผู้มีสติ
	สพโพ	ทั้งปวง
	สมมาสติ	ความระลึกชอบ
	สโร	ชั้นน้ำ, แก้วน้ำ, กระบวย
	สรณ	ความระลึกได้,
		บ้าน, ที่พึ่ง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สรติ	ระลึกได้
	สรพฺพ	ตุ๊กแก
	สิริโส	ต้นซีก
	สโร	อักษรสระ, สระน้ำ, เสี่ยง
	สรณิ, สรณี	ทาง, ดง
	สรณฺ	แม่น้ำสรณ
	สรโ	ชะมด, อีเห็น
	สราโว, สราวโก	เครื่องปั้นดินเผา, ถ้วย
	सारถิ	นายสารถิ, ครูฝึก
สร	หีสายํ	เปียดเปียน
	สรณํ	พระรัตนตรัย
	สรีรํ	ร่างกาย
	สิงคาโล	สุนัขจิ้งจอก, หมาป่า
สล	คติมหิ	ไป
	สลลํ, สลยํ	หอก, แหล่น, ลูกศร
	สลโ	ตักแตน

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สลาภา	สลาภ, ลูกศร
	สาโล	ต้นไม้, ต้นสาละ, ต้นรัง
สสุ	หีสายั	เปียดเปียน
	อสสาโส	หายใจออก
	ปสสาโส	หายใจเข้า
	สตถั	คัสตรา, อาวุธมีคม
	สสี	ดวงจันทร์
	สโส	กระต่าย
	วิสสาโส	ความคุ้นเคย
สสุ	หีส่า-คตีสุ	เปียดเปียน-ไป
	สตตุ	คัตรู, ข้าวลัดตุ
ส่า	สามตเถ	สามารถ
	สณฺหา	อ่อนโยน, ละมุนละไม
	สาณิ	ม่าน
	สาโม, สามโล	ดำ, คล้ำ
	สาโม	สุพรรณสาม

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สาธ	ลัทธิธัมมิ	สำเร็จ
	สขุชน	คนดี, คนทำความดี
	สาธน์	ความสำเร็จ
	สาธุ	ความสำเร็จประโยชน์
สาธ	อนุสติภูมิหิ	พราหมณ์
	อนุสาสน์, อนุสติจิ	การแนะนำ, การสั่งสอน
	อนุสติโจ	ถูกสั่งสอนแล้ว
	สตถา	พระศาสดา, พระพุทธเจ้า
	ลิสโส	ศิษย์
ลิ	พนธเน	ผูกมัด
	สีมา	ขอบเขต
	สีล	ศีระ, ดีบุก, สังกะสี
	เสตุ	สะพาน, เหตุ
ลิ	สเย	นอน
	สยน์, เสยยา	การนอน, ที่นอน
	เสติ, สยติ	นอน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ล	เสวาย	คบหา
	อาสโย	อาศัย, ที่อาศัย
	นิสสโย	ที่อาศัย
	นิสสาย	อาศัยแล้ว
	นิสสิโต	ผู้อาศัย, อาศัยแล้ว
	นิสเสถ	บันได
	สยถ	โรคมือเท้าบวม
	ลิขณโท	หงอน
	ลิขณที	นกยูง
	ลิขา	ยอด, หงอน, มวยผม
	ลิโต, เสโต	ขาว, เย็น
	ลิปปี	ศิลปะ, วิชาความรู้
	ลิโร	ศีรษะ
	เสถ, เสถ	หมู่คน
	เสวโก	เสวก, ผู้คบหา
	เสวนา	การพบปะพูดคุย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ลิข	วิสุโขปาทานะ	เรียนเอาความรู้
	ลิขติ	ศึกษา, เรียน
	ลิขนั, ลิखा	การศึกษา, ข้อควรศึกษา
ลิจ	ปคฺขรณ	ไหล, รด, ราด, สาด
	เสจนั, เสโก	ไหล, รด, ราด, สาด
ลิท	สิงฺคาเร	รัก, งาม
	สินฺฑุโร	สารหนู, ตะกั่วแดง
	เสโท	เหงื่อ
ลิธ	สัณฺธิมิหิ	สำเร็จ
	ลิทฺโธ	สำเร็จแล้ว
	ลิทฺธิ, ปลิทฺธิ	ความสำเร็จ
ลิณีห	สินฺเหเน	ยินดี, เสน่หา, ติด, ชุ่ม
	เสนฺโห	ความรัก, น้ามัน
ลิวุ	ตนฺตสนฺดาเน	เย็บ, ถัก, ทอ
	ลิพฺพติ	เย็บ, ถัก, ทอ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ส	สเย	นอน
	อดิสโย	เกินพอดี, ยิ่ง
	อนุสโย	อนุสัย, กิเลสในสันดาน
	สยน์, เสยยา	การนอน
	สัพ	เร็ว
	สัท	สุราชนิดหนึ่ง
	สโร	ผาล, ใบไถ
	เสติ, สยติ	นอน
	เสนํ, เสนาสนํ	ที่นอน
	สํสโย	สงสัย
ส	อภิสเว	ไหล, เปียก
	อาสโว	อาสวะ, กิเลสในสันดาน
	สุโต	บุตร
	สุตํ	สูตร, พระสูตร
	สุตํ, สุตํ	ด้าย
	โสตาปนโน	โสตาบันบุคคล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โสโต	กระแส
	โสโม	ดวงจันทร์
สุ	คติมหิ	ไป
	วิสุสุโต	ปรากฏแล้ว
สุ	สวณ	ฟัง
	สุนั, สุนนโต	ผู้ฟัง
	สุณาติ	ฟัง
	สณิตพโพ	ควรฟัง
สุ	สวเน	ฟัง
	สุณาติ, สุนเติ	ฟัง
	สุสุสุสติ	ต้องการฟัง
	สุสุสุสา	การตั้งใจฟัง
	โสตั, โสตุร	หู, เครื่องฟัง
สุ	หีสายั	เปียดเปียน
	ปรสุ	ขวาน
	สุรา	สุรา, เหล้า, น้ำเมา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สุริโย	ดวงอาทิตย์
	สุโร	ผู้กล้า, ดวงอาทิตย์
สุจ	โสเก	เศร้าโศก
	โสจนํ, โสโก	ความเศร้าโศก
สุจ	โสจกมฺมนิ	ทำงานบริสุทธี
	สุกฺกํ	ข้างขึ้น, ขาว, สะอาด
	สุจิ	สะอาด, หอมดจด
สุจน	หีสา-กุลสนฺดาเนสุ	เปิดเผยน-สืบสกุล
	สุณิสสา	ลูกสะใภ้
สุป	สยเน	นอน, หลับ
	สุตฺโต, สุตฺตํ	นอนแล้ว, หลับแล้ว
สุป	สเย	นอน, ฝัน
	สุปติ	นอน
	สุปิโน, สุปินํ	การนอนหลับ, การฝัน
	สุปปิ	ที่นอนของสัตว์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สุส	โสสเน	เหี่ยวแห้ง, เหือดแห้ง
	สูกัก	เหือดแห้ง, น้ำอสุจิ
	สูกุไซ	เหี่ยวแล้ว, แห้งแล้ว
สฺ	หีสายํ	เปื่อยดเปื่อยน
	สตุถํ	คัสตรา
สฺท	ปคฺฆรณ	ไหลไป
	สฺตุตํ	สูตร, พระสูตร
	สฺทโก	พ่อครัว
	สฺทโน	เครื่องลาด, เครื่องรด
हन	หีสก-คตีสฺ	เปื่อยดเปื่อยน-ไป
	อปหนํ	การกำจัด
	อาฆาโต	การผูกอาฆาต, จ้องแหว
	อุคฺฆาโต	ถอนขึ้นแล้ว
	ฆาตโก	นักฆ่า
	ปฏฺโฆ	กระทบกระทั่ง, ขัดเคือง
	วชฺโณ	ควรถูกฆ่า

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วฐุ	หญิงสาว, ลูกสะใภ้
สกุณคฺชี	เหยี่ยว
สโม, สงฺโม	พระสงฆ์
สงฺฆาโต	รวบรวมแล้ว
หณฺณเต	ถูกฆ่า, ถูกเบียดเบียน
หณฺ	คาง
หนฺติ, หนฺติ	เบียดเบียน
หนฺตฺวา, อุปฺหจฺจ	เบียดเบียนแล้ว, ฆ่าแล้ว
หฺร	
หฺรณ	นำไป
อฺวหาโร	ลัก, ขโมย
อาหาโร	อาหาร
ชีคฺสติ	ต้องการนำไป
ปฺริหาโร	บริหาร, ผ่อนคลาย
ปหาโร	ทบ, ตบ, ตี, โขย
ปาฏิหาริย์	ปาฏิหาริย์
ปาฏิเหริ, ปาฏิหิริ	ปาฏิหาริย์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มุตตาหาโร	สร้อยไข่มุก
	วิหาโร	วิหาร, วัด, วิหารธรรม
	หตุตา	ผู้นำไป
	หทยั	หัวใจ
	หมมียั	ปราสาทโล้น
	หฺรติ	นำไป
	หฺริโณ	กว้าง
	หฺรียั, หฺริตพฺพั	ควรนำไป
หส	หสเน	หัวเราะ, ร่าเริง, ยิ้มแย้ม
	หสนั, หสิตั	หัวเรา, ยิ้มแย้ม
	หาโส	ผู้ยิ้มแย้ม
หัส	ปิตฺมฺหิ	ยินดี
	ปหฺนุโจ, ปหฺสฺโต	ยินดีทั่วแล้ว
	หฺนุโจ	ยินดีแล้ว
หา	จาเค	สละ
	ชหาติ	ละ, สละ
	ปริหานิ	ความเสื่อม

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปทีโน	ละได้แล้ว
หายโน	ปี
หีโน, หีนโก	คนเลว, ต่ำ, ถ้อย
เหยยั, หาดพพิ	ควรละ

หิ	คติมฺหิ	ไป
	ปหิณาติ, ปหิณติ	ส่งไป
	ปาเหลสิ	ส่งไปแล้ว
	หโย	มัว
	หิงคุ	มหาหิงคุ์
	หีโน	คนเลว, เลื่อม, ต่ำ
	เหตุ	เหตุ
	เหมนฺโต	ฤดูเหมันต์, ฤดูหนาว
	เหโม	ทองคำ

หุ	ทานาทน-	ให้-กิน-
	หพฺยปฺปทาเนสุ	บูชา, เช่นไหว้
	ชฺโหติ, ชฺหฺวติ	บูชา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	หุโต	บูชาแล้ว
	ซุหฺ, ซุहनฺโต	ผู้บูชา
	โหโม	เครื่องบูชา, การบูชา
	อาหุเนโย	ผู้ควรบูชา
	ปาหุเนโย	ผู้ควรยกย่อง
หุ	หวนเ	บูชา
	อคฺคิหฺตุตฺ	การบูชาไฟ
	หวิ	เนยใส
หุล	คติมฺหิ	ไป
	หฺโล	ผาล, ใบไถ
หู	สฺตตฺตายํ	มี, เป็น
	โหติ	มี, เป็น, ย่อมมี, ย่อมเป็น
	โหตุ	จงมี, จงเป็น
	ปโหติ	มีมาก, เพียงพอ

ธำตวานุกรม

ธาทวานุกรม

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อคค	คติโกฏิุลเล	คดไปคดมา
อคคคติ		ไปคด
อคคลั		กลอนประตุ
อคคิ		ไฟ (มีเปลวคดไปคดมา)
อจจ	ปุชายั	บูชา
อจจติ, อจจยติ		บูชา
อจจิ		เปลวไฟ (ถูกบูชา)
อณช	พยุตติ-คตีสู	ปรากฏ-ไป
อณชลิ		พนมมือ
อณชติ		ไป
สมชชชา		การประชุม
อณ	คติมุหิ	ไป
อณนิ		แม่แคร่
อณวิ		ป่า, ดง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อทิ	อณฺฑตฺเถ	วางไข่, ออกไข่
	อณฺโฑ	ไข่, ลูกอ๊อดทะ
อท	ภกฺขเน	กิน
	อตฺตา	ตัว, ตน (กินทุกซ์และสุข)
	อทฺทฺ, อนฺทฺ	เรื้อนจำ
อป	ปาปฺณเน	ถึง, บรรลุ
	อปฺปิ	น้อย
	อาโป	น้ำ
	ปตฺโต	(อันเขา) ฟึ่งถึง, ฟึ่งบรรลุ
	ปปฺโปติ	ถึง, บรรลุ
	ปาปฺณาคิ	ถึง, บรรลุ
	ปาปฺณิตพฺโพ	(อันเขา) ฟึ่งถึง, ฟึ่งบรรลุ
อม	โรค-คตฺยาทีสุ	เจ็บไข้, ปวด-ไป เป็นต้น
	อณฺ	อณฺ, สิ่งเล็ก ๆ
	อมฺมา	มารดา
	อมฺโพ	มะม่วง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	อนโธ	บอด
	อามโย	โรค, ความเจ็บไข้
อ ย	คติมฺหิ	ไป
	อโย	เหล็ก
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	สมโย	สมัย, พร้อมเพรียง
อ ร	คติมฺหิ	ไป
	อกุโก	ดวงอาทิตย์
	อตฺโธ	อรรถ, เนื้อความ
	อทุธา	ทางไกล
	อรณฺณํ	ป่า
	อรุ	แฝด
	อุตุ	ฤดู
อ ล	ปริสมตฺถมฺหิ	ความสามารถ
	อลโส	คนเกียจคร้าน
	อลฺลํ, อลฺยํ	สด, เปียก

ชาต อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อว	รกุขณ	รักษา
	อวนี	แม่น้ำ
	อวุกโก	บิดา (ผู้รักษาบุตร)
อส	ภุวิ	มี, เป็น
	อตฺติ	มีอยู่, เป็นอยู่
	อตฺโต	อรรถ, เนื้อความ
อส	โกชเน	กิน
	อนนํ	ข้าว
	อสโก	นักกิน
	อสนํ, อสิตํ	การกิน
อส	สพฺภาเว	มีตามสภาพ
	สํ, สนฺโต, สมานํ	มีอยู่
อสุ	เขปน	ขว้างไป, ทิ้ง
	อสิ	ดาบ
	อิสฺสาโส	นักแม่นธนู, ช่างศร

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อาณ	เปสเน	ส่งไป
	อาณตติ	อำนาจ, คำสั่ง
	อาโน	อำนาจ, คำสั่ง
	อาณาเปติ	สั่ง, ส่งไป
	อาณาปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สณฺชานนโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
	สณฺณปโก	ผู้สั่ง, ผู้ใช้
อาส	อุปเวสเน	เข้าไป, อยู่
	อจฺจติ	อยู่
	อาสนํ	การนั่ง, ที่นั่ง
	อุปาสโก	อุบาสก
	อุปาสิกา	อุบาสิกา
อิ	อชฺฌยเน	สวด, สวดขยาย
	อชฺฌยโก	ผู้สวด, ผู้สวดขยาย
	อิติํ	ถูกสวด, ถูกสวดขยาย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อิ	คติมฺหิ	ไป
	อเนวติ	ติดตามไป
	อายุ	อายุ, ชีวิต
	เอติ	ไป
	ปจฺจโย	เหตุ, ปัจจัย
	ปฏิจจ	อาศัย
	ปฏิจฺโจ	มุ่งไป
	สมฺพโย	เหตุ, ปัจจัย
อิภ	ทสฺสนงฺเกสฺ	เห็น-ร่องรอย
	อุเปกฺขา	อุเบกขา, ความวางเฉย
	ภิกฺขุ	ภิกษุ, ผู้เห็นภัยในสงสาร
อิณข	กมฺปเน	ห้วนไหว
	อิณฺชนํ, อิชฺชา	ความห้วนไหว
	สมิณฺชนํ	การเหี่ยยอดออก
อิทิ	ปรมิสฺสริเย	เป็นใหญ่ยิ่ง
	อินฺโท	พระอินทร์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

อิส	ปริเยสเน	แสวงหา
	อิสฺ	ฤษี, ดาบส (ผู้แสวงหา คุณมีศีลเป็นต้น)
อิสฺ	อิจฺฉายํ	ปรารธนา
	อิจฺฉา	ความปรารธนา
	อิฏฺโฐ	สิ่งที่น่าปรารธนา
อิสฺ	อิจฺฉา-กนฺตีสฺ	ปรารธนา-ขอใจ
	อิจฺฉติ	ปรารธนา, ขอใจ
	อิตฺถิ	หญิง, ผู้ที่บุรุษปรารธนา
อุจ	สมวาเย	ประชุม, รวบรวม
	โอโก	เรื่อน, ที่อยู่
อุทิ	ปสฺวน-เกฺลทเนสฺ	ไหลไป-เปียก, ชุ่ม
	อุทกํ	น้ำ
	อุทฺโท	นาก, แมวน้ำ
	อุทฺทฺโร	หนู

ชาตฺ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โธทโน	ข้าว
	สมทุโท	สมุทร, ทะเล
อุสฺส	ทาเห	เร้าร้อน, เผา, ไหม้
	อุกฺกา	ดวงไฟ, คบเพลิง
	อุกฺขลิ	หม้อข้าว
	อุทฺโธ	ถูกเผา
	อุมฺมุกํ	ประกายไฟ
	อุสฺ	ธนู, ศร
	อุสฺมา	ไถ่ถอน
เอรทฺธิ	หีสายํ	เปียดเปียน
	เอรณฺโท	ต้นระหุ่ง
กจ	ทิตฺติมุหิ	รุ่งเรือง
	กจฺโจ	ต้นตระกูล, บรรพบุรุษ
	กจฺฉา	สายรัดเอว
	กาโจ	แก้วผลึก

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กฏ	มทฺทเน	ย่ายี้
	กฏฺจํ	ไม้แห้ง, ฟืน
กติ	เฉทเน	ตัด
	กณฺโฑ	ศร, เกาทัณฑ์, กระบอก, กัณฑ์, ตอน
กณ	นิมีลเน	หลับตา, กระทบตา
	กณฺโโจ	คอ
	กาโณ	บอด, ตาพิการ
กถ	กถเน	กล่าว
	กถนํ, กถา	การกล่าว
	ธมฺมิกถา	การกล่าวธรรม
	สากฺขจฺณา	สนทนา
กท	มเท	มีน, เมา
	กทลํ	น้ำเมา, กลัวย
	กทลํ	กลัวย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กน	ทิตติ-กนดีสุ กณฺณา กนกัม	รุ่งเรือง-ชอบใจ สาวน้อย, สาวรุ่น ทองคำ
กปิ	จลเน อกมปิ กปิ กมฺปิโน กวิ	ห้วนไหว, เคลื่อนไหว ห้วนไหวแล้ว ลิง ความเคลื่อนไหว สิ่งที่ไหว, ผู้ห้วนไหว นักกวี, ผู้คล่องแคล่ว
กปุ	หีสา- ตกุลคนฺเธสุ กปปุโร	เปียดเปียน- กำจัดกลืน การบวช
กปป	ตกฺกเน สงฺกปิโต สมฺมาสงฺกปิโป	ดำริ, วิตก, คิด (อันเขา) ดำริแล้ว ความดำริชอบ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กมฺ	กนฺติมฺหิ กาโม ธมฺมกาโม	ชอบใจ, ใคร่ ผู้ชอบใจ, ผู้ใคร่ ผู้ชอบธรรม
กมฺ	ปทวิกุเขเป อนุกุมํ โอกุมม กมฺติ จํกมฺติ ยถากุมํ ปกฺกโม ปกฺกนฺโต ปฏิกฺกโม	อย่างเท้า, ก้าวเท้า ตามลำดับ หยั่งลง, ก้าวลง ย่างไป, ก้าวไป ย่างไป, ก้าวไป ตามลำดับ ผู้ก้าวไป, มุ่งมั่น, หลีกไป หลีกไปแล้ว การถอยกลับ
กมฺพ	สญฺจลเน กมฺพลํ	ไหว, ห้วนไหว ผ้ากัมพล, ผ้าขนสัตว์
กร	กรณ กตฺตพฺโพ	กระทำ ถูกกระทำ

ชาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กรณั	การกระทำ
กโรติ, กยิรติ	กระทำ
กโรนโต	ผู้กระทำ
การี	ผู้ทำเป็นปรกติ
การุ	ช่าง, ผู้ชำนาญ, ผู้มีศิลปะ
กาโร	ผู้ทำ, ช่าง, ผู้ชำนาญ
พยากรณ์	คัมภีร์ไวยากรณ์
มาลาการุ	ช่างจัดดอกไม้
สกุกัจ	เคารพ
สกุกโต	สักการะ
กรฑิ	ภาชนะ, แบ่ง
กรณัโ	ผอบ, ตลับ
กล	นับ
กลลั	โคลน, เปือกตม, น้ำเมือก
กล	นับ, คำนวณ
กลา	ส่วน, เลี้ยว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	กลลํ, กลยุํ	เข้า, รุ่งอรุณ, สมควร
	กาโล	กาล, เวลา
กส	วิเลขเน	ไถ, ชีด
	กลี	การไถ
	กสโก	ชาวนา
กิ	อุณฺณตมฺหิ	ขึ้นสูง
	เกตุ	เกตุ, ธง, รัศมี
	เกสา	ผม
กิต	โรคาปนยเน	เยียวยา, รักษาโรค
	ติกิจจโก	หมอ
	ติกิจจติ	เยียวยา
กิร	วิกิรเณ	เรียราย, เรียราด, กระจาย
	อาภิณฺโณ	เรียรายไป, กระจายไป
	กรุณา	ความสงสาร
	ปภิณฺณกํ	เรียราย, ทัวไป, ปนกัน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กิริ	วิกุเขเป	โปรย, หวาน, ซัด, ซ่าน
	กิริโณ	รังษี, รัศมี, แสงสว่าง
กี่	ทพฺพวินิมเย	แลกเปลี่ยน, ซื่อขาย
	กยิโก, กายิโก	คนซื่อ, ลูกค้า
	กิณาคติ, กิณาคติ	ซื่อ
	วิกกยิโก	คนขาย, พ่อค้า
	วิกฺกิณาคติ	ขาย
กุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	กพฺพํ	กาพย์, กลอน
	กวิ	กวี, นักประพันธ์
	กานนํ	ป่า
	กุโร	ข้าวแห้ง, ข้าวตัง
กุ	กฺจฺฉิตะ	รังเกียจ, ตำหนิ, ตีเตียน
	กณฺโห	ด่า
	กรีสํ	กรีส, คูณ, มาตราวัด

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กจ	สงโกลาเน	ห้อย, แขนง, หด
	กโจ	เต้านม
	กจฉา	การหดเข้า, ตีเตียน
กฏ	เฉทเน	ตัด, เฉือน
	กฏโจ, กฏจ	โรคเรื้อน
กุทิ	ทาเห	เร้าร้อน
	กุนุทล	ดุ่มหู, ต่างหู
กุธ	โกเป	โกรธ, ขัดเคือง
	กุชฌติ	โกรธ, ขัดเคือง
	โกธโน	ผู้มักโกรธ
กุป	โกเป	โกรธ
	กุปปติ	โกรธ
กุร	อกโกเส	ดำ, แข่ง
	กुरु	แคว้นกुरु, พระเจ้ากुरु
	กुरुโร	ผู้โหดร้าย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

กุส	อกุโกเส	ดำ
	อกุโกสติ	ดำ, ต่อว่า
กุส	เฉทน-ภูต-ทาน-	ตัด-มี-ให้-
	สญจเยสุ	รวบรวม
	กุจฺฉิ	ท้อง
	กุญฺจ	โรคเรื้อน
	กุสล	กุศล, ตัดอกุศล
	กุสิโต	เกียจคร้าน
	โกสมโพ	ต้นสะคร้อ, ต้นเล็บเหยี่ยว
กุส	โคตถุ	หมาป่า
	เฉทน-ปุรณ-	ตัด-เต็ม-
	คนฺเธสุ	ส่งกลืน
	โกญฺโจ	ยุ่ง, ฉาง, ลำไส้, ท้อง
ขชช	ภกฺขเน	กิน
	ขชฺชโร	อินทผลัม, เป้ง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ขทิ	เจทนตุเถ	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขณฺโท	ท่อน, ส่วน, น้ำอ้อยก้อน
ขนุ	อวทารณ	ชุด, เจาะ
	ชนโก	นักชุด, ผู้ชุด
	ชนตพพ	ถูกชุด
	ชนฺโธ	ชั้นดี, กอง
	ชาณฺ	ตอ
	ปริชา	คู, คลอง
	สงฺโซ	หอยสังข์
ขมุ	สหน	อดทน
	ชนฺติ	ความอดทน
	ชนฺโต, ขโม	ผู้อดทน
	ขมฺติ	อดทน, อดกลั้น
ขาท	ภกฺขเน	กิน, ขบเคี้ยว
	ขชฺขิ, ขาทนีย	ของกิน, ของควรกิน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ชนฺธ	ชั้นธ
	ชาทติ	กิน, ขบเคี้ยว
ชิต	อุตฺตาสเน	กล้ว, สะดุ้งกล้ว
	ชินฺโน	กล้วแล้ว
ชิต	ทีนภาเว	ล่ำปาก, เหน็ดเหนื่อย
	ชินฺโน	ล่ำปากแล้ว
	เชโท	ผู้ล่ำปาก
ชี	ขเย	เสื่อม, ลิ่น, หมด
	ชโย	เสื่อม, ลิ่น, ขยะ
	ชีโน	ลิ่นแล้ว
	เชโม	เกษม, หมดอุปสรรค
ขุท	ปิปาสายํ	หิว, กระจาย
	ขุทโท	ผู้หิว, ผู้กระจาย
ขุร	เฉทเน	ตัด, ฉีก, ขาด
	ขุโร	มีดโกน, กีบเท้าสัตว์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	เภทเน	แตก, ฝ่า, ทำลาย
ขุยา	ปกถเน	กล่าว, นับ
	สงฺขุยา	การนับ
	สงฺเขยยุยํ	ควรนับ
คติ	สนฺนิจเย	สะสม
	คณโท	แถม, กระพุงแถม
คณ	สงฺขุยานะ	นับ, คำนวณ
	คณโก	ผู้นับ, โหร, หมอดู
	คณนา	การนับ, การคำนวณ
	คณิกา	ภรรยา, ภรรยาชั่วคราว
	คณติ, คณยติ	นับ, คำนวณ
	คณเ	หมู่, คณะ, ฝูง
คท	วียตฺติยํ วาจาญํ	พูดชัดเจน
	คชฺชํ	เสียงร้อง, เสียงคำราม
	สุคโต	พระสุคต, พระพุทธรเจ้า

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	คฺทฺรโก	ลา, กล้า, แข็ง
	คทา	ตะบอง
คมฺ	คติมฺหิ	ไป, ถึง, บรรลุ, รู้
	คจฺฉติ	ไป
	คจฺฉนฺโต	ผู้ไปอยู่
	คณฺโธ	กลิ่น
	คมนํ, คติ	การไป, ที่ไป
	คมนาคมนํ	การไปมาหาสู่
	อาคณฺตุโก	ผู้มาเยือน
	สงฺคโม	สังคม, ผู้รวมกัน, ปากน้ำ
ครห	นินฺทายํ	ตำหนิ, ครหา
	ครหา	การตำหนิ
	คารยฺโห	ผู้ถูกตำหนิ
คห	อุปาทาเน	ถือเอา
	คณฺหาติ	ถือเอา
	คหณํ	การถือเอา

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

คาโห	ผู้ถือเอา
ฆริ	บ้าน, เรือน
นิคฺคณโห	การชม
ปคฺคณโห	การยกย่อง
สงฺคโห	การรวบรวม, การย่อ

คาหุ	วิโลphen	กวน, คน, วน
	อชฺโณคาฬโห	จมลง, หยั่งลง
	จนฺทคฺคาโห	ราหุอมจันทร์,
	คาฬโห	กวนแล้ว, วนแล้ว

คูป	โคปน	คุ้มครอง, ป้องกัน
	โคปโก	ผู้คุ้มครอง
	ชิคฺจจติ, โคปติ	คุ้มครอง, ป้องกัน
	สุคฺตโต	คุ้มครองดีแล้ว

คูป	ถ้วรณ	ระวัง
	คตฺต	ร่างกาย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โคตตัม, โคตรัม	โคตร, ตระกูล
	โคปโป	ข้อเท้า
คุห	ลัวรณ	คัมครอง, ระวัง
	คุหโก, คุยหโก	ผู้คัมครอง, ผู้ระวัง
	คุหา	ถ้า, เจื่อมผา
	คุหยติ	ปกปิด
	คุหุหุ	ปกปิด, จม, ซ่อน
เค	สทเท	ส่งเสียง
	คายนัม	การส่งเสียง, การขับร้อง
	คีตัม	เพลงขับ
	คีติ	การขับร้อง
	สงคายนัม	การส่งคายนา
	สงคีติ	การขับร้องประสานเสียง
		การทำส่งคายนา
โคตฤ	วเส	โคตร, วงศ์สกุล
	โคตฤโล	ผู้มีโคตร, ผู้มีสกุล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

จกข	วียตติยํ วาจารย์	พูดชัดเจน
	จกขุ	จักขุ, ดวงตา
จช	หานิมฺหิ	สละ, ละ
	จชนํ, จาโค	การสละ, การละ, จาคะ
	ปริจฺจตฺโต	ปริจาคแล้ว
จทิ	จณฺทตฺเถ	ดูร้าย
	จณฺโท	ผู้ดูร้าย
จทิ	จณฺทิกฺเก	โหดเหี้ยม
	จณฺทาโล	ผู้โหดเหี้ยม, คนจั่นทาล
จทิ	หิลาทเน	ยินดี
	จนฺทนํ	ไม่จันทน์, แก่นจันทน์
จทิ	อิจฺฉา-กนฺตีสฺสุ	ปรารถนา-ชอบใจ
	จนฺโท	ดวงจันทร์
จร	จรณ	เที่ยวไป, ประพฤติ
	อาจิณฺณ	อาจิณ, ประเพณี
	จรติ	เที่ยวไป, ประพฤติ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

จโร	จารชน, นัปลีบ, สายลัปล
จรียา	ความประพฤติ
จริตตุ	จริต, ความประพฤติ
จิณฺณ	ถุกประพฤติ
จารโก	คูก, เรือนจ่า
จารี	ผู้ประพฤติเป็นปรกติ
วนจโร	นายพราน
วิจโร	ผู้พิจารณา
วิจารณ์	ปัญญาพิจารณา
จล	
กมฺปน	ห้วนไหว
จลติ, จณฺจลติ	ห้วนไหว
จลโน	ผู้ห้วนไหวง่าย
จาย	
สนฺตาน-ปฺชาสุ	ลีปลต่อ-ปฺชา
อปจายิต	ถุกปฺชาแล้ว
อปจายี	ผู้นอบน้อมเป็นปรกติ
อปจิติ	ความนอบน้อม

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

จิ	จเย	สะสม, พอกพูน	
	จินาติ	สะสม, พอกพูน	
	วิจินาติ	เลือกสรร, วิจัย	
	เจยฺยํ	ถูกสะสม	
	วินิจฺจโย	วินิจฉัย, ตัดสิน, พิจารณา	
	อปจโต	ถูกบูชา	
	อุจฺจโย	การสะสม, การสั่งสม	
	จีวรํ	จีวร, ผ้าที่สะสมไว้	
จิต	สมุจฺจโย	การสะสม, รวบรวม	
	สณฺเจตเน	จงใจ, มีเจตนา	
	เจตนา	ความจงใจ, ตั้งใจ	
	จินต	จินฺตายํ	คิด, นึก
		จินฺเตติ, จินฺตยติ	คิด, นึก
		จินฺตา	ความคิด
		จิตฺตํ, จิตฺรํ	จิต
		วิจิตฺตํ	วิจิตร, ลาย

ธาดุ อรรธ-อุทาหรณฺ คำแปล

จฺร	เถยเย	ลัก, ชโมย
	โจเรติ, โจรยติ	ลัก, ชโมย
	โจเรนฺโต	ลัก, ชโมย
	โจโร	โจร
ฉท	อปวารณ	ห้าม, ปิด, ป้องกัน
	ฉตฺตํ, ฉตฺรํ	ร่ม, ฉัตร, เห็น
	ฉนฺโน	สิ่งที่ถูกปกปิด
	ปฏิจฉนฺนํ	ปกปิดไว้
ฉิทฺติ	ทฺวิธากรณ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺทติ	ตัด, แบ่ง, ฉีก, ขาด
	ฉินฺโน	ถูกตัด
	ฉेतฺวา	ตัดแล้ว
	ฉิทฺโท	ช่อง, รู, รอยแยก
ชน	ชนเน	เกิด
	กมฺมโช	เกิดจากกรรม
	ชตฺ	ครั้ง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ชตตุ	ไหล่, ไหล่ปลาร้า
ชนโก	ผู้ให้เกิด, บิดา, ชนก
ชนน, ชชาติ	การเกิด
ชนิกา, ชนนี	ผู้ให้เกิด, มารดา, ชนนี
ชนตุ	สัตว์ผู้เกิดมา
ชาณ	เช่า
ชาโต	เกิดแล้ว
ชายติ	เกิด
ชายา	ภรรยา, ชายา
วิชาตา	คลอดแล้ว
วิชายติ	คลอด
ชนี	มีปรากฏ
ชาย, ชายมาโน	ปรากฏอยู่
ปฤชชโน	ปฤชชน, คนสามัญ
ชร	เสื่อมวัย, แก่
ชรา	ความแก่

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ชีรติ, ชียยติ	เลื่อมว้ย, แก่, คร่ำคร่า
ชีร, ชีย	คนแก่
ปริชฌโน	แก่หง่อม, สุกงอม

ช	ชเย	ชนะ
	ชโย, วิชโย	ชัยชนะ
	ชีโต	ชนะแล้ว
	ชินาติ	ชนะ
	ชีโน	พระพุทธเจ้า, ผู้ชนะ
	ชีโน	ชนะแล้ว, แพ้แล้ว
	ปราชิโก	ผู้พ่ายแพ้
	วิชศีลติ	ต้องการชนะ

ชุต	ทิตติมุหิ	รุ่งเรือง, สว่าง
	ชุนหา	แสงสว่าง
	โชตโน	ผู้รุ่งเรืองโดยปรกติ
	โชติ	ความรุ่งเรือง
	โชติโก	ผู้รุ่งเรือง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

เฉ	จินตายัม	คิด, เฟ่ง
	อภิขุฌา	ความเฟ่งเล็งอยากได้
	อภิขุฌาลุ	ทรัพย์ของผู้อื่น
	อุปัชฌา, -โย	ผู้จ้างฉวยโอกาส
	ฌานัม	พระอุปัชฌาย์
ฌา	ฌายติ	ฌาน, การเฟ่ง
	อวโพธเน	คิด, เฟ่ง
	อญญาสิ	รู้, ตรัสรู้
	อนุชานามิ	รู้แล้ว
	ชฌญา	อนุญาต
	ชานนโก	รู้แล้ว
	ชานาติ	ผู้รู้
	ฌาติ	รู้
	ฌเญยัม	ญาติ, ผู้ที่เขารู้จัก
	ปญญา, ฌาณัม	สิ่งที่รู้
	วิชานาติ	ความรู้, ปัญญา
		รู้ชัด

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วิญญาน	ความรู้, ปัญญา, วิญญาน
	สญญา	ความหมายรู้, จดจำ
จา	คตินิวตติมิหิ	ยืน, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	อธิฏฺฐาณ	ความตั้งมั่น
	อุปปุจห	การอุปฏฐาก
	อุปปุจจาโก	ผู้อุปฏฐาก
	คหฺญโจ	ชาวบ้าน, คฤหัสถ์
	จาน	ที่ตั้ง, ที่รองรับ, ฐาน
	จิตติ	การตั้งอยู่
	ติฏฺฐติ	ยืน, ตั้งอยู่, ดำรงอยู่
	ติฏฺฐ	ผู้ยืนอยู่
	ถาโม	กำลัง
	ปติฏฺฐติ	ตั้งมั่น, ประดิษฐาน
	สญฺจาน	ทรวดทรง, ถังฐาน
ตกุก	รูกฺขลิสเสน	ความเข้มของต้นไม้
	ตกุกล	ยางไม้
	ตโจ	ผิวหนัง, เปลือกไม้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ตฤก	วิตฤเก	วิตก, ตรีก, คิด
	ตฤโกล	กระวาน, เครื่องหอม
	วิตฤโก	วิตก, ตรีก, คิด
ตท	จลนตฤเถ	ไหว, ห้วนไหว
	วิตณโฑ	ลัทธิวัณณะ
ตณุ	วิตถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ตต, วิตต	ขยายแล้ว, แผ่ไปแล้ว
	ตติ	การขยาย, การแผ่ไป
	ตโนติ	ขยาย, แผ่ไป
	ตณต, ตณตริ	ถูกทำให้ขยาย, เส้นด้าย
	ตณต	เส้นด้าย
ตป	สนตาเป	เดือดร้อน, ร้อน
	อาตาปี	ผู้มีความเพียร
	โอดตปปี	ความสะดุ้งกลัวบาป
	ตปติ	เดือดร้อน, ร้อน
	ตโป	ตบะ, ความเพียรเผากิเลส

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ตติติ	ความอึดใจ
ตมฺ	กงฺขายํ	สงสัย
	ตณฺหุโล	ข้าวสาร
	ตโม	ความมืด
	ตมิ	หนอน
ตร	ตรณ	ข้าม
	ตรณํ, ตรณิ, ตรี	เรือ
	ตรุณ	ชายหนุ่ม
	ตรุณิ	หญิงสาว
	ตาลุ	เพดาน
	ติณฺโณ	ข้ามแล้ว
	ตติถิ	ท่า
	เวสฺสณฺตโร	พระเวสสันดร
ดา	पालเน	ดูแล, รักษา
	โคตตํ	โคตร
	ดาโต	พ่อ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ตาณ	นิพพาน, เครื่องรักษา
	ติถิ	ดีถิ, วัน
	ตีวโร	ทะเล, ชาวประมง
	ปริตต์	ปริตร, เครื่องรักษา
ดิช	นิสาน-พนุณ-	ลัปให้คม-ผูก-
	ขมาสุ	อดทน
	ติขิน	แหลม, คม, กล้า
	ติณ	หญ้า
	ติติกุขติ	อดทน, อดกลั้น
	ติติกุขา	ความอดทน, อดกลั้น
	เตโซ	ไฟ
ตุท	พยุถเน	ทิม, แทง
	ตุจณา	ว่างเปล่า, ไร้ประโยชน์
	ตุตถ	ยาสมุนไพโร
	ตุทติ	ทิม, แทง
	ตุหิณ	หิมะ

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ตฺร	เวเค	ไปเร็ว
	ตฺณณํ, ตฺริตํ	เร็ว, ด่วน, พลัน
ตฺส	ปีติมฺหิ	ยินดี, เอิบอím
	ตฺฏฺจิ, สนตฺฏฺจิ	ความยินดี, สันโดษ
	ตฺสฺสติ	ยินดี
ทํส	ทํสเน	กััด, ขบ
	ทญฺโจ, ทสิโต	ถูกกััด
	ทญฺจา, ทาจา	เขี้ยว, งา, ฟัน
	ททฺธมฺ	ถูกกััด
	ทสโน	ฟัน
	ทสฺสุ	ขโมย
ททท	อาณายํ	บังคับ, ลงทัณฑ์
	ทณฺโตะ	ข้อบังคับ, โทษ, ทัณฑ์
ทท	ทาเน	ให้, แบ่งปัน
	ททฺท	โรคเรื้อน
	ทท	นมลั้ม, นมเปรี้ยว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทมฺ	ทมเน	อดทน
	อดตทนฺโท	ฝึกตนได้แล้ว
	อรินฺทโม	พระราชผู้ปราบศัตรู
	ทนฺโต	ฝึกแล้ว
	ทมฺโม	ถูกฝึก, ถูกข่ม
ทร	ทาเห	เผา, ไหม้, รุ่มร้อน
	ทรโณ	ความร้อน
ทร	วิทธารณ	ทำลาย
	ททฺทริ	กลองใหญ่
	ททฺทโร	ภูเขา, กบภูเขา
	ทพฺพิ, ทพฺพี	ซ้อน, ทัฟพี
	ทารุ	พีน
	ทารุโณ	โหดร้าย, ทารุณ
ทร	อาทเร	เอื่อเพื่อ, อาทร
	อนาทโร	ความไม่เอื่อเพื่อ
	อาทโร	ความเอื่อเพื่อ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทล	ทลเน	แตก, ทำลาย
	กุกาโล	จอบ, เสียม, พลั่ว
ทล	ทุกคติมุหิ	ตกยาก, ลำบาก
	ทลิตุโท	ผู้ตกยาก, คนยากจน
ทว	ทวเน	เดือดร้อน, เผาไหม้
	ทวฤ	ความกระหาย, ร้อนใน
ทห	ภสฺสมีกรณ	เผา
	ทพฺพหิ	มันคง
	ปริฬาโห, ปริทาโห	ความร้อนใจ, ถูกบีบคั้น
ทา	ทาเน	ให้
	ททาติ, เทติ	ให้
	ทานัน	การให้, วัตถุทาน
	เทยฺยํ, ทาทพฺพํ	ควรให้
ทา	อาทาเน	เอา, ถือเอา
	อาทิ	เบื้องต้น, เป็นต้น

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	อุปาทิ	เชื้อ, ตัณหา
	สมาทียามิ	รับเอา, สมาทาน
ทา	อวชณฺชเน	ตัดเป็นท่อน
	ทนฺดา	ฟัน
	ทาโม	พวง, ช่อ, สร้อย
	ทาดตุํ, ทาดุริ	เคี้ยว
ทิว	กีฬายํ	เล่น, ร่าเริง, สนุกสนาน
	ทิพฺพํ	ผู้ร่าเริง, ของทิพย์
ทิว	กีฬาวชิคีตา-	ร่าเริง-ปรารภนาชัยชนะ-
	พยุพหาร-ชฺติ-	ค้าขาย-รุ่งเรือง
	ถฺติ-กนฺติ-คตีสฺ	สรรเสริญ-ชอบใจ-ไป
	ทิพฺพติ	ร่าเริง, รุ่งเรือง
	ทิวโส, ทิวสํ	กลางวัน
	ทิพฺพํ	ของทิพย์
	เทวา, เทวตา	เหล่าเทวดา
	เทโว	ฝน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทิส	อดิสซุชเน	แสดง, ชี้แจง
	อุทฺทิสติ	แสดง
	อุทฺเทโส	อุทเทส, สิ่งที่ยกขึ้นแสดง
	เทเสติ	แสดง
	นิทฺเทโส	นิทเทส, สิ่งที่ยกมาขยาย
ทิส	เปกฺขเน	ดู, มอง, เห็น, พบ
	อีทฺโส	เห็นเป็นเหมือนสิ่งนี้
	ทิฏฺโง	ถูกเห็น
	ทิฏฺจิ	ความเห็น, ความเห็นผิด
	ทิสฺวา	เห็นแล้ว
	ทิสฺสติ	ถูกดู, ถูกเห็น
	ปสฺสติ, ทกฺขติ	ดู, มอง, เห็น, พบ
	ภยทสฺสาวิ	ผู้เห็นภัย
	วิปสฺสนา	การเห็นชัด
ทิสี	อุจฺจารณ	สวด, แสดง, บรรยาย
	เทสนา	การแสดง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	เทสิโต	(อันท่าน) แสดงแล้ว
ที	ขเย	สิ้นไป
	อาทินโว	โทษ
	ทีโน	คนสิ้นเนื้อประดาตัว
ทีป	ทิตฺติมุหิ	รุ่งเรือง
	อาทิจฺโจ	ดวงอาทิตย์
	อาทิตฺโต	รุ่งเรือง, สว่าง
	ทิตฺติ	ความรุ่งเรือง
	ทีโป	ประทีป, ทวีป, เกาะ
	ทีปิ	เลื้อยเหลืออง
	ปทีโป	ประทีป
ฑ	คตฺติมุหิ	ไป
	ฑุโร, ฑุรํ	ไกล
ฑ	คตฺติวุฑฺฒิมุหิ	ไป
	ฑุโม	ต้นไม้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ทุส	อปปิติมฺหิ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	ทุสโก	ผู้ประทุษร้าย
	ทุสยติ	เกลียดชัง, ประทุษร้าย
	โทโส	โทษ, ความโกรธ, โทสะ
ทุห	โทหเน	รีด (นํ้านม)
	ทุหิติ, โทหติ	รีด
ธน	ธญฺเญ	สมบูรณ์
	ธญฺณํ	ธัญพืช, ข้าวเปลือก, โชค
ธร	ธารणे	ทรงไว้, ประคองไว้
	อาธารो	สถานที่ตั้ง
	ธมฺมธโร	ผู้ทรงธรรม
	ธมฺโม	ธรรม
	ธารา	สายน้ำ
	ธारेติ, ธารยติ	ทรงไว้, ประคองไว้
	ธิดา	ธิดา
	วินยธโร	ผู้ทรงวินัย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ธา	ธารณะ	ทรงไว้
	อนฺตรธานํ	อันตรธาน, หายไป
	อภิธานํ	ชื่อ, อภิธาน
	อภิเชยฺย	สิ่งที่ถูกกล่าว, ถูกเรียก
	อุทฺธิ	แม่น้ำใหญ่, ทะเล
	ทธาติ, ทหติ	ทรงไว้
	ธาตุ	ธาตุ, ทรงไว้ซึ่งลักษณะ
	ธีวโร	ชาวประมง, คนหาปลา
	นิธติ	ฝังไว้, ฝากไว้
	ปฏิสนฺธิ	ปฏิสนธิ, การสืบต่อ
	ปิพหติ	ปิด
	ปิธานํ, อปิธานํ	ฝา, เครื่องปิด
	วิธิ, วิธานํ, วิหิตํ	ทำ, วิธี, การจัดการ
	สทฺธา	ศรัทธา, ความเชื่อ
	สนฺธิ	สนธิ, ต่อ
	สมาธิ, สมาหิตํ	ความตั้งมั่น
	สุณฺหิโต	ฝังไว้ดีแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ฐ	กมุปเน	ห้วนไห
	ธุนาติ, ธวติ	ห้วนไห
	ฐโม	คว้นไฟ
	ฐลิ	ฐลี, ฝุ่น, ผง, ละออง
	สนฐ	สะทกสะท้าน, ห้วนไห
เถ	ปาเน	ดื่ม
	เถนุ	แม่โคนม
นต	คตตวินาเม	น้อมกาย, ฟ้อนรำ
	นจจํ, นญญํ	การฟ้อนรำ
นนท	นนทเน, สมิทธิยํ	บันเทิง, สำเร็จ
	นนทติ	บันเทิง
	นนทนํ	ความบันเทิง
นส	อทสฺสเน	อันตรธาน
	นญฺโจ	เสียหายแล้ว
	นสฺสติ	เสียหาย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วินฏฺโฐ	พินาสแล้ว
	วินสฺสติ	พินาสไป
นห	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นยฺหติ	ผูก, มัด, พัน
	อุปฺนาโห	การผูกโกรธ, จองเวร
	สนฺนาโห	การผูกมัด
	สนฺนทฺโธ	ถูกผูกมัด
นหา	โสเจ	ชำระ, หมดจด
	นหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
นุหา	โสธเน	ชำระ, หมดจด
	นุหายติ	อาบน้ำ, ชำระ
	นุหานํ	การอาบน้ำชำระกาย
นิติ	นิจฺเจ	เที่ยง, เป็นนิจ, ประจำ
	นิจํ	เที่ยง, เป็นนิจ
นิทิ	กฺจฺฉายํ	ตำหนิ, ตีเตียน
	นินฺทา	การตำหนิ, การนินทา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

นินท	ครหาย	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินทติ	ครหา, ตำหนิ, นินทา
	นินทา	การตำหนิ, การนินทา
นี	ปาปเน	นำไป, ไปถึง, บรรลุ
	อนุนโย	ความรัก, ความยินดี
	ทุนุนโย	รู้ยาก
	นยน์, เนตต์, เนตร	ตา, นัยน์ตา, เนตร
	นโย	นัย, การนำไป, วิธีการ
	นิมิ	พระเจ้านิมิ
	นิตติ, เนตติ	การนำไป, การแนะนำ
	นีโป	ต้นกระทุ่ม, ไม้จิก
	นีร	น้ำ, เรือน
	นีลี, นิลล	ต้นตาล
	เนติ, นยติ	นำไป, ไปถึง, บรรลุ
	เนตติโก	คนทอน้ำ
	เนมิ	กงล้อ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	เนยโย	ถูกนำไป, ถูกแนะนำ
	เนรุ	ภูเขาสีเนรุ
	วินโย	วินัย, ข้อแนะนำ
	วิเนติ	แนะนำ, ฝึก, อบรม
	เวเนยโย	ผู้พออนแนะนำได้
	สุนโย	รู้ง่าย
นุท	เขเป	ขัด, ทิ้ง, ละทิ้ง, ผลักดัน
	นุทติ	ละ, ทิ้ง
	ปนุณโณ	ผู้ถูกขับไล่
	ปนุทติ	ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนุทโก	ผู้ขับไล่, ผลักดัน, บรรเทา
	ปนุทหน	การขับไล่, การบรรเทา
ปจ	ปาเก	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปกุํ	สุก, งอม
	ปจติ	หุง, ต้ม, ทำให้สุก
	ปจจติ	ถูกหุง, หมกไหม้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ปาโก	หุง, ต้ม
	ปากโฆ	ปราภว
	ปากฏจัน	ห้องครัว, โรงครัว
	ปาจโก	พ่อครัว
	ปาเจติ	ต้อน
	วิปาโก	วิบาก, ผลกรรม
ปจฺ	วิตุถาเร	ขยาย, แผ่ไป
	ปงฺกชฺ	บัว, เกิดจากตม
	ปงฺโก	โคลน, ตม
	ปจฺโล, ปญฺจาโล	แคว้นปัญจาละ
ปฏ	คตฺมิหิ	ไป
	ปฏลํ	หม้อ, คณะ, เครื่องมุง
	ปฏโห	กลองมีหู, กลองรบ
	ปฏากา	ธง
	ปโฆ	ผ้า
	ปฏุ	ฉลาด, เฉียบแหลม

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปจฺจิ	ลึงคเวกฺกล	บกพร่องเรื้องเพศ
	ปณฺฑโก	บัณเฑาะก์, กระเทย
ปจฺจิ	คตฺติมฺหิ	ไป, รู้
	ปณฺฑทา	ปัญญา, ความรู้
	ปณฺฑติโต	บัณฑิต, ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
ปต	คตฺติมฺหิ	ไป
	อติปติ	ผู้ปกครอง, อธิปัต
	ปตโค, ปตงฺโค	มอด, ตักแตน
	ปตติ	ตก, พลัดตก
	ปติ	เจ้าของ, สามี
	ปตาคา, ปฏากา	ธง
	ปตฺตณฺ	เมือง
	ปตฺตํ, ปตฺรํ	ใบไม้, ปีก, กลีบ
	ปตฺโต, ปตฺโร	บาตร, ถ้วย, ชาม
	ปปาดํ	เหว, หน้าผา
	ปาดาลํ	บาดาล, เมืองบาดาล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปท	คติมฺหิ	ไป
	อาปชฺชติ	ต้อง
	อาปตฺติ	อาบัติ, ข้อประโทษ
	อุปชฺชติ	เข้าถึง, บรรลุ
	อุปชฺชติ	เกิดขึ้น
	อุปฺปนฺโน	เกิดขึ้น, อุบัติ
	ปชฺชติ	ไป, ถึง, ดำเนิน, บรรลุ
	ปชฺชํ	ปัชชะ, คาลา
	ปชฺชุนโน	เทวดา
	ปชฺชุนฺโน	ฝน
	ปฏฺิปชฺชติ	ปฏิบัติ, ประพฤติ
	ปโท, ปทํ	บท, แท้
	ปทุมํ	ปทุม, ดอกบัว
	ปาโท	บาท, แท้
	ปาทูกา	รองเท้า
	พฺยาปชฺชา	การเบียดเบียน

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สมาปตฺติ	สมาบัติ, ฌาน
	สมาปนฺโน	เข้าถึง, บรรลุ
	สมปตฺติ	สมบัติ, ความสมบูรณ์
	วิปตฺติ	วิบัติ, ความพินาศ
ปลุล	นินฺนฏฺจาเน	ที่ลุ่ม
	ปลลํ, ปลุลลํ	บ่อโคลน, บ่อน้ำตื้น
	ปลุลวํ	ข้อ, หน่อ, ยอดไม้
ปา	ปาเน	ดื่ม
	ปาติ, ปิพติ, ปิวติ	ดื่ม
	ปาติ	เถา, ถ้วย, ชาม, หม้อ
	ปาทโป	ต้นไม้ใหญ่
	ปานํ	การดื่ม, น้ำดื่ม, น้ำปานะ
	ปาฬิ	บาฬี, รักษาเนื้อความ
	ปิปาสา	ความกระหาย, อยากดื่ม
	ปิวาสติ	กระหาย, อยากดื่ม
	ปีตํ	สีเหลือง, ถูกดื่ม

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ปีติ	การดีมี
	ปีวโร, ปีโน	คนอ้วน
	เปยุยฺม, ปานียฺม	ควรดีมี
	มชฺชโป	นักดื่มสุรา
	วิบุโป	พราหมณ์
ปา	รกุขณ	รักษา
	ปาติโมกฺข	ปาติโมกข์
	ปิตา	บิดา, ผู้รักษานุตร
ปาล	รกุขณ	รักษา
	ทวารปาโล	ผู้รักษาประตู
	ปาลโก	ผู้รักษา
	ปลิต	ผมหงอก
	ปาเลติ	รักษา
	ปาฬิ, ปาลิ	พระบาลี, ภาษาบาลี
ปี	ตปฺปน	อิมใจ, ยินดี
	ปิยาโล	ต้นมะหาด

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ปิโย, เปโม	คนรัก, ความยินดี, น่ารัก
	ปีติ	ความยินดี
	ปีโน	คนอ้วน
	ปิยสั	สุธาโชน
	ปีวร	อ้วน
ป	ปวเน	ชำระ, ล้าง, สะอาด
	ทนต์โปน	ไม้สีฟัน
	บุญญ	บุญ, ธรรมชำระจิต
	บุตโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปุนาติ	ชำระ, ล้าง
	ปาวโก	ไฟ
	โปโต, โปตโก	เด็ก, ลูกน้อย
ปุจ	ปุจจนเน	ถาม
	ปุจจติ	ถาม
	ปุจจนัน, ปุจจา	การถาม, คำถาม
	ปุจโณ	หางสัตว์
	ปุจโจ	ผู้ถูกถาม

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปฤ	วิตุธาร	ขยาย, แผ่ไป, หนา
ปฤ		หนา, กว้าง
ปฤกา		ข้าวเม่า
ปฤโก		คนบาปหนา, คนพาล
ปฤชชน		ปฤชน, คนมีกิเลสหนา
ปฤวี, ปฤวี, ปฤวี		แผ่นดิน

ปฤ	วิตุธาร	แผ่ไป, กว้างขวาง
ปฤโล		กว้างขวาง, พิศดาร

ป	ปวเน	สะอาด, ชำระ
	ปวน	ป่าทึบ, ป่าดง
	ปวโน	ลม, การแผ่
	ปวิตต์, ปวิตร์	ของสะอาด
	ปฤณ	บุญ, ธรรมชำระจิต
	ปฤโต	บุตร, ผู้ชำระวงศ์สกุล
	ปฤโค	ต้นหมาก
	ปฤติ	บุตร, เน่า

ธาด อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ปฐโต	สะอาด
	ปฐปิโย	คนทำขนม
	ปฐโป, ปฐโว	ขนม
ปฐ	ปฐชาย	บุชา
	ปฐชนิโย	ผู้ควรบุชา
	ปฐชา, ปฐชน	การบุชา
	ปฐชิตโต	บุชาแล้ว
	ปฐเชติ	บุชา
ปฐ	ปฐรณ	เต็ม
	ปฐปฐนุโณ	เต็ม, บริบูรณ์
	ปฐปฐเรติ	เต็มเปี่ยม, บริบูรณ์
	ปฐนุโณ	เต็ม
	ปฐรณ, ปฐรณ	ความเต็ม
	ปฐรณ, ปฐนุณมี	วันเพ็ญ
	ปฐรติ, ปฐเรติ	เต็ม
	สภปฐนุโณ	เต็มเปี่ยม, สภบูรณ์

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปฐ	ทานปฐณสุ ปฐิส, โปส	ให้-เต็ม ชาย, บุรุษ
ฌท	กิลฺลิจฺจเน ฌนฺทณํ ฌนฺทโน	ห้วนไหวง่าย ความห้วนไห ผู้ห้วนไหวง่าย
ฌส	ฌสเน ฌญฺโจ ฌสนํ	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง ได้รับการกระทบ การกระทบสัมผัส
ฌส	ฌสฺสเน ฌสฺโส	กระทบ, สัมผัส, ถูกต้อง สิ่งที่มากระทบ, ผัสสะ
ฌส	สฌสฺเส ฌสฺติ สฌสฺโส	กระทบ, สัมผัส กระทบ, สัมผัส สัมผัส, แตะต้อง
ปฐ	พนฺธเน พทฺธ	ผูก, มัด, พัน ผูกผูกมัด

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	พธิโร	คนหูหนวก
	พนฺธณั	การผูก, มัด, พัน
พนฺธ	พนฺธเน	ผูก, มัด, พัน
	นิพนฺโธ	ผู้ผูก, นิพนธ์
	ปพนฺโธ	ผู้ผูก, นักประพันธ์
	พนฺธกั	หญิงโสเภณี
	พนฺธโก	ทรัพย์สมบัติ
	พนฺธยา	หญิงหมั้น
	พนฺธู	ญาติ, เผ่าพันธุ์
	พนฺโธ	ความผูกพัน
	สมพนฺโธ	ความเกี่ยวข้อง
พห	วฺทุธิมฺหิ	เจริญ
	พหฺลั	หนา, มาก
	พาหา, พาหุ	แขน
	พาฬุโห	มาก, แข็งแรง, มั่นคง
	พฺรหฺมา	พรหม, ผู้เจริญ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

พหุ	สงฺขยานเน	นับ
	พหุ	มาก, จำนวนมาก
	พหุลํ	จำนวนมาก
พิล	นิสฺสเย	อาศัย
	พิลํ	หลุม, บ่อ, รู
	พิลาลํ	เกลือกทะเล
พุธ	อวคฺมเน	รู้, ตรัสรู้
	อนฺพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทฺธเจ้า
	ปจฺเจกพุทฺโธ	พระปัจเจกพุทฺธเจ้า
	พุชฺฌติ	รู้, ตรัสรู้
	พุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้, พระพุทฺธเจ้า
	พุโธ	ผู้รู้, ผู้มีปัญญา
	สมฺพุทฺโธ	พระพุทฺธเจ้า
	สมโพธิ	รู้ง่าย, รู้ดี
	สมฺมาสมฺพุทฺโธ	พระสัมมาสมฺพุทฺธเจ้า
	สุตพุทฺโธ	ผู้ตรัสรู้ตามธรรมที่ได้ฟัง

ชาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

พุธ	โพธเน	รู้, ตรัสรู้
	โพธิ	โพธิญาณ, ปัญญา
	โพธิ	ต้นโพธิ์, พระเจ้าโพธิ
พฐ	วียตติยํ วาจารย์	พูดชัดเจน
	อาห, อาหุ	กล่าวอยู่
	อาห, อาหิสฺ	กล่าวแล้ว
	พฐถ	กล่าว, จงกล่าว
ภคนธ	เสจเน	ไหล
	ภคนฺทลํ	โรคริตสีตวงทวาร
ภช	เสวายํ	คบหา, ช้องเสพ
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภตฺติ	การคบหา, ความรักดี
	ภโค, ภคํ	โยนี, เพศของหญิง
	ภคินี	พี่สาว, น้องสาว
	ภาคี	ผู้มีส่วน, ผู้มีโชค
	ภาโค	ส่วน, โชค, ลาภ

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ภาคย์	โชค, ลาภ
	ภาศิ, ภาศี	ผู้คบหา, ผู้ซ่องเสพ
	ภาดา	พี่ชาย, น้องชาย
	วิภชน	การจำแนก
	วิภชช	จำแนก
	วิภตฺติ	วิภัตติ, การจำแนก
ภทิ	ภณฺฑตฺเถ	เป็นของใช้
	ภณฺฑ	ภัณฑ, ของใช้สอย
ภทิ	ภลฺยาณ	ดี, งาม
	ภทฺโท, ภทฺท	ความดี, ความเจริญ
ภนุช	อวมทฺทเน	หักล้าง, ทำลาย
	ภคฺโค	ถูกหัก, ถูกทำลาย
	ภคฺคราโค	ผู้ทำลายราคะได้แล้ว
	ภณฺชน, ภนฺโค	การหักล้าง, การทำลาย
ภมฺ	อนนฺวฺจาเน	หมุน, วน
	ภนฺโต	หมุนไปแล้ว, วนแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ภม, ภมกา	คิ้ว
	วิพภนโต	หมุ่นไปผิด, ละเลย, ลีกล
ภร	ภรณ	เลี้ยง
	ภค	ภคฤาษี
	ภจโจ	ผู้ถูกเลี้ยงดู
	ภตดา	ผู้เลี้ยงดู, ภัตดา, สามี
	ภรติ	เลี้ยง
	ภรียา	ภรรยา, ผู้ที่สามีเลี้ยงดู
	ภาริย์	หนัก
	ภาโร	ภาระ, หาบ
ภส	ภสฺสเน	พลัดตก, หล่น
	ภญโจ	ตกแล้ว, หล่นแล้ว
ภส	ภสฺมีกรณ	เผา, ทำให้เป็นขี้เถ้า
	ภสฺตา	อุ้งสุบลม, อุ้งหนัง
	ภสฺมา	ขี้เถ้า, ธุลี

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภา	ทิตฺติมุหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	อาภา	รัศมี, แสงสว่าง
	อาภากรโ	ดวงอาทิตย์
	ปภา	รัศมี, แสงสว่าง
	ภาณุ, ภาณุ	รัศมี, แสงสว่าง
	ภาณุมา	ดวงอาทิตย์
	วิภา	รัศมี, แสงสว่าง
	สภา	สภา, หอประชุม
ภาส	ทิตฺติมุหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ภสฺสตรา	ธงหนึ่ง, ธงสู่บลม
ภาส	พฺยตฺติยํ วาจาญํ	พูดชัดเจน
	ภาสีโต	ภาษิตแล้ว, กล่าวแล้ว
ภาส	วียตฺติยํ วาจาญํ	พูดชัดเจน
	ภาตา	พี่ชาย, น้องชาย
	ภาสติ	กล่าว, พูด, ภาษิต
	ภาสโน	นักพูด

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภิกขุ	ยาจเน	ขอ
	ภิกขุ	ภิกษุ, ผู้ขอเป็นปรกติ
ภิกขุ	อายาจเน	ขอ
	ภิกขา	ภิกษา, อาหาร
ภิกขิ	วิทาเรน	ผ่า, ตัด, แดก, ทำลาย
	ภิกขุ	ภิกษุ, ผู้ทำลายกิเลส
	ภิกุโร	สายฟ้า
	ภินฺทติ	ผ่า, ตัด, แบ่ง
	ภินฺโน	ผ่าแล้ว, แดกแล้ว, ทบ
	เภโท	การแตกแยก, ทำลาย
	เภโท, ปเภโท	ประเภท, อย่าง, ชนิด
ภิก	ภเย	กลัว
	ภยํ, ภิโม	ภัย, สิ่งน่ากลัว
	ภยานโก	ความน่ากลัว
	ภีรุ, ภีรุโก	คนขี้กลัว, คนขี้ตลาด
	ภีสนโก, ภีสนโก	ความน่ากลัว

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภช	पालนพยวหรณสุ	รักษา, กลืนกิน
	อุปโภโค	เครื่องอุปโภค
	คามโภชโก	ผู้ใหญ่บ้าน
	ปริภุชชติ	บริโภค, ใช้สอย
	พภุชชติ	อยากกิน, หิว
	ภตฺตํ	ภัต, อาหาร, ข้าว
	ภุชโค	งู, สัตว์เลื้อยคลาน
	ภุชชติ	กิน
	ภตฺโต	กินแล้ว
	โภคํ, โภชชํ	ของกิน
	โภชนํ	อาหาร, ของกิน
	ราชโภคโค	ของใช้พระราช,
		ข้าราชการ
ฦ	สตุตํ	มี, เป็น
	อนฺภวติ, อนฺภโติ	เสวย, ประสพ
	อภิฦ	ผู้ปกครอง, ผู้ครอบครอง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ภาติ	มี, เป็น
ภวน	ที่อยู่อาศัย, บ้าน
ภาวนา	การภาวนา, การเจริญ
ภาวิต	ให้มีแล้ว, เจริญแล้ว
ภาเวติ	ให้มี, เจริญ
ภวน, ภโว	ภพ, โลก
ภู, ภูมิ	แผ่นดิน
ภูต	ภูต, สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่
ปภู	เริ่มต้น, เป็นใหญ่
ปราภโว	ความเสื่อม, ความพินาศ
สมภโว	การเกิด
สยมภู	พระพุทธเจ้า
ภูส	ประดับ
ภูโส	ยิ่ง, แร่ง
ภูสโน	ผู้ประดับ
ภูสา, วิภูสน	เครื่องประดับ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มงฺค	มงฺคฺลเย	มีมงคล
	มงฺคฺลํ	มงคล, ความดี
มจ	โจเร	ลัก, ขโมย
	มจโล	โจร, หัวขโมย
มช	สุทฺธิมฺหิ	บริสุทธิ์
	มญฺโจ	บริสุทธิ์, เกลี้ยงเกลา
มติ	ภูสายํ	ประดับ
	มณฺฑนํ	การประดับ
	มณฺฑโป	มณฑป, ปะรำ
	มณฺฑลํ	มณฑล, วงกลม, บริเวณ
	มณฺฑโก	กบ, สัตว์ประดับน้ำ
มติ	มณฺฑตฺเถ	ประดับ
	มณฺโฑ	พองน้ำ
มถ	วิโลพเน	กวน, ก่อกวน
	มถฺรา, มถฺรา	เมืองมถฺรา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มลฺโล	กำปั่น, นักมวย
	มลฺลโก	หม้อ, ถ้วย, ชาม
	มิถิลา	เมืองมิถิลา
มท	อุมุมาเท	เมา, มัวเมา, บ้าคลั่ง
	อุมุมตฺตโก	คนบ้า
	ปมตฺโต	ประมาท, มัวเมา
	ปมาโท	ความประมาท
	มชฺชํ, มทนียํ	น้ำเมา
	มทนํ	ความมัวเมา
	มทโน	พญามาร
	มทิรา	น้ำเมา
	มทฺทุ	ผู้มัวเมา
มท	หาเส	ห้าวเราะ, ร่าเริง
	มนฺทโร	ภูเขา
	มนฺทริ	เรือน
	มนฺทฺรา	คอกม้า

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มนโท	คนโง่เขลา, ผู้เฉื่อยชา
มน	ฌาณ	รู้, เข้าใจ
	อวมลฺลติ	ดูถูก, ดูหมิ่น
	มลฺลติ	รู้
	มติ	ความรู้, ปัญญา
	มโต	รู้แล้ว
	มนุ	มนุษย์ต้นกัป
	มโน	ใจ
	มานโว, มาณโว	มาณพ, คนหนุ่ม
	มานสั	ใจ
	มานโน	มานะ, ความถือตัว
มนุ	มุณี	พระมุณี, ผู้รู้
	สมฺมติ	การเห็นด้วย, สมมติ
	สมฺมโต	รู้แล้ว, เห็นด้วย
	โพธเน	รู้, เข้าใจ
	มนุสฺโส, มานุสฺโส	มนุษย์, ผู้มีความรู้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มนต์	คฺตฺตภาสเน	ปริक्षा, หาริอ
	มนฺเตติ, มนฺตยติ	ปริक्षा, หาริอ
มร	ปาณจาเค	ตาย, สละชีวิต
	อมตํ	อมตะ, ไม่ตาย, นิพพาน, เครื่องบูชาญฺญ, ไข่มงคล- วัน, อาหารทิพย์
	อมตา	บอระเพ็ด, มะขามป้อม
	อมโต	ทรัพย์, เทวดา
	มจฺจุ	ความตาย
	มจฺโจ	คนตาย
	มรณํ	ความตาย
	มรติ	ตาย
	มโต	ตายแล้ว
มย	คติมฺหิ	ไป
	มยฺโข	รัศมี, แสง
	มยฺโรว	นกยูง

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มส	อามสเน	จับต้อง, ลูบคลำ
	อามฏฺโฐ	จับต้อง
	มจฺเณ, มจฺฉา	ปลา
	ปราคมาโส	ปราสาท, ยึดติด
	มตฺถกัม	ศีรณะ, กระหม่อม
	มตฺถุ	เนยเหลว
	มสโก, มกโส	ยุ้ง
	มสฺสโร	ข้าวกล้อง
	มลิ	หมึก, เขม่าควัน
	มสฺสสุ	หนวด, เครา
มสฺ	มจฺเจเว	ตระหนี่
	มจฺฉริยัม	ความตระหนี่
	มจฺฉโร, มจฺเจโร	ความตระหนี่
มห	ปฺชายัม	บูชา
	มหัม, มหา, มหฺนโต	ผู้บูชา
	มหิสโส	ผู้บูชา, ควายป่า

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มที่	แผ่นดิน
มทิกา	หิมะ
มโหโร	จอมปลวก
มาฆปุชา	การบูชาในเดือน ๓
มาโฆ	นักษัตรมาฆะ, เดือน ๓
มทิลลา	ผู้หญิง
มทิลลามุข	ข้างมทิลลามุข
มเหสี	พระมเหสี
มา ปริมาณ	กะประมาณ
อุปมา, อุปมาน	อุปมา, การเปรียบเทียบ
ปติมา	รูปเหมือน, จำลอง
ปมาณ, ปริมาณ	ประมาณ, ปริมาณ
มตดา	เครื่องนับ, มาตรา
มาตา	มารดา, ผู้ยกย่องบุตร
มาน	เครื่องตวง-วัด-ชั่ง
มาโส	เดือน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มินาติ	นับ, กะ
	วิมาน	วิมาน, สวรรค์
มา	มานะ	นับถือ, ยกย่อง
	อุปเมยฺย	อุปไมย, สิ่งเปรียบเทียบ
	มายา	มายา, มายากล, มารยา, เล่ห์เหลี่ยม, กลโกง
	มินาติ	นับถือ
	เมยฺย	สิ่งที่เขารู้
มาน	ปุชาย	บูชา
	มาตา	มารดา, ผู้เทินทูนบุตร
	สมมานโน	การยกย่อง, การบูชา
มาน	วีมัสปุชาสุ	ทดลอง, บูชา
	วีมัสติ	ทดลอง, พิจารณา
มิ	ปกุเขเป	ใส่เข้า, ยัดเข้า, สอดเข้า
	มิโนติ	ใส่เข้า
	มิพฺห	อุจจาระ, คุณ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มุฬาล์	เหง้าบัว
มัท	ลิเนเหน	ติดใจ, ชอบใจ
	มิตต์, มิตร์	ความรัก, ความชอบ
	มิตโต	มิตร, คนชอบพอกัน
	เมตฺตา, เมตฺตี	เมตตา, ความสงสาร
	เมโท	มันชั้น, เหงื่อ
มุจ	โมจเน	พั่น, ปล่อย, เปลื้อง
	มุญจติ	ปล่อย
	มุตต์	ปัสสาวะ, มูตร
	มุตฺตา	แก้วมูกดา
	มุตโต	พั่นแล้ว
	วิมุตฺติ	ความหลุดพ้น
	วิโมกฺโข	ความหลุดพ้น
มุท	หาเส	ร่าเริง
	อนุมุทนา	ความคล้อยยินดี
	มุทิตา	ความพลอยยินดี

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มฤ	อ่อน, นุ่ม
	มฤทา	ตรา, รอยพิมพ์, แหวน
	มฤทาปิโต	ตีพิมพ์แล้ว
	มฤทิกา	แหวนหยก, ่องุ่น
มน	ณาณ	รู้
	มนิ	พระมนี, ผู้รู้
	โมนะยุย	ธรรมที่ควรรู้
มุต	เถยเย	ลัก, ขโมย
	มุตโล	สาก, เครื่องมือโจร
	โมโส	โจร, ขโมย
มห	เวจิตเต	จิตหลงลืม, ไร้สำนึก
	มัจฉน, มัจฉา	ความหลงลืม
	มยุหติ	หลงลืม
	มยุโห, สมมยุโห	ผู้หลง
	โมโห	โมฆะ, เปลาประโยชน์
	โมโห	ความหลง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

มูล	ปติฏฺฐายํ	ตั้งอยู่
	มูลาลํ	เหง้าบัว
	มูลํ	ราก, เหง้า, โคน, ตั้งเดิม ราคา, มูล, ต้นทุน
เมฆ	กฏฺวิจิตฺเต	ประดับเอว
	เมฆลํ, เมฆลา	เข็มขัด, จะปิ้ง, บั้งอายุ
เมทิ	กฏฺฐิลตุเถ	คด, งอ
	เมณฺโตะ, เมณฺฑโก	แพะ, แกะ
ยช	เทวปฺุชาयํ	บวงสรวง, บูชาเทวดา
	ยชนํ, อิชฺชา	การบูชา, การบวงสรวง
ยช	เทวปฺุชา-สงฺกตฺติ-	บวงสรวง-รวมรวม-
	กรณฺ-ทาเนสุ	กระทำ-ให้
	ยชติ	บูชา, บวงสรวง
	ยชนํ, ยาโค	การบูชา, การบวงสรวง
	ยณฺโณ	ยัญ, การบูชา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ยัญโจ	อุกบุชา
ยต	ยตเน	พยายาม
	นิยยาตน	การคืนให้, การมอบให้
	นิยยาเตติ	ขับไป
	ยตต์, ยตฺร, ยติ	ความพยายาม
	ยติ	ภิกษุ
ยม	อุปรเม	สงบ
	อนิยโต	ไม่กำหนด, ไม่แน่นอน
	อายาโม	ความยาว
	อุยยาโม	ความพยายาม
	นิยจุจติ, นิยมติ	งดเว้น
	นิยโต	งดเว้นแล้ว, กำหนด
	นิยมน, นิยติ	การงดเว้น
	นิยโม	กำหนด, นิยม
	ยติ	ภิกษุ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ยนต์, ยนต์ร	เครื่องยนต์
	วินิจฉัย	การตัดสิน, วินิจฉัย
	สฤณมติ	สำรวม, ระมัดระวัง
	สฤณโม, สัมโม	ความสำรวม
ยา	คติปาปุณเณ	ไป-ถึง, บรรลุ
	ยาติ	ไป
	ยาโต	ไปแล้ว
	ยาน	เครื่องช่วยไป, ยาน
	ยาปนา, ยตรา	การไป
	อุยยาน	สวน, อุทยาน
	อุปยาน	ของขวัญ, บรรณาการ
ยา	ปาปุณเณ	ถึง, บรรลุ
	ยาโม	ยาม, เวลา
ยา	ปาปุณเณ	ถึง, บรรลุ
	นิยยานีโก	ทางออก

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ยุ	มิสฺสเน	ผสม, ปะปน
	อายุ	อายุ
	ยวโน	มะแว้ง
	ยโว	ข้าวยวะ, ข้าวเหนียว
	ยฺโถ	คณะ, หมู, ผูง, ไชลอง
	ยฺโป	ปราสาท
	โยนิ	องค์กำเนิด
ยุช	โยเค	ประกอบ, พยายาม
	นิโยชฺโซ	ถูกประกอบ
	ปโยโค, ปโยชนํ	การประกอบ, ประโยชน์
	ยฺยชติ	ประกอบ
	โยคํ	ยาน, พาหนะ
	โยคี	ผู้บำเพ็ญเพียร
	โยชนํ, โยโค	การประกอบ, ความเพียร
	โยชนํ	ระยะทาง ๑๖ กิโลเมตร
	โยชนา	การประกอบอรรถ
	โยตฺตํ, โยตรํ	เชือก, เครื่องผูก

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สมปยุตโต	ประกอบแล้ว
	สโยชน	สังโยชน, เครื่องร้อยรัด
ยธ	สมุปหาเร	สู้รบ, ต่อสู้
	ยชฌติ	สู้รบ, ต่อสู้
	ยทุโธ, ยทุธ	สู้รบ, ต่อสู้
รกษ	पालเน	ดูแล, รักษา
	อารกษา	การเฝ้ารักษา
	รกษณ	การรักษา
	รกษติ	ดูแล, รักษา
	รกษิโต	ดูแลไว้, รักษาไว้
	สุรกษิต	รักษาไว้ดีแล้ว
รท	หีสาย	เปียดเปียน
	รณโท	จอกสุรา, ถ้วยสุรา
รท	วิเลขเน	ขีดเขียน, ขุด, เจาะ
	รจณา	ถนน, ทาง
	รทโน, รโท	พื้น, งบ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

รณช	ราเค	ใคร่, กำหนด, ย่อม
	รงโค	เวที, โรงละคร, กิเลส
	รชโก	ช่างย่อม, ผู้ชักผ้า
	รชนัน, รชนกมม	การย่อม
	รชนี, รตติ	กลางคืน
	รชต	เงิน
	รโซ	ดูสี, ความสกปรก
	รณชน	จันทร์แดง
	รณจ, รชช	รู้, แค้น, อาณาจักร
	รตโต	ถูกย่อมแล้ว
	รณธ	รู้, ช้อง
	ราโค	ราคะ, ใคร่, กำหนด
	ราชา	พระราชา, กษัตริย์, ผู้ที่ประชาชนชื่นชม
	วิราโค	ปราศจากราคะ
รภ	รภสเส	พยายาม, ปรรภ
	อารทธ	ความเพียร

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	อารทุโธ	พยายาม, ปราการ
	อารพภ, อารทุธา	ปราการแล้ว
รุม	กัฬายั	เล่น, รื่นรมย์, ยินดี
	อารติ, วิรติ	การงดเว้น
	กุกุชโร	ช้าง, กุกุช
	รติ	ความยินดี
	รณณโย	น่านรื่นรมย์
	รณฐา	หญิงหมั้น
	รตนั	รัตนะ, แก้ว
	รโธ	รถ
	วิรมณั	การงดเว้น
	เวรมณั	การงดเงิน
รห	อุปาทาเน	ยึดถือ, ยึดมั่น
	รโธ	รถ
รห	จาเค	ละ, สละ
	ราหู	ราหู, อสุรินทราหู

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ราช	ทิตฺติมฺหิ	สว่าง, รุ่งเรือง
	ราชา	พระราชา
	ราชิ	แนวป่า, แถว
	ราชินี	พระราชินี
ราช	ลํสฺสํทิตฺติมฺหิ	สำเร็จ
	อปราโธ	โทษ, ความผิด
ริ	สนฺตานเณ	มีอยู่ในสันดาน
	เรณฺณ	ตุลี, ละออง, เรณู
รุ	คตฺติมฺหิ	ไป
	โรโม, โลโม	ขน
รุ	สทฺเท	ส่งเสียง
	อาราโว, ลํราโว	เสียง
	รวนํ	การร้องเสียงหลง
	รวิ	ดวงอาทิตย์
	รวโ, ราโว	เสียงร้อง, ครวญคราง
	วิราโว	เสียงกรีดร้อง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

รจ	ทิตติมิหิ อาโรจยามิ รจจิ, โรจโน	สว่าง, รุ่งเรือง จะบอก, จะเตือน แสง, รัศมี, พยับแดด, ความชอบใจ
	รจจิรี รจจติ โรจติ วิโรจติ เวโรจโน	น่ารัก, น่าใคร่, น่าพอใจ พอใจ, ชอบใจ สว่าง, รุ่งเรือง รุ่งโรจน์, สว่างไสว ดวงอาทิตย์
รช	โรเค รจจนา รชติ โรโค	เจ็บป่วย ความเจ็บไข้ เจ็บ, ปวด, เสียดแทง โรค, ความเจ็บป่วย
รท	อสุสุวิโมจเน ปติโรทน โรทติ	หล่นน้ำตา, ร้องไห้ ร้องไห้เข้าหากัน ร้องไห้

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โรทน	การร้องไห้
	โรทิต, รุณณ	การร้องไห้
รฐิ	อสุวิโมจเน รุณโน	หลังน้ำตา, ร้องไห้ ผู้ร้องไห้
รฐิ	หีสาย	เปียดเปียน
	รฐโท, ลฐโท โรทามิ	นายพราน, ผู้โหดร้าย ร้องไห้
รฐ,รฐิ	อวารณ	ปิด, กัน
	อนุโรโร	ความรัก, ชอบ, ยินดี
	อาโรโร	นางสนม
	รฐฐ	เชือก
	รฐิ	เลือด
	รฐธิ	ปิด, กัน
	โรโร	คุก, เรือนจำ
	วิโรโร	ความขัดแย้ง, คัดค้าน
	วิโรโรตติ	คำพูดขัดแย้ง, โต้เถียง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

รฐ	โรเส	โกรธ
	โรสนา	ความโกรธ
	โรสโน	ผู้มักโกรธ
รุห	ชนเน	เกิด, งอก
	อารุฬโ	งอก
	อาโรหติ	ขึ้น
	โอริยุห	ลง
	โอโรหณ	การลง
	รุกโข	ต้นไม้
	รุหน, รุฬหิ	การเกิด
	รุหิร	เลือด
	โรหิต	ปลาตะเพียน
	สิโรรุโ	ผม
	ลท	รังเกียจ
ลท	ซิจุจฉาย	
	ลณทำ	มูลสัตว์, คูณ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ลภ	ลาภะ	ได้, ได้รับ
	ลจณา	การได้
	ลภติ	ได้
	ลพภัง	สิ่งควรได้
ลา	อาทานะ	ถือเอา
	กุศล	บุญ, กุศล
	ครุโฬ	ครุฑ
	โคตตุโล	สุนัขจิ้งจอก
	ปฤโล	กว้างขวาง
	พหุล	มาก
	พาโล	คนพาล
	มหุลโก	คนแก่
	ราหุโล	พระราหุล
	สีหโฬ	สิงห์
ลิข	เลขเน	ขีดเขียน
	ลิขติ	ขีด, เขียน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	ลิขน์, เลขน์	การขีดเขียน
	ลิขิต์	ถูกเขียนแล้ว
	เลโซ, เลขโก	หนังสือ, เครื่องเขียน
	สลฺเลโซ	เครื่องขีดเกลา
ลิป	ลิมฺปน	ฉาบทา
	ลิตฺโต	ฉาบแล้ว, ทาแล้ว
	เลปนน์, วิเลปนน์	การทำ, เครื่องลูบทา
ลี	ลีเลสน	ติดแน่น
	อาลโย	อาลัย, ตัณหา, ที่อยู่อาศัย
	นิลีโน	แอบ, ซ่อน
	ลโย	ครู่หนึ่ง, เสี่ยงกลมกลืน
		มาตราวัดระยะ ๑๐ ขณะ
	ลโย, ปลโย	ความพินาศ
	ลิงค์	ลิงค์, เพศ
	ลีโน	ติด, แอบ, ซ่อนเร้น
	เลณ	ถ้า, นิพพาน
	วิซุชาลโย	วิทยาลัย, แหล่งความรู้

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ลฺภ	คิฑุธิมิหิ	อยาก, ต้องการ, ละโมบ
	โลโภ	ความโลภ
	โลสุโป	ผู้มักมาก, ผู้ละโมบ
ลฺล	เฉทเน	ตัด, เด็ด, เกี้ยว
	ลวนํ, ลโว	การตัด, เครื่องตัด
	ลวนํ, ลวณํ, โลณํ	เกลื่อ, สารตัดรส
	ลฺนาคิ	ตัด, เด็ด, เกี้ยว
	ลฺโน	ถูกตัดแล้ว, เกือบเกี่ยวแล้ว
	โลโม	ชน
วก	อาทาเน	ถือเอา
	พโก	นกกระยาง
	วโก	หมาป่า
	วกกํ	ม้าม
วกก	รฺกฺขตเจ	ห่อหุ้มต้นไม้
	วกกํลํ	เปลือกไม้, ผ่าป่าน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วจ	วิยตติยํ วาจาญํ อุตฺตํ, วุตฺตํ วจติ วจา วตฺตา วฺจฺจติ วากุญํ วาจา	พูดชัดเจน คำที่ถูกต้องแล้ว กล่าว, พูด ว่านน้ำ ผู้กล่าว, ผู้พูด ถูกต้องแล้ว, ถูกเรียก พากย์, คำที่ควรกล่าว ถ้อยคำ, วาจา
วช	คติมฺหิ ปพฺพชฺชา ปพฺพชฺชิต วคฺโค วชิรํ วโช วตํ วาชี	ไป, ถึง บรรพชา, บวช บรรพชิต, ผู้บวชแล้ว หมู่, พวก, วรรค เพชร, วิเชียร, สายฟ้า คอกปลูสัตว์ วัตร, ข้อประพฤติ ม้า

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วชิ	อาวตฺตเน	หมุ่น, วน, กลิ้ง
	อาวฏฺฏนํ	กลม, กลิ้ง
วชิ	ธารณ-พนฺธน-	ทรงไว้-ผูก-
	สงฺฆาเตสุ	รวบรวม
	วณฺโณ	ข้าว
วทฺฉ	วทฺฉเน	เจริญ
	วทฺฉโน	ผู้เจริญ
	วทฺฉมิ, วุทฺฉมิ	ความเจริญ
	วุทฺฉโณ, พุทฺฉโณ	ผู้เจริญแล้ว
วตฺ	วตฺตเน	เป็นไป
	ปริวตฺตํ	เปลี่ยนแปลง
	วตฺตํ, วตฺรํ	วัตร, ข้อประพฤติ
	วตฺตโก	นกคุ้ม, นกกระทา
	วตฺตฺโกล	กลม
	วตฺตติ	อธิบาย, การเลี้ยงชีพ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วท	วียดติย์ วาจารย์	พูดชัดเจน
	อุปวาโท	พูดใส่ร้าย, กล่าวดู
	โอวาทติ	โอวาท, สอน
	โอวาโท	คำสอน
	วชฺเชติ	กล่าว, พูด
	วทติ, วเทติ	กล่าว, พูด
	วาโท	คำพูด
	วชฺช	คำพูด, โทษ
	วาทิตตัม	กล่าวพร้อมกัน
	วิวาโท	โต้เถียง, ขัดแย้ง, วิวาท
วณท	อภิวาทเน	ไหว้, อภิวาท
	อภิวณทณ	การไหว้
	วณทนา	การไหว้
	วณทิโต	ไหว้แล้ว
	วณทिय, อภิวณทिय	ไหว้แล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วป	พืชสนุดาเน	เพราะปลูกพืช, หว่าน
	ธัญญาโป	คนหว่านพืช
วป		ร่างกาย
	วปมมงคล	พืชมงคล
	วปโป	ไร่, นา, สวน
	วปโก	ชาวไร่, ชาวนา, ชาวดวน
	วปปี	สระน้ำ
	วปิน	ป่า
	วปโป	พราหมณ์
วมุ	อุคฺคิรณ	อาเจียน, คาย, สำรอก
	วนฺตํ, วมิตํ	คายแล้ว, คลายแล้ว
	วมถุ	อาเจียน
	วมมิโก	จอมปลวก, รังปลวก
วร	วเรน	ห้าม
	นิวรณ	นิรโทษ, เครื่องกันความดี
	ปวารณา	การปวารณา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปริวารโ	ปริวาร, พวกพ้อง
วจจัม	คุณ, อัจฉริยะ
วจจัญจัน	ห้องสุขา
วณโณ	ผิวพรรณ, สี
วมมัม	เลื้อยเกราะ, โล่ห์
วรโก	ข้าวโพด
วรรณโ	ปากนกกระจอก
วรตัม	เชือก
วราโ	สุกร
วโร	ผู้ประเสริฐ
วรุโณ	ชื่อถาพี, ฟ่อมด, หมอผี
วารโณ	ข้าง
วาริ	น้ำ
ลัมโร	การสำรวจ
ลัมโต	สำรวจแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
	วลโย	กำไลมือ, ห่วง, วงแหวน
	วลวา	แม่ม้า
	วลาโก	นกกระเรียน
	วาลพีชนี	แซ่หางจามรี
	วาโล, วาลธิ	หาง
วลฺล	สาธารณ-พนฺธเนสุ	มีทั่วไป-ผูกมัด
	วลฺลฺโล	เนื้อแห้ง, เนื้อเค็ม
วส	นิวาเส	อยู่, ฟำนัก, นุ่ง
	อนฺตรวาสกํ	ผ้านุ่ง, ผ้าสบบง
	อาวสโต, อาวาโส	ที่อยู่อาศัย
	อุปวาโส, อุโปสโต	การเข้าอยู่
	นิวาโส	การอยู่, ที่อยู่
	ปริวาโส	ปริวาส, การอยู่ในวงล้อม
	ปริวฺฏฺโง	ถูกแวดล้อม
	ปวาโส, วิปฺปวาโส	การอยู่ภายนอก

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วจฺจโร, สํวจฺจโร	ปี
วจฺจนา	การอยู่
วจฺจนามิ	จะอยู่
วตฺโถ	อยู่แล้ว, ออกพรรษาแล้ว
วตฺถุ	วัตถุสิ่งของ, วัสดุ, เหตุ
วสโถ	ผู้ประเสริฐ
วสติ	อยู่, ที่อยู่, การอยู่
วสนฺโต	ฤดูฝน
วสุ	ทองคำ, รัตนะ
วสฺสํ	ปี, พรรษา, ฤดูฝน
วาสี	ผู้อยู่ประจำ
วสฺสิตํ	อยู่แล้ว, อยู่จบแล้ว
สหาวโส	การอยู่ร่วมกัน
สํวาโส	การอยู่ร่วมกัน
วส	เสจเน
วสุจฺโจ	ฝนตก, ตกแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วส	อจุฉาทเน	ปิด, บัง
	วตถ์, นิวตถ์, วสนิ ผ้า, เครื่องนุ่งห่ม	
	วตถิ	กระเพาะปัสสาวะ
	วสโล	คนชั่ว, คนถ่อย
วห	ปาปณ	นำไป, ให้ถึง
	พหุ	มาก
	พาหุ	แขน
	วหติ	นำไป
	วหโล	เรือ
	วโห	ไหล่, ม้า
	วาโห	ม้า
	วาหนิ	พาหนะ
วา	คติ-พณฺธเนสุ	ไป-ผูกมัด
	วาโก	เปลือกไม้
	วานิ	ต้นหา
	วาโม	ซ้าย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วายุ, วาโย, วาโต	ลม, พายุ
	วาล์	เครื่องมือช่าง
	วาโผ	สัตว์ดุร้าย
วิจ	วิเวจเน	สังัด, วิเวก
	วิจิ	คลื่น
	วิวิจ, วิวิตโต	สังัดแล้ว
	วิเวโก	สังัด, วิเวก
	วิเวจัน	ความสังัด
วิท	อนุภวเน	เสวย
	เวทโก	ผู้เสวย
	เวทนา, เวทยิต	การเสวยอารมณ์
วิท	ญาณ	รู้, ทราบ
	วิชชา	วิชา, ความรู้, ญาณ
	วินทติ	รู้
	เวเทติ, เวทยติ	รู้, ทราบ
	เวโท	ปัญญา, เวท

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โลกวิทู	ผู้รู้สัตว์โลก
วิท	มณฑล	ความดี
	ปวิตุตฺ, ปวิตุรํ	หมดจด, สะอาด
	วิทาลํ	หาดาล
วิท	ลาภ	ได้
	วิตุตํ	ทรัพย์
	วิตุติ	ความยินดี
	วิทูโร, วิทูชโร	ห่างไกล
วิท	สดตายํ	มี, เป็น
	วิทูชติ	มีอยู่
วิธ	ตาพเน	ดี, ต่อย, ชก
	วิทูณติ	ดี, ต่อย, ชก
วิธ	เวธเน	แทง, เจาะ
	ปฏิวิทโธ	แทงตลอดแล้ว
	ปฏิวเโธ	การแทงตลอด, อริยมผล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	วิษณติ	แทง
	วิทุธ	ไร่มีลทิน
	เวธ	รู, ช่อง
วิส	ปเวสเน	เข้าไป
	ปวิสติ	เข้าไป
	ปเวสน	การเข้าไป
	ปเวโส	ผู้เข้าไป
	ปวิญโจ	เข้าไปแล้ว
	วิสสาโส	ผู้คุ้นเคยกัน
	เวสม	เรือน, บ้าน
	เวโสโส	วรรณะแพศย์, เพศ
ว	สัวรณ	สำรวม, สังวร, ระวัง
	อาวณัติ	ร้อย, สอด
	วตถ	ผ้า, ผ้าห่ม
	สัวณัติ	สำรวม, ระวัง
	สัวโต	สำรวมแล้ว, ระวังแล้ว

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

เว	ตนตสนฺตานเ ตนตวาโย เวณฺ, เวณฺ	ทอ, ถัก ช่างหูก, ช่างทอ ไม้ไผ่
เวปฺ	กมฺปน เวตฺตํ, เวตฺรํ เวปฺถ	สะเทือน, ห้วนไหว เครือหวาย ผู้ห้วนไหว
สัส	ปสฺสเน ปสฺสโถ ปิยปสฺสี	สรรเสริญ, เชิดชู ผู้ประเสริฐ ผู้เชิดชูคนรัก
สก	สฺตติมฺหิ, สามตฺเถ สฺกโณ สฺกัล สฺกฺโณ, สฺกฺนฺโต สฺกฺกุณฺนาติ, สฺกฺโกติ สฺกฺโก	อาจ, สามารถ เกวียน, ยาน ทั้งหมด, ทั้งสิ้น, ทั้งปวง นก อาจ, สามารถ ผู้สามารถ, พระอินทร์ พระเจ้าสักกะ, คักยวงศ์

ชาตฺ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สตฺธิ	ชาอ่อน
สกี	สงฺกายํ	สงสัย
	สงฺกา	ความสงสัย
	สงฺกิโต	สงสัยแล้ว
สกฺการ	ปุชಾಯํ	บูชา, สักการะ
	สกฺการิโต	สักการะแล้ว
	สกฺกาโร	การสักการะ, การบูชา
สช	วิสุสฺสคฺเค	สละ, สลัด
	สํสฺสฺสฺส	เกี่ยวข้อง, คลุกคลี
	วิสุสฺสฺส	สละ, สลัด, ปล่อย
สหิ	คฺมุพฺตฺเถ	ประชุม, กลุ่ม
	วณฺสณฺโฑ	ป่า, ดง, ป่าทึบ, ป่าดงดิบ
	สณฺโฑ	ดง, ทึบ, กอ, พุ่ม
สด	สาตฺจฺเจ	ต่อเนื่อง
	สจฺจํ	ความจริง, จริง
	สติดํ	เนื่องๆ, สืบต่อ, ต่อเนื่อง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สท	อสุสาทเน	ยินดี
	อุปสนโน	แผ่เข้าไป, คุกคาม
	อาสนโน	ใกล้
	ปสนโน	เลื่อมใสแล้ว
	ปสาโท	ความเลื่อมใส, ใส
	ปสีทติ	เลื่อมใส
	สาท	ดี, หวาน, อร่อย, ชื่นใจ
	สาทุผล	ผลไม้รสหวาน
	สาโท, อสุสาโท	ความยินดี
สท	วิสรณ-	แผ่ไป-
	คตยาวิสาเนสุ	สิ้นสุดการไป, นั่ง
	นิสินโน	นั่งแล้ว
	นิสีทติ	นั่ง
	นิสีทณํ, นิสชชา	การนั่ง, ที่นั่ง
สทท	หริเต	เขียวสด
	สททลํ	พื้นที่สีเขียว, เขียว, สด

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สนฺ	ทาเน	ให้
	सानุ	ไหล์เขา
สนฺช	สงฺเค	เกี่ยว, ช้อง, เกาะ, ติด
	สงฺโค	ความเกี่ยวข้อง
	สตโต	สัตว์, ผู้ซึ่งอยู่ในกามคุณ
สป	อกโกเส	แข่ง, ด่า, สบถ, สาบาน
	สปนํ, สปโถ	การสบถ, แข่ง, ด่า
สปป	คติมฺหิ	ไป
	สปโป	งู
	สปปิ	เนยใส
สฬิ	มณฺฑาเล	กลม, มณฑล
	สมพฬํ, สฬโถ	กลม
สม	อุปสเม	สงบ
	สมโถ	ความสงบ
	สมาธิ	ความสงบ, ความตั้งมั่น

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สมุ	อุปสม	สงบ
	อุปสม	ความสงบ, ผู้สงบ
	สนโต	ผู้สงบแล้ว
	สมมุติ	สงบ, สมมุติ
สร	คติ-จินตายัม	ไป-คิด, ระลึกได้
	อตตสฺสโร	เสียงน้ารัก, เสียงไพเราะ
	อนุสฺสติ	การระลึกถึง, ระลึกตาม
	วิสฺสโร	เสียงเพี้ยน
	สกุขโร	น้ำตามกรวด
	สติ	สติความระลึกได้,
		ธรรมเครื่องระลึก
	สโต	ระลึกได้แล้ว, ผู้มีสติ
	สพฺโพ	ทั้งปวง
	สมุมาสติ	ความระลึกชอบ
	สรโก	ชั้นน้ำ, แก้วน้ำ, กระบวย
	สรณั	ความระลึกได้,
		บ้าน, ที่พึ่ง

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สรติ	ระลึกได้
	สรพฺพ	ตุ๊กแก
	สิริโส	ต้นซีก
	สโร	อักษรสระ, สระน้ำ, เสี่ยง
	สรณิ, สรณี	ทาง, ดง
	สรณฺ	แม่น้ำสรณ
	สรโ	ชะมด, อีเห็น
	สราโว, สราวโก	เครื่องปั้นดินเผา, ถ้วย
	सारถิ	นายสารถิ, ครูฝึก
สร	หีสายํ	เปียดเปียน
	สรณํ	พระรัตนตรัย
	สรีรํ	ร่างกาย
	สิงคาโล	สุนัขจิ้งจอก, หมาป่า
สล	คติมหิ	ไป
	สลลํ, สลยํ	หอก, แหวน, ลูกศร
	สลโ	ตุ๊กแต่น

ธาดู อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สลาภา	สลาภ, ลูกศร
	สาโล	ต้นไม้, ต้นสาละ, ต้นรัง
สสุ	หีสายั	เปียดเปียน
	อสสาโส	หายใจออก
	ปสสาโส	หายใจเข้า
	สตถั	คัสตรา, อาวุธมีคม
	สสี	ดวงจันทร์
	สโส	กระต่าย
	วิสสาโส	ความคุ้นเคย
สสุ	หีส่า-คตีสุ	เปียดเปียน-ไป
	สตตุ	คัตรู, ข้าวลัดตุ
ส่า	สามตเถ	สามารถ
	สณฺหา	อ่อนโยน, ละมุนละไม
	สาณิ	ม่าน
	สาโม, สามโล	ดำ, คล้ำ
	สาโม	สุพรรณสาม

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สาธ	ลัทธิธัมมิ	สำเร็จ
	สซุชน	คนดี, คนทำความดี
	สาธน์	ความสำเร็จ
	สาธุ	ความสำเร็จประโยชน์
สาส	อนุสติภูมิหิ	พราหมณ์
	อนุสาสน์, อนุสติจิ	การแนะนำ, การสั่งสอน
	อนุสติโจ	ถูกสั่งสอนแล้ว
	สตถา	พระศาสดา, พระพุทธเจ้า
	ลิสโส	ศิษย์
ลิ	พนธเน	ผูกมัด
	สีมา	ขอบเขต
	สีล	ศีระ, ดีบุก, สังกะสี
	เสตุ	สะพาน, เหตุ
ลิ	สเย	นอน
	สยน์, เสยยา	การนอน, ที่นอน
	เสติ, สยติ	นอน

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ล	เสวาย	คบหา
	อาสโย	อาศัย, ที่อาศัย
	นิสสโย	ที่อาศัย
	นิสสาย	อาศัยแล้ว
	นิสสิโต	ผู้อาศัย, อาศัยแล้ว
	นิสเสถิ	บันได
	สยถุ	โรคมือเท้าบวม
	ลิขณโท	หงอน
	ลิขณที	นกยูง
	ลิขา	ยอด, หงอน, มวยผม
	ลิโต, เสโต	ขาว, เย็น
	ลิปปี	ศิลปะ, วิชาความรู้
	ลิโร	ศีรษะ
	เสถนิ, เสถนิ	หมู่คน
	เสวโก	เสวก, ผู้คบหา
	เสวนา	การพบปะพูดคุย

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ลิข	วิโชปาทานะ	เรียนเอาความรู้
	ลิขติ	ศึกษา, เรียน
	ลิขนั, ลิखा	การศึกษา, ข้อควรศึกษา
ลิจ	ปคฺฆรณ	ไหล, รด, ราด, สาด
	เสจนั, เสโก	ไหล, รด, ราด, สาด
ลิท	สิงฺคาเร	รัก, งาม
	สินฺฑุโร	สารหนู, ตะกั่วแดง
	เสโท	เหงื่อ
ลิธ	ลัสมฺธิมิหิ	สำเร็จ
	ลิทฺโธ	สำเร็จแล้ว
	ลิทฺธิ, ปลิทฺธิ	ความสำเร็จ
ลิณีห	สินฺเหน	ยินดี, เสน่หา, ติด, ชุ่ม
	เสนฺโห	ความรัก, น้ามัน
ลิว	ตนฺตสนฺตานะ	เย็บ, ถัก, ทอ
	ลิพฺพติ	เย็บ, ถัก, ทอ

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ส	สเย	นอน
	อดิสโย	เกินพอดี, ยิ่ง
	อนุสโย	อนุสัย, กิเลสในสันดาน
	สยน์, เสยยา	การนอน
	สัพ	เร็ว
	สีฐ	สุราชนิดหนึ่ง
	สีโร	ผาล, ใบไถ
	เสติ, สยติ	นอน
	เสนํ, เสนาสนํ	ที่นอน
	สํสโย	สงสัย
ส	อภิสเว	ไหล, เปียก
	อาสโว	อาสวะ, กิเลสในสันดาน
	สุโต	บุตร
	สุตฺตํ	สูตร, พระสูตร
	สุตฺตํ, สุตฺรํ	ด้าย
	โสตาปนโน	โสตาบันบุคคล

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	โสโต	กระแส
	โสโม	ดวงจันทร์
สุ	คติมหิ	ไป
	วิสุสุโต	ปราภฏแล้ว
สุ	สวณ	ฟัง
	สุนั, สุนนโต	ผู้ฟัง
	สุณาติ	ฟัง
	สณิตพโพ	ควรฟัง
สุ	สวเน	ฟัง
	สุณาติ, สุโณติ	ฟัง
	สุสุสุสติ	ต้องการฟัง
	สุสุสุสา	การตั้งใจฟัง
	โสต, โสตร	หู, เครื่องฟัง
สุ	หีสายั	เปียดเปียน
	ปรสุ	ขวาน
	สุรา	สุรา, เหล้า, น้ำเมา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	สุริโย	ดวงอาทิตย์
	สุโร	ผู้กล้า, ดวงอาทิตย์
สุจ	โสเก	เศร้าโศก
	โสจนํ, โสโก	ความเศร้าโศก
สุจ	โสจกมฺมนิ	ทำงานบริสุทธิ์
	สุกฺกํ	ข้างขึ้น, ขาว, สะอาด
	สุจิ	สะอาด, หอมสด
สุจน	หีสา-กุลสนฺดาเนสุ	เปิดเผย-สืบสกุล
	สุณิสสา	ลูกสะใภ้
สุป	สยเน	นอน, หลับ
	สุตฺโต, สุตฺตํ	นอนแล้ว, หลับแล้ว
สุป	สเย	นอน, ฝัน
	สุปติ	นอน
	สุปิโน, สุปินํ	การนอนหลับ, การฝัน
	สุปปิ	ที่นอนของสัตว์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

สุส	โสสเน	เหี่ยวแห้ง, เหือดแห้ง
	สุกกิ	เหือดแห้ง, น้ำอสุจิ
	สุกฺโข	เหี่ยวแล้ว, แห้งแล้ว
สฺ	หีสายํ	เปื่อยดเปื่อยน
	สตุถํ	คัสตรา
สฺท	ปคฺขรณ	ไหลไป
	สุตฺตํ	สูตร, พระสูตร
	สฺทโก	พ่อครัว
	สฺทโน	เครื่องลาด, เครื่องรด
हन	หีสก-คตฺส	เปื่อยดเปื่อยน-ไป
	อปหนํ	การกำจัด
	อาฆาโต	การผูกอาฆาต, จ้องแหว
	อุคฺฆาโต	ถอนขึ้นแล้ว
	ฆาตโก	นักฆ่า
	ปฏฺโฆ	กระทบกระทั่ง, ขัดเคือง
	วชฺโณ	ควรถูกฆ่า

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

วฐุ	หญิงสาว, ลูกสะใภ้
สกุณคฺชี	เหยี่ยว
สโม, สงฺโม	พระสงฆ์
สงฺฆาโต	รวบรวมแล้ว
หณฺณเต	ถูกฆ่า, ถูกเบียดเบียน
หณฺ	คาง
หนฺติ, หนฺติ	เบียดเบียน
หนฺตฺวา, อุปฺหจฺจ	เบียดเบียนแล้ว, ฆ่าแล้ว

หฺร	หฺรณ	นำไป
	อวหาโร	ลัก, ขโมย
	อาหาโร	อาหาร
	ชีคฺสติ	ต้องการนำไป
	ปริหาโร	บริหาร, ผ่อนคลาย
	ปหาโร	ทบ, ตบ, ตี, โบาย
	ปาฏิหาริย์	ปาฏิหาริย์
	ปาฏิเหริ, ปาฏิหิริ	ปาฏิหาริย์

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	มุตตาหาโร	สร้อยไข่มุก
	วิหาโร	วิหาร, วัด, วิหารธรรม
	หตุตา	ผู้นำไป
	หทยั	หัวใจ
	หมมียั	ปราสาทโล้น
	หฺรติ	นำไป
	หฺริโณ	กว้าง
	หฺรียั, หฺริตพฺพั	ควรนำไป
หส	หสเน	หัวเราะ, ร่าเริง, ยิ้มแย้ม
	หสนั, หสิตั	หัวเรา, ยิ้มแย้ม
	หาโส	ผู้ยิ้มแย้ม
หัส	ปิตฺมฺหิ	ยินดี
	ปหฺนุโจ, ปหฺสฺโต	ยินดีทั่วแล้ว
	หฺนุโจ	ยินดีแล้ว
หา	จาเค	สละ
	ชหาติ	ละ, สละ
	ปริหานิ	ความเสื่อม

ธาดุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

ปทีโน	ละได้แล้ว
หายโน	ปี
หีโน, หีนโก	คนเลว, ต่ำ, ถ้อย
เหยยั, หาดพุพิ	ควรละ

หิ	คติมฺหิ	ไป
	ปหิณาติ, ปหิณติ	ส่งไป
	ปาเหลสิ	ส่งไปแล้ว
	หโย	มัว
	หิงคุ	มหาหิงคุ์
	หีโน	คนเลว, เลื่อม, ต่ำ
	เหตุ	เหตุ
	เหมนฺโต	ฤดูเหมันต์, ฤดูหนาว
	เหโม	ทองคำ

หุ	ทานาทน-	ให้-กิน-
	หพฺยปฺปทาเนสุ	บูชา, เช่นไหว้
	ชฺโหติ, ชฺหฺวติ	บูชา

ธาตุ อรรถ-อุทาหรณ์ คำแปล

	หุโต	บูชาแล้ว
	ซุหฺ, ซุहनฺโต	ผู้บูชา
	โหโม	เครื่องบูชา, การบูชา
	อาหุเนโย	ผู้ควรบูชา
	ปาหุเนโย	ผู้ควรยกย่อง
หุ	หวนเ	บูชา
	อคฺคิหฺตุตฺ	การบูชาไฟ
	หวิ	เนยใส
หุล	คติมฺหิ	ไป
	หฺโล	ผาล, ใบไถ
หู	สฺตตฺตายํ	มี, เป็น
	โหติ	มี, เป็น, ย่อมมี, ย่อมเป็น
	โหตุ	จงมี, จงเป็น
	ปโหติ	มีมาก, เพียงพอ